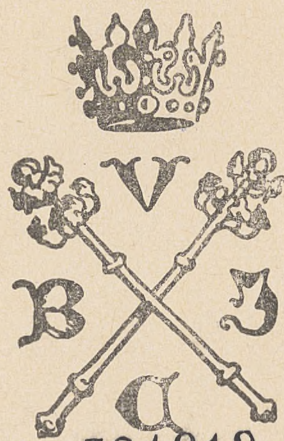

kat. komp
534813

III

V
B J
A
534813
III

TADEUSZ RZEPECKI

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 1919 ROKU

Z ŻYCIORYSAMI I PODOBIZNAMI 311-STU POSŁÓW SEJMOWYCH, MAPĄ OKRĘGÓW WYBORCZYCH ORAZ 3-MA TABELAMI STATYSTYCZNEMI, WYKAZUJĄCEMI ILOŚCI ODDANYCH GŁOSÓW I SIŁY STRONNICTW POLITYCZNYCH

Książka
po dezynfekcji

POZNAŃ
WIELKOPOLSKA KSIĘGARNIA NAKŁADOWA
1920

TADEUSZ RZEPECKI

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ 1919 ROKU

W POZNANIU
NAKŁADEM WIELKOPOLSKIEJ KSIĘGARNI NAKŁADOWEJ
1920.

12.820.33

534813

III

ZN

K 340/II/77
zielony

CZCIONKAMI DRUKARNI NAKŁADOWEJ „PRACA“ W·POZNANIU.

35/II 63

MARSZAŁKOWI SEJMU

WOJCIECHOWI TRĄMPCZYŃSKIEMU

POŚWIĘCA

AUTOR.

WOJCIECH TRĄMPCZYŃSKI,
MARSZAŁEK PIERWSZEGO SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

OD AUTORA.

Od roku blisko obraduje już Sejm Niepodległej i Zjednoczonej Polski. Publiczność, interesująca się Jego obradami nie miała dotąd podręcznika, któryby w zwięzłej formie mógł ją poinformować o dotychczasowej działalności Sejmu, o jego składzie, posłach i wynikach wyborów z dnia 28. stycznia 1919 r. Pragnąc temu zaradzić, puszczam w świat tę skromną książkę. Zdaję sobie dostatecznie sprawę z tego, że nie stoi ona na wysokości zadania. Przyczyniło się do tego niezrozumienie ze strony pewnej ilości posłów, którzy nie raczyli, pomimo kilkakrotnych mych próśb, nadesłać odpowiedzi na kwestjonarjusz i fotografji. Materjały statystyczne są oparte na urzędowych aktach Głównych Komisji Wyborczych. Z okręgów wyborczych 11 (Sieradz), 38 (Zywiec) i 41 (Jasło) braknie dat zupełnie. Pochodzi to stąd, że prezesi tych komisji wbrew ordynacji wyborczej nie nadesłali ani do Kancelarji Sejmowej ani do Sądu Najwyższego protokółów wyborczych. Wynalezienie zaś tych aktów z 600 skrzyń z kartkami wyborczemi, protokółami i t. p. w piwnicach Sądu Najwyższego okazało się niemożliwością.

Na tem miejscu składam gorące podziękowanie Marszałkowi Sejmu, Trąmpczyńskiemu, Ministrowi Sprawiedliwości (b. Głównemu Komisarzowi Wyborczemu) p. Sobolewskiemu, Prezesowi Sądu Najwyższego Nowodworskiemu, Dyrektorowi Biura Sejmowego p. Pomykalskiemu i Prezesom Głównych Komisji Wyborczych, jako tym, którzy mi dopomogli w wielkim stopniu do zebrania materjału. Specjalnie dziękuję p. Michalczewskiemu za wykonanie mapy okręgów wyborczych.

Tadeusz Rzepecki.

Warszawa, 14. października 1919 r.

ORDYNACJA WYBORCZA
DO SEJMU USTAWODAWCZEGO.

Na podstawie uchwalonego przez Radę Ministrów projektu stanowię co następuje:

ROZDZIAŁ I.

Prawo wybierania.

ARTYKUŁ 1. Wyborcą do Sejmu jest każdy obywatel państwa bez różnicy płci, który do dnia ogłoszenia wyborów ukończył 21 lat.

ARTYKUŁ 2. Wyborcy winni być mieszkańcami tego obwodu głosowania, w którym głosują, przynajmniej od przedednia zarządzenia wyborów (patrz art. 15).

ARTYKUŁ 3. Wyborcy głosować wolno tylko w jednym obwodzie głosowania.

ARTYKUŁ 4. Wojskowi wszystkich stopni i wszystkich rodzajów broni w służbie czynnej nie biorą udziału w głosowaniu.

ARTYKUŁ 5. Prawa wyborczego nie mają osoby sądownie pozbawione praw obywatelskich.

ARTYKUŁ 6. Prawo głosowania winno być wykonywane osobiście.

ROZDZIAŁ II.

Wybieralność.

ARTYKUŁ 7. Wybieralni do Sejmu są wszyscy obywatele (lki) państwa, posiadający czynne prawo wyborcze, niezależne od miejsca zamieszkania, jak również wojskowi.

ARTYKUŁ 8. Urzędnicy państwowych władz administracyjnych, skarbowych i sądowych nie mogą być wybrani w tych okręgach wyborczych, na które rozciąga się ich działalność służbowa.

Przepis ten nie dotyczy urzędników i wojskowych władz centralnych.

ARTYKUŁ 9.[1]) Płatni urzędnicy państwowi oraz wojskowi z chwilą wyboru na posła zostają zwolnieni na czas trwania mandatu ze swych czynności służbowych i nie otrzymują za ten czas poborów, związanych z ich urzędem.

---

[1]) „Dekretem o zmianie art. 9 dekretu o ordynacji wyborczej do Sejmu ustawodawczego z 8. 2. 1919 zmienione zostało brzmienie art. 9 w ten sposób: „Płatni urzędnicy państwowi z chwilą

Przepis ten nie dotyczy ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni.

ARTYKUŁ 10. Poseł powołany do płatnej służby państwowej przestaje być członkiem sejmu.

Przepis ten nie dotyczy ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni.

ROZDZIAŁ III.

Okręgi wyborcze i obwody głosowania.

ARTYKUŁ 11. Państwo Polskie zostaje podzielone na okręgi wyborcze. Wykaz okręgów wyborczych i siedzib głównych Komisji Wyborczych jest wyszczególniony w dodatku Nr. 1.

ARTYKUŁ 12. Jeden poseł przypada przeciętnie na 50 tys. ludności okręgu; na ułamki tej liczby wynoszące powyżej 25,000 przypada jeden poseł.

ARTYKUŁ 13. Główna komisja wyborcza dzieli okręg wyborczy na obwody głosowania.

ROZDZIAŁ IV.

Wybory poselskie.

a) Zarządzenie wyborów, dzień i miejsce wyborów.

ARTYKUŁ 14. Wybory poselskie będą zarządzone przez Naczelnika Państwa

ARTYKUŁ 15. W zarządzeniu wyborów oznaczony będzie dzień głosowania na który wybrać należy niedzielę lub święto. Głosowanie odbywa się w jednym dniu w całym kraju. Głosowanie powinno być wyznaczone najpóźniej na sześćdziesiąty dzień po dniu zarządzenia wyborów.

Zarządzenie wyborów winno być ogłoszone w dzienniku praw państwa oraz w dziennikach politycznych, stołecznych i prowincjonalnych.

Dzień ogłoszenia wyborów w dzienniku praw państwa uważa się za dzień zarządzenia wyborów

ARTYKUŁ 16. Najpóźniej w dwudziestym dniu po dniu zarządzenia wyborów główna komisja wyborcza ogłosi publicznie we wszystkich gminach okręgu wyborczego dzień wyborów poselskich, godziny głosowania, liczbę posłów, którzy mają być wybrani, miejsce, czas, sposób i ostatni termin zgłaszania kandydatur poselskich według przepisów rozdziału IV d, a wreszcie skład i lokal urzędowy głównej komisji wyborczej.

Równocześnie będzie ogłoszony w każdej gminie lub mieście podział danej gminy lub miasta na obwody głosowania, wyznaczony lokal wyborczy dla każdego obwodu oraz skład i lokal urzędowy oraz godziny urzędowania miejscowych komisji wyborczych.

---

wyboru na posła zostają zwolnieni na czas trwania mandatu ze swych czynności służbowych i nie otrzymują za ten czas poborów, związanych z ich urzędem.

Przynależni do wojska w razie wyboru na posła zwalniają się zupełnie z armji polskiej na czas trwania mandatu poselskiego. Przepis ten nie dotyczy ministrów, podsekretarzy stanu i profesorów wyższych uczelni."

Ogłoszenie to nastąpić winno w sposób zwykle w danej gminie używany przy ogłaszaniu rozporządzeń.

ARTYKUŁ 17. W razie zmiany lokalu wyborczego, względnie lokalu urzędowania głównej lub miejscowej komisji wyborczej zmiana ta musi być natychmiast podana do publicznej wiadomości.

b) Komisje wyborcze.

ARTYKUŁ 18. Dla każdego okręgu wyborczego ustanawia się główną komisję wyborczą, dla każdego obwodu głosowania — miejscową komisję wyborczą. Kontroluje normalne powstanie i funkcjonowanie komisji oraz udziela im instrukcji i komentarzy ministra spraw wewnętrznych, od którego postanowień przysługuje im odwołanie się do Sądu Najwyższego. Nadzór nad czynnościami będzie pełnił w każdym okręgu komisarz wyborczy, mianowany przez ministra spraw wewnętrznych i pozostający pod bezpośrednią kontrolą Generalnego Komisarza Wyborczego, mianowanego przez Naczelnika Państwa na wniosek Rady ministrów.

ARTYKUŁ 19. Główna komisja wyborcza składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i trzech członków.

Przewodniczącym głównej komisji jest prezes sądu okręgowego, lub też sędzia przez niego powołany.

ARTYKUŁ 20. Prezes sądu okręgowego powołuje zastępcę przewodniczącego z grona sędziów.

ARTYKUŁ 21. Z pozostałych trzech członków głównej komisji wyborczej jednego oraz zastępcę wybiera rada miejska, dwóch zaś i tyluż zastępców zgromadzenie wójtów powiatu, również ze swego grona. Do zgromadzenia wójtów nie mogą należyć wójtowie, mianowani przez b. władze okupacyjne.

W okręgach wyborczych, złożonych z jednego miasta, dwóch członków i ich zastępców wybiera rada miejska, trzeciego związki zawodowe. Sposób powołania tego trzeciego członka i jego zastępcy określi instrukcja ministra spraw wewnętrznych. Na wyborach w Radzie miejskiej przewodniczy prezes Rady Miejskiej, na zgromadzeniu wójtów — osoba przez zgromadzenie na przewodniczącego powołana.

ARTYKUŁ 22. Wójci i członkowie rady miejskiej będą zawiadomieni o wyborach na trzy dni przed posiedzeniem. W razie niemożności zawiadomienia osobistego, należy wybory ogłosić w dzienniku miejscowym.

ARTYKUŁ 23. Każdy z członków rady miejskiej lub każdy wójt pisze na swej kartce do głosowania jedno nazwisko. Za wybranych uważa się tych, którzy otrzymali największą ilość głosów. W razie równości głosów otrzymanych przez poszczególnych kandydatów, rozstrzyga los, wyciągnięty przez przewodniczącego.

ARTYKUŁ 24. Przewodniczący zawiadomi zebranych bezzwłocznie o wynikach głosowania i prześle odpis protokułu wyboru z dokładnym adresem wybranych przewodniczącemu głównej komisji wyborczej. Ewentualne protesty przeciwko wyborowi w ciągu czterech dni od dnia głosowania należy wnosić do przewodniczącego głównej komisji wyborczej. Protesty rozstrzyga niezwłocznie Sąd Najwyższy. W razie unieważnienia wyboru wójci, ewentualnie rada miejska, przystąpią do ponownych wyborów.

ARTYKUŁ 25. Miejscowa komisja wyborcza składa się z przewodniczącego, zastępcy przewodniczącego i trzech członków; wszystkich powołuje główna komisja wyborcza.

ARTYKUŁ 26. Do powzięcia uchwały w głównej i miejscowej komisji wyborczej niezbędna jest obecność przynajmniej trzech członków.

Uchwały komisji zapadają zwykłą większością głosów. W razie równości głosów rozstrzyga przewodniczący.

ARTYKUŁ 27. Jeden z członków komisji prowadzi protokuły obrad komisji. Protokuły winny być podpisane przez obecnych na zebraniu członków komisji.

ARTYKUŁ 28. Kandydat na posła nie może brać udziału w pracach komisji wyborczych.

ARTYKUŁ 29. Osoby powołane na członków komisji wyborczych, które uchylają się po przyjęciu wyborów od spełnienia swoich obowiązków bez usprawiedliwionej przyczyny, ulegną karze grzywny od jednej do stu marek, lub od dwuch do dwustu koron; skazanie po raz trzeci powoduje wykreślenie z listy członków komisji.

Kary te na członków miejscowych i głównych komisji wyborczych nakłada komisja główna.

ARTYKUŁ 30. Członkowie głównych i miejscowych komisji wyborczych otrzymują djety. Członkowie urzędujący w miejscu zamieszkania otrzymują dziesięć marek (dwadzieścia koron) dziennie, członkowie urzędujący poza miejscem swego zamieszkania piętnaście marek (trzydzieści koron) dziennie i zwrot kosztów podróży

c) *Sprawdzanie praw wyborczych.*

ARTYKUŁ 31. Naczelnik gminy sporządzi w porządku alfabetycznym (według wzoru dodatek nr. 2) spisy obywateli zamieszkałych w poszczególnych miejscowościach gminy, którzy w dniu ogłoszenia wyborów mają ukończonych lat 21. Do tego spisu dołączy naczelnik gminy spis osób, które nie mają prawa głosowania w myśl art. 5 niniejszej ustawy. W miastach spisy te przygotowuje magistrat według obwodów.

ARTYKUŁ 32. Najpóźniej 20-go dnia od ogłoszenia wyborów naczelnik gminy, względnie burmistrz miasta, spisy te dostarcza komisjom miejscowym.

ARTYKUŁ 33. Natychmiast po otrzymaniu tych spisów komisja miejscowa przystępuje do ich zbadania oraz zatwierdza listę wyborców.

ARTYKUŁ 34. Komisja ma prawo żądać okazania materjałów, na których podstawie sporządzone zostały spisy mieszkańców i udzielania przez naczelnika gminy wyjaśnień.

ARTYKUŁ 35. Komisja miejscowa najpóźniej 25-go dnia od ogłoszenia wyborów przesyła zatwierdzoną przez się listę wyborców głównej komisji wyborczej.

Jednocześnie drugie egzemplarze listy wyborców wyłożone będą do przejrzenia w lokalu Komisji miejscowej na 8 godzin dziennie przez dni pięć.

ARTYKUŁ 36. Każdy obywatel ma prawo wnosić reklamacje przeciwko liście wyborców zarówno o wykreślenie, jak i wpisanie na listę siebie lub kogokolwiek.

Reklamacje należy poprzeć dowodami.

ARTYKUŁ 37. Reklamacje mogą być wnoszone piśmiennie lub ustnie do komisji miejscowej, która ustne reklamacje protokułuje.

Reklamacje są uważane za poufne, lecz nie mogą być bezimienne.

ARTYKUŁ 38. Komisja miejscowa zawiadomi piśmiennie osoby, co do których wniesiono reklamacje, o ich wykreślenie najpóźniej nazajutrz po otrzymaniu reklamacji. W zawiadomieniu tem będzie przytoczony art. 39 ordynacji wyborczej.

ARTYKUŁ 39. Osoby, których prawo głosowania podano w wątpliwość, mogą wnosić obronę na ręce komisji miejscowej w przeciągu 3 dni od dnia doręczenia zawiadomienia.

ARTYKUŁ 40. Komisja miejscowa rozstrzyga reklamacje w ciągu 3-ch dni. Od postanowień komisji miejscowej można się odwołać do komisji głównej za pomocą reklamacji, złożonych do komisji miejscowej w ciągu 48 godzin od daty doręczenia decyzji komisji miejscowej, przeciwreklamacje mogą być składane komisji miejscowej ustnie, do protokułu albo piśmiennie.

Reklamacje o wykreślenia zatrzymuje komisja miejscowa do upływu terminu obrony, poczem wraz z przeciwreklamacjami przesyła głównej komisji Wyborczej.

ARTYKUŁ 41. Komisja główna bada spisy, listy, protesty, reklamacje i przeciwreklamacje, ustala ostatecznie listy wyborców i rozsyła poprawione i podpisane listy komisjom miejscowym najpóźniej w trzydziestym drugim dniu od ogłoszenia wyborów.

ARTYKUŁ 42. Orzeczenia głównej komisji wyborczej mogą być zaskarżone do Sądu Najwyższego tylko z powodu przekroczenia prawa.

d) Zgłaszanie kandydatur poselskich.

ARTYKUŁ 43. [1]) Kandydatury poselskie będą zgłaszane piśmiennie na ręce przewodniczącego głównej komisji wyborczej nie później jak dwudziestego czwartego dnia od ogłoszenia wyborów.

ARTYKUŁ 44. Zgłoszenie winno być podpisane łącznie lub na oddzielnych deklaracjach co najmniej przez pięćdziesięciu wyborców, zamieszkałych w okręgu wyborczym.

ARTYKUŁ 45. Zgłoszone listy kandydatów będą oznaczone przez główną komisję wyborczą numerem porządkowym w kolejności ich składania i w tym samym porządku zostaną wydrukowane na afiszach wyborczych.

ARTYKUŁ 46. Zgłaszający listę kandydatów winni wskazać swego pełnomocnika, uprawnionego wyłącznie do składania w imieniu grupy oświadczeń w sprawie wad zgłoszenia.

ARTYKUŁ 47. [2]) Grupy, które zgłosiły listy kandydatów, mogą przez swoich pełnomocników, wyraźnie do tego w zgłoszeniu upoważnionych, oświadczyć najpóźniej dwudziestego siódmego dnia od ogłoszenia wyborów, że tworzą związek wyborczy, a wówczas będą miały wobec innych grup prawa jednej grupy, a zgłoszenia ich będą stanowiły jedno zgłoszenie.

---

[1]) Termin przewidziany w art. 43. został przedłużony o 10 dni „Dekretem o przedłużeniu niektórych terminów prekluzyjnych przy wyborach do Sejmu Ustawodawczego z 19. 12. 1918".

[2]) Termin przewidziany w art. 47 został przedłużony o 10 dni „Dekretem o przedłużeniu niektórych terminów prekluzyjnych przy wyborach do Sejmu Ustawodawczego z 19. 12. 1918".

ARTYKUŁ 48. W zgłoszeniu kandydaci winni być wymienieni w porządku pierwszeństwa, w jakim wybrani wchodzą do Sejmu.

ARTYKUŁ 49. W zgłoszeniu powinno być podane imię i nazwisko, zawód, wiek i miejsce zamieszkania każdego kandydata.

ARTYKUŁ 50. Ta sama osoba może kandydować w wielu okręgach wyborczych.

ARTYKUŁ 51. Główna komisja wyborcza bada zgłoszenia i oświadczenia, a o dostrzeżonych brakach i wadach zawiadamia właściwego pełnomocnika 28 dnia od ogłoszenia wyborów.

ARTYKUŁ 52. Jeżeli wady nie zostaną usunięte w przeciągu trzech dni, główna komisja wyborcza stwierdza nieważność zgłoszenia w całości albo nieważność kandydatów, których wady dotyczą.

ARTYKUŁ 53. W razie zgłoszenia w terminie jednej tylko listy kandydatów, jak również w razie zgłoszenia paru list z ogólną ilością kandydatów nie większą od liczby posłów, przypadającej na dany okręg, głosowanie nie odbywa się; natomiast główna komisja wyborcza ogłasza o wyborze na posłów kandydatów zgłoszonych.

ARTYKUŁ 54.[1]) W razie zgłoszenia więcej niż jednej listy o łącznej ilości kandydatów większej od liczby posłów, których okręg ma wybrać, komisja główna ogłosi najpóźniej trzydziestego drugiego dnia od ogłoszenia wyborów listy kandydatów — wszystkie równocześnie w kolejnym porządku ich zgłoszenia.

e) *Głosowanie.*

ARTYKUŁ 55. Głosowanie rozpoczyna się o godzinie ósmej rano i trwa bez przerwy do godziny dziesiątej wieczorem.

ARTYKUŁ 56. Od chwili rozpoczęcia głosowania aż do chwili zakończenia winni być obecni w lokalu wyborczym bez przerwy conajmniej trzej członkowie komisji wyborczej.

Przewodniczący komisji i członek komisji wybrany do pisania protokułu nie mogą równocześnie oddalić się z lokalu wyborczego.

ARTYKUŁ 57. Głosowanie raz rozpoczęte nie może być przerwane. Gdyby wskutek siły wyższej czynności wyborcze były wręcz uniemożliwione, komisja wyborcza może przedłużyć głosowanie o kilka godzin lub odroczyć do dnia następnego.

ARTYKUŁ 58. W razie przerwania głosowania komisja wyborcza winna opieczętować akta wyborcze i urnę wyborczą i przechować je pod osobistą odpowiedzialnością przewodniczącego.

ARTYKUŁ 59. Protokuł głosowania winien być spisany według wzoru. (patrz dodatek nr. 4).

ARTYKUŁ 60. Wyborca po oddaniu głosu winien opuścić lokal. Wstęp do miejsca wyborów mają tylko wyborcy i członkowie komisji, oraz osoby, wskazane w art. 62.

---

[1]) Termin przewidziany art. 54 przedłużony został o 10 dni „Dekretem o przedłużeniu niektórych terminów prekluzyjnych przy wyborach do Sejmu Ustawodawczego z 19. 12. 1918“.

ARTYKUŁ 61. Osoby, któreby zakłócały spokój albo agitowały, przewodniczący może usunąć z lokalu wyborczego, w razie zaś usiłowania ponownego wejścia skazać je na grzywnę do stu marek (dwieście koron).

ARTYKUŁ 62. Prawo obecności w lokalu wyborczym od chwili rozpoczęcia czynności aż do zakończenia głosowania, mają przedstawiciele grup wyborczych, zgłoszeni przez pełnomocników po jednym do każdej komisji z pośród miejscowych wyborców.

ARTYKUŁ 63. Przedstawiciela grupy wyborczych komisja wyborcza może wydalić z lokalu wyborczego w wypadkach przewidzianych w art. 61 dopiero po bezskuteczności uprzedniego upomnienia. Fakt wydalenia z lokalu wyborczego i powody wydalenia muszą być zaznaczone w protokule komisji.

ARTYKUŁ 64. W czasie głosowania nie wolno ani w lokalu wyborczym ani w budynku, w którym się ten lokal znajduje, ani też na ulicy i na placu przed wejściem do budynku w promieniu stu metrów, wygłaszać przemów do wyborców i w jakikolwiek sposób agitować.

ARTYKUŁ 65. W razie gdyby tłumne zgromadzenie się publiczności tamowało wyborcom dostęp do budynku lub do lokalu wyborczego, przewodniczący komisji poczyni potrzebne zarządzenia, by zapewnić wyborcom swobodny dostęp.

ARTZKUŁ 66. W celu zapewnienia wykonania zarządzeń przewodniczącego, oddana będzie do jego rozporządzenia straż w odpowiedniej sile.

ARTYKUŁ 67. Przed rozpoczęciem głosowania komisja i przedstawiciele grup wyborczych powinni się przekonać, czy urna jest próżna. Od tej chwili aż do skończenia głosowania urna w żadnym razie nie może być otwierana.

ARTYKUŁ 68. Przewodniczący komisji wyborczej może żądać dokumentów od osoby głosującej w celu ustalenia tożsamości. Od decyzji przewodniczącego można się odwołać do komisji, która orzeka większością głosów ostatecznie. W razie niejednomyślności orzeczenia, należy wnieść to do protokułu. Zarzuty co do tożsamości osoby mogą być wnoszone ustnie lub piśmiennie, ale tylko dopóty, dopóki osoba, o którą chodzi, nie oddała głosu.

ARTYKUŁ 69.[1]) Głosowanie odbywa się za pomocą urzędowych kart do głosowania.

Karty muszą być jednakowe w całym okręgu wyborczym.

Na każdej kartce do głosowania wydrukowane są numery porządkowe list kandydatów.

Dodatek nr. 3 przedstawia wzór karty głosowania.

Karty do głosowania opatrzone są pieczęcią urzędową głównej komisji wyborczej. Karty do głosowania winny być sprzedawane w ciągu 5-ciu dni przed wyborami w wolnym handlu i w lokalu wyborczym po cenie 5 fen. (10 halerzy).

ARTYKUŁ 70. Głosowanie odbywa się w sposób następujący: Wyborca, wchodząc do lokalu wyborczego, udaje się do stołu, przy którym siedzi komisja wyborcza, i wymienia swe nazwisko. Po sprawdzeniu przez członka, prowadzącego

---

[1]) Artykuł 69 w myśl „Dekretu o zmianach w ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego“ z 26. 12. 1918. został zmieniony w sposób następujący:
„Głosowanie odbywa się za pomocą kart do głosowania. Karta zawierać ma jedynie numer listy kandydatów, na którą wyborca oddaje swój głos. Numer może być drukowany lub pisany“.

protokuł, czy nazwisko wyborcy znajduje się na liście wyborców, wyborca otrzymuje kopertę do głosowania, wkłada w nią odrazu kartkę i, zakleiwszy, wręcza przewodniczącemu komisji. Ten, sprawdziwszy stempel na kopercie, wrzuca ją do urny wyborczej, jednocześnie inny członek komisji obok nazwiska wyborcy czyni adnotację, że głos swój już oddał, poczem wyborca oddala się z sali.

ARTYKUŁ 71.[1]) Wypełnienie karty do głosowania odbywa się za pomocą podkreślenia tego numeru listy kandydatów, na który wyborca chce oddać swój głos.

ARTYKUŁ 72. Przewodniczący nie przyjmuje karty do głosowania, którą wyborca pragnąłby oddać bez włożenia jej do koperty urzędowej, również nie przyjmuje kopert, oznaczonych jakimśkolwiek znakiem poza stemplem urzędowym.

ARTYKUŁ 73. Z uderzeniem godziny dziesiątej wieczorem przewodniczący nakazuje zamknięcie lokalu wyborczego. Odtąd mogą głosować tylko wyborcy, którzy jeszcze przed uderzeniem godziny dziesiątej znajdują się w lokalu wyborczym.

ARTYKUŁ 74. Po ogłoszeniu przez przewodniczącego, że głosowanie jest ukończone, przewodniczący pomiesza koperty, złożone do urny wyborczej, poczem liczy je, nie otwierając.

Jednocześnie ustala się na podstawie notatek na liście wyborców liczbę wyborców, którzy głosowali.

Gdyby liczba ta mimo kilkakrotnego liczenia różniła się od liczby kopert, wyjętych z urny, należy to w protokule zaznaczyć, podając okoliczności, mogące wyjaśnić przyczynę niezgodności.

f) Stwierdzenie wyniku głosowania w komisji miejscowej.

ARTYKUŁ 75. Natychmiast po ukończeniu głosowania komisja przystępuje do obliczenia głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów.

ARTYKUŁ 76.[2]) Nieważne są: 1) karty do głosowania, włożone nie do urzędownie ostemplowanej koperty lub też koperty oznaczonej znakiem odróżniającym; 2) karty do głosowania nie ostemplowane urzędowym znakiem lub też opatrzone znakiem odróżniającym; 3) karty do głosowania puste; oraz 4) karty do głosowania nie wypełnione w sposób właściwy w myśl art. 71.

ARTYKUŁ 77. Nieważność oddanych kart sprawdza główna komisja wyborcza. Orzeczenie jej sprawdza w razie wniesienia protestu przeciwko wyborowi Sąd Najwyższy.

ARTYKUŁ 78. Karty do głosowania, które na podstawie art. 76 zostały przez komisję miejscową unieważnione, należy oznaczyć numerami porządkowymi i dołączyć do protokułu wraz z kopertami.

ARTYKUŁ 79. Protokuł musi być podpisany przez wszystkich członków komisji i przedstawicieli poszczególnych grup wyborców i łącznie z kartami do głosowania oraz z listami wyborców po starannem zapieczętowaniu i ostemplowaniu odesłany natychmiast do głównej komisji wyborczej.

---

[1]) Artykuł 71 został zniesiony „Dekretem o zmianach w ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego“ z 26. 12. 1918.

[2]) W artykule 76 ordynacji wyborczej znosi się punkt drugi; punkt czwarty zyskuje brzmienie: „Karty do głosowania, nie wypełnione w sposób właściwy w myśl artykułu 69“ („Dekret o zmianach w ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego z 26. 12. 1918.“)

Każdy członek komisji, jeżeli uważa, że protokuł nie jest zgodny z rzeczywistością, ma prawo swoje oświadczenie podyktować i załączyć na piśmie do protokułu.

g) Stwierdzenie wyniku głosowania w całym okręgu wyborczym.

ARTYKUŁ 80. Posiedzenie głównej komisji wyborczej w celu ustalenia wyniku głosowania odbywa się najpóźniej na trzeci dzień po głosowaniu w poszczególnych obwodach głosowania. O miejscu i czasie tego posiedzenia powinni być zawiadomieni, co najmniej na 24 godziny przed terminem, członkowie komisji i pełnomocnicy grup wyborczych.

ARTYKUŁ 81. Główna komisja wyborcza po obliczeniu głosów, oddanych na poszczególne listy kandydatów, przystępuje do rozdzielenia mandatów poselskich między poszczególne listy.

Sposób wyliczeń wykazuje dodatek nr. 5.

ARTYKUŁ 82. Z czynności głównej komisji wyborczej spisuje się protokuł. W protokule powinny być umieszczone wszystkie obliczenia, dokonane przy obrachowywaniu głosów.

ARTYKUŁ 83. Po ustaleniu treści protokułu, przewodniczący głównej komisji wyborczej ogłasza wynik głosowania i podaje do wiadomości w dzienniku miejscowym lub w inny sposób, używany zwykle w tej miejscowości.

ARTYKUŁ 84. Dla każdego z wybranych posłów przewodniczący głównej komisji wyborczej wystawi bezzwłocznie list wierzytelny, podpisany przez członków komisji wyborczej, a zawierający:

1) nazwę okręgu wyborczego; 2) dzień wyborów; 3) imię i nazwisko, zawód miejsce zamieszkania i wiek wybranego.

ARTYKUŁ 85. Po wystawieniu listów wierzytelnych protokuł zostaje odczytany i podpisany przez członków komisji wyborczej.

ARTYKUŁ 86. Protokuł wraz z aktami wyborczymi poszczególnych komisji wyborczych i kartkami do głosowania powinien być opieczętowany, opatrzony napisem, oznaczającym zawartość i odesłany do pierwszego prezesa Sądu Najwyższego.

Odpis uwierzytelniony protokułu przewodniczący prześle naczelnikowi kancelarji Izby Poselskiej.

h) Koszta wyborcze.

ARTYKUŁ 87. Wszystkie wydatki połączone z przeprowadzeniem wyborów ponosi państwo, z wyjątkiem kosztu kartek do głosowania.

Dostarczenie urny, lokalu, sprzętów i przyborów do pisania dla komisji wyborczej jest obowiązkiem gminy, w obrębie której komisja urzęduje.

ROZDZIAŁ V.

Sprawdzanie ważności mandatów.

ARTYKUŁ 88. W ciągu 14 dni po ogłoszeniu wyniku głosowania przez główną komisję wyborczą każdy obywatel może wnieść protest przeciwko wyborowi. Protest winien być wniesiony w dwuch egzemplarzach na ręce przewodniczącego głównej komisji wyborczej.

ARTYKUŁ 89. Przewodniczący głównej komisji wyborczej ogłasza natychmiast w dzienniku urzędowym państwa i w dzienniku miejscowym, że protest został wniesiony, wyznaczając dziesięciodniowy termin do wnoszenia zarzutów przeciwko reści protestu. Przed upływem tych dziesięciu dni wolno każdemu wyborcy przeglądać protest w lokalu komisji i czynić z niego odpisy, poczym protest wraz z zarzutami są przesyłane do Sądu Najwyższego, drugi zaś egzemplarz komisja główna przesyła do kancelarji Sejmu.

ARTYKUŁ 90. O ważności wyborów zaprotestowanych według art. 88 rozstrzyga Sąd Najwyższy bez kosztów dla stron w przeciągu sześciu miesięcy od dnia wyboru.

ARTYKUŁ 91. Sąd Najwyższy, działając w charakterze trybunału wyborczego, urzęduje w komplecie trzech członków tego Sądu.

ARTYKUŁ 92. Sąd Najwyższy jest sądem wyłącznie orzekającym o przekroczeniu prawa przy badaniu protestów wyborczych.

ARTYKUŁ 93. Jeżeli wskutek pogwałcenia obowiązku urzędowego przez członka komisji wyborczej, głosowanie zostało w całości lub w niektórych obwodach głosowania unieważnione, winny może być skazany na zapłacenie kosztów ponownego głosowania lub też części tych kosztów. Koszta te wpłaci skazany w kwocie przez sąd oznaczonej do kasy państwowej, względnie gminnej. Do orzekania w tych sprawach powołany jest miejscowy sąd pokoju, względnie sąd powiatowy.

ARTYKUŁ 94. Posiedzenia Sądu Najwyższego w sprawach dotyczących wyborów odbywają się publicznie.

ARTYKUŁ 95. Najdalej na siedemnasty dzień po dniu wyborów Sąd Najwyższy sporządzi wykaz wyborów zaprotestowanych i prześle go do prezydjum Sejmu.

ARTYKUŁ 96. Ważność wyborów niezaprotestowanych rozważy Sejm najpóźniej w przeciągu dwuch miesięcy. W wypadku zakwestjonowania wyboru posła, mimo braku protestu, Sejm oddaje sprawę do zbadania i rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu.

ROZDZIAŁ VI.

Utrata i zastąpienie mandatu.

ARTYKUŁ 97. Mandat poselski zostaje unieważniony, jeżeli się okaże, że poseł nie był wybieralny według art. 7 i 8, albo później prawo obieralności utracił.

ARTYKUŁ 98. Sąd Najwyższy może unieważnić wybór:

1) jeżeli zostanie stwierdzone, że w danym okręgu wyborczym mandat poselski został uzyskany przy użyciu przekupstw, wymuszeń, fałszu lub jakichkolwiek podejść;

2) jeżeli w postępowaniu wyborczem przepisy niniejszej ordynacji wyborczej nie były przestrzegane.

ARTYKUŁ 99. Jeżeli ten sam kandydat będzie wybrany więcej, niż w jednym okręgu, powinien oświadczyć, z którego okręgu wybór przyjmuje, najpóźniej na pierwszem posiedzeniu nowo wybranej Izby. W przeciwnym razie losowanie,

dokonane przez marszałka Izby na publicznem posiedzeniu, rozstrzyga, z którego okręgu poseł ma mandat zatrzymać.

ARTYKUŁ 100. W razie unieważnienia wyboru według art. 98, o ile Sąd Najwyższy orzecze, że nie może mieć zastosowania art. 101, Minister Spraw Wewnętrznych zarządzi wybór ponowny w okręgu lub obwodzie, gdzie prawo zostało przekroczone, w ciągu 15 dni od unieważnienia.

Wybór ten może być przeprowadzony przez te same komisje wyborcze i na podstawie tych samych list wyborców, co wybór poprzedni.

ARTYKUŁ 101. W pozostałych wypadkach unieważnienia lub ustania mandatu posła, główna komisja wyborcza ogłosi o wstąpieniu na jego miejsce kolejnego kandydata z tej samej listy kandydatów i wystawi mu list wierzytelny.

Dodatek Nr. 1

SPIS OKRĘGOW WYBORCZYCH I ILOŚĆ MANDATÓW.

I. Królestwo Polskie i okręg Białostocki

Nr ok. w.	Okręgi wyborcze	Ilość manda-tów.	Siedziba głównej komisji wyborczej.
1	Powiaty: Kalwaryjski, Wołkowyski, Marjampolski, Władysławowski.	—	
2	„ Suwalski, Sejneński, Augustowski.	4	Suwałki.
3	„ Łomżyński, Szczuczyński, Kolneński, Ostrołęcki, W. Mazowiecki, Ostrowski.	9	Łomża.
4	„ Mławski, Przasnyski, Ciechanowski, Makowski, Pułtuski.	8	Ciechanów.
5	„ Lipnowski, Rypiński	4	Lipno.
6	„ Płocki, Płoński. Sierpcki.	6	Płock.
7	„ Włocławski, Nieszawski.	6	Włocławek.
8	„ Słupecki, Koniński, Kolski	7	Konin.
9	„ Łęczycki, Kutnowski, Gostyński.	7	Kutno.
10	„ Kaliski, Turecki.	6	Kalisz.
11	„ Sieradzki, Wieluński.	7	Sieradz.
12	„ m. Łódź.	10	Łódź.
13	„ Łódzki, Łaski, Brzeziński.	10	Łódź.
14	„ Łowicki, Skierniewicki, Rawski, Sochaczewski. .	6	Łowicz.
15	„ Grójecki, Błoński, lewy brzeg Warszawskiego. .	8	Grodzisk.
16	„ m. Warszawa.	16	Warszawa.
17	„ Radzymiński, Miński, prawy brzeg Warszawskiego	7	Mińsk.
18	„ Siedlecki, Węgrowski, Sokołowski.	5	Siedlce.
19	„ Garwoliński, Łukowski.	6	Łuków.
20	„ Bialski, Janowski, Radzyński, Włodawski. . . .	6	Biała.
21	„ Chełmski, Hrubieszowski, Tomaszowski. . . .	7	Chełm,
22	„ Puławski, Lubartowski, Lubelski.	10	Lublin.
23	„ Janowski, Krasnostawski, Biłgorajski, Zamojski.	10	Zamość.
24	„ Sandomierski, Opatowski, Iłżecki.	9	Sandomierz.
25	„ Opoczeński, Konecki.	6	Opoczno.

Nr okr. wyb.	Okręgi wyborcze	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej
26	Powiaty: Kielecki, Włoszczowski, Jędrzejowski.	8	Kielce.
27	„ Stopnicki, Pińczowski.	6	Pińczów.
28	„ Miechowski, Olkuski.	6	Olkusz.
29	„ Będziński, Dąbrowski.	9	Sosnowiec
30	„ Częstochowski. Radomskowski.	9	Częstochowa.
31	„ Piotrkowski.	5	Piotrków.
32	„ Radomski, Kozienicki.	7	Radom.
33	„ Sokólski, Białostocki.	7	Białystok.
34	Bielski	4	Bielsk.

SPIS OKRĘGÓW WYBORCZYCH I ILOŚĆ MANDATÓW.

II. Śląsk Cieszyński.

Nr. okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej.
35	Miasto Bielsk i powiat polit. Bielski, Cieszyn i Frysztat bez gmin Orłowej, Dziećmorowic, Pietrwałdu, Łazy, Sucha średnia i dolna, dalej z żupaństwa Trenczyńskiego gminy Czaca, Turżówka, Rakowa, Oszczadnica, Skalite, Czarne, Oleśna, Świerczynowieś, Gorzelice, Staszków, Podwysoka, Maków i Wysoka .	8	Cieszyn.
35-a	Miasto Frydek i powiat Frydek i gminy pow. Frysztackiego Orłowa, Dziećmarowice, Pietwałd, Łazy, Sucha średnia i dolna	3	Frydek

SPIS OKRĘGÓW WYBORCZYCH I ILOŚĆ MANDATOW.

III. Galicja

Nr okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej
36	Miasto Kraków i pow. polit. Kraków, Podgórze i Wieliczka bez pow. sąd. Dobczyce	8	Kraków.
37	Pow. polit. Chrzanów, Oświęcim i pow. sądowy Biała .	5	Oświęcim.
38	Pow. polit. Wadowice, Żywiec i pow. sądowy Kęty . .	5	Wadowice.
39	Pow. polit. Nowy Targ, Limanowa, Myślenice, pow. sądowy Dobczyce, tudzież z Orawy obszar objęty przez		

Nr. okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej
	wymienione w dodatku I gminy, ze Spiżu zaś okręgi sądowe Kezmark, Lubowia i Stara Wieś	8	Nowy Targ.
40	Powiat polit. Nowy Sącz, Grybów i Gorlice	5	Nowy Sącz.
41	Pow. polit. Jasło, Krosno i Sanok	6	Jasło.
42	Pow. polit. Tarnów, Brzesko, Bochnia, Dąbrowa i Pilzno .	9	Tarnów.
43	Pow. polit. Rzeszów, Strzyżów, Ropczyce	6	Rzeszów.
44	Pow. polit. Tarnobrzeg, Nisko, Kolbuszowa i Mielec . .	6	Tarnobrzeg.
45	Pow. polit. Jarosław, Przeworsk i Łańcut	6	Jarosław.
46	Pow. polit. Przemyśl i Brzozów i pow. sąd. Bircza . .	5	Przemyśl.
47	Miasto Lwów, pow. sądowy Lwów	6	Lwów.
48	Pow. polit. Rawa ruska, Cieszanów i Jaworów tudzież pow. sąd. Janów	6	Rawa ruska.
49	Pow. polit. Sambor, Rudki, Mościska, pow. sądowy Gródek	6	Sambor.
50	Pow. polit. Skole, Dolina, Turka, Lisko, Stary Sambor i pow. sąd. Dobromil	9	Skole.
51	Pow. polit. Stanisławów, Kałusz i Bohorodczany tudzież pow. Nadwórna i Tłumacz bez pow. sąd. Delatyn i Ottynia	9	Stanisławów.
52	Pow. polit. Kołomyja, Horodenka, Śniatyn, Peczeniżyn, Kosów, pow. sąd. Delatyn, Ottynia	10	Kołomyja.
53	Pow. polit. Drohobycz, Stryj, Żydaczów	7	Stryj.
54	Pow. polit. Bóbrka, Rohatyn, Przemyślany i pow. sąd. Winniki i Szczerzec	7	Bóbrka.
55	Pow. polit. Złoczów, Zborów, Brody i Założce	6	Złoczów.
56	Pow. polit. Żółkiew, Sokal, Kamionka Strum. i Radziechów	6	Kamionka Str.
57	Pow. polit. Brzeżany. Podhajce i Buczacz	7	Brzeżany
58	Pow. polit. Tarnopol, Zbaraż i Skałat	6	Tarnopol.
59	Pow. polit. Trembowla, Husiatyn, Czortków, Borszczów i Zaleszczyki	9	Czortków.

DODATEK I. Z pow. Trzciańskiego gminy Bereźnica, Biały Potok, Bukowina, Chabówka, Harkubuz, Czymkowa, Chyżne, Dołów, Stodówka, Jabłonka, Lasek, Lipnica Górna, Lipnica Dolna, Orawka, Piekielnik, Podszkole, Podwilk, Sarna, Studzienki, Szulagorsk, Witanowa, Zuberec, Zubrzyce górne, Zubrzyce dolne, dalej zaś z pow. Namiestowskiego gminy: Benedyktynów, Czernica, Danelki, Erdedka, Hrusztyn, Klin Zakamienny, Krusetnia, Mętne, Nowoty, Półgóra, Rabcze, Rabczyca, Sichelne i Wesołe.

SPIS OKRĘGÓW WYBORCZYCH I ILOŚĆ MANDATÓW.

IV. Zabór pruski

Nr. okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej
60	Powiaty: Kartuski, Pucki, Wejherowski, Kościerski, Starogardzki, Kwidzyński, Sztumski, Grudziądzki, Brodnicki, Świecki, Chełmiński i Tczewski	12	Kartuzy.
61	„ Ostródzki, Niborski, Olsztyński, Reszelski, Ełcki, Lecki, Olecki, Jańsborski, Szczytnieński, Żądzborski, Lubawski i Suski . . .	12	Olsztyn.
62	„ Chojnicki, Tucholski, Bydgoski, Toruński, Wąbrzeski, Szubiński, Wyrzyski, Chodzieski, Czarnkowski, Żniński i Wieleński . . .	12	Toruń.
63	„ Obornicki, Szamotulski, Gnieźnieński, Wągrowiecki, Inowrocławski, Mogilnicki, Poznański, Grodziski, Nowotomyski, Międzychodzki, Strzeliński i Skwierzyński.	13	Poznań.
64	„ Międzyrzecki, Babimojski, Kościański, Smigielski, Gostyński, Rawicki, Leszczyński, Wschowski, Średzki, Śremski, Jarociński, Pleszewski, Ostrowski, Ostrzeszowski, Odolanowski, Krotoszyński, Koźmiński, Witkowski, Wrzesiński i Kępiński	12	Gostyń.
65	„ Kluczborski, Oleski, Opolski, Kozielski, Strzelecki, Prudnicki, Głupczycki, Namysłowski. i Sycowski	13	Opole.
66	„ Tosko-Gliwicki, Lubliniecki, Bytomski, Królewska Huta, Tarnogórski.	9	Bytom.
67	„ Katowicki, Zabrski, Pszczyński, Rybnicki, i Raciborski	11	Katowice.
68	„ Elbląski, Malborski, Gdański i m. Gdańsk . .	8	Gdańsk.
69	„ Lęborski, Słupski, Bytowski, Człuchowski, Złotowski i Wałecki	7	Złotów.
70	„ Grotkowski, Niemodliński i Nisski	3	Nissa.

Dodatek Nr. 2

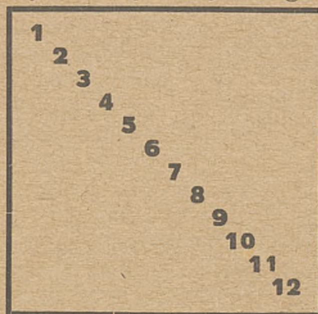
Lista wyborców do Izby Poselskiej

z obwodu głosowania .... z okręgu wyborczego ....

Numer porządkowy	Nazwisko w porządku alfabetycznym	Imię	Data urodz. Wiek	Zawód	Adres Miejsce stałego zamieszkania	Otrzymał kopertę	Oddał kartkę głosowania
1	A		54	piekarz		+	+
2	A		27	rolnik			
3	A		39	kowal			
. .	. .						
. .	. .						
. .	. .						
51	B						
52	B						
53	B						
. .	. .						
. .	. .						
. .	. .						
101	C						
102	C						
103	C						
. .	. .						
. .	. .						
. .	. .						
151	D						
152	D						
153	D						
. .	. .						
. .	. .						
. .	. .						
201	E						
202	E						
203	E						
. .	. . .						
. .	. . .						
. .	. . .						

Dodatek Nr. 3 [1])

Wzór przykładowy karty do głosowania.

[1]) Dodatek Nr. 3 został zniesiony Dekretem o zmianach w ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego z 28. 12. 1918.

Dodatek Nr. 4

Protokuł głosowania

W obwodzie głosowania . . . . . . okręgu wyborczego . . . . . .
Działo się dnia . . . r. . w lokalu miejscowej Komisji wyborczej w . . . .
Obecni członkowie Komisji Wyborczej:
Przewodniczący . . . .
Prowadzący protokuł . . . .
Członkowie . . . .
. . . .
. . . .
Mąż zaufania . . . .
Przy udziale przedstawicieli grup wyborczych
. . . .
Otwarcie głosowania nastąpiło o godz. 8 rano.
W trakcie głosowania usunięto przedstawicieli grup wyborczych . . . .
. . . .
z powodu . . . .
w trakcie obliczania głosów usunięto . . . . . . z powodu . . . .
Głosowanie przerwano z powodu. . . . . na czas od . . . do . . . .
Głosowanie skończono o godz. . . . wieczorem.
Ilość głosujących wyborców wynosiła . . . .
Ilość kartek znalezionych w urnie . . . .
Niezgodność ilości głosujących kartek głosowania tłómaczy się. . . . .
. . . .
Kartek unieważniono . . . .
W tym z powodu wad koperty Nr. Nr. . . .
Przypadło kartek:
Na listę 1 . . .
„ „ 2 . . .
„ „ 3 . . .
Obliczanie głosów skończono o godz. . . . .
Przewodniczący Komisji miejscowej . . . .
Prowadzący protokuł . . . .
Członkowie . . . .
Przedstawiciele grup wyborczych . . . .

Dodatek Nr. 5

Szczegóły obliczeń głosowania

Przypuśćmy, że okrąg wyborczy wysyła 18 posłów. List kandydatów na posłów zgłoszono pięć. Pierwsza lista zawiera 10-ciu kandydatów, druga — pięciu kandydatów, trzecia — pięciu kandydatów, czwarta — trzech kandydatów, wreszcie piąta lista zawiera dwóch kandydatów.

Lista pierwsza, czyli oznaczona numerem 1-ym, otrzymała głosów 89,964; lista Nr. 2 otrzymała 59,389 głosów; lista Nr. 3 otrzymała 32,383 głosy; lista Nr. 4 otrzymała 24,185; wreszcie lista Nr. 5 otrzymała 10.178 głosów.

Aby otrzymać dzielnik wyborczy dzielimy te liczby przez 1, 2, 3 i t. d. Uwidoczni to przykład następujący:

	1	2	3	4	5
Dzielimy przez 1	89,964[1]	59,389[2]	32,383[4]	24,185[7]	10,178
„ „ 2	44,982[3]	29,694[6]	16,191[11]	12,092[15]	
„ „ 3	29,988[5]	19,796[9]	10,794[18]	8,061	
„ „ 4	22,491[8]	14,847[13]	8,095		
„ „ 5	17,992[10]	11,877[16]			
„ „ 6	14,994[12]	9,898			
„ „ 7	12,852[14]				
„ „ 8	11,245[17]				
„ „ 9	9,996				

Z otrzymanych przez ten podział liczb szeregujemy liczby według wielkości, poczynając od najwyższej, a kończąc na osiemnastej z kolei, gdyż dany okrąg wyborczy wybiera 18-stu posłów.

Ostatnia, czyli osiemnasta liczba nazywa się dzielnikiem wyborczym (»le diviseur électoral«). Ile razy dzielnik wyborczy pomieści się w liczbie głosów oddanych na poszczególną listę, tyle mandatów otrzyma lista. Dzielnik wyborczy w danym przykładzie wynosi 10,794, bowiem zacząwszy szeregować od 89,964 na osiemnastym miejscu otrzymamy 10,794.

Wobec tego lista Nr. 1 otrzyma 8 mandatów, gdyż 89,964 : 10.794=8 z resztą 3.612.
„ „ 2 „ 5 mandatów, gdyż 59,389 : 10,794=5 z resztą 5,419
„ „ 3 „ 3 mandaty, gdyż 32,383 : 10,794=3 z resztą 1.
„ „ 4 „ 2 mandaty, gdyż 24,185 : 10,795=2 z resztą 2,597.
„ „ „ „ 0 mandatów, gdyż 10,178 : 10,794=0 z resztą 10,178.

Tę samą manipulację uwidoczni jeszcze wyraźniej kolejne zszeregowanie dzielników, a łącznie z tem podział mandatów między poszczególne listy.

Z listy Nr. 1 wzięty dzielnik 89,964. Mandat I przypada liście Nr. 1.
„ „ „ 2 „ „ 59 389. „ II „ „ „ 2.
„ „ „ 1 „ „ 44,982. „ III „ „ „ 1.
„ „ „ 3 „ „ 32,383. „ IV „ „ „ 3.
„ „ „ 1 „ „ 29,988. „ V „ „ „ 1.
„ „ „ 2 „ „ 29.694. „ VI „ „ „ 2.
„ „ „ 4 „ „ 24,185. „ VII „ „ „ 4.
„ „ „ 1 „ „ 22 491. „ VIII „ „ „ 1.
„ „ „ 2 „ „ 19,796. „ IX „ „ „ 2.
„ „ „ 1 „ „ 17 992. „ X „ „ „ 1.
„ „ „ 3 „ „ 16,191. „ XI „ „ „ 3.
„ „ „ 1 „ „ 14,994. „ XII „ „ „ 1.
„ „ „ 2 „ „ 14.847. „ XIII „ „ „ 2.
„ „ „ 1 „ „ 12 852. „ XIV „ „ „ 1.
„ „ „ 4 „ „ 12,092. „ XV „ „ „ 4.
„ „ „ 2 „ „ 11,877. „ XVI „ „ „ 2.
„ „ „ 1 „ „ 11,245. „ XVII „ „ „ 1.
„ „ „ 3 „ „ 10,794. „ XVIII „ „ „ 3.

Gdyby zamiast podanych przez nas liczb, przypadających na poszczególne listy kandydatów zdarzyło się, że na listę Nr. 1 padło 80,000 głosów; na listę Nr. 2 — 60,000 głosów; na listę Nr. 3 — 30,000 głosów; na listę Nr. 4 — 20,000 głosów oraz na listę Nr. 5 — 10,000 głosów — wówczas dzielnik wyborczy wynosiłby 10,000. Liczbę tę. t. j. 10,000, odnaleźlibyśmy na 8-em miejscu listy Nr. 1, na 6-em miejscu listy Nr. 2, na 3-ciem miejscu listy Nr. 3, na 2-em miejscu listy Nr. 4 oraz na 1-em miejscu listy Nr. 5. Tymczasem piętnaście, mandatów byłoby już obsadzonych, pozostało zaś do obsadzenia tylko trzy, a jednakowych dzielników jest pięć. W podobnym więc wypadku przyznajemy mandaty tym listom, które otrzymały największą ilość głosów, a więc listom Nr. 1, Nr. 2 i Nr. 3; listy Nr. 4 i 5 mandatu tego nie otrzymałyby. W końcowym więc rezultacie lista N. 1 otrzymałaby 8 mandatów, lista Nr. 2 — 6 mandatów, lista Nr. 3 — 3 mandaty, lista Nr. 4 — 1 mandat, lista Nr. 5 — nie otrzymałaby żadnego mandatu.

Dan w Warszawie, dnia 28 listopada 1918 r.

Naczelnik Państwa:
J. Piłsudski.

Prezydent Ministrów:
Moraczewski.

Minister spraw wewnętrznych:
Thugutt.

DEKRET

o wyborach do Sejmu Ustawodawczego.

Na mocy zatwierdzonej przezemnie ordynacji wyborczej do Sejmu Ustawodawczego zarządzam powszechne wybory poselskie na dzień 26 stycznia 1919 r.

Wybory rozpoczną się o godz. 8 rano i trwać będą bez przerwy do godz. 10 wieczorem.

Wybory odbędą się:

Nr. okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze (powiaty)	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej
	I. Na ziemiach dawnego zaboru rosyjskiego:		
2	Suwalski, Sejneński i Augustowski	4	Suwałki.
3	Łomżyński, Szczuczyński, Kolneński, Ostrołęcki, W. Mazowiecki i Ostrowski	9	Łomża.
4	Mławski, Przasnyski, Ciechanowski, Makowski i Pułtuski .	8	Ciechanów.
5	Lipnowski i Rypiński	4	Lipno.
6	Płocki, Płoński Sierpcki	7	Płock.
7	Włocławski i Nieszawski	6	Włocławek.
8	Słupecki, Koniński i Kolski	7	Konin.
9	Łęczycki, Kutnowski i Gostyński	7	Kutno.
10	Kaliski i Turecki	6	Kalisz.

Nr. okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze (powiaty)	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej
11	Sieradzki i Wieluński	7	Sieradz
12	m. Łódź	10	Łódź
13	Łódzki, Łaski i Brzeziński	10	Łódź
14	Łowicki, Skierniewicki, Rawski i Sochaczewski	6	Łowicz
15	Grójecki, Błoński, lewy brzeg Warszawskiego	8	Grodzisk
16	m. Warszawa	16	Warszawa
17	Radzymiński, Mińsko - Mazowiecki, prawy brzeg Warszawskiego	7	Mińsk-Maz.
18	Siedlecki, Węgrowski i Sokołowski	5	Siedlce
19	Garwoliński, Łukowski	6	Łuków
20	Bialski, Janowski, Radzyński, Włodawski	6	Biała
21	Chełmski, Hrubieszowski i Tomaszowski	7	Chełm
22	Puławski, Lubartowski, Lubelski	10	Lublin
23	Janowski, Krasnostawski, Biłgorajski i Zamojski	10	Zamość
24	Sandomierski, Opatowski i Iłżecki	9	Sandomierz
25	Opoczeński i Konecki	6	Opoczno
26	Kielecki, Włoszczowski i Jędrzejowski	8	Kielce
27	Stopnicki i Pińczowski	6	Pińczów
28	Miechowski i Olkuski	6	Olkusz
29	Będziński i Dąbrowski	9	Sosnowiec
30	Częstochowski i Radomskowski	9	Częstochowa
31	Piotrkowski	5	Piotrków
32	Radomski i Kozienicki	7	Radom
33	Sokólski i Białostocki	8	Białystok
34	Bielski	4	Bielsk
	II. Na ziemiach dawnego zaboru austrjackiego:		
	a. Śląsk Cieszyński.		
35	m. Bielsk i powiat Bielski, Cieszyn i Frysztat bez gmin Orłowej, Dziećmorowic, Pietwałdu, Łaz, Suchy średniej i dolnej, dalej z żupaństwa Trenczyńskiego gminy Czaca, Turzówka, Rakowa. Oszczadnica, Skalite, Czarna, Oleśna, Swierczynowieś, Gorzelice, Staszków, Podwysoka, Maków i Wysoka	8	Cieszyn
	b. Galicja.		
36	m. Kraków i powiaty Krakowski, Podgórski i Wielicki, bez pow. sąd. Dobczyckiego	8	Kraków
37	pow. polit. Chrzanowski, Oświęcimski i pow. sądowy Bialski	5	Oświęcim
38	pow. polit. Wadowicki, Żywiecki i pow. sąd. Kęcki	5	Wadowice
39	pow. polit. Nowotarski, Limanowski, Myślenicki, i pow. sąd. Dobczycki. tudzież z Orawy, z pow. Trzciańskiego, gminy: Bereźnica, Biały Potok, Chabówka, Bukowina, Harkubuz, Czymkowa, Chyźne, Dołów, Stodów-		

Nr okręgu wyborczego	Okręgi wyborcze (powiaty)	Ilość mandatów	Siedziba głównej komisji wyborczej
	ka, Jabłonka, Lasek, Lipnica Górna, Lipnica Dolna, Orawka, Piekielnik, Podszkle, Podwilk, Sarna, Studzienki, Szulagorsk, Witanowa, Zuberec, Zubrzyce Górne, Zubrzyce Dolne, dalej zaś z powiatu Namiestowskiego gminy: Benedyków, Czernica, Danielki, Erdedka, Hrusztyn, Klin Zakamienny, Krusetnia, Mętna, Nowoty, Półgóra, Rabcza, Rabczyca, Sichelne, Wesele, ze Spiżu zaś okręgi sądowe Kezmark, Lubowla i Stara Wieś	8	Nowy Targ
40	pow. polit. Nowosądecki, Grybowski i Gorlicki . . .	5	Nowy Sącz
41	pow. polit. Jasielski, Krośnieński i Sanocki	6	Jasło
42	pow. polit. Tarnowski, Brzeski, Bocheński, Dąbrowski i Pilzeński	9	Tarnów
43	pow. polit. Rzeszowski, Strzyżowski i Ropczycki . . .	6	Rzeszów
44	pow. polit. Tarnobrzeski, Niski, Kolbuszowski i Mielecki	6	Tarnobrzeg
45	pow. polit. Jarosławski, Przeworski i Łańcucki . . .	6	Jarosław
46	pow. polit. Przemyski, Brzozowski i pow. sąd. Birczański	5	Przemyśl

Ponieważ w okręgach 47 (m. Lwów, pow. sąd. Lwów, 6 mandatów, siedziba komisji wyborczej Lwów); 48 (pow. polit. Rawa Ruska, Cieszanów, Jaworów, tudzież powiat sąd. Janów, 6 mand. — Rawa Ruska); 49 (pow. polit. Sambor, Rudki, Mościska i pow. sąd. Gródek, 6 mand. — Sambor); 50 (pow. polit. Skole, Dolina, Turka, Lisko, Stary Sambor i pow. sąd. Dobromil, 9 mand. — Skole); 51 pow. polit. Stanisławów, Kałusz i Bohorodczany tudzież powiaty Nadwórna i Tłumacz bez pow. sąd. Delatyn i Ottynia, 9 mand. — Stanisławów); 52 (pow. polit. Kołomyja, Horodenka, Sniatyn, Peczeniżyn, Kosów i pow. sąd. Delatyn i Ottynia, 10 mand. — Kołomyja); 53 (pow. polit. Drohobycz, Stryj, Żydaczów, 7 mand. — Stryj); 54 (pow. polit. Bóbrka, Rohatyn, Przemyślany i pow. sąd. Winniki i Szczerzec, 7 mand. — Bóbrka); 55 pow. polit. Złoczów, Zborów, Brody i Założce, 6 mand. — Złoczów); 56 (pow. polit. Żółkiew, Sokal, Kamionka Strum., 6 mand. — Kamionka Strum.); 57 (pow. polit. Brzeżany, Podhajce i Buczacz, 7 mand. — Brzeżany); 58 (pow. polit. Tarnopol, Zbaraż i Skałat, 6 mand. — Tarnopol): 59 (pow. polit Trembowla, Husiatyn, Czortków, Borszczów i Zaleszczyki, 9 mand. — Czortków); — wybory nie mogą być obecnie przeprowadzone, przeto do Sejmu Ustawodawczego wejdą byli posłowie polscy z tych okręgów do byłej Izby posłów Rady Państwa Monarchji Austrjackiej.

W opróżnionych przez śmierć posłów okręgach wyborczych V i VII (m. Lwów) według dawnej ordynacji wyborczej do Izby posłów austrjackiej Rady Państwa rozpisuję wybory uzupełniające na dzień 26 stycznia 1919 r. na 8 rano wedle postanowienia dawnej austrjackiej ordynacji wyborczej z 1907 r. Przeprowadzenie tych wyborów poruczam urzędującemu Zarządowi miasta.

W sprawie wyborów w okręgach: 60 (pow. Kartuski, Pucki, Wejherowski, Kościerski, Starogardzki, Kwidzyński, Sztumski, Grudziądzki, Brodnicki, Swiecki, Tczew-

ski i Chełmiński, 12 mandatów — Kartuzy); 61 (Ostródzki, Niborski - Olsztyński, Reszelski, Ełcki, Lecki, Olecki, Jańsborski, Szczytnieński, Żądzborski, Lubawski i Suski, 12 mandatów — Olsztyn); 62 (Chojnicki, Tucholski, Bydgoski, Toruński, Wąbrzeski, Szubiński, Wyrzyski, Chodzieski, Czarnkowski, Żniński i Wieleński, 12 mandatów — Toruń); 63 (Obornicki, Szamotulski, Gnieźnieński, Wągrowiecki, Inowrocławski, Mogilnicki, Poznański, Grodziski, Nowotomyski, Międzychodzki, Strzeliński, 13 mandatów — Poznań); 64 (Międzyrzecki, Babimojski, Kościański, Smigielski, Gostyński, Rawicki, Leszczyński, Wschowski, Środzki, Śremski, Jarociński, Pleszewski, Ostrowski, Ostrzeszowski, Odolanowski, Krotoszyński, Koźmiński, Witkowski, Wrzesiński i Kępiński 12 mand. — Gostyń); 65 (pow. Kluczborski, Oleski, Opolski Kozielski, Strzelecki, Prudnicki, Głupczycki, Namysłowski, Sycowski, 13 mandatów — Opole); 66 (pow. Tosko-Gliwicki, Lubliniecki, Bytomski, Królewska Huta, Tarnogórski, 9 mand. — Bytom); 67 (Katowicki, Zabrski, Pszczyński, Rybnicki i Raciborski, 11 mand. — Katowice); 68 (pow. Elbląski, Malborski, Gdański i m. Gdańsk, 8 mandatów — Gdańsk); 69 (pow. Lęborski, Słupski, Bytowski, Człuchowski, Złotowski i Wałecki, 7 mand. — Złotów); 70 (Grotkowski, Niemodliński i Nisski, 3 mand. — Nissa) nastąpi niebawem zarządzenie po porozumieniu z przedstawicielami społeczeństwa polskiego na ziemiach zaboru pruskiego.

Również powołani zostaną do Seimu Ustawodawczego w porozumieniu z miejscowem społeczeństwem polskiem przedstawiciele Polaków na Litwie i Rusi.

Przeprowadzenie wyborów poruczam Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Dan w Warszawie, d. 28 listopada 1918 r.

Naczelnik Państwa:
J. Piłsudski.

Prezydent Ministrów:
Moraczewski.

L. S.

Minister Spraw Wewnętrznych:
Thugutt.

DEKRET

o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu i wykonywaniu obowiązków poselskich.

Na wniosek Rady Ministrów stanowię:

ARTYKUŁ 1. Winny przeszkodzenia wyborcy za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu, nadużycia władzy lub uniemożliwienia styczności z odpowiedniemi osobami w urzeczywistnieniu prawa wolnego wyboru do Sejmu ulegnie karze:

więzienia do roku jednego.

Jeżeli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób lub przez urzędnika podczas wykonywania obowiązków służbowych, dotyczących nadzoru nad prawidłowością wyborów, winny ulegnie karze:

więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Względem winnego urzędnika sąd mocen będzie zastosować część 3-cią art. 65 K. K.

ARTYKUŁ 2. Winny podburzania do przeciwdziałania wyborom do Sejmu ulegnie karze:

więzienia do roku jednego.

ARTYKUŁ 3. Winny nakłonienia wyborcy za pomocą poczęstunku, daru, obietnicy korzyści osobistej lub podstępu do głosowania przy wyborach do Sejmu na rzecz nakłaniającego lub wskazanej przezeń osoby ulegnie karze:

więzienia do roku jednego.

Usiłowanie będzie karane.

Tej samej karze ulegnie wyborca, który zgodził się za poczęstunek, dar, lub korzyść osobistą głosować na rzecz wskazanej mu osoby.

ARTYKUŁ 4. Winny przeszkodzenia czynnościom zebrań przedwyborczych lub komisji wyborczych do Sejmu za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu, nadużycia władzy, uszkodzenia lokalu, przeznaczonego na zebranie lub sztucznego zanieczyszczenia powietrza, jeśli ustawa nie przewiduje kary cięższej, ulegnie karze:

więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (dom poprawy).

Jeżeli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób uzbrojonych, to winni ulegną karze:

więzienia na czas od lat 3-ch do lat 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

ARTYKUŁ 5. Winny wzięcia udziału w wyborach do Sejmu z wiedzą, że prawa do tego nie posiada, ulegnie karze:

aresztu.

Tej samej karze ulegnie wyborca, winny głosowania więcej niż raz jeden lub też poza swoim obwodem.

ARTYKUŁ 6. Winny nadużycia przy przyjmowaniu lub obliczaniu głosów wyborczych do Sejmu, ulegnie karze:

więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

ARTYKUŁ 7. Winny ukrycia, uszkodzenia, sfałszowania list, protokułów lub innych dokumentów, dotyczących wyborów, ulegnie karze:

więzienia na czas od roku jednego do lat 3-ch (dom poprawy).

Jeśli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób uzbrojonych, to winni ulegną karze:

więzienia na czas od lat 3-ch do 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

ARTYKUŁ 8. Winny niedopuszczenia posła do Sejmu — za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu lub nadużycia władzy — do wykonania obowiązków, związanych z jego mandatem, ulegnie karze:

więzienia na czas od lat 3-ch do lat 6-u (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

ARTYKUŁ 9. Winny przeszkodzenia czynnościom Sejmu za pomocą gwałtu na osobie, groźby karalnej, podstępu, uszkodzenia lokalu Sejmu albo sztucznego zanieczyszczenia powietrza w tym lokalu ulegnie karze:

więzienia na czas od lat 3-ch do lat 6-ciu (dom poprawy).

Usiłowanie będzie karane.

Jeżeli przestępstwo zostało spełnione przez kilka osób uzbrojonych, to winni ulegną karze:

ciężkiego więzienia na czas od lat 8-miu do lat 10-ciu.

ARTYKUŁ 10. Winni wymienionych przekroczeń sądzeni będą zgodnie z przepisami Ustawy Postępowania Karnego.

Dan w Warszawie, dnia 8 stycznia 1919 r.

Naczelnik Państwa:
J. Piłsudski.

Prezydent Ministrów
Moraczewski.

Minister Spraw Wewnętrznych
Thugutt.

DEKRET

o nadaniu praw wyborczych obywatelom, którzy po d. 5 grudnia 1918 r. powrócili do kraju.

Na wniosek Rady Ministrów stanowię:

ARTYKUŁ 1. Obywatelom państwa, posiadającym kwalifikacje w art. 1 Ordynacji wskazane, którzy powrócili do kraju po 5 grudnia 1918 r., przysługują prawa wyborcze.

ARTYKUŁ 2. Za podstawę wciągnięcia na listę wyborców obywateli tej kategorji służą legitymacje, wydane przez naczelnika gminy wiejskiej lub miejskiej względnie komisarza policji (milicji) miejskiej, stwierdzające imię, nazwisko i zawód wyborcy, datę jego urodzenia, czas kiedy do kraju powrócił, miejsce zamieszkania oraz cel, dla którego legitymacja została wydaną.

ARTYKUŁ 3. Legitymacje poborom nie podlegają.

ARTYKUŁ 4. Wyborca winien najpóźniej w dniu 20 stycznia 1919 roku zgłosić się osobiście z legitymacją do właściwej według miejsca swego zamieszkania komisji wyborczej z żądaniem wciągnięcia na listę. Komisja winna natychmiast zbadać zgłoszenie i o powziętej decyzji zawiadomić zgłaszającego się, komunikując mu jednocześnie treść artykułów 5, 6 i 7 niniejszego dekretu.

ARTYKUŁ 5. Sporządzone na podstawie tych legitymacji listy dodatkowe wyborców winny być złożone w miejscowej komisji wyborczej trybem art. 35 Ordynacji w ciągu 21 i 22 stycznia 1919 r.

ARTYKUŁ 6. Zgłoszone trybem art. 37 Ordynacji reklamacje o wykreślenie z list dodatkowych, komisja miejscowa rozstrzyga niezwłocznie, nie zawiadamiając o ich wpłynięciu osób, co do których reklamacje wniesiono i komunikując o zapadłej decyzji zgłaszającemu, który stawił się osobiście.

ARTYKUŁ 7. Od postanowień komisji miejscowej służy odwołanie się do głównej komisji wyborczej w ciągu 48 godzin, co wykonania decyzji nie wstrzymuje.

Dan w Warszawie, dnia 11 stycznia 1919 r.

Naczelnik Państwa:
J. Piłsudski.

Prezydent Ministrów:
Moraczewski.

Minister Spraw Wewnętrznych:
w. z. **N. Barlicki.**

DEKRET

w przedmiocie nietykalności członków Sejmu Ustawodawczego.

ARTYKUŁ 1. Członkowie Sejmu Ustawodawczego nie mogą być pociągani do odpowiedzialności za jakiekolwiek głosowanie w Sejmie lub w jego komisjach; za zachowanie się i za oświadczenie w Sejmie lub w jego komisjach odpowiadają tylko przed Sejmem podług przepisów porządku sejmowania.

ARTYKUŁ 2. W ciągu sesji Sejmu Ustawodawczego, członkowie Sejmu nie mogą być pozbawieni wolności, ani też postępowanie karne nie może być przeciwko nim wdrażane bez uprzedniej zgody Sejmu, o ile nie będą schwytani na gorącym uczynku. W tym wypadku władza sądowa uwiadomi niezwłocznie prezydjum Sejmu. Sejm może zażądać bezwłocznego uwolnienia niezależnie od tego, czy uwięzienie nastąpiło podczas sesji, czy przed jej rozpoczęciem.

Postępowanie karne przeciwko członkowi Sejmu Ustawodawczego na żądanie Sejmu winno być zawieszone na czas sesji.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Naczelnik Państwa:
J. Piłsudski

Prezydent Ministrów:
I. J. Paderewski

Minister Sprawiedliwości:
Supiński.

DEKRET

W uzupełnieniu dekretu z dnia 28 listopada 1918 r. (Dziennik Praw Nr. 18 poz. 46 i 47) i zgodnie z uchwałą Rady Ministrów stanowię co następuje:

Polacy, którzy w r. 1918 posiadali mandat poselski do parlamentu Rzeszy Niemieckiej, są uprawnieni do udziału w obradach Sejmu Ustawodawczego na równych prawach z posłami, wybranymi do tegoż Sejmu, jako przedstawiciele polaków zaboru pruskiego.

Dan w Warszawie, dnia 7 lutego 1919 r.

Naczelnik Państwa:
J. Piłsudski.

Prezydent Ministrów:
I. J. Paderewski.

Minister Spraw Wewnętrznych:
S. Wojciechowski.

USTAWA

z dnia 5 kwietnia 1919 r.

w przedmiocie zmiany niektórych przepisów ordynacji wyborczej, objętej dekretami I. 46 i 47 Nr. 18 Dziennika Praw Państwa Polskiego z 6-go grudnia 1918 roku, celem przeprowadzenia wyborów posłów do Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej z części ziem polskich b. zaboru pruskiego.

(Dziennik Praw Państwa Polskicgo Nr. 30 z 8. 4. 1919 poz. 253.

ARTYKUŁ 1. Ze względu, że dotąd jeszcze znaczna część ziem polskich zaboru pruskiego jest zajęta przez nieprzyjaciela i przeprowadzenie wyborów posłów do Sejmu Ustawodawczego ze wszystkich ziem polskich tego zaboru nie może się odbyć na podstawie ordynacji wyborczej, objętej dekretem Naczelnika Państwa I. 46 i 47 z 28 listopada 1918 r. Nr. 18 Dziennika Praw Państwa Polskiego z 6 grudnia 1918 r. — przeto celem uzupełnienia Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej posłami tych części ziem polskich zaboru pruskiego, które wolne są od wroga, a w szczególności na obszarze Księstwa Poznańskiego, mają być natychmiast przeprowadzone wybory wedle zawartych w ustawie tej postanowień.

ARTYKUŁ 2. Powołany w rozdziale III art. 11 ordynacji wyborczej wykaz okręgów wyborczych i siedzib głównych komisji wyborczych, objęty dodatkiem 1 do ordynacji wyborczej pod tytułem: Spis okręgów wyborczych i ilość mandatów IV zabór pruski, zmienia się w ten sposób, że wyrażone w art. I terytorjum wyborcze dzieli się na 4 okręgi wyborcze, a mianowicie:

I okręg wyborczy, obejmujący powiaty: Wyrzyski, Bydgoski, miasto Bydgoszcz, Inowrocławski, Strzeliński, Witkowski, Mogileński, Żniński i Szubiński, z ilością 10 mandatów, a siedzibą głównej komisji wyborczej w Mogilnie;

II okręg wyborczy, obejmujący powiaty: Czarnkowski, Chodzieski, Wągrowiecki, Gnieźnieński, Wrzesiński, Jarociński, Śremski, Średzki, Poznański wschodni i Obornicki, z ilością 11 mandatów i siedzibą głównej komisji wyborczej w Gnieźnie;

III okręg wyborczy, obejmujący powiaty: Skwierzyński, Międzychodzki, Wieleński, Szamotulski, Poznański zachodni, miasto Poznań, Kościański, Smigielski, Babimojski, Międzyrzecki, Nowotomyski i Grodziski, z ilością 12 mandatów i siedzibą głównej komisji wyborczej w Poznaniu;

IV okręg wyborczy, obejmujący powiaty: Wschowski, Leszczyński, Rawicki, Gostyński, Koźmiński, Krotoszyński, Pleszewski, Ostrowski, Odolanowski, Ostrzeszowski i Kępiński, z ilością 9 mandatów i siedzibą głównej komisji wyborczej w Ostrowie.

ARTYKUŁ 3. Ilość mandatów, przypadających na powyższe okręgi wyborcze, jest niezależna od tego, czy o ile wskutek stanu wojennego ludność części powiatów; względnie nawet całych poszczególnych powiatów w skład tych okręgów wchodzących, nie mogłaby brać udziału w akcie wyborczym (art. 81 ord. wyb.)

Ustawa ta nie przesądza innego rozdziału okręgów wyborczych i ilości przypadających na poszczególne okręgi wyborcze mandatów po uwolnieniu od okupacji nieprzyjacielskiej i wcieleniu do Rzeczypospolitej Polskiej reszty ziem polskich zaboru pruskiego.

ARTYKUŁ 4. Art. 4 ordynacji wyborczej zmienia się w ten sposób, że wojskowi także w czynnej służbie biorą udział w głosowaniu, o ile nie znajdują się poza obszarem wyborów, artykułem 2 określonym. Sposób i miejsce głosowania osób wojskowych określi rozporządzenie wykonawcze.

ARTYKUŁ 5. Przepis art. 8, ustęp 1, rozdziału II ordynacji wyborczej nie dotyczy członków i urzędników komisarjatu i podkomisarjatów Naczelnej Rady Ludowej zaboru pruskiego, zaś przepis art. 9 ustęp I ordynacji wyborczej i art. 10 ustęp I ordynacji wyborczej nie dotyczy komisarzy i podkomisarzy Naczelnej Rady Ludowej oraz profesorów wyższych uczelni.

ARTYKUŁ 6. Art. 19, 20 i ustęp 1 art. 21 ordynacji wyborczej zmienia się w ten sposób, że główne komisje wyborcze dla każdego okręgu wyborczego składają się z 5 członków i 3 zastępców, z których dwóch członków i 1 zastępcę wybiorą delegaci rad miejskich miast powiatowych, zaś trzech członków i 2 zastępców delegaci wszystkich innych gmin okręgu. Wybrani w ten sposób członkowie komisji konstytuują się, wybierając ze swego grona przewodniczącego i jego zastępcę.

ARTYKUŁ 7. Dzień wyborów, tj. głosowanie, ma być wyznaczone najpóźniej na dzień czterdziesty po dniu zarządzenia i ogłoszenia wyborów (art. 15 ord. wyborczej).

ARTYKUŁ 8. Ukonstytuowanie głównych komisji wyborczych ma nastąpić do dni 5 po dniu zarządzenia wyborów. Główne komisje wyborcze zarządzą przewidziane art. 16 ordynacji wyborczej ogłoszenia do dni 3 po ich ukonstytuowaniu i powołają w tym samym terminie miejscowe komisje wyborcze (art. 25 ord. wyb.).

Protesty przeciw wyborowi członków komisji należy wnosić do 24 godzin od chwili dokonania wyboru (art. 24 ord. wyb.) na ręce przewodniczącego komisji, — a gdyby ta jeszcze się nie ukonstytuowała — na ręce najstarszego wiekiem członka głównej komisji wyborczej.

ARTYKUŁ 9. Przewidziane art. 31 ordynacji wyborczej spisy obywateli, jako podstawy list wyborczych, mają naczelnicy gmin przeprowadzić do dni 10 od dnia zarządzenia wyborów, a najdalej 11 dnia dostarczyć spisów tych miejscowym komisjom wyborczym (art. 32 ord. wyb.). Komisje te winny w ciągu dalszych dni 3 zbadać spisy i ustalić listę wyborców (art. 33 ord. wyb.), a w 4 dniu przesłać jeden egzemplarz zatwierdzonej listy głównej komisji wyborczej, zaś drugi egzemplarz wyłożyć do przeglądu przez 3 dni, w którym to czasie obywatele mają prawo zgłaszać reklamacje (art. 35, 36 ord. wyb.). O wniesionych reklamacjach zawiadomi komisja interesowanych, których wykreślenia zażądano — w ciągu 48 godzin od wniesienia reklamacji, a tym ostatnim przysługuje prawo wnoszenia kontrreklamacji w ciągu dalszych 24 godzin (art. 38 i 39 ord. wyb.). Rozstrzygnięcie reklamacji i zawiadomienie interesowanych o decyzji przez komisję miejscową nastąpić ma do dni 3 po upływie 3-dniowego terminu wyłożenia listy wyborczej. Odwołania od postanowień komisji miejscowej do główne komisji wyborczej wnosić można do 48 godzin przez komisję miejscową (art. 40 ord. wyb.).

ARTYKUŁ 10. Najpóźniej 30 dnia od ogłoszenia wyborów główna komisja wyborcza zwróci ustaloną ostatecznie listę wyborców komisjom miejscowym (art. 41 ord. wyb.).

ARTYKUŁ 11. Kandydatury poselskie mają być zgłoszone piśmiennie na ręce przewodniczącego głównej komisji wyborczej najpóźniej 20-go dnia od ogłoszenia wyborów (art. 43 ord. wyb.), zaś utworzenie związków wyborczych przez grupy wyborcze oraz wady zgłoszenia co do poszczególnych list kandydatów — winni pełnomocnicy grup wyborczych zgłaszać najdalej w dalszych 3 dniach (art. 47 ord. wyb.). O zgłoszonych wadach zawiadomi główna komisja wyborcza właściwych pełnomocników najpóźniej 26 dnia od dnia ogłoszenia wyborów, zakreślając 3-dniowy termin do ich usunięcia (art. 51 i 52 ord. wyb.).

ARTYKUŁ 12. Główna komisja wyborcza ogłosi najpóźniej 30-go dnia od ogloszenia wyborów listy kandydatów (art. 54 ord. wyb.), o ile ogłoszenie to w razie zaistnienia warunków, przewidzianych w art. 53 ordynacji wyborczej, nie odpada.

ARTYKUŁ 13. Z chwilą przeprowadzenia wyborów i wystawienia wybranym posłom listów wierzytelnych, a w każdym razie do dni trzech od ogłoszenia wyniku wyborów przez główną komisję wyborczą (art. 83, 84 ord. wyb.), gasną mandaty tych członków Sejmu Ustawodawczego, którzy na podstawie dekretu Naczelnika Państwa l. 193 Nr. 14 Dziennika Praw Państwa Polskiego z 8 lutego 1919 roku jako wybrani przy ostatnich wyborach do parlamentu niemieckiego posłowie z terytorjum Księstwa Poznańskiego powołani zostali w skład Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej.

ARTYKUŁ 14. Ordynacja wyborcza, objęta dekretami l. 46 i 47 Nr. 18 Dziennika Praw Państwa Polskiego z 6 grudnia 1918 r., o ile ustawą tą nie została zmieniona, obowiązuje zresztą dla wyborców ustawą tą unormowanych.

ARTYKUŁ 15. Ustawa ta wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

ARTYKUŁ 16. Wykonanie tej ustawy porucza się Ministrowi Spraw Wewnętrznych.

Marszałek:
Trąmpczyński.

za Prezydenta Ministrów:
Minister Spraw Wewnętrznych
S. Wojciechowski.

Rozporządzenie wykonawcze

o wyborach poselskich do Sejmu Ustawodawczego z części ziem polskich b. zaboru pruskiego.

(Dziennik Praw Państwa Polskiego Nr. 33 z 24. 4. 1919 poz. 270.)

ARTYKUŁ 1. Na mocy art. 16-go Ustawy z dnia 5 kwietnia r. b. w przedmiocie zmiany niektórych przepisów ordynacji wyborczej, objętej dekretami L. 46 i 47 Nr. 18 »Dziennika Praw« z 6 grudnia 1918 r. celem przeprowadzenia wyborów posłów do Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej z części ziem polskich b. zaboru pruskiego, za zgodą Naczelnika Państwa, zarządzam powszechne wybory poselskie w okręgach Ustawą tą określonych na niedzielę dnia 1 czerwca r. b. Przy obliczaniu terminów, w Ustawie z dnia 5 kwietnia r.b. przewidzianych, za dzień zarządzenia wyborów uważać należy dzień 25 kwietnia r.b.

ARTYKUŁ 2. W celu zabezpieczenia wolności wyborów postanawiam co następuje:

a) podczas całego okresu wyborczego od dnia zarządzenia wyborów aż do 1-go lipca r. b. włącznie ma się stosować na obszarze I do IV okręgów wyborczych przepisy o wolności zebrań i agitacji wyborczej, obowiązujące podczas wyborów do Sejmu Rzeszy niemieckiej;
b) znosi się wszelkie rozporządzenia niezgodne z treścią przepisu podanego pod a);
c) znosi się wszelkie ograniczenia, dotyczące przyjazdu, pobytu i udziału w akcji wyborczej obywateli polskich z innych dzielnic Państwa Polskiego i niewolno ograniczeń takich wydawać.

ARTYKUŁ 3. Zgodnie z art. 14-ym Ustawy z dnia 5 kwietnia r.b. rozciągam na b. Księstwo Poznańskie moc obowiązującą dekretu o ordynacji wyborczej z dnia 28. 11. 1918 i zmian do ordynacji tej wprowadzonych przez dekrety z dnia 26. 12. 1918 roku (o zmianach w ordynacji wyborczej), z dnia 8. 1. 1919 (o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom) oraz z dnia 8. 2. 1919 (o zmianach art. 9 ordynacji wyborczej), o ile przepisy w dekretach wymienionych zawarte nie zostały uchylone lub zmienione przez Ustawę z dnia 5 kwietnia r.b.

ARTYKUŁ 4. Wojskowi w służbie czynnej głosują w tym obwodzie głosowania, gdzie znajdują się od przedednia złożenia list; nie obowiązuje ich zatem art. 2-gi ordynacji wyborczej; listy wojskowych pełnoletnich układają odnośne władze

wojskowe i składają je miejscowym oraz głównym komisjom wyborczym najpóźniej 30-go dnia od zarządzenia wyborów; w razie, gdy liczba wojskowych, uprawnionych do głosu, przewyższa 500 w jednym obwodzie głosowania, komisja miejscowa może wyłonić dla odbierania od nich głosów umyślną podkomisję z osób cywilnych: zresztą obowiązuje wojskowych ogólny tryb głosowania według art. 70 ordynacji wyborczej.

Sposób udziału osób wojskowych w akcji wyborczej określają rozkazy Dowództwa Głównego w Poznaniu.

Warszawa, dnia 18 kwietnia 1919 r.

Minister Spraw Wewnętrznych:
S. Wojciechowski.

USTAWA

z dnia 8 kwietnia 1919 r.

o nietykalności członków Sejmu Ustawodawczego.

(Dziennik Praw Państwa Polskiego Nr. 31 z 12. 4. 19. poz. 263).

ARTYKUŁ 1. Czlonkowie Sejmu Ustawodawczego nie mogą być nigdy pociągani do odpowiedzialności prawnej za swoją działalność w Sejmie lub poza Sejmem, wchodzącą w zakres wykonywania mandatu poselskiego.

Za przemówienia i odezwania się, tudzież manifestacje w Sejmie lub komisjach sejmowych odpowiadają tylko przed Sejmem podług przepisów regulaminu sejmowego.

ARTYKUŁ 2. Przez cały czas trwania Sejmu Ustawodawczego posłowie nie mogą być w żadnym wypadku pozbawieni wolności.

W tymże samym czasie nie wolno żadnej władzy sądowej lub administracyjnej wdrażać przeciwko nim postępowania karnego lub dyscyplinarnego bez uprzedniej zgody Sejmu.

Postępowanie karne lub dyscyplinarne, wdrożone przeciw posłowi przed uzyskaniem mandatu poselskiego, winno być na żądanie Sejmu zawieszone aż do wygaśnięcia tegoż mandatu.

ARTYKUŁ 3. Członkowie Sejmu Ustawodawczego, badani jako świadkowie przed sądami, władzami administracyjnemi i dyscyplinarnemi, mają prawo uchylenia się od zeznań co do faktów, które im w wykonywaniu zawodu poselskiego do wiadomości podano, jako też co do osób, od których pośrednio lub bezpośrednio wiadomość o tych faktach uzyskali.

ARTYKUŁ 4. Mieszkanie członków Sejmu Ustawodawczego jest nietykalne.

Wkroczenie do mieszkania, rewizja domowa i zatrzymanie papierów oraz wszelakich ruchomości może mieć miejsce jedynie na podstawie nakazu władzy sądowej w tych wypadkach, w których członkowie rodziny posła, wspól-

nie z nim mieszkający, lub domownicy ścigani są z powodu popełnienia czynów karygodnych i powinno być wyłącznie do tych osób ograniczone.

ARTYKUŁ 5. Nikt nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za zgodne z prawdą sprawozdania z jawnych obrad Sejmu i komisji sejmowych, ani też za częściowy lub zupełny przedruk tychże jawnych obrad, zgodny z urzędowym stenograficznym protokułem.

Te sprawozdania i przedruki i nie podlegają konfiskacie i wolne są od cenzury.

ARTYKUŁ 6. Członkowie Sejmu Ustawodawczego mogą bez pozwolenia i zawiadomienia władz zwoływać zgromadzenia celem zdania sprawy z działalności sejmowej. Na tych zgromadzeniach przedstawiciele i organy władzy nie mają prawa mieszania się do obrad.

ARTYKUŁ 7. Listy i telegramy, wystosowane do członków Sejmu Ustawodawczego, jako też korespondencja tychże ostatnich — nie podlegają żadnej cenzurze.

Władze mogą zatrzymać tylko telegramy, których treść narusza tajemnice wojskowe i państwowe.

ARTYKUŁ 8. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Marszałek:
Trąmpczyński.

za Prezydenta Ministrów
Minister Spraw wewnętrznych:
S. Wojciechowski.

Minister Sprawiedliwości:
Supiński.

USTAWA

z dnia 10 maja 1919 roku

w sprawie zmiany niektórych przepisów ordynacji wyborczej z dnia 28 XI 1918 r. celem przeprowadzenia wyborów w okręgach 33 i 34.

(Dziennik Praw Państwa Polskiego Nr. 40 z 15. 5. 1919. poz. 294).

ARTYKUŁ 1. Przewodniczących i zastępców przewodniczącego głównych komisji wyborczych w okr. 33 i 34 (Białostockim i Bielskim) powoła prezes sądu okręgowego w Warszawie.

ARTYKUŁ 2. Skrócenie terminu procedury wyborczej, przewidziane w art. 7, 8 i 9 Ustawy z dnia 5. IV dla b. Księstwa Poznańskiego, dotyczy również okr. 33 i 44.

ARTYKUŁ 3. Kandydatury poselskie mają być zgłoszone do głównej komisji wyborczej najdalej 11 dnia od zarządzenia wyborów.

ARTYKUŁ 4. Za dzień zarządzenia wyborów uważać należy datę rozporządzenia wykonawczego Ministra Spraw Wewnętrznych.

ARTYKUŁ 5. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Marszałek:
Trąmpczyński.

w z. Prezydenta Ministrów
Minister Spraw Wewnętrznych:
S. Wojciechowski.

ROZPORZĄDZENIE

o wyborach poselskich do Sejmu Ustawodawczego Rzeczypospolitej Polskiej w 33 (Białostockim) i 34 (Bielskim) okręgach wyborczych.

(Dziennik Praw Państwa Polskiego Nr. 240 z 15. 5 1919. poz. 295).

Na mocy ordynacji wyborczej z dnia 28 listopada 1918 r. (Dziennik Praw Nr. 18) i ustawy z dnia 10 maja 1919 r. zarządzam za zgodą Naczelnika Państwa wybory poselskie do Sejmu Ustawodawczego w 33 i 34 okręgach wyborczych (Białostockim i Bielskim) na niedzielę dnia 15 czerwca r. b.

Jednocześnie uchylone zostają i nie mogą być przez cały okres wyborczy wprowadzane ograniczenia wolności obywatelskiej, dotyczące akcji wyborczej (zebrań wieców, słowa, przenoszenia się, wydawania i rozpowszechniania druków), oraz stosowany być ma dekret o postanowieniach karnych za przeciwdziałanie wyborom do Sejmu z dnia 8 stycznia r. b.

Warszawa, dnia 15 maja 1919 r.

Minister Spraw Wewnętrznych:
S. Wojciechowski.

Tymczasowy Regulamin
OBRAD
SEJMU USTAWODAWCZEGO
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

(Uchwalony na posiedzeniu Sejmu 14. 2. 1919 roku).

Art. 1.

Zakres.

Regulamin niniejszy obowiązuje aż do chwili uchwalenia przez Sejm ostatecznego Regulaminu Sejmowego na wniosek Komisji Regulaminowej, przez Sejm wybranej.

Art. 2.

Otwarcie Sejmu.

Obrady Sejmu otwiera najstarszy wiekiem poseł narodowości polskiej (senjor) który zaprasza z pomiędzy posłów najmłodszych wiekiem dwuch sekretarzy. Senjor i tymczasowi sekretarze urzędują aż do obioru Marszałka i pozostałych członków Prezydjum Sejmu.

Art. 3.

Po przyjęciu tymczasowego regulaminu i ustaleniu swego osobistego składu Sejm przystąpi do wyboru Prezydjum.

Art. 4.

Posiedzenia. Prezydjum urzędujące.

Obradami Sejmu kieruje Marszałek lub jego zastępca przy pomocy najmniej 2-ch sekretarzy. Posiedzenia Sejmu są jawne, o ile Sejm sam nie uchwali tajności posiedzenia, co może uczynić na żądanie Prezydjum, Rządu albo 50 posłów, decydując o tem bez rozpraw po usunięciu publiczności i wysłuchaniu motywów żądania. Na tajnem posiedzeniu Sejm nie może głosować nad żadną ustawą.

Art. 5.

Językiem rozpraw Sejmu jest język polski, którego wyłącznie mają używać wszyscy przemawiający w Sejmie.

Art. 6.

Posiedzenia odbywają się w zasadzie w dnie powszednie w czasie oznaczonym przez Prezydjum albo osobną uchwałą Sejmu.

Art. 7.

Prezydjum Sejmu i kancelarje.

Sejm wybiera Marszałka bezwzględną większością głosów w tajnem głosowaniu. O ile w pierwszem głosowaniu żaden kandydat nie uzyska większości głosów obecnych posłów, następuje wybór ściślejszy pomiędzy tymi 5 kandydatami, którzy otrzymali największą ilość głosów. Jeśli i w drugiem głosowaniu żaden kandydat nie uzyska większości, następuje wybór ściślejszy pomiędzy dwoma kandydatami, którzy osiągną największą liczbę głosów. W razie równości głosów rozstrzyga los. Białe kartki oddane przy wyborach nie liczą się.

Wybrany natychmiast obejmuje czynności swoje.

Art. 8.

Pięciu zastępców Marszałka a następnie ośmiu Sekretarzy wybiera Sejm w tajnem głosowaniu.

Art. 9.

Natychmiast po wyborze Prezydjum Marszałek zawiadomi Naczelnika Państwa i Prezydenta Ministrów o ukonstytuowaniu się Sejmu.

Art. 10.

Utrzymanie porządku na sali i w gmachu oraz wszystkie czynności biurowe, związane z działalnością Sejmu, należą do Kancelarji Sejmowej, utworzonej przez Rząd, a z chwilą ukonstytuowania się Sejmu, podlegającej wyłącznie Prezydjum Sejmu, które wyznaczy kierownika tej Kancelarji.

Arr. 11.

Porządek dzienny.

Porządek dzienny każdego posiedzenia ustala Marszałek i przedstawia Sejmowi do zatwierdzenia względnie zmiany.

Art. 12.

Przed wyborem Marszałka mogą być dyskutowane i rozstrzygane tylko sprawy dotyczące formalnej strony obrad oraz składu osobistego Sejmu.

Art. 13.

Poza porządkiem dziennym może być przez Marszałka udzielony głos tylko: po pierwsze w sprawie formalnej, po wtóre przy końcu posiedzenia lub po wyczerpaniu dyskusji dla faktycznego sprostowania i po trzecie przed porządkiem dziennym do złożenia oświadczenia osobistego.

Art. 14.

Do prawomocności uchwał i wyborów konieczna jest obecność w sali posiedzeń przynajmniej stu posłów. W razie stwierdzenia przez Marszałka z własnej inicjatywy albo na żądanie przynajmniej jednego posła braku kompletu, Marszałek posiedzenie zamyka albo odracza na czas, który uzna za stosowny.

Art. 15.

Przedmiotem porządku dziennego obrad może być tylko na piśmie zgłoszony wniosek Rządu, Komisji Sejmowej, ew. większości lub mniejszości Komisji, albo wniosek posła.

Art. 16.

Wniosek poselski może być przyjęty do porządku dziennego, gdy jest poparty podpisami najmniej 15 posłów. Wniosek podpisany przez nie mniej niż 15 posłów Marszałek może odczytać Sejmowi dla uzyskania mu dostatecznego poparcia.

Art. 17.

Posłowie, chcący przemawiać do wniosku, stojącego na porządku dziennym, zapisują się u sekretarza, prowadzącego listę mówców, zgłaszając jednocześnie, czy będą mówili »za« czy »przeciw« wnioskowi. Każdy wnoszący poprawkę, jest uważany za mówiącego przeciw wnioskowi głównemu.

Art. 18.

Przed otwarciem rozprawy Marszałek zarządza odczytanie listy mówców »za« i »przeciw«. Mówca, na którego przyszła kolej mówienia, może głos swój odstąpić innemu posłowi, już zapisanemu, wszakże nie takiemu, który w danej sprawie już dwukrotnie przemawiał, albo z innym mówcą głos swój zamienić. Jeżeli zaś mówca, na którego kolej przyszła, nie jest obecny, traci głos.

Art. 19.

Po referencie, względnie wnioskodawcy, Marszałek udziela kolejno głosu zapisanym »za« i »przeciw«, zaczynając od głosu »przeciw«. Ostatni głos ma zawsze wnioskodawca, względnie referent; wolno im zabierać głos po każdej ze zgłoszonych poprawek.

Art. 20.

Wszyscy mówcy, zabierający głos do punktu porządku dziennego, mówią z mównicy, zwracając się do Sejmu. Żadnej mowy nie wolno czytać. Zakaz ten nie dotyczy przedstawicieli Rządu i referentów Komisji.

Za zgodą Marszałka mówca może odczytać dokumenty lub akty, na których wywód opiera.

Art. 21.

Żadnemu mówcy w dyskusji nad tym samym wnioskiem, tą samą częścią wniosku lub poprawką nie wolno zabierać głosu do wniosku więcej, niż dwa razy, przyczem Marszałek może ograniczyć czas trwania drugiego przemówienia tego samego mówcy do pięciu minut. W dyskusji nad poprawką Marszałek może zapowiedzieć, że dwukrotnie temu samemu mówcy głosu nie udzieli.

Art. 22.

Przedstawicielowi Rządu, chcącemu przemawiać w tym charakterze, niezależnie od tego, czy jest posłem czy nie, Marszałek powinien udzielić głosu poza kolejką i bez ograniczeń.

Art. 23.

Jeżeli liczba mówców przekracza 10, Marszałek ma prawo po dziesiątej przemowie zarządzić wybór mówców generalnych »za« i »przeciw«. Jeśli liczba mówców przekracza 15-tu, Marszałek jest obowiązany taki wybór zarządzić, o ile Sejm nie uchwali, że pragnie wysłuchać dalszych mówców Gdyby zapisani mówcy nie mogli wybrać mówców generalnych, wyznaczy ich Marszałak z pomiędzy zapisanych.

Art. 24.

Po wysłuchaniu sześciu mówców »za« Marszałek może ograniczyć czas trwania dalszych przemówień według swego uznania, zależnie od ważności sprawy i stanu dyskusji, nie dalej jednak, jak do pięciu minut.

Art. 25.

Przemówienie posła, trwające dłużej niż godzinę, Marszałek ma prawo ograniczyć do oznaczonego przez siebie terminu.

Art. 26.

W czasie rozprawy mogą być zgłaszane poprawki do wniosków w ten sam sposób, co i wnioski samodzielne. Marszałek poddaje je pod dyskusję w czasie, który uzna za stosowny, poprawki muszą być głosowane przed wnioskiem głównym. Poprawka, do której zgłoszono poprawki, jest traktowana jak wniosek główny.

Art. 27.

Poprawki mogą być jedynie zgłaszane w trojakiej formie: »wykreślenie«, »dopisanie«, albo »zastąpienie« określonych wyrazów.

Art. 28.

Po wyczerpaniu listy mówców, wzgl. po przemówieniach mówców generalnych oraz po ostatniem słowie referenta, wzgl. wnioskodawcy, Marszałek oznajmia, że przystępuje do głosowania, poczem już nikomu głos do rozpraw nad przedmiotem udzielony być nie może.

Art. 29.

O głos poza porządkiem dziennym należy zgłaszać się na piśmie u Sekretarza, prowadzącego listę mówców, wszakże w razie nagłej konieczności, albo dla postawienia w paru słowach wniosku formalnego, wolno prosić o głos poza porządkiem dziennym i stawiać wniosek formalny ustnie i z miejsca. Wolno też poza porządkiem dziennym z miejsca przemawiać. Mówcy, zabierającemu głos poza porządkiem dziennym, wolno przemawiać najwyżej przez pięć minut.

Art. 30.

Wnioski formalne mogą być:
a) o zamknięcie dyskusji,
b) o przejście do porządku dziennego,
c) o przerwanie dyskusji,
d) o odesłanie do komisji,
e) o odroczenie dyskusji,
f) o głosowanie bez dyskusji,
g) o głosowanie w całości en bloc,
h) o zmianę porządku dziennego,
i) do prowadzenia obrad,
k) o przywołanie do porządku.

Art. 31.

Na żądanie Marszałka wniosek musi być podany na piśmie.

Art. 32.

Wniosek formalny Marszałek może poddać Sejmowi do rozstrzygnięcia w chwili przez siebie za stosowną uznanej, nie później wszakże, jak po ukończeniu rozpraw nad wnioskiem, będącym na porządku dziennym, a przed jego głosowaniem.

Art. 33.

Sejm rozstrzyga o postawionym wniosku formalnym bez rozpraw po wysłuchaniu wnioskodawcy, ewentualnie jednego mówcy »przeciw« oraz jednego »za«. Wniosek formalny raz odrzucony nie może być w ciągu tej samej rozprawy stawiany ponownie.

Art. 34.

Wniosek o zamknięcie dyskusji poddaje Marszałek pod głosowanie zaraz po ukończeniu przemówienia, w ciągu którego został zgłoszony.

Art. 35.

Wnioski nagłe.

Sejm może uchwalić nagłość dla danego wniosku na żądanie Rządu, albo na wniosek 30 posłów. Żądanie nagłości winno być przedstawione Marszałkowi na piśmie wraz z załączeniem motywów.

Art. 36.

Sejm decyduje o nagłości po wyczerpaniu porządku dziennego przed uchwaleniem porządku dziennego następnego posiedzenia po wysłuchaniu nie więcej jak jednego przemówienia za nagłością jednego przeciw.

Art. 37.

Marszałek jest jedynym stróżem prawidłowości obrad i jedynym upoważnionym do wykładni niniejszego regulaminu. W sprawach, dotyczących sposobu prowadzenia obrad nie wskazanego wyraźnie w regulaminie, Marszałek sam rozstrzyga ostatecznie.

Art. 38.

Ustawy.

Projekty ustaw podlegają trzem czytaniom, z których pierwsze i trzecie otwiera rozprawy nad całością ustawy, drugie nad jej szczegółami.

Arti 39.

Po pierwszem czytaniu ustawy, która musi być najmniej na 24 godzin przed postawieniem jej na porządku dziennym doręczona posłom w druku, następuje albo odrzucenie ustawy, albo przesłanie jej do określonej komisji bez rozpraw co do szczegółów ustawy.

Art. 40.

Drugie czytanie stanowi wniosek komisji o odrzucenie lub przyjęcie ustawy w brzmieniu proponowanem. Sprawozdanie komisji musi być doręczone posłom w druku w przeddzień rozprawy szczegółowej. Sejm może po drugiem czytaniu odesłać ustawę ponownie do tej samej lub innej komisji.

Art. 41.

Jeżeli poprawek nie zgłoszono przed rozprawą nad drugiem czytaniem ustawy, może być przyjęty wniosek głosowania nad nią w całości (en bloc).

Art. 42.

Poprawki zgłoszone przed drugiem czytaniem są ogłaszane w Sejmie przez Marszałka i odsyłane do komisji przez niego.

Art. 43.

Drugie czytanie ustawy nie może być zwyczajnie przedsięwzięte tego samego dnia co pierwsze, trzecie natomiast może nastąpić zaraz po drugiem. Na wniosek Marszałka może być przedsięwzięte drugie czytanie tego samego dnia co pierwsze, o ile najmniej 10 posłów temu się sprzeciwi.

Art. 44.

Sejm może na wniosek poparty przez 15 posłów uchwalić następujące skrócenia postępowania formalnego:

a) uwolnienie wniosku lub sprawozdania komisji od drukowania,

b) dopuszczenie natychmiastowej rozprawy bez odesłania do komisji,

c) dopuszczenie rozprawy zaraz po rozdaniu drukowanego sprawozdania komisji,

d) wyznaczenie komisji terminu do przedłożenia sprawozdania.

Art. 45.

Interpelacje.

Interpelacje, skierowane do Rządu winny być podpisane przynajmniej przez 15 członków Sejmu. Po otrzymaniu interpelacji Marszałek komunikuje ją Prezydentowi Rady Ministrów z zapytaniem, kiedy Rząd zechce udzielić wyjaśnień. Po otrzymaniu odpowiedzi, a w każdym razie nie później niż po upływie miesiąca, Marszałek umieszcza interpelacje na porządku dziennym. Dyskusja nad interpelacją następuje w wypadkach, w których Sejm uzna jej potrzebę.

Odpowiedź Rządu na interpelację może być udzielona na piśmie. Sejm przyjmuje odpowiedź do wiadomości lub jej nie przyjmuje.

Art. 46.

Głosowanie.

Głosowanie odbywa się przez powstanie z miejsc. Jeżeli jeden z członków urzędującego Prezydjum wynik głosowania podda w wątpliwość, to Marszałek zarządza obliczenie głosów przez Sekretarzy i oznajmia wynik głosowania. Podczas obliczania głosów poseł wstrzymujący się od głosowania opuszcza salę.

Art. 47.

Wnioski o głosowanie imienne wymagają poparcia przynajmniej przez 50 posłów, wyrażonego przez powstanie i winny być zgłaszane przy zamknięciu dyskusji przed wezwaniem do głosowania. Imienne głosowanie odbywa się w sposób następujący: Marszałek wzywa posłów do zajęcia miejsc. Sekretarze odbierają od posłów kartki i wrzucają je do urny. Na kartkach wydrukowane jest nazwisko głosującego posła oraz wyrazy »tak« lub »nie«. Po odebraniu kartek Marszałek ogłasza głosowanie za skończone. Sekretarze obliczają głosy, a Marszałek obwieszcza Izbie wynik głosowania. Nazwiska głosujących posłów, oraz jak głosowali umieszcza się w stenogramie.

Art. 48.

Głosowanie tajne poza wyborami jest niedopuszczalne.

Art. 49.[1])

Komisje.

Celem przygotowania przedmiotu obrad Sejmowych ustanawia Sejm Komisje: stałe dla pewnych rodzajów spraw na czas sesji sejmowej i specjalne dla spraw poszczególnych. Komisje mają się składać z 30 albo 15 posłów, wybieranych wedle klucza, odpowiadającego sile liczebnej grup poselskich.

---

[1]) Późniejszą uchwałą Sejmu zwiększono ilość członków Komisji do 31.

Art. 50.

Komisje wybierają przewodniczącego, jego zastępcę, sekretarza oraz referentów, protokułują swoje obrady i sprawozdania składają Sejmowi na piśmie (w druku).

Art. 51.

Zebrania komisji są prawomocne w obecności połowy członków i uchwalają zwykłą większością głosów. Regulamin Sejmowy obowiązuje odpowiednio i komisje.

Art. 52.

Na zebraniach komisji mogą być obecni bez prawa głosu także posłowie do niej nie wybrani. Marszałek lub wyznaczony przezeń Zastępca i przedstawiciele Rządu mogą brać udział w obradach komisji bez prawa głosowania. W razie potrzeby komisja może uchwalić tajność obrad z wykluczeniem posłów, nie będących jej członkami.

Art. 53.

Komisje mają prawo wzywać na swoje posiedzenia posłów oraz przedstawicieli władz rządowych i rzeczoznawców z głosem doradczym.

Art. 54.

Prawa i obowiązki posłów.

Posłowie są obowiązani brać udział we wszystkich obradach i pracach Sejmu, a także przyjmować wybór do komisji lub jakiejkolwiek innej funkcji przez Sejm im w zakresie jego prac powierzonej; poseł ma jednak prawo żądać zwolnienia od wyboru, jeśli już do dwuch komisji został wybrany, albo z innych ważnych i uzasadnionych powodów, o czem Sejm bez rozprawy rozstrzyga.

Art. 55.

Urlopu do dni 14 udziela Marszałek, który podaje to do wiadomości Sejmu.

Urlopu na czas dłuższy może udzielić tylko Sejm bez rozprawy.

W razie choroby poseł ma obowiązek bezzwłocznie usprawiedliwić swą nieobecność przed Marszałkiem, który podaje to do wiadomości Sejmu.

Art. 56.

Nieusprawiedliwiona, względnie ponad termin udzielonego urlopu przedłużona nieobecność w Sejmie dłużej niż przez 14 dni pociąga za sobą upomnienie i wezwanie do zgłoszenia się u Marszałka.

Art. 57.[1])

Posłowie otrzymują jako zwrot kosztów utrzymania ryczałt miesięczny w kwocie Mk. 1500, płatnych z góry i wolnych od wszelkiego zajęcia. W razie odroczenia Sejmu ryczałt wypłaca się tylko za pierwsze dwa miesiące przerwy.

Posłowi nie wolno zrzec się prawa poboru djety.

Marszałek prócz djet poselskich pobiera Mk, 30,000 rocznie na reprezentację.

---

[1]) Na posiedzeniu z 9. 10. 1919. uchwalił Sejm, że posłowie oprócz djet pobierają w czasie sesji sejmowej nadzwyczajny dodatek drożyźniany w wysokości 600 marek miesięcznie począwszy od 1. 11. 1919. Równocześnie Sejm upoważnił Marszalka Sejmu do zorganizowania kontroli posłów na posiedzeniach plenarnych i komisyjnych.

Posłom przysługuje prawo bezpłatnego przejazdu w całym Państwie kolejami i statkami dowolną klasą.

Art. 58.

Dyscyplina Sejmowa.

Marszałek ma prawo przywołać posła »do rzeczy«, jeżeli zbacza od przedmiotu obrad lub »do porządku« za niewłaściwe wyrażenie się lub zachowanie. Przy drugim upomnieniu Marszałek zwraca uwagę, że za trzecim upomnieniem mówca traci głos.

Art. 59.

Posła, rozmyślnie zakłócającego porządek obrad, może Marszałek po wyczerpaniu środków dyscyplinarnych, wskazanych w artykule 62, wykluczyć z bieżącego posiedzenia Sejmu. Wykluczony musi natychmiast opuścić gmach sejmowy.

Art. 60.

Marszałek ma prawo wykluczyć posła na czas do pięciu posiedzeń. Na wniosek Marszałka Sejm może wykluczyć posła aż do jednego miesiąca.

Art. 61.

Wykluczony traci prawo do poboru części ryczałtu, która przypada na czas wykluczenia.

Art. 62.

Marszałek może zarządzić opróżnienie galerji o ile publiczność zakłóca porządek.

Art. 63.

Prawo wstępu na salę podczas posiedzeń mają tylko posłowie, przedstawiciele Rządu i funkcjonarjusze Sejmu.

Art. 64.

Władzę policyjną na terytorjum Sejmu wykonywa wyłącznie Marszałek Sejmu przez funkcjonarjuszów Sejmu i komendanta Straży, którego sam mianuje.

Do czasu utworzenia Sejmu pełni służbę bezpieczeństwa oddział wojska oddany do rozporządzenia Marszałka.

Art. 65.

Protokuły i stenogramy posiedzeń.

Z każdego posiedzenia Sejmu winien być sporządzony protokół oraz stenogram.

UCHWAŁA

Sejmu Ustawodawczego

z dnia 10 lipca 1919 roku
w przedmiocie zasad reformy rolnej.

1. Ustrój rolny Rzeczypospolitej Polskiej oprzeć się winien przedewszystkiem na silnych, zdrowych i zdolnych do intensywnej produkcji gospodarstwach włościańskich, opartych na zasadzie prywatnej własności różnego typu i wielkości. Akcja w tym kierunku zmierzająca obejmie tworzenie nowych gospodarstw drogą kolonizacji, powiększanie istniejących karłowatych gospodarstw do rozmiaru samodzielnych jednostek gospodarczych, tworzenie gospodarstw drobnych dla produkcji ogrodniczo-warzywnej oraz tworzenie kolonji i ogrodów robotniczych, urzędniczych i t. p w pobliżu wielkich miast i ośrodków przemysłowych.

2. Właścicielami lub posiadaczami ziemi uprawnej mogą być tylko osoby, prowadzące osobiście samodzielne gospodarstwo, lub ich spadkobiercy, z wyjątkiem ziemi, oddanej pod siedzibę ludności nierolniczej lub eksploatowanej przez samorządy miejskie lub wiejskie.

3. Regulatorem władania ziemą w Polsce w myśl artykułu I będzie Państwo, które w tym celu musi rozporządzać dostateczną ilością ziemi dla kolonizacji i parcelacji.

4. Na zapas ziemi na parcelację i kolonizację złożą się ziemie następujące:

a) dobra, będące własnością Państwa (skarbowe i majorackie),

b) objęte przez Państwo: dobra, należące do członków dynastji panujących lub członków ich rodzin.

c) dobra rosyjskiego Banku Włościańskiego i Pruskiej Komisji Kolonizacyjnej

d) dobra martwej ręki (duchowne, biskupie, kapitulne, klasztorne, plebańskie) po porozumieniu ze Stolicą Apostolską, i innych instytucji publicznych,

e) nierozparcelowane dobra poduchowne i poklasztorne po porozumieniu ze Stolicą Apostolską,

f) dobra nabyte w czasie wojny z zysków lichwiarskich i dobra osób spekulujących ziemią,

g) dobra, względnie części dóbr, wykupywane drogą ustawowego przymusu od prywatnych właścicieli ziemskich w miarę postępu parcelacji po cenie ustawą określonej. Przy wykupie zachowana będzie w miarę możności

taka kolejność, aby naprzód parcelacji ulegały majątki źle zagospodarowane lub zniszczone przez wojnę i majątki, których serwituty nie zostały uregulowane. Ustawa określi też maximum ziemi folwarcznej dla każdego poszczególnego posiadacza, jako też maximum obszaru ziemi folwarcznej, którą pozostawićby należało w poszczególnych okręgach Państwa.

5. W pobliżu wielkich miast i ośrodków przemysłowych zabezpieczyć należy zapas ziemi dla tworzenia kolonji i ogrodów robotniczych, urzędniczych i t. p. z dogodną komunikacją na użytek robotników fabrycznych, urzędników i t. p. W razie braku odpowiednich gruntów Państwo winno mieć możność przymusowego wykupu na ten cel wszystkich nadających się do tego gruntów, a parcele oddawać robotnikom lub kooperatywom robotniczym.

6. Ustawa zabezpieczy właścicielowi dóbr ziemskich prawo do zatrzymania tylko jednego zabudowanego folwarku, na którym on lub jego rodzina gospodarstwo prowadzi, przyczem rodzina nie podzielona przed 1 stycznia 1919 roku uważana będzie za jednostkę.

Zasadnicze maximum indywidualnego posiadania, nie podlegającego przymusowemu wykupowi, ma być przez ustawę dla poszczególnych okręgów ustalone w granicach 60—180 hektarów. Najniższa cyfra odnosić się winna do okręgów przemysłowych i podmiejskich.

Dla części b. zaboru pruskiego i ziem wschodnich granica ta, gdzie tego będzie wymagał interes Państwa, może być przejściowo podniesiona do 400 hektarów.

Majątki nieprawidłowo zagospodarowane, przynoszące uszczerbek produkcji krajowej, podlegają całkowitemu przymusowemu wykupowi. Państwo, wytwórcze związki rolnicze i gminy mogą tworzyć gospodarstwa na obszarach, obejmujących więcej niż 300 morgów.

7. Wszystkie lasy, do jakiejkolwiek kategorji wyżej wymienionych dóbr należące—z wyjątkiem lasów gminnych i drobnych przestrzeni prywatnych, nie nadających się do gospodarki państwowej—przechodzą na własność Państwa przy należytem zlikwidowaniu praw serwitutowych.

8. Sposób, warunki i cenę przyjęcia dóbr wyżej wymienionych przez Państwo na cele kolonizacji i parcelacji określą ustawy specjalne. Oprócz szacowania wartości gruntu winny być osobno szacowane nakłady zasiewu i uprawy, dokonane na wywłaszczonej przestrzeni. Odszkodowanie za te nakłady i mejoracje winno być wypłacane w pełnej wartości.

9. Przymusowemu wykupowi przez Państwo nie ulegną w okresie przejściowym aż do wytworzenia się nowych warunków w wyjątkowych wypadkach gospodarstwa poświęcone produkcji nasiennej, hodowlanej lub rybnej, istniejące przed 1 stycznia 1919 roku, jak również gospodarstwa stanowiące typ gospodarstwa wysoce uprzemysłowionego, których utrzymanie w całości lub pewnej określonej części jest niewątpliwie niezbędne dla Państwa i ogółu rolniczego. Ilość i obszar tej kategorji majątków dla poszczególnych okręgów określą ustawy szczegółowe.

10. Uzyskany w sposób powyższy zapas ziemi (po za gruntami omówionymi w punktach 5 i 11) Państwo oddawać będzie na tworzenie jak najliczniejszych nowych samodzielnych osad, przeznaczonych dla bezrolnych, na odpowiednie powiększanie pobliskich karłowatych gospodarstw, a także na sprzedaż innym małorolnym.

Przytem:

a) rozmiar tworzonych kolonji i rozmiar, do którego powiększane będą karłowate gospodarstwa, odpowiadać ma przestrzeni uznanej dla danych warunków jako niezbędne minimum samodzielnego gospodarstwa włościańskiego. Przestrzeń ta nie powinna przekraczać 25 morgów (300 prętowych);

b) pierwszeństwo do nowotworzonych kolonji mieć będą; stała służba dworska przez parcelację pozbawiona pracy; byli właściciele karłowatych gospodarstw; żołnierze armji polskiej, wracający po wojnie, bezrolni, nie posiadający fachu czy rzemiosła, a uzdolnieni do pracy na roli. Winni być przytem uwzględnieni powracający po skończonej wojnie żołnierze i inwalidzi wojenni, o ile odpowiadają zasadom punktu 2, pozatem musi być uwzględniona ilość ziemi, potrzebna na przeprowadzenie komasacji i uregulowanie służebności;

c) cała przestrzeń gruntów, poświęconych na sprzedaż właścicielom już obecnie samodzielnych gospodarstw, nie może przekraczać 20% ogółu gruntów parcelowanych, przytem nabywca nie może nabyć ponad 40 morgów (300 prętowych) ziemi razem z dotychczas posiadaną.

11. Państwo będzie tworzyło z uzyskanego zapasu ziemi wzorowe gospodarstwa lub kolonje gospodarcze, stacje doświadczalne, szkoły rolnicze i t. p. instytucje niezbędne dla gospodarstwa krajowego. Zabudowane folwarki, które się znajdą w ręku Państwa, mogą być w okresie przejściowym wydzierżawiane kooperatywom rolniczym, a w wypadku ostatecznym prywatnym fachowym dzierżawcom.

12. Parcele gruntowe do rozsprzedania szacować się ma według ich rzeczowej produkcyjnej wartości. Właściciele samodzielnych gospodarstw, nabywający nowe działki, winni wpłacać z reguły całą wysokość szacunku gotówką; bezrolni zaś osiadający na kolonjach, i właściciele karłowatych gospodarstw, dokupujący do normy samodzielnego gospodarstwa, będą mogli korzystać z długoterminowego, amortyzacyjnego kredytu. Ustawa powinna uwzględnić różnice w warunkach, na jakich będą mogli korzystać z kredytu państwowego drobni rolnicy różnych kategorji przy nabywaniu ziemi.

13. W związku z reformą rolną i w celu zabezpieczenia trwałości nowoutworzonego stanu posiadania, Rząd opracuje potrzebne ustawy, wykluczające unicestwienie przeprowadzonej reformy rolnej i powrót do dawnych stosunków. W szczególności powinny być opracowane ustawy w przedmiocie: hypotek drobnej własności, przymusowego układu służebności z uwzględnieniem w udowodnionych i niewątpliwych wypadkach pretensji o odszkodowania za ziemię, lasy, pastwiska, lub służebności w dobie po uwłaszczeniu przez większą własność prywatną, publiczną lub państwową, względnie przy pomocy podstępnych rzekomo dobrowolnych umów, zabrane względnie skasowane, dalej ustawa o zakazie parcelacji prywatnej, ustawa o regulacji obrotu ziemią, scalaniu gruntów i t. p.

14. Pracownicy rolni, nie będący samodzielnymi gospodarzami, pozostają pod ochroną prawa, które określa maximum ich dnia roboczego, minimum płacy, zarówno w gotówce, jak i w naturze, roztacza opiekę nad ich mieszkaniami, opiekę nad wychodźcami, wprowadza ubezpieczenia od choroby, nieszczęśliwych wypadków, braku pracy, państwowe ubezpieczenie na starość, ubezpieczenie wdów i sierot i t. p.

15. Celem przeprowadzenia i utrwalenia reformy rolnej w myśl zasad wyżej wymienionych, powinien być powołany do życia Główny Urząd Ziemski, którego zadaniem będzie:

a) skupianie zapasu ziemi na kolonizację drogą wyżej wymienioną;

b) ułatwianie miejscowym nabywcom nowoutworzonych gospodarstw urządzenia się na nich, a kolonistom, zmieniającym siedziby, przesiedlenie się i zagospodarowanie w nowych osadach.

Stosunek Głównego Urzędu Ziemskiego do Ministerstwa Rolnictwa ureguluje specjalna ustawa. Cała zaś działalność Głównego Urzędu Ziemskiego pozostawać będzie pod kierunkiem i ogólną kontrolą Państwowej Rady Kolonizacyjnej, złożonej w polowie z członków powołanych przez Sejm, a w połowie z powołanych przez Ministerstwo Rolnictwa fachowców.

Do Głównego Urzędu Ziemskiego winny być wcielone Urzędy Ziemskie, odpowiednio rozszerzone i przystosowane do nowego zakresu działania tak, aby cała budowa Głównego Urzędu Ziemskiego oparła się o Powiatowe Urzędy Ziemskie z Powiatowemi Komisjami Ziemskiemi, reprezentującemi miejscowy czynnik społeczny. Będą one organami, orzekającemi w pierwszej instancji w sprawach serwitutowych komasacyjnych i meljoracyjnych, a organami wnioskodawczemi i doradczemi zarówno przy planowaniu jakoteż przeprowadzaniu kolonizacji na swoich obszarach.

Główny Urząd Ziemski będzie miał prawo emisji państwowej renty ziemskiej opartej na objętej ziemi, a listy rentowe będą jego środkiem płatniczym.

Łącznie z Głównym Urzędem Ziemskim utworzony zostanie Państwowy Bank Ziemski, którego zadaniem będzie zarządzanie środkami, przeznaczonemi na finansowanie akcji meljoracyjnej, parcelacyjnej i kolonizacyjnej, ułatwienie kredytu kolonistom nabywcom parcel gruntowych, jakoteż popieranie organizacji niespekulacyjnych dla dostarczenia inwentarza i materjalów potrzebnych na zabudowanie się i zagospodarowanie nowych osad.

16. Wykonanie czynne reforny rolnej należy wyłącznie do Państwa i wyznaczonych przezeń organów. Osoby, biorące samowolnie cudzą rolę w posiadanie, będą pozbawione prawa korzystania z niej.

REZOLUCJE

I. **Sejm wzywa Rząd** do opracowania w jaknajkrótszym czasie, w każdym razie jednak nie później niż w przeciągu jednego miesiąca, tych niezbędnych ustaw, któreby stworzyły i utrzymały w Rzeczypospolitej Polskiej nowy ustrój rolny, oparty na zasadach zawartych w załączonej „Uchwale Sejmu Ustawodawczego z dn. 10 lipca 1919 r., w przedmiocie zasad reformy rolnej".

II. **Sejm wzywa Rząd**, ażeby przy opracowaniu ustaw szczegółowych w przedmiocie reformy rolnej uwzględnił pozostawienie, względnie utworzenie drobnych gospodarstw przy probostwach, dalej małe parcele dla szkół i nauczycieli ludowych, organistów i służby kościelnej.

III. **Sejm wzywa Rząd** do natychmiastowego powołania do życia powiatowych Komisji Ziemskich, aby mogły one niezwłocznie podjąć pracę przygotowawczą do reformy rolnej w myśl art. 15 uchwalonych zasad reformy rolnej. Sposób powołania tych komisji i regulamin ich pracy ułoży Rząd w porozumieniu z sejmową komisją rolną.

IV. **Sejm wzywa Rząd**, aby tworząc gospodarstwa wzorowe, udzielał wszelkiej pomocy przy nabywaniu gospodarstw na własność i zagospodarowaniu tychże wychowańcom szkół rolniczych.

V. Państwo, względnie Komisja Kolonizacyjna powinna na koszt państwa z posiadanego zapasu ziemi utworzyć wzorowe gospodarstwa dożywotnie dla żołnierzy polskich, powracających z wojny, którzy utracili zdrowie do pracy.

VI. Sejm uznaje naglącą potrzebę uregulowania spraw serwitutowych i dlatego wzywa Rząd, aby jaknajrychlej przedłożył projekt odpowiedniej ustawy.

Regulacja spraw serwitutowych musi objąć także rewizje wszystkich przeprowadzonych procesów serwitutowych, zakończonych krzywdą ludności wiejskiej.

VII. **Sejm wzywa Rząd**, aby przy opracowaniu ustaw szczegółowych w przedmiocie reformy rolnej uwzględnił pozostawienie miastom położonym w ich obrębie i w ich najbliższem sąsiedztwie gruntów państwowych i donacyjnych i przekazanie tychże miastom na cele rozszerzania się miast, kolonje robotnicze, urzędnicze i t. p. na tych samych zasadach, na których oddane będą ludności znajdujące się w rozporządzeniu państwa ziemie.

VIII. **Sejm wzywa Rząd**, aby przy opracowaniu ustaw szczegółowych w przedmiocie reformy rolnej uwzględnił konieczność jaknajszybszego przekazania m. st. Warszawie, położonych w najbliższem jego sąsiedztwie, w promieniu 15 klm od centrum, co odpowiada b. zewnętrznemu pasowi fortecznemu—gruntów państwowych, donacyjnych i tych wszystkich, któremi zgodnie z uchwałami niniejszemi Państwo rozporządzać będzie miało prawo; grunty te przekazane będą Warszawie na tych samych zasadach, na jakich otrzymywać ziemię będzie miała prawo ludność w całym kraju.

IX. Rząd winien corocznie w myśl powyższych zasad rozsprzedać kolonistom i parcelantom nie mniej, niż 200,000 hektarów, licząc od 1 lipca roku bieżącego i uwzględniając odpowiednio do tej zasady kredyty w przedstawianym Izbie budżecie.

X. Wprowadzenie w życie zasad reformy rolnej należy wyłącznie do Państwa Polskiego i żadna instancja zewnętrzna obcopaństwowa nie może mieć decydującego wpływu na układ własności rolnej w Polsce.

XI. **Sejm wzywa Rząd,** aby w celu wykonania art. 4 pod »d« i »e«, dotyczącego dóbr kościelnych, obecnie będących w posiadaniu Kościoła Katolickiego, i dóbr zabranych przez b. rządy zaborcze, wszedł niezwłocznie w porozumienie ze Stolicą Apostolską, aby dobra te przeszły w posiadanie Państwa Polskiego wzamian za uregulowanie uposażenia duchowieństwa i instytucji kościelnych.

Posiedzenia Sejmu.

I Posiedzenie Sejmu 10 lutego 1919.

Otwarcie Sejmu przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego.

Objęcie przewodnictwa przez najstarszego z posłów Ferdynanda Radziwiłła i przemówienie powitalne.

Powołanie na sekretarzy tymczasowych najmłodszych posłów Niedziałkowskiego i ks. Raczyńskiego.

Odczytanie depeszy generała Listowskiego o zajęciu przez wojska polskie Brześcia Litewskiego.

Odczytanie spisu dekretów wydanych w drodze ustawodawstwa tymczasowego, a zgłoszonych do zatwierdzenia Sejmu.

II Posiedzenie 14 lutego 1919.

Sprawozdanie posła Korfantego o tymczasowym regulaminie obrad Sejmu, uchwalonym przez Konwent Seniorów w charakterze Komisji regulaminowej. Uchwalenie jednomyślnie wniosku posła Korfantego i poprawki posła Grzędzielskiego.

Wybór imiennie Marszałka Sejmu, głosujących 304 w tem głosów ważnych 297, nieważnych 7. Większość absolutna 149. Poseł Witos otrzymał 144 głosy, Trąmpczyński 128, Ostachowski 25. W 2 głosowaniu głosowało 305 posłów. Większość absolutna 153. Poseł Trąmpczyński otrzymał 155 głosów, Witos 149, 2 kartki białe.

Objęcie przewodnictwa przez posła Trąmpczyńskiego i jego przemówienie, jako Marszałka Sejmu.

Wybór przez aklamację wicemarszałków Sejmu: Jakóba Bojki, Stanisława Osieckiego, Józefa Ostachowskiego, Andrzeja Moraczewskiego, Andrzeja Maja.

Wybór przez aklamację sekretarzy Sejmu: Jana Bryla, Jana Dębskiego, Antoniego Harasza, Józefa Putka, Kazimierza Pużaka, Stefana Sołtyka, Wincentego Szymczaka, Ludwika Waszkiewicza.

Wybór przez aklamację 5 Komisji sejmowych po 30 członków: dla spraw zagranicznych, wojskowej, rolnej, ochrony pracy, konstytucyjnej.

Odczytanie wniosków nagłych: Daszyńskiego w sprawie ustawowego uregulowania przez Sejm przedstawicielstwa ziem zamieszkałych przez Polaków na Kresach Zachodnich i Wschodnich oraz wniosku nagłego Dr. Bobrowskiego w sprawie powołania 7 posłów ze Śląska Cieszyńskiego do Sejmu; wniosku nagłego Korfantego

w sprawie przyjęcia do Sejmu jako posłów 71 członków Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu i 7 zgłoszonych kandydatów z listy 1 ze Śląska Cieszyńskiego oraz wniosku nagłego ks. Lutosławskiego w sprawie wydania ustawy o uzupełnieniu Sejmu przedstawicielami ludności polskiej Kresów wschodnich.

Odesłanie wniosków do Komisji Konstytucyjnej.

Głos Pryłuckiego w kwestji formalnej i odpowiedź Marszałka.

III Posiedzenie 20 lutego 1919.

Uczczenie przez Marszałka poległych w wojnie światowej i obrońców polskich Kresów.

Zawiadomienie, że Feliks Grabowski oddał Sejmowi laskę marszałkowską po Józefie Lubodzieckim, marszałku Sejmu Królestwa Kongresowego w maju 1830 r.

Deklaracja Naczelnika Państwa o złożeniu swego urzędu w ręce Sejmu. Uchwalenie nagłego wniosku Korfantego i towarzyszy, by powierzyć Naczelnikowi Państwa dalsze sprawowanie urzędu. Podziękowanie Naczelnika Państwa.

Powitanie przez Marszałka reprezentantów sprzymierzonych narodów.

Sprawozdanie Prezydenta Ministrów Ignacego Paderewskiego i Ministra Skarbu Józefa Englicha.

Ustanowienie Komisji prawniczej, aprowizacyjnej, skarbowo-budżetowej, przemysłowo-handlowej, oświatowej, petycyjnej, regulaminowej i nietykalności poselskiej, odbudowy kraju.

Wybór kwestorów: Jana Rudnickliego, Eustachego Rudzińskiego, Franciszka Maślanki, Franciszka Tylmana, Zygmunta Klemensiewicza, Jana Dąbrowskiego.

Odrzucenie nagłości wniosku ks. Okonia w sprawie zniesienia »Komisji Rządzącej« w Galicji.

IV Posiedzenie 22 lutego 1919.

Odczytanie dymisji gabinetu Ignacego Paderewskiego i nieprzyjęcie jej przez Naczelnika Państwa.

Rozprawa nad sprawozdaniem Prezydenta Ministrów i ministra skarbu. Mowy posłów Stanisława Grabskiego, Stolarskiego, Witosa, Daszyńskiego.

Ustanowienie Komisji wodnej, administracyjnej i komunikacyjnej.

V Posiedzenie Sejmu 24 lutego 1919.

Zawiadomienie o śmierci posła Loefflera Franciszka i uczczenie jego pamięci.

Dalszy ciąg dyskusji nad sprawozdaniem Prezydenta Ministrów i ministra skarbu: Mowy Ostachowskiego, Fichny, Fedorowicza, Stapińskiego, Perlmuttera, Pryłuckiego, Grünbauma.

Odczytanie depeszy ministra spraw zagranicznych Francji, Pichona.

Uchwalenie wniosku Witosa o przesłanie wyrazów współczucia Clemenceau z powodu zamachu.

VI Posiedzenie 25 lutego 1919.

Dalszy ciąg dyskusji nad sprawozdaniem Prezydenta Ministrów i ministra skarbu. Mowy Loewensteina, Korfantego, Barlickiego, Kurczaka.

Sprostowanie faktyczne Daszyńskiego, Thona i Stanisława Grabskiego.

Przyjęcie sprawozdania Prezydenta Ministrów do wiadomości i wyrażenie mu zaufania.

Uchwalenie nagłości wniosku nagłego p. Perla w sprawie zamiaru wprowadzenia stanu wyjątkowego w Lubelskiem i Zagłębiu Dąbrowskiem.

VII Posiedzenie 26 lutego 1919.

Odczytanie przez Marszałka oświadczenia generała Dowbór-Muśnickiego oddającego Sejmowi gotówkę, srebro i złoto zdobyte przez I korpus polski.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym Skarbka w sprawie poboru do wojska. Mowy Głąbińskiego, Górnego, Moraczewskiego, Mąkolskiego, Michalaka, Kowalewskiego. Odesłanie wniosku do Komisji wojskowej.

Rozprawa nad wnioskiem Adama w sprawie pomocy dla Lwowa. Mowy Adama (2 razy), ks. Okonia, Hausnera, Smulikowskiego, Dąbskiego. Odrzucenie poprawki Moraczewskiego i uchwalenie wniosku Adama.

Odczytanie telegramu o oficjalnem uznania Polski przez W. Brytanję i zakomunikowanie wiadomości o zdobyciu Terespola.

VIII Posiedzenie 27 lutego 1919.

Odesłanie do Komisji skarbowo-budżetowej wniosku nagłego ministra skarbu w sprawie jednostki monetarnej waluty polskiej i wniosku nagłego Bobrowskiego w sprawie obrony Śląska do Komisji wojskowej.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym Dąbrowskiego w sprawie uruchomienia robót publicznych. Mowy Dąbrowskiego, Arciszewskiego, Szczerkowskiego, Nowickiego. Ustanowienie w myśl wniosku Komisji uruchomienia robót publicznych.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym Witosa w sprawie naprawy stosunków panujących w armji. Odczytanie listu pułkownika Wroczyńskiego. Mowy Witosa, Jana Dębskiego, Dubanowicza, Liebermana, Fichny (2 razy), Malakiewicza, ks. Lutosławskiego, Malinowskiego, Pryłuckiego (2 razy), Korfantego (2 razy). Uchwalenie wniosku wraz z poprawką Fichny.

IX Posiedzenie 28 lutego 1919.

Rozprawa nad ustawą o zaopatrzenie ludności w drzewo budulcowe i opałowe. Mowy referenta Komisji odbudowy kraju ks. Starkiewicza (2 razy), referenta mniejszości Komisji, Bryla, ministra rolnictwa Janickiego, Diamanda, Stolarskiego, Kiernika, Witosa, Krężla, ministra skarbu Englicha. Chaniewskiego, Dębskiego, Gałki, Krzywkowskiego. Przyjęcie poprawek Bryla i Stanisława Grabskiego. Uchwalenie ustawy w 2-em i 3-em czytaniu. Przyjęcie rezolucji wraz z poprawką i dodatkiem Krzywkowskiego.

Odczytanie telegramu posła włoskiego Montagna o oficjalnem uznaniu rządu polskiego przez Włochy. Uchwalenie wniosku Korfantego, aby wysłać depesze przyjaźni do parlamentu włoskiego, francuskiego i angielskiego.

Drugie czytanie ustawy o jednostce monetarnej. Mowy referenta Komisji skarbowo-budżetowej Rządа i Diamanda. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

X Posiedzenie 5 marca 1919.

Głos Baworowskiego w obronie ziemian Wschodniej Galicji.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym Wojdyły w sprawie dostarczenia rolnikom sztucznych nawozów do wiosennej uprawy roli. Mowy Wojdyły, Putka, ministra rolnictwa Janickiego, Kwiatkowskiego i odesłanie wniosku do Komisji rolnej.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym Arciszewskiego w sprawie wprowadzenia 3-ej zmiany robotników, w kopalniach węgla w Zagłębiu. Mowy Arciszewskiego (2 razy), Weinziehera, ministra handlu i przemysłu Hąci (2 razy) ministra kolei Eberhardta, Pietrzyka, Bruna, Gęborka, Diamanda (2 razy). Odesłanie wniosku do Komisji przemysłowo-handlowej.

Uchwalenie nagłości wniosku nagłego Głąbińskiego w sprawie przyznania praw pupilarności pożyczce państwowej z dnia 30. 10. 1918. i odesłanie do Komisji skarbowo-budżetowej.

Wniosek nagły ministra skarbu o projekcie ustawy, o powszechnej pożyczce państwowej i w sprawie rozporządzeń w przedmiocie zakazu wwozu znaków pieniężnych w walucie austro-węgierskiej, niemieckiej i rosyjskiej. Mowa ministra skarbu Englicha. Uchwalenie nagłości i odesłanie wniosków do Komisji skarbowo-budżetowej.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym Daszyńskiego i interpelacją Stesłowicza w sprawie rzekomego układu między Ukrainą a ententą co do odstąpienia Ukrainie terytorjów na wschód od Sanu. Mowy Prezydenta Ministrów Paderewskiego, Daszyńskiego, Stanisława Grabskiego, Fichny, Witosa, Rataja, Stesłowicza, Kamienieckiego, Głąbińskiego. Uchwalenie nagłości wniosku Witosa w sprawie pogwałcenia nietykalności poselskiej przez władze sądowe i żandarmerję w Białej Podlaskiej. Mowy Witosa, ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego i sprawiedliwości Supińskiego. Uchwalenie nagłości i odesłanie do Komisji nietykalności. Uznanie nagłości wniosku Diamanda w sprawie wyłącznego uprawnienia państwa do zakładania rurociągów na gazy ziemne po przemówieniu wnioskodawcy.

XI Posiedzenie 7 marca 1919.

Zawiadomienie marszałka, że za ś.p. posła Loeflera wszedł do Sejmu Antoni Władysław Pączek.

Deklaracja Spickermana imieniem Niemców.

Drugie czytanie wniosku nagłego Skarbka w sprawie poboru do wojska. Mowy referenta Komisji wojskowej Dubanowicza (2 razy), Liebermana, Michalaka, Dąbskiego, Maja, Anusza, Mrożewskiego, Napiórkowskiego, Wichlińskiego, mówcy generalnego contra Moraczewskiego, mówcy generalnego pro Mizery. Uchwalenie w 2 czytaniu ustawy poborowej oraz rezolucji. 3 czytanie ustawy. Mowy Thona, Daszyńskiego. Uchwalenie jednogłośne ustawy w 3 czytaniu. Mowa z tego powodu Marszałka.

Dyskusja nad wnioskiem nagłym Witosa w sprawie pogwałcenia nietykalności poselskiej Antoniego Szmigla. Mowy referenta Komisji nietykalności poselskiej Zygmunta Sejdy, ks. Okonia, Witosa, ministra sprawiedliwości Supińskiego, Jana Dębskiego i Dreszera Uchwalenie wniosku Komisji.

Odczytanie depeszy generała Rozwadowskiego w sprawie odparcia Ukraińców.

XII Posiedzenie 8 marca 1919.

Przemówienie posłów Perlmuttera i Hirschorna.

Dyskusja nad wnioskami nagłemi: P. S. L. Piastowców, L. S. N. L. i P. P. S. w sprawie natychmiastowego zajęcia się poprawą bytu materjalnego służby folwarcznej i nad wnioskiem nagłym Malinowskiego w sprawie Komisji rozjemczych w celu uregulowania zatargów między strejkującą służbą rolną a właścicielami wielkich majątków ziemskich. Mowy Woźnickiego, Malinowskiego, ministra pracy i opieki społecznej Iwanowskiego, Kamińskiego, Rudzińskiego, Dąbskiego, ks. Starkiewicza, Zagórskiego. Odesłanie wniosku do Komisji ochrony pracy i przedłożenia rządowego w sprawie ustawy o przyznaniu wynagrodzenia państwowego z tytułu strat wojennych, poniesionych w mieniu osób przystępujących do odbudowy do Komisji skarbowo-budżetowej.

Sprawozdanie Komisji rolnej o wniosku Witosa w sprawie przymusowego wydzierżawienia ziemi leżącej odłogiem. Mowy referenta Komisji rolnej Dąbskiego, Bardla, Krzywkowskiego, ministra rolnictwa Janickiego. Uchwalenie w 2 i 3 czytaniu.

Uchwalenie w 2 i 3 czytaniu wniosku nagłego Głąbińskiego w sprawie przyznania prawa pupilarności pożyczki państwowej z 30. 10. 1918 po przemówieniu referenta Komisji skarbowo-budżetowej Adama.

XIII Posiedzenie 11 marca 1919.

2 i 3 czytanie przedłożenia rządowego w przedmiocie czasowego zakazu przywozu znaków pieniężnych w walucie austrjacko-węgierskiej, niemieckiej i rosyjskiej. Mowy referenta Komisji skarbowo-budżetowej Adama, Stapińskiego i Głąbińskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Sprawozdanie Komisji odbudowy kraju w przedmiocie odbudowy mostu na Sanie w Przemyślu. Mowy referenta Komisji, Bryla, ministra robót publicznych Pruchnika. Uchwalenie wniosku Komisji.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym Z. S. L. N. w sprawie rozpoczęcia prac nad ustawą o obowiązkowem ubezpieczeniu robotników. Mowy referenta Gdyka (2 razy), Majewskiego (2 razy), ministra pracy Iwanowskiego, Zagórskiego, Ziemięckiego, Arciszewskiego. Uchwalenie wniosku i poprawki Majewskiego.

Uchwalenie wniosku Suligowskiego w sprawie wyboru Komisji dla spraw miejskich po mowach Skulskiego.

Odesłanie wniosku Diamanda o rurociągach do Komisji przemysłowo-handlowej po mowach Diamanda, Steinhausa, Stapińskiego, Diamanda, ministra handlu i przemysłu Hąci.

Odesłanie wniosku nagłego Mrożewskiego do Komisji skarbowo-budżetowej o nadużyciach w lasach rządowych i donacyjnych powiatu Kolskiego, po przemówieniach Mrożewskiego, Rosenblatta, ministra rolnictwa Janickiego.

Odczytanie depeszy rządu greckiego do Prezydenta Ministrów o uznaniu Polski przez Grecję.

Odczytanie depeszy powitalnej Polskiego Departamentu Narodowego w Stanach Zjednoczonych.

Odesłanie wniosku nagłego Pużaka do Komisji Administracyjnej o ustanowieniu Komisji sejmowej dla zbadania postępków żandarmerji polowej po mowie Pużaka i Staniszkisa.

Uchwalenie nagłości wniosku Falkowskiego w sprawie obrony Zagłębia po mowie Falkowskiego.

Uchwalenie wniosku Adama w sprawie pomocy dla Lwowa po mowie Skarbka.

XIV Posiedzenie 14 marca 1919.

Dyskusja nad interpelacją Daszyńskiego do ministra spraw wewnętrznych i spraw wojskowych w sprawie krwawych zajść w Zagłębiu 12. 3. 1919. Mowy ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego.

Sprawozdanie Komisji konstytucyjnej o wniosku dr. Bobrowskiego w przedmiocie uznania za posłów do Sejmu Ustawodawczego kandydatów listy Nr. 1 w 35 okręgu wyborczym i Doroty Kłuszyńskiej, jako przedstawicielki ludności polskiej w okręgu wyborczym 35-a. Mowy referenta Komisji Niedziałkowskiego (2 razy), Kowalewskiego, Fichny, Rataja, Załuski, Osieckiego, Kiernika. Uchwalenie jednomyślnie wniosku Komisji.

Odesłanie wniosku Jana Rudnickiego w sprawie wynagrodzenia rzemieślników za świadczenia, rekwizycje i szkody wojenne do Komisji skarbowo-budżetowej po przemówieniach Rudnickiego, Szybiłły, Nowickiego.

Odesłanie do Komisji zdrowia publicznego, wniosku Dąbala w sprawie organizacji ochrony zdrowia publicznego i zwalczania chorób zakaźnych, po przemówieniach Dąbala, Weinziehera, ministra zdrowia Janiszewskiego, Moraczewskiej.

Odesłanie wniosku P. S. L. (grupa »Wyzwolenie«) w sprawie walki z tajnemi gorzelniami do Komisji skarbowo-budżetowej, po przemówieniach Małupy, ministra skarbu Englicha, Moczydłowskiej.

Rozprawa nad wnioskiem Adama w sprawie obsadzenia stanowisk w służbie administracyjnej. Przemówienia Głąbińskiego, ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego, Bardla, Ćwikowskiego. Odesłanie wniosku Adama, wniosku Bardla i rezolucji Wojtulanisa do Komisji administracyjnej.

Uchwalenie nagłości i odesłanie do Komisji skarbowo-budżetowej wniosku Rady Ministrów w sprawie objęcia administracji skarbowej na ziemiach Polskich w b. monarchji austrjacko-węgierskiej, po przemówieniu ministra skarbu Englicha.

Uchwalenie nagłości wniosku ks. Lutosławskiego w sprawie zwalczania agitacji bolszewickiej, po przemówieniach ks. Lutosławskiego, Stapińskiego.

Uchwalenie nagłości wniosku Kowalewskiego w sprawie uzupełnienia składu Sejmu przedstawicielami b. zaboru pruskiego, Spiżu, Orawy i Kresów wschodnich 103 głosami przeciwko 89.

XV Posiedzenie 18 marca 1919.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym ks. Pospiecha w sprawie brutalnego postępowania rządu i wojska niemieckiego wobec Polaków na Śląsku oraz nad wnioskiem

Falkowskiego w sprawie obrony Zagłębia Dąbrowskiego od ataków wojska niemieckiego. Mowy ks. Pospiecha, Falkowskiego (2 razy), Arciszewskiego. Uchwalenie tychże wniosków nagłych.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym posłów Związku Lud. Nar. w sprawie utworzenia Komisji dla sprawy żydowskiej. Mowy wnioskodawcy Głąbińskiego, Grünbauma, Rudzińskiego, Rosenblatta, Diamanda, Pryłuckiego, Dembińskiego, Steinhausa. Uchwalenie wniosku i poprawki Głąbińskiego (Komisja z 19 członków z tych 4 posłów frakcji żydowskiej). Odrzucenie 2 poprawek Grünbauma.

Uchwalenie wniosku nagłego Madeja i odesłanie go do Komisji wojskowej w sprawie zaopatrywania inwalidów, po przemówieniach Madeja, Putka, Chudego, ks. Kotuli.

Dyskusja nad odpowiedzią ministra spraw wewnętrznych na interpelację Daszyńskiego w sprawie krwawych zajść w Zagłębiu 12. 3. 1919. Przemówienie referenta Kucharczaka i odroczenie rozprawy.

XVI Posiedzenie 20 marca 1919.

Zawiadomienie Marszałka, że wstąpili do Sejmu nowi posłowie: Karol Junga i Seweryn Czertwertyński, a biskup Przeździecki zrzekł się mandatu.

Dalszy ciąg rozprawy nad odpowiedzią ministra spraw wewnętrznych nad interpelacją Daszyńskiego w sprawie zajść w Zagłębiu Dąbrowskiem 12. 3. 1919. Mowy Daszyńskiego, Pietrzyka, Falkowskiego, ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego, Bagińskiego, Mąkolskiego, Grünbauma, mówcy generalnego pro Pużaka, mówcy generalnego contra Wróblewskiego i Arciszewskiego. Uchwalenie wniosku Wróblewskiego, że Sejm przyjmuje odpowiedź ministra spraw wewnętrznych do wiadomości i przechodzi nad interpelacją do porządku dziennego. Odrzucenie wniosku Pużaka.

XVII Posiedzenie 21 marca 1919.

Zawiadomienie Marszałka, że Komisja opieki społecznej i ochrony pracy wnosi o utworzenie Komisji opieki społecznej i Komisji ochrony pracy. Zgoda Sejmu.

Odczytanie deklaracji Grünbauma w sprawie pominięcia go w dyskusji.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym ks. Lutosławskiego w sprawie zwalczania bolszewizmu w Polsce. Mowy ks. Lutosławskiego (2 razy), Czapińskiego, Walerona, ks. Starkiewicza, Rajcy. Odesłanie wniosku do Komisji Administracyjnej.

Uchwalenie wniosku i sprawozdania Komisji odbudowy kraju o wniosku Kurczaka w sprawie pomocy przy odbudowie zagród nad Rawką, po przemówieniach Kurczaka, Szewczyka, Dąbala.

Odesłanie do Komisji skarbowo-budżetowej wniosku nagłego ministra skarbu w sprawie nieupoważnienia ministra skarbu do zaciągnięcia za granicą pożyczki 5 miljardów franków.

Uchwalenie jednomyślnie wniosków nagłych dr. Kunickiego, Osieckiego i Związku Sejmowego Lud. Nar. w sprawie Śląska, Spiżu i Orawy, po przemówieniach Kunickiego, Zamorskiego, Osieckiego, Rajskiego.

XVIII Posiedzenie 26 marca 1919.

Przemówienie Marszałka z powodu 125 rocznicy przysięgi Kościuszki.

Przemówienie Daszyńskiego w sprawie naruszenia nietykalności poselskiej posłów Gęborka i Liebermana.

Uchwalenie w 3 czytaniu sprawozdania Komisji prawniczej w sprawie przedłożenia terminu przedawnienia pretensji objętych III-cią nowelą do kodeksu cywilnego w dawnym zaborze austrjackim po przemówieniu referenta Komisji prawniczej Matakiewicza.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie obowiązkowego stemplowania znaków pieniężnych, ich opodatkowania i wymiany na asygnaty pożyczki państwowej. Przemówienia referenta Głąbińskiego (2 razy), Diamanda i Radziszewskiego. Uchwalenie wniosku Komisji w 2 i 3 czytaniu.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie objęcia administracji skarbowej na ziemiach polskich b. zaboru austrjacko-węgierskiego. Mowy referenta Diamanda (2 razy) i Kiernika. Odesłanie wniosku do Komisji administracyjnej.

I czytanie sprawozdania Komisji ochrony pracy w sprawie załatwienia zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi. Przemówienie referenta ks. Kaczyńskiego, Marylskiego, Woźnickiego, Dębskiego, Ziemięckiego, ks. Starkiewicza, Tomczaka. Odroczenie rozprawy.

Rozprawa nad wnioskiem Komisji spraw zagranicznych w sprawie sojuszu Rzeczypospolitej Polskiej z państwami sprzymierzonymi do walki z Niemcami. Mowy referenta Stanisława Grabskiego, ks. Teodorowicza, Rataja, Daszyńskiego, Witosa, Paderewskiego. Odroczenie dyskusji.

I czytanie ustawy w przedmiocie tymczasowych przepisów o dostarczaniu kwater na potrzeby wojska. Mowa Suligowskiego. Odesłanie do Komisji administracyjnej.

XIX Posiedzenie 27 marca 1919.

Dalszy ciąg rozprawy nad wnioskiem Komisji spraw zagranicznych w sprawie sojuszu Rzeczypospolitej Polskiej z państwami sprzymierzonymi dla walki z Niemcami. Mowy Kamienieckiego, Waszkiewicza, Dembińskiego, Perla, Zamorskiego i referenta Stanisława Grabskiego. Uchwalenie wniosku Komisji jednomyślnie i rezolucji Daszyńskiego z poprawką referenta Komisji St. Grabskiego.

Przemówienie Marszałka.

Uchwalenie rezolucji jednogłośnie Daszyńskiego wzywającej rząd do niezwłocznego zamianowania urzędowych przedstawicieli Rzeczypospolitej za granicą.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji aprowizacyjnej w sprawie dostarczania środków żywności dla powiatów wadowickiego, żywieckiego i w sprawie dostarczenia zboża dla siewu, dla ludności ziemi chełmskiej i Podlasia, oraz dla powiatów limanowskiego, nowotarskiego, myślenickiego, żywieckiego i nowosądeckiego. Mowy Koczura, Putka, Czapińskiego, Dębskiego. Przyjęcie wniosków Komisji.

Uchwalenie wniosków Komisji handlowo - przemysłowej w sprawie zatwierdzenia statutów zrzeszeń handlowo-przemysłowych o kapitale zmiennym i Komisji

prawniczej w sprawie zatwierdzenia dekretów, co do uzupełnienia i zmiany przepisów tymczasowych o moratorium w okręgu sądu apelacyjnego lubelskiego, co do przedłużenia terminów wekslowych w okręgu sądu apelacyjnego warszawskiego i co do zawieszenia biegu terminów przedawnień.

XX Posiedzenie 28 marca 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej o upoważnieniu ministra skarbu do zaciągnięcia pożyczki zagranicznej do wysokości 5 miljardów franków. Mowy referenta Komisji Radziszewskiego (2 razy), Diamanda (2 razy), wiceministra skarbu Byrki, Stapińskiego. Odrzucenie poprawki Diamanda, uchwalenie wniosku Komisji w 2 i 3 czytaniu z poprawką Diamanda.

Dalszy ciąg rozprawy nad ustawą o załatwieniu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi. Mowy referenta Komisji ochrony pracy ks. Kaczyńskiego, ks. Nowakowskiego, Dębskiego, Woźnickiego, Malinowskiego, Tomczaka, Rudzińskiego, Staniszkisa. Uchwalenie ustawy w 2 czytaniu i w 3 (jednogłośnie). Uchwalenie rezolucji Komisji po przemówieniu Woźnickiego, Staniszkisa, ks. Kaczyńskiego i Ziemięckiego.

XXI Posiedzenie 29 marca 1919.

Sprawozdanie Komisji odbudowy kraju o wniosku Radziszewskiego w sprawie odbudowy Kalisza i wynagrodzenia ludności tegoż miasta strat wojennych. Mowa referenta Radziszewskiego. Uchwalenie wniosku Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie wniosku nagłego Bardla i Radziszewskiego, dotyczącego potrzeb Uniwersytetu Jagiellońskiego. Mowy referenta Bardla, Radziszewskiego, Czapińskiego, Opali, ks. Kotuli, Smoły, Czapińskiego, Kowalewskiego. Uchwalenie wniosku jednomyślnie..

Odpowiedź ministra robót publicznych Pruchnika na interpelację Klemensiewicza w sprawie uruchomienia robót publicznych.

Otwarcie rozprawy nad odpowiedzią ministra Pruchnika i nad odpowiedzią ministra ochrony pracy Iwanowskiego na interpelację Szczerkowskiego w sprawie zapomóg dla bezrobotnych. Mowy ministra Iwanowskiego, Klemensiewicza, Szczerkowskiego, Śliwińskiego i Waszkiewicza. Odroczenie rozprawy.

XXII Posiedzenie 31 marca 1919.

Sprawozdanie Komisji regulaminowej i nietykalności poselskiej co do zakwestjonowanego wyboru N. Pryluckiego. Mowy referenta Grzędzielskiego (2 razy), Hartglassa, Grünbauma, Barlickiego, Pryluckiego, Zygmunta Seydy. Przekazanie sprawy Sądowi Najwyższemu do rozstrzygnięcia.

Dalszy ciąg dyskusji nad odpowiedzią ministra robót publicznych na interpelację Klemensiewicza w sprawie uruchomienia robót publicznych i nad odpowiedzią ministra pracy na interpelację Szczerkowskiego w sprawie zapomóg dla bezrobotnych. Mowy ministra robót publicznych Pruchnika, Fichny, Bryla, Kosmowskiej, ks. Dziennickiego, Harasza, Putka, mówcy generalnego pro Mierzejewskiego, mówcy general-

nego contra Arciszewskiego. Odesłanie wniosków wniesionych w czasie dyskusji nad odpowiedzią ministra do Komisji robót publicznych i ochrony pracy.

Uchwalenie jednogłośnie wniosku nagłego Mieczkowskiego w sprawie natychmiastowej pomocy uchodźcom, którzy powrócili do północnych powiatów ziemi łomżyńskiej.

Wniosek nagły Dubanowicza w sprawie naruszenia nietykalności poselskiej i listowej tajemnicy urzędowej. Przemówienie Dubanowicza, uchwalenie nagłości wniosku i odesłanie go do Komisji nietykalności poselskiej.

XXIII Posiedzenie 1 kwietnia 1919.

Odczytanie odpisu rozkazu dziennego generała Hallera z powodu uchwały Sejmu z 28. 2. 1919 dotyczącej dalszego sprawowania urzędu przez Naczelnika Państwa. Mowa Marszałka.

Sprawozdanie Komisji wojskowej w przedmiocie wniosku o konwencję wojskową i o przysłanie do Polski koalicyjnej misji wojskowej. Mowy sprawozdawcy Komisji wojskowej Dubanowicza (2 razy), Bagińskiego, Załuski, Moraczewskiego, Kiernika, ministra spraw wojskowych Leśniewskiego, Fichny, Ostachowskiego Skarbka.

Uchwalenie wniosku Komisji wraz z poprawką Kiernika. Odesłanie do Komisji rezolucji Bagińskiego i Fichny.

Dyskusja nad wnioskiem nagłym Jana Smoły w sprawie uwolnienia z wojska młodzieży akademickiej, szkół średnich i uruchomienia wyższych zakładów naukowych. Mowy Smoły i Skulskiego. Odrzucenie nagłości.

Dyskusja nad wnioskiem nagłym Pużaka, Łańcuckiego w sprawie zniesienia stanu wojennego w Zagłębiu Dąbrowskiem. Mowy Ziemięckiego, Głąbińskiego. Odrzucenie nagłości z pierwszych punktów wniosku, odesłanie do Komisji administracyjnej 3-go punktu wniosku nagłego w sprawie zgromadzeń i przemówień posłów.

XXIV Posiedzenie 3 kwietnia 1919.

Zawiadomienie Marszałka, że za ks. biskupa Przeździeckiego wszedł do Sejmu Józefat Błyskosza; poseł Mieczysław Witold Rudnicki zrzekł się mandatu.

I czytanie ustawy w przedmiocie budowy wałów ochronnych na lewym brzegu Wisły od ujścia Potoku Kościelnickiego do Zawichostu. Mowa ministra robót publicznych Pruchnika. Odesłanie ustawy do Komisji robót publicznych.

Sprawozdanie Komisji administracyjnej w przedmiocie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretu z 7. 2. 1919. o tymczasowych przepisach uprawniających komisarzy ludowych do wymierzenia kar w drodze postępowania administracyjno-karnego. Mowa sprawozdawcy Tarnawskiego. Uchwalenie wniosku Komisji.

Sprawozdanie Komisji spraw zagranicznych w sprawie: a) Kresów polskich, b) korespondencji Rzeczypospolitej Polskiej z rosyjskiemi władzami sowieckiemi. Mowy sprawozdawcy Stanisława Głąbińskiego, Jabłonowskiego, Osieckiego, Dąbskiego, Niedziałkowskiego, ministra spraw zagranicznych Wróblewskiego. Odroczenie dyskusji.

Sprawozdanie Komsji handlowo-przemysłowej w sprawie dekretu Nr. 4 Ministerjum Handlu i Przemysłu o zatwierdzeniu i zmianie statutów spółek akcyjnych i pierwsze czytanie opracowane przez tę Komisję ustawy. Mowa sprawozdawcy Bruna.

Uchwalenie nagłego wniosku wszystkich stronnictw w sprawie nielegalnego poboru do wojska czesko-słowackiego na Spiżu, Orawie i w okręgu Czadeckim. Mowa Osieckiego.

Odesłanie do Komisji skarbowo-budżetowej budżetu od 1. 1. 19. do 1. 7. 19.

XXV Posiedzenie 4 kwietnia 1919.

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem Komisji dla spraw zagranicznych w sprawie: a) Kresów wschodnich, b) korespondencji Rzeczypospolitej z rosyjskiemi władzami sowieckimi. Mowy Kamieckiego, Władysława Dębskiego, Stapińskiego, Weinziehera i referenta Grabskiego. Przyjęcie do wiadomości sprawozdania Komisji spraw zagranicznych. Uchwalenie rezolucji Jana Dąbskiego, ks. arcybiskupa Teodorowicza. Odrzucenie I i III części rezolucji posłów socjalistycznych, uchwalenie II części rezolucji, uchwalenie jednogłośnie rezolucji Kamieckiego.

Sprawozdanie Komisji wojskowej o wniosku nagłym posła Witosa w sprawie naprawy stosunków panujących w armji. Mowa referenta Dąbskiego. Uchwalenie jednogłośnie wniosku Komisji wojskowej.

Sprawozdanie Komisji administracyjnej o wniosku Daszyńskiego w sprawie zniesienia stanu wyjątkowego i sądów doraźnych w całem państwie. Mowy referenta Skulskiego, referenta mniejszości Żuławskiego. Odczytanie interpelacji Daszyńskiego i Fichny w sprawie stanu wojennego na przeciąg 3 miesięcy na obszarze byłego Królestwa Kongresowego. Mowa ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego. Odrzucenie wniosku o otwarcie rozprawy nad odpowiedzią ministra.

Rozprawa nad wnioskiem Perla w sprawie projektowanego zaprowadzenia stanu wyjątkowego w Lubelskiem i Zagłębiu Dąbrowskiem i wnioskiem nagłym Pużaka w sprawie natychmiastowego zniesienia stanu wyjątkowego w Zagłębiu Dąbrowskiem. Mowy Daszyńskiego, Perla, Korfantego, Marka Zygmunta. Zamknięcie dyskusji. Odrzucenie wniosków Daszyńskiego w sprawie zniesienia stanu wyjątkowego i przyjęcie do wiadomości odpowiedzi ministra spraw wewnętrznych. Uchwalenie wniosku Perla, wzywającego rząd, aby na własną rękę nie wprowadzał stanu wyjątkowego. Uchwalenie wniosku Pużaka, aby dowódców wojskowych i funkcjonarjuszy państwowych winnych pogwałcenia praw stowarzyszania się i zgromadzeń pociągnąć do odpowiedzialności sądowej oraz, aby rząd udzielił wyjaśnień władzom administracyjno-wojskowym, że zgromadzenie poselskie i przemowy posłów nie podlegają ograniczeniom i cenzurze.

Zawiadomienie Marszałka, że poseł Kubus Władysław złożył mandat.

Odesłanie wniosku Daszyńskiego do Komisji.

XXVI Posiedzenie 5 kwietnia 1919.

Sprawozdanie Komisji konstytucyjnej w sprawie uzupełnienia Sejmu przedstawicielaml b. zaboru pruskiego I. II. III czytanie ustawy w przedmiocie przeprowa-

dzenia wyborów posłów do Sejmu z części ziem polskich b. zaboru pruskiego. Mowy referenta Kiernika, Niedziałkowskiego, ks. Stychla, Nowickiego. Uchwalenie ustawy jednomyślnie w II i III czytaniu.

Odczytanie listu Monsignora Rattiego do Prezydenta Ministrów w sprawie uznania Państwa Polskiego przez Stolicę Apostolską oraz odpowiedzi dziękczynnej Prezydenta Ministrów.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji aprowizacyjnej z załatwienia wniosków poselskich w sprawie przywrócenia wolnego handlu zbożem i cen maksymalnych na zboże. Mowa referenta Mierzejewskiego, Diamanda, Dąbskiego. Połączenie tej rozprawy ze sprawozdaniem Komisji aprowizacyjnej w sprawie wywozu środków żywności i artykułów pierwszej potrzeby poza granice Polski. Mowy Putka, Smoły, ministra aprowizacji Minkiewicza, Wojdalińskiego. Odesłanie wniosku i rezolucji napowrót do Komisji aprowizacyjnej.

Uchwalenie nagłości wniosku M. Spr. Wojsk. o projekcie ustawy o świadczeniach wojennych i odesłanie sprawy do Komisji wojskowej.

Odczytanie nagłego wniosku ks. Okonia w sprawie wydania zakazu stosowania kar cielesnych przez organa bezpieczeństwa publicznego. Mowa ks. Okonia, uchwalenie nagłości wniosku i odesłanie go do Komisji administracyjnej.

Przemówienie Diamanda za zniesieniem uchwały odsyłającej do Komisji aprowizacyjnej oba wyżej wymienione sprawozdania tej Komisji. Przemówienie formalne w tej sprawie Głąbińskiego, Putka.

Zniesienie uchwały i umieszczenie całej sprawy na porządku dziennym najbliższego posiedzenia.

XXVII Posiedzenie 7 kwietnia 1919.

II i III czytanie ustawy w sprawie powołania lekarzy do służby wojskowej. Mowy referenta Komisji wojskowej Malewskiego, Rataja. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Sprawozdanie Komisji komunikacyjnej w sprawie wniosku Głąbińskiego o powołaniu do życia państwowej rady kolejowej. Mowy sprawozdawcy Komisji Rajcy ministra kolei Eberharda. Uchwalenie wniosku Komisji.

Uchwalenie wniosku Komisji komunikacyjnej w przedmiocie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretu z 7. 2. 19. o tymczasowem przekazaniu ministerjum komunikacji prawa wydawania przepisów o przewozie pakunków i towarów; o ustanowieniu taryf przewozowych na kolejach polskich, po przemówieniu referenta Rajcy.

Sprawozdanie Komisji zdrowia publicznego o wniosku »Piastowców« w sprawie zwolnienia gmin od płacenia kosztów kuracyjnych za osoby w gminie nie mieszkające i obciążenie temi kosztami pracodawców. Mowy referenta Rottermunda, Kiernika. Uchwalenie wniosku Komisji i poprawki Kiernika.

Dalszy ciąg dyskusji nad sprawozdaniem Komisji aprowizacyjnej z załatwienia wniosków Jana Dąbskiego i towarzyszy. Mowy Arciszewskiego, Jana Potoczka, Postolskiego, Federowicza, Seiba, Hartglassa, Gdyka, Misiołka, ks. Okonia, Zagórskiego, Ćwikowskiego, ministra aprowizacji Minkiewicza i Piotrowskiego. Odesłanie rezolucji i całej sprawy do Komisji aprowizacyjnej.

Sprostowanie faktyczne ks. Okonia.

Odesłanie 3 wniosków rządowych o budowie kolei do Komisji robót publicznych.

XXVIII Posiedzenie 8 kwietnia 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji administracyjnej w sprawie objęcia przez ministra skarbu administracji skarbowej w b. Galicji. Mowy sprawozdawcy Godka, Diamanda, Stapińskiego. Uchwalenie ustawy jednogłośnie w 2 i 3 czytaniu.

2 i 3 czytanie ustawy o dostarczeniu mieszkań na potrzeby wojska. Mowy sprawozdawcy Komisji wojskowej ks. Nowakowskiego, Moraczewskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym posłów Zw. Ludowo-Narodow. w sprawie naruszenia zasady nietykalności poselskiej oraz tajemnicy listowej i urzędowej przez organa rządowe. Mowa sprawozdawcy Komisji nietykalności Zygmunta Seydy. Uchwalenie wniosku Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji konstytucyjnej w sprawie przedstawicielstwa sejmowego ludności polskiej ziem wschodnich. Mowy referenta mniejszości (w zastępstwie) Osieckiego, Jabłonowskiego, Kiernika, Czapińskiego, Grünbauma, ks. Lutosławskiego, Niedziałkowskiego, referenta mniejszości, referenta większości, Kamienieckiego. Uchwalenie rezolucji Kiernika wzywającej rząd, aby bezzwłocznie zarządził rozpisanie wyborów 11 posłów do Sejmu z okręgów 33 i 34 w myśl dekretu Naczelnika Państwa l. 46 i 47 Nr. 18 Dz. pr. z dnia 6. 12. 1918.

1, 2 i 3 czytanie ustawy o nietykalności członków Sejmu Ustawodawczego. Przemówienia referenta Komisji prawniczej Liebermana (2 razy) i Zygmunta Seydy (2 razy). Uchwalenie ustawy.

Odczytanie listu ministra spraw wojskowych do Marszałka w sprawie obrazy wojska w mowie Daszyńskiego i odpowiedzi Daszyńskiego.

XXIX Posiedzenie 10 kwietnia 1919.

Zawiadomienie Marszałka, że 4 kwietnia 1919 Naczelnik Państwa zamianował ministrem skarbu Stanisława Karpińskiego oraz odczytanie noty belgijskiego ministra spraw zagranicznych o uznaniu niepodległego państwa polskiego.

Uchwalenie wniosku Komisji prawniczej w przedmiocie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretów: co do utworzenia sądu okręgowego w Białej Siedleckiej, o rozciągnięciu na okręgi bialski i suwalski przepisów obowiązujących w okręgu sądu apelacyjnego warszawskiego co do taksy dla komorników sądowych, co do kar za niewypełnienie obowiązków ławnika po przemówieniu sprawozdawcy Zygmunta Seydy.

Uchwalenie wniosku Komisji prawniczej w przedmiocie zatwierdzenia dekretów w przedmiocie ochrony majątków nieobecnych właścicieli po przemówieniu sprawozdawcy Mieczkowskiego.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji dla odbudowy kraju w sprawie odbudowy wsi w obrębie twierdzy Kraków. Przemówienia sprawozdawcy Wójcika, Klemensiewicza, ks. Kotuli, Skrzypka, Błyskosza i ks. Okonia. Uchwalenie wniosku Komisji bez głosowania.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji oświatowej w sprawie stabilizacji i wynagrodzenia nauczycieli szkół publicznych. Przemówienia referenta Smulikowskiego (2 razy), Czapińskiego, ministra oświaty Łukasiewicza, Rottermunda, Woźnickiego, Putka, ks. Lubelskiego, Bojki, Pietrzyka. Odesłanie sprawozdania napowrót do Komisji.

Odczytanie interpelacji Pryłuckiego w sprawie pogromu żydów w Pińsku. Odpowiedź na interpelację ministra spraw wojskowych Leśniewskiego. Uchwalenie wysłania Komisji dla zbadania sprawy.

Uchwalenie nagłości wniosku ministerstwa skarbu w sprawie zniesienia ustawy o stemplowaniu papierowych znaków pieniężnych po przemówieniu ministra skarbu Karpińskiego i Głąbińskiego. Odesłanie ustawy do Komisji skarbowo-budżetowej.

Uchwalenie nagłego wniosku Daszyńskiego i Fichny w sprawie zniesienia stanu wyjątkowego w b. Królestwie Polskiem i b. Galicji 149 głosami przeciw 110.

XXX Posiedzenie 11 kwietnia 1919.

2 i 3 czytanie ustawy o budowie linji kolejowej Łódź—Kutno—Płock. Mowy referenta Komisji robót publicznych Skulskiego, Tabaczyńskiego, ministra kolei Eberhardta. Uchwalenie ustawy.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji robót publicznych w sprawie budowy. linji kolejowej Płock—Sierpc i przebudowy linji Nasielsk—Sierpc. Mowy referenta ks Sulińskiego, Wasilewskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu rezolucji Komisji.

Uchwalenie ustawy o budowie linjj kolejowej Kutno — Strzałkowo w 2 i 3 czytaniu po przemowie sprawozdawcy Komisji robót publicznych Szymczaka.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisii wojskowej w sprawie rzeczowych świadczeń wojennych. Mowy referenta Matakiewicza, Kiernika i Pryłuckiego. Uchwalenie wniosku i rezolucji Komisji i ustawy w 2 i 3 czytaniu z poprawkami Kiernika i Pryłuckiego.

Uchwalenie ustawy w sprawie utworzenia Głównego Urzędu Zaopatrywania armji w 2 i 3 czytaniu po przemówieniu referenta Komisji wojskowej Majewskiego

Uchwalenie wniosku Komisji robót publicznych w sprawie uregulowania warunków płacy robotników przy robotach publicznych, prowadzonych przez sejmiki oraz uregulowania przy robotach publicznych stosunków aprowizacyjnych i sanitarnych, po przemówieniach referenta Skulskiego i Żuławskiego.

Uchwalenie wniosku nagłego Janeczka w sprawie przyspieszenia dowozu ziemniaków i zboża siewnego z Poznańskiego i poprawki Korfantego po przemówieniu Janeczka, Sobka, Witosa, ministra kolei Eberhardta i Korfantego.

Rozprawa nad wnioskiem nagłym Daszyńskiego i Fichny w sprawie zniesienia stanu wyjątkowego w b. Królestwie Kongresowem i b. Galicji. Mowy Daszyńskiego, ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego, Jana Dębskiego, Ostachowskiego, Wojdy, Krzywkowskiego, Dury, Gdyka. Uchwalenie I części wniosku Dębskiego w głosowaniu imiennem 148 głosami przeciw 141, przyjęcie w głosowaniu zwykłem II części wniosku Dębskiego i poprawek ks. Lutosławskiego.

Odczytanie przez Marszałka listu Piltza Erazma z odpowiedzią Izby deputowanych francuskiej na adres Sejmu.

I czytanie ustawy w sprawie zniesienia ustawy z 26. 3. 1919 o stemplowaniu papierowych znaków pieniężnych, ich opodatkowaniu i częściowej ich wymiany na asygnaty pożyczki państwowej. Mowy Diamanda, Radziszewskiego, Federowicza, Zagórskiego, Suligowskiego, ministra skarbu Karpińskiego. Odesłanie ustawy do Komisji skarbowo-budżetowej.

Wyjaśnienie ministra Minkiewicza.

Odczytanie wniosku nagłego Bryla w sprawie przejęcia Wydziału Krajowego w Galicji przez Państwo. Uchwalenie nagłości i odesłanie do Komisji administracyjnej po przemówieniu Bryla.

Odczytanie wniosku nagłego przez ministra kolei Eberhardta w sprawie wypłaty pracownikom kolejowym jednorazowej subwencji. Uchwalenie nagłości i meritum wniosku.

Uchwalenie nagłości i meritum wniosku w sprawie przynależności Śląska Cieszyńskiego, Orawy, Spiżu i Czaczy po przemówieniach Regera i Zamorskiego.

Odczytanie wniosku nagłego dr. Adama w sprawie zasilenia frontu Lwowskiego.

Uchwalenie tajności rozpraw. Przemówienia Skarbka, Bagińskiego, dr. Adama, Moraczewskiego, Dąbskiego i ministra wojny Leśniewskiego.

Uchwalenie wniosku dr. Adama.

Na posiedzeniu jawnem głosowanie nad wnioskiem Diamanda, by ustawa w przedmiocie zabezpieczenia spokoju i bezpieczeństwa publicznego w Państwie na czas wojny była postawiona na porządku dziennym posiedzenia w dniu 12 kwietnia. Odrzucenie wniosku 115 głosami przeciw 95.

XXXI Posiedzenie 29 kwietnia 1919.

Przemowa Marszałka z okazji przyjazdu armji generała Hallera, odepchnięcia Ukraińców od Lwowa i zdobycia Wilna.

Uchwalenie ustawy o obwałowaniu lewego brzegu Wisły w 2 i 3 czytaniu po przemowie referenta Komisji robót publicznych Kędziora. Uchwalenie 2 rezolucji Komisji.

Uchwalenie ustawy o Tymczasowej Kasie Przezorności kolejarzy w b. zaborze rosyjskim w 2 i 3 czytaniu po przemowie referenta Komisji komunikacyjnej Rajcy, ministra kolei Eberhardta, Głąbińskiego, Moraczewskiego. Uchwalenie poprawek Głąbińskiego i ministra kolei.

Przyjęcie w 2 i 3 czytaniu ustawy o utworzeniu Ministerjum Robót Publicznych po przemówieniu referenta Komisji robót publicznych Kędziora. Uchwalenie rezolucji Komisji.

Uchwalenie w 3-ch czytaniach ustawy o zatwierdzaniu i zmianie statutów spółek akcyjnych po przemówieniu referenta Komisji przemysłowo-handlowej Bruna.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji aprowizacyjnej w sprawie rezolucji o przywróceniu wolnego handlu produktami rolnemi. Mowy zastępcy referenta Grzędzielskiego (2 razy), Koczura, Arciszewskiego, Dąbala, Diamanda, Śrótki, Wasi-

ewskiego, Fichny, referenta Mierzejewskiego. Uchwalenie wniosków Komisji i dodatku Koczuta.

Odrzucenie nagłości wniosku Daszyńskiego w sprawie uznania 1 maja za święto pracy. Wyjście z sali posłów klubu P. P. S.

Uchwalenie wniosku nagłego posłów Sejmu. Zw. Lud.-Narod., Polsk. Zjedn. Narod., P. S. L. »Piast« i »Wyzwolenie«, N. Z. R. i klubu Pracy konstytucyjnej i przyjęcie ustawy w 3 czytaniach w sprawie święta 3 maja jednogłośnie.

XXXII Posiedzenie 2 maja 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji przemysłowo-handlowej w przedmiocie ustawy o uregulowaniu produkcji i zużytkowaniu palnych gazów ziemnych. Przemówienia referenta mniejszości Diamanda (3 razy), Bruna (3 razy), Maślanki (2 razy), ministra handlu Hąci, Suligowskiego, Majewskiego, Nawrockiego. Przyjęcie ustawy w 2 czytaniu. Mowy Diamanda, Bruna, Suligowskiego. Przyjęcie ustawy w 3 czytaniu, odrzucenie rezolucji Diamanda i przyjęcie rezolucji Maślanki.

Odesłanie ustawy ministerjum skarbu w sprawie dalszego kredytu dla skarbu w wysokości 1/2 miljarda marek w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej do Komisji skarbowo-budżetowej po przemówieniu wiceministra skarbu Byrki i Osieckiego.

Odesłanie ustaw o drogach wodnych do Komisji robór publicznych po przemówieniu ministra robót publicznych Pruchnika.

Odesłanie ustawy o uprawnieniach Rady Ministrów w zakresie organizacji zarządu państwowego do Komisji konstytucyjnej po mowie ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego, Dąbala. Bardla i Suligowskiego.

XXXIII Posiedzenie 6 maja 1919.

Przemówienie Marszałka o znaczeniu Konstytucji 3 Maja.

Pierwsze czytanie deklaracji konstytucyjnej według projektu rządu. Przemowa ministra Wojciechowskiego.

Odesłanie napowrót do Komisji sprawozdania Komisji przemysłowo-handlowej w sprawie pożyczki 75 miljonów na pożyczki dla przemysłowców i 25 miljonów dla drobnych przemysłowców i rzemieślników po przemówieniu referenta Rudnickiego, Szymańskiego, Weinziehera, Szczerkowskiego, Wasilewskiego, Maślanki, ministra handlu Hąci, ks. Sędzimira.

I-sze czytanie projektu ustawy monetarnej. Mowa ministra skarbu Karpińskiego. Odesłanie do Komisji skarbowo-budżetowej.

I-sze czytanie ustawy o tymczasowem zaopatrzeniu wdów i sierót po wojskowych poległych i zmarłych wskutek obecnych akcji wojennych. Mowa Liebermana. Odesłanie ustawy do Komisji skarbowo-budżetowej.

XXXIV Posiedzenie 7 maja 1919.

Odroczenie rozprawy nad I czytaniem ustawy w sprawie wymiany znaków obiegowych na ziemiach polskich po przemówieniach Federowicza, ministra skarbu Karpińskiego i Diamanda.

Sprawozdanie Komisji prawniczej w przedmiocie konstytucyjnego zatwierdzenia a) dekretu z 31. 12. 1918 o zmianach w urządzeniach wymiaru sprawiedliwości w b. zaborze austrjackim, b) dekretu z 2. 8. 1919 o objęciu zarządu wymiaru sprawiedliwości w b. zaborze austrjackim. Mowy referenta Grzędzielskiego, Małakiewicza, Kiernika. Uchwalenie wniosków Komisji prawniczej.

Uchwalenie wniosku Komisji zdrowia publicznego po wysłuchaniu referatu Festerkiewicza o sprawozdaniu w sprawie wniosku Zagórskiego co do oddania magistratowi m. Częstochowy na szpital gmachu należącego dawniej do byłego księcia Michała Romanowa.

Uchwalenie wniosków Komisji zdrowia publicznego w przedmiocie wniosku Bardla o ułatwienie ubogim wieśniakom polskim leczenia się w Krynicy Zdroju po przemówieniu referenta Bednarczyka.

Uchwalenie nagłości wniosku nagłego J. Ostachowskiego w sprawie ukrócenia bandytyzmu i rabunków w kraju i opracowania ustawy o karze śmierci za bandytyzm po przemówieniu wnioskodawcy Ostachowskiego.

Uchwalenie nagłości wniosku Skarbka w sprawie ustanowienia odznaki za waleczność i wniosku Korfantego w sprawie wytworzenia jednolitości armji narodowej polskiej.

XXXV Posiedzenie 9 maja 1919.

Uchwalenie w 3 czytaniach nagłego wniosku ministra skarbu i ministra przemysłu i handlu w formie ustawy w sprawie udzielania kredytu gwarancyjnego do sumy 20 miljonów funtów szterlingów dla przemysłowców włókienniczych, po przemówieniach ministra handlu Hąci, ks. Sędzimira, Diamanda, Cianciara, Fichny, Bruna. Uchwalenie rezolucji ks. Sędzimira, Diamanda, Cianciary i Fichny.

Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu w przedmiocie wymiany znaków obiegowych, znajdujących się na ziemiach polskich po przemówieniach referenta Komisji skarbowo-budżetowej Radziszewskiego (2 razy), Federowicza, Weinziehera, Diamanda, Głąbińskiego, Maślanki, ministra skarbu Karpińskiego, Diamanda.

Pierwsze czytanie deklaracji konstytucyjnej według projektu rządowego z 3 maja 1919 i wniosku nagłego klubu P. S. L. («Wyzwolenie«) w sprawie zasad Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Mowy Władysława Seydy, Poniatowskiego, Dąbskiego, Fichny.

Uchwalenie nagłości i meritum wniosku Władysława Dąbskiego w sprawie znęcania się Ukraińców nad ludnością polską we wschodniej Galicji po przemówieniu wnioskodawcy.

Uchwalenie nagłości i meritum wniosku Ostachowskiego wraz z poprawką Pryłuckiego w sprawie rozruchów w Miechowie po przemówieniu wnioskodawcy.

XXXVI Posiedzenie 10 maja 1919.

Drugie i trzecie czytanie ustawy o ustaleniu i szacowaniu świadczeń i strat wojennych. Mowy referenta Rządu Stapińskiego, szefa sekcji Karśnickiego, Jana Dębskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Dalszy ciąg pierwszego czytania deklaracji konstytucyjnej rządowego projektu z 3. 5. 19. i wniosku naglego P. S. L. (»Wyzwolenie«) w sprawie zasad Konstytucji

Rzeczypospolitej Polskiej. Mowy Daszyńskiego, Kamienieckiego, arcybiskupa Teodorowicza i Halbana. Uchwalenie nagłości meritum i 3 czytań, przedłożenia rządowego w sprawie zmian niektórych przepisów ordynacji wyborczej z 28. 11. 1918 celem przeprowadzenia wyborów w okręgach 33 i 34.

Uchwalenie nagłości wniosku Głąbińskiego w sprawie przeznaczenia z pożyczki państwowej 100 miljonów marek na potrzeby inwestycyjne uniwersytetów i najwyższych zakładów naukowych w Polsce i przekazanie wniosku Komisji skarbowo-budżetowej.

Uchwalenie nagłości wniosku Wojdalińskiego w sprawie oddania Radzie delegatów robotniczych w Lublinie wszystkich darów Polaków Amerykańskich, nadesłanych do Lublina po przemówieniu za nagłością Wojdalińskiego, przeciwko nagłości Dymowskiego. Przekazanie wniosku Komisji aprowizacyjnej.

Odesłanie do Ministerstwa kolei żelaznych nagłych wniosków Komisji komunikacyjnej w sprawie przewiezienia ziemniaków z Wielkopolski do Galicji i Czapińskiego w sprawie klęski głodowej w powiecie żywieckim po przemówieniu Tabaczyńskiego.

Uchwalenie nagłości i odesłanie do Komisji wojskowej wniosku Skarbka w sprawie perlustracji korpusu oficerskiego wojsk polskich.

XXXVII Posiedzenie 13 maja 1919.

Dalszy ciąg rozprawy nad deklaracją konstytucyjną. Mowy Grünbauma, Stanisława Grabskiego, ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego, Kiernika, Głąbińskiego, Perla, Moczydłowskiej, Wichińskiego, Gdyka, Smoły, Hirszhorna. Odesłanie deklaracji konstytucyjnej do Komisji. Odrzucenie rezolucji Perla.

Uchwalenie wniosku nagłego Skarbka w sprawie zapewnienia autonomji dla Kresów południowo-wschodnich.

Odczytanie wniosku nagłego Jana Dąbskiego w sprawie rugowania z mieszkań pracowników rolnych przez wielkich właścicieli ziemskich i interpelacji Woźnickiego do ministra spraw wewnętrznych w sprawie niewypełnienia przez urzędy »Ustawy o załatwianiu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi«. Uchwalenie nagłości wniosku Jana Dąbskiego. Odpowiedź na interpelację ministra pracy Iwanowskiego. Otwarcie dyskusji nad odpowiedzią ministra. Mowy Woźnickiego, Dąbskiego, Staniszkisa, Kurczaka, Wasilewskiego, ks. Starkiewicza, Szczerkowskiego, Kotasa, Zygmunta Seydy, Dreszera. Uchwalenie wniosku Dąbskiego z poprawką Zygmunta Seydy (za poprawką 110 głosów przeciw 80). Odrzucenie rezolucji Wasilewskiego i Kurczaka, przyjęcie rezolucji ks. Starkiewicza.

XXXVIII Posiedzenie 15 maja 1919.

Sprawozdanie Komisji regulaminowej i nietykalności poselskiej. Mowy referenta Zygmunta Seydy (2 razy) i Bagińskiego. Uznanie wyborów 219 posłów (87 mandatów zaprotestowanych).

Pierwsze czytanie ustawy o przedłużeniu umownych czasokresów do przedsiębrania robót celem wydobywania minerałów, zawierających żywice ziemne i odesłanie bez rozprawy do Komisji prawniczej.

Przyjęcie sprawozdania Komisji prawniczej w sprawie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretu z 2. 1. 19. w przedmiocie przywrócenia mocy obowiązującej części 4-tej kodeksu karnego z roku 1903.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji konstytucyjnej w sprawie przyznania pracownikom kolejowym tymczasowego miesięcznego dodatku drożyźnianego. Mowy referenta Tabaczyńskiego, Łańcuckiego, J. Dębskiego, Dreszera i ks. Lutosławskiego. Uchwalenie wniosku Komisji z poprawką i rezolucją J. Dębskiego. Za wnioskiem mniejszości Komisji 90 przeciwko 134.

Uchwalenie w 3-ch czytaniach sprawozdania Komisji komunikacji o dekrecie Naczelnika Państwa w sprawie unieważnienia koncesji na budowę i odbudowę kolei żelaznych, lub na roboty dotyczące żeglugi rzecznej nadanych przez b. rząd rosyjski i b. władze okupacyjne po przemówieniu referenta Tabaczyńskiego.

Uchwalenie wniosku Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie wniosku Ostachowskiego, dotyczącego zmiany statutu kas gminnych z roku 1906 po przemówieniu referenta Rząda.

Uchwalenie nagłości wniosku Daszyńskiego w sprawie stosunku Rzeczypospolitej Polskiej do ziem b. Ks. Litewskiego po przemówieniach Daszyńskiego i Głąbińskiego i odesłanie do Komisji zagranicznej.

Odczytanie nagłego wniosku ks. Okonia w sprawie wysłania Komisji sejmowej do powiatu kolbuszowskiego celem zażegnania kolizji między wojskiem a ludem wiejskim i nagłego wniosku Witosa w sprawie rozruchów w kilku powiatach środkowej Małopolski. Przemówienia ks. Okonia. Z. Seydy, ministra spraw wojskowych Leśniewskiego i Witosa. Uchwalenie nagłości wniosku Witosa (po cofnięciu wniosku ks. Okonia) i wyboru Komisji dla przeprowadzenia dochodzeń

Uchwalenie nagłości wniosku posłów Zw. Lud. Nar. w sprawie zabezpieczenia praw mieszkańców polskiej części Litwy i Białorusi do zjednoczenia z Rzeczypospolitą Polską i wyboru posłów do Sejmu Ustawodawczego—odesłanie wniosku do Komisji zagranicznej.

XXXIX Posiedzenie 16 maja 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej o wniosku nagłym Zygmunta Seydy, Skarbka w sprawie przyznania nadzwyczajnego kredytu do 2500.000 mk. na cele zorganizowania masowej wysyłki dziatwy szkolnej na wieś w czasie ferji szkolnych. Uchwalenie wniosku Komisji po przemówieniu referenta Adama i Czapińskiego.

Pierwsze czytanie ustawy o Straży Bezpieczeństwa. Mowy ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego i Napiórkowskiego. Odesłanie ustawy do Komisji administracyjnej.

Drugie czytanie ustawy w przedmiocie dóbr donacyjnych. Mowy referenta Komisji rolnej Staniszkisa (2 razy), Barlickiego, Smoły. Odesłanie jeszcze raz do Komisji rolnej.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji rolnej w sprawie wniosku posła Witosa imieniem P. S. L. (»Piast«) o usunięcie wyzysku przy sprzedaży łąk i koniczyny na pniu przez właścicieli i handlarzy. Mowy referenta większości Bardla (2 razy),

referenta mniejszości Smoły, Chaniewskiego, Walisiaka, Witosa, ministra rolnictwa Janickiego i Szymborskiego. Odesłanie sprawy do Komisji prawniczej. Za odesłaniem do Komisji 128 przeciwko 107 głosów.

XL Posiedzenie 22 maja 1919.

Przemówienie Marszałka z powodu zwycięstw w Galicji Wschodniej.

Pierwsze czytanie Statutu Banku Polskiego. Mowy ministra skarbu Karpińskiego, Radziszewskiego i Diamanda. Odesłanie sprawy do Komisji skarbowo-budżetowej.

Sprawozdanie Prezydenta Ministrów Paderewskiego z działalności na Kongresie pokojowym w Paryżu. Otwarcie dyskusji nad sprawozdaniem. Mowy Stanisława Grabskiego, jako referenta większości połączonych Komisji wojskowej i spraw zagranicznych, Daszyńskiego (referenta mniejszości), Głąbińskiego. Odroczenie dyskusji.

Uchwalenie nagłości i meritum wniosku rządu po przemówieniu ministra zdrowia publicznego Janiszewskiego w sprawie kredytu 20.300000 mk. dla Centralnego Komitetu Pomocy dla dzieci.

Uchwalenie nagłości wniosku posłów Z. L. N. w sprawie zamachu na prawidłowe działanie kolei po przemówieniach Tabaczyńskiego (za) i Moraczewskiego (przeciw). Odesłanie sprawy do Komisji komunikacyjnej.

XLI Posiedzenie 23 maja 1919.

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem Prezydenta Ministrów. Mowy Rataja, Dąbskiego, Niedziałkowskiego, ks. Blizińskiego, Fichny, Dembińskiego, Grünbauma, Buzka, referenta większości Stanisława Grabskiego, referenta mniejszości Daszyńskiego. Sprostowanie faktyczne Głąbińskiego i Dąbskiego. Uchwalenie rezolucji większości Komisji oraz dodatkowej rezolucji Buzka.

Pierwsze czytanie ustawy o przedłużeniu czasu służby popisowych roczników 1896—1899 powołanym na obszarze gen. okręgu krakowskiego. Odesłanie projektu ustawy po przemówieniu ministra spraw wojskowych Leśniewskiego do Komisji wojskowej.

Przemówienie Marszałka z powodu katastrofy w kopalniach w Orłowej i Łazach.

Odczytanie nagłego wniosku ministra przemysłu i handlu o przeznaczeniu 100.000 koron dla ofiar katastrofy w kopalniach. Uchwalenie nagłości i meritum wniosku z podwyżką 200.000 zaproponowaną przez Dąbskiego. Uchwalenie nagłości meritum wniosku Regera w sprawie zarządzenia śledztwa z powodu katastrofy w Łazach i udzielenia pomocy dla ofiar.

Uchwalenie nagłości wniosku Moraczewskiej w sprawie natychmiastowej pomocy dzieciom polskim po przemówieniu Moraczewskiej i odesłanie wniosku do Komisji skarbowo-budżetowej.

Odesłanie do Komisji prawniczej wniosku nagłego w kwestji zniesienia przepisów prawnych i administracyjnych z czasów rosyjskich, ograniczających równouprawnienie żydów.

Ustalenie porządku dziennego po przemówieniach Stolarskiego, Władysława Seydy i Daszyńskiego.

Za postawieniem sprawy reformy rolnej na następnem posiedzeniu głosowało 97 posłów (wniosek Stolarskiego) przeciw 105 (wniosek Władysława Seydy).

XLII Posiedzenie 27 maja 1919.

Oświadczenie Perlmuttera w sprawie stanowiska żydów w Polsce.

2 i 3 czytanie ustawy o przedłużeniu czasu służby popisowych roczników 1896—1899 na obszarze generalnego okręgu krakowskiego. Przemówienia referenta Komisji wojskowej Dubanowicza (2 razy), Witosa, Stapińskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu. Odesłanie rezolucji Witosa do Komisji wojskowej.

2 i 3 czytanie sprawozdania Komisji wojskowej o tymczasowem zaopatrzeniu wdów i sierót po wojskowych wojska polskiego. Mowy referenta Matakiewicza (2 razy), Józefa Bochenka, Bagińskiego, Michalaka, Witosa. Przyjęcie ustawy w 2 i 3 czytaniu oraz rezolucji Komisji z poprawkami Witosa i Bagińskiego.

Sprawozdanie Komisji oświatowej w sprawie stabilizacji i wynagrodzenia nauczycieli szkół powszechnych. Przemówienia referenta Smulikowskiego (2 razy), Skupia, Rudzińskiego, Putka, Pietrzyka, Mąkolskiego, Mierzejewskiego, Stapińskiego, Moczydłowskiej i Jana Dębskiego. Przyjęcie ustawy w 2 i 3 czytaniu wraz z rezolucjami Komisji i Osieckiego.

Sprawozdanie Komisji przemysłowo-handlowej w sprawie dekretu Ministerstwa Poczt i telegrafów z 7. 2. 19. (Dz. Pr. Nr. 171 1919) o tymczasowych przepisach pocztowych. Mowa sprawozdawcy Szymańskiego. Uchwalenie jednogłośnie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Załatwienie wniosku nagłego Komisji komunikacyjnej w sprawie przewiezienia ziemniaków z Wielkopolski, przeznaczonych do Galicji po przemówieniu ministra kolei żelaznych Eberhardta.

Uchwalenie nagłości i meritum wniosku dr. Adama w sprawie wysłania Komisji śledczej do wschodniej części Galicji.

Uchwalenie nagłości meritum wniosku Komisji opieki społecznej w sprawie rozgraniczenia kompetencji poszczególnych ministerstw dotyczących działu opieki społecznej.

XLIII Posiedzenie 30 maja 1919.

Zawiadomienie Marszałka, że wyrokiem Sądu Najwyższego został unieważniony mandat Nojacha Pryłuckiego.

Sprawozdanie Komisji skarbowo-budżetowej o wniosku nagłym Bardla w przedmiocie niezwłocznego uruchomienia Państwowego Instytutu Geologicznego. Mowa referenta Radziszewskiego. Uchwalenie wniosków Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej o wniosku nagłym ministra skarbu z 28. 4. 1919. w sprawie dalszego kredytu dla Skarbu Państwa w wysokości 500.000.000 mk. w Polskiej Krajowej Kasie Pożyczkowej. Mowy referenta większości Komisji Wojdalińskiego, referenta mniejszości Osieckiego, Kiernika, Przyjęcie ustawy w 2 i 3 czytaniu wraz z rezolucjami Komisji i poprawką Osieckiego.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji przemysłowo-handlowej w przedmiocie ustawy o przeznaczeniu 75 miljonów mk. na ulgowe pożyczki dla przemysłowców i 25 miljonów mk. dla drobnych przemysłowców i rzemieślników. Mowy referenta większości Rudnickiego (2 razy), referenta mniejszości Szczerkowskiego (2 razy), Majewskiego, Wasilewskiego, Bruna, Festerkiewicza, ministra przemysłu i handlu Hąci, Przyjęcie obu ustaw w 2 i 3 czytaniu.

Uchwalenie poprawki mniejszości Komisji 107 głosami przeciwko 92.

Odesłanie sprawozdania Komisji zdrowia publicznego w sprawie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretu z 8. 2. 19. p. t. »Państwowa zasadnicza ustawa sanitarna« w pierwszem czytaniu do Komisji.

Uchwalenie nagłości i przekazanie do Komisji wojskowej wniosku Załuski w sprawie pomocy sanitarnej w armji Rzeczypospolitej.

Odrzucenie nagłości wniosku Falkowskiego w sprawie natychmiastowego wprowadzenia w życie dekretu o obowiązkowem ubezpieczeniu na wypadek choroby z dnia 11. 1. 1919. po przemówieniu Falkowskiego za nagłością, przeciw nagłości Waszkiewicza.

Odrzucenie nagłości wniosku Hartglassa w sprawie pogromu żydów w Częstochowie 27 maja 1919 po przemówieniu Hartglassa za i Osieckiego przeciw nagłości, oraz uchwalenie rezolucji Osieckiego, by wezwać rząd do zbadania wypadków zaszłych w Częstochowie i przedsięwzięcia środków zapobiegawczych na przyszłość.

XLIV Posiedzenie 3 czerwca 1919.

Sprawozdanie Komisji prawniczej w sprawie wniosku nagłego Zygmunta Marka w przedmiocie powołania do życia Komisji dla stworzenia jednolitego ustawodawstwa w państwie polskiem. Uchwalenie ustawy w 3 czytaniach po przemówieniu referenta Zygmunta Marka i Zygmunta Seydy.

Sprawozdanie Komisji administracyjnej w sprawie wniosku nagłego Skupia z powodu napadu tłumu na Sąd Okręgowy i Urząd Prokuratorski w Siedlcach. Mowy referenta Skupia (2 razy), Walerona, ministra sprawiedliwości Supińskiego, Zygmunta Seydy, Napiórkowskiego, Mierzejewskiego. Odrzucenie wniosku Komisji 127 głosami przeciw 126.

Uchwalenie wniosku i rezolucji Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie zatwierdzenia częściowego planu użycia pożyczki zagranicznej, po przemówieniu referenta Osieckiego.

Sprawozdanie Komisji rolnej w przedmiocie a) wniosku Witosa, Bardla, J. Dąbskiego w sprawie naprawy stosunków rolnych w Państwie Polskiem, b) wniosków Stapińskiego w sprawie reformy rolnej, c) projektu Ministerstwa Rolnictwa i Dóbr Państwowych w przedmiocie reformy rolnej, d) wniosku Głąbińskiego, Góralskiego, Staniszkisa, ks. Dziennickiego, Piechoty, Piekarskiego, Wojtulanisa w sprawie reformy rolnej. Przemówienie referenta Komisji rolnej Dąbskiego. Odroczenie rozprawy.

Nagły wniosek Witosa w sprawie dostarczenia zboża na zasiew i ziemniaków do sadzenia dla powiatów dotkniętych klęską deszczów. Uchwalenie nagłości, po przemówieniu Witosa oraz meritum wniosku po przemówieniach Czapińskiego, J. Potoczka i M. Marka.

Uchwalenie nagłości wniosku Perla w sprawie niezwłocznego zawieszenia eksmisji lokatorów, po przemówieniu Perla i odesłanie wniosku do Komisji prawniczej.

XLV Posiedzenie 4 czerwca 1919.

Powitanie nowo wybranych posłów z Poznańskiego przez wicemarszałka Bojkę.

Pierwsze czytanie ustawy w sprawie wypuszczenia przez Polską Krajową Kasę Pożyczkową dalszych 400 miljonów marek polskich. Przemówienia ministra skarbu Karpińskiego, Diamanda. Odesłanie ustawy do Komisji skarbowo-budżetowej.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji rolnej o wniosku nagłym Rączkowskiego w sprawie wydania ustawy w przedmiocie umów co do majątku państwowego zawartych przez rządy zaborcze. Mowy referenta w zastępstwie Witosa, ministra rolnictwa Janickiego (2 razy), Bardla, Steinhausa, Stapińskiego, Skarbka, Mrożewskiego, Bardla. Odroczenie sprawy do następnego posiedzenia.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji prawniczej w sprawie przedłużenia umownych czasokresów przedsiębrania robót celem wydobywania minerałów zawierających żywice ziemne. Mowy referenta Komisji Steinhausa. Stapińskiego. Uchwalenie ustawy w 2-giem czytaniu, za ustawą 188 przeciw 122 posłów. Odroczenie 3-go czytania do następnego posiedzenia.

Dalszy ciąg rozprawy nad sprawozdaniem Komisji rolnej w sprawie reformy rolnej. Mowy referenta mniejszości Staniszkisa i Barlickiego. Odroczenie sprawy do następnego posiedzenia.

Zawiadomienie wicemarszałka Moraczewskiego o unieważnieniu mandatów przez Sąd Najwyższy Wojdyły, Feliksa Starzyńskiego i Tadeusza Dymowskiego.

Uchwalenie nagłości i meritum wniosku Poniatowskiego w sprawie rozciągnięcia jednolitej administracji państowej na b. Ks. Poznańskie i wniosku ks. Adamskiego w sprawie przejęcia administracji w b. dzielnicy pruskiej po przemówieniach Poniatowskiego i ks. Adamskiego.

Przemówienia Daszyńskiego (2 razy) i Zygmunta Seydy w sprawie osobistej.

XLVI Posiedzenie 5 czerwca 1919.

Wybór ponowny Wojciecha Trąmpczyńskiego Marszałkiem Sejmu. Oddano głosów 318, wstrzymujących się od głosowania 19. Ważnych głosów 299, absolutna większość 150. Wojciech Trąmpczyński otrzymał głosów 186, Błażej Stolarski 109, rozstrzelonych głosów 4.

Przyjęcie wyboru przez Trąmpczyńskiego i przemówienie Marszałka.

Odesłanie do Komisji prawniczej sprawozdania Komisji rolnej w sprawie umów co do majątku państwowego, zawartych przez rządy zaborcze.

Uchwalenie w 3-em czytaniu ustawy o przedłużeniu umownych czasokresów przedsiębrania robót, celem wydobywania minerałów żywicznych po przemówieniu referenta Komisji prawniczej Steinhausa.

Uchwalenie wniosków Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie doraźnej pomocy dla oswobodzonej z pod inwazji ukraińskiej części Galicji po przemówieniu sprawozdawcy Adama i Hausnera.

Bibl. Jag.

Dalszy ciąg dyskusji nad reformą rolną. Mowy ministra rolnictwa Janickiego, ks. arcybiskupa Teodorowicza, Stolarskiego. Odroczenie rozprawy.

Uchwalenie nagłości wniosku klubu P. S. L. (»Wyzwolenie«) w sprawie nadużyć wyborczych przez urzędników państwowych, po przemówieniach za nagłością Bagińskiego, przeciw nagłości Załuski. Przekazanie wniosku rządowi.

XLVII Posiedzenie 6 czerwca 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie wypuszczenia przez Polską Krajową Kasę Pożyczkową dalszych 600 miljonów marek polskich. Mowy referenta Godka, ministra skarbu Karpińskiego i Diamanda. Uchwalenie wniosku Komisji.

Dalszy ciąg dyskusji w sprawie rolnej. Mowy Witosa, Dreszera i Góralskiego. Odroczenie rozprawy.

Odczytanie listu Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu w sprawie pomocy dla ludności Kresów wschodnich.

Uchwalenie jednomyślnie nagłości i meritum wniosków Z. L. N. i P. Z. L. w sprawie narzucenia Polsce przez konferencję pokojową kontroli międzynarodowej nad prawami mniejszości narodowych i wyznaniowych.

Wyznaczenie porządku dziennego posiedzenia, uchwalenie wniosku Osieckiekiego w tej sprawie 109 głosami przeciw 102.

XLVIII Posiedzenie 12 czerwca 1919.

2 i 3 czytanie ustawy o tymczasowym dodatku do poborów oficerów i żołnierzy i o dodatkach dla ich rodzin. Mowy referenta ks. Nowakowskiego (2 razy), Załuski, Michalaka, Ostachowskiego i Bagińskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu wraz 2 rezolucjami Komisji, rezolucją Michalaka i Ostachowskiego. Odrzucenie rezolucji Bagińskiego.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie natychmiastowego uregulowania płac wszystkich pracowników poczty, telegrafu i telefonu. Mowy referenta Arciszewskiego (2 razy), Wójcika, Kiernika, Rudzińskiego, podsekretarza stanu, szefa biura prezydjalnego Władysława Wróblewskiego i Diamanda. Uchwalenie wniosków Komisji z poprawką Kiernika.

Odesłanie do Komisji skarbowo-budżetowej wniosku nagłego Rządu w sprawie przyznania kredytu 2500.000 marek Państwowemu Urzędowi do spraw powrotu jeńców, uchodźców i robotników, po przemówieniu Madeja.

Odesłanie bez rozprawy do Komisji wojskowej nagłego wniosku Rządu z projektem ustawy normującej stosunki służbowe funkcjonarjuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej.

Dalszy ciąg rozprawy nad reformą rolną. Mowa Wojtulanisa, odroczenie rozprawy.

Uchwalenie nagłości wniosków Daszyńskiego w sprawie przeciwdziałania rozruchom antiżydowskim i Rataja w sprawie sporadycznych wykroczeń przeciw ludności żydowskiej, po przemówieniach Daszyńskiego, Szypera i Rataja i odesłanie

tych wniosków do Komisji administracyjnej. Odrzucenie nagłości wniosku Thona w sprawie pogromu żydów w Krakowie 6 i 7 czerwca 1919, po przemówieniach Thona i Bryla.

XLIX Posiedzenie 13 czerwca 1919.

Dalszy ciąg dyskusji nad reformą rolną. Mowy Piechoty, Stapińskiego, Chaniewskiego i ks. Kurzawskiego. Odroczenie rozprawy.

Uchwalenie wniosku Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie udzielenia m. st. Warszawie nadzwyczajnej jednorazowej subwencji do wysokości 8 miljonów marek, po przemówieniu referenta Osieckiego,

L Posiedzenie 14 czerwca 1919.

Odesłanie do Komisji komunikacyjnej ustawy o budowie linji kolejowej Rzeszów—Kolbuszowa—Tarnobrzeg (Sobów).

Dyskusja w sprawie reformy rolnej. Mowy Poniatowskiego i Kowalczuka, sprostowanie faktyczne ks. arcybiskupa Teodorowicza. Odroczenie rozprawy.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji zdrowia publicznego w sprawie uzgodnienia postulatów publicznej służby zdrowia w dziedzinie cywilnej i wojskowej. Mowy sprawozdawcy Malewskiego i Halbana. Uchwalenie wniosku Komisji wraz z poprawką Halbana.

LI Posiedzenie 16 czerwca 1919.

Faktyczne sprostowanie ks. Kurzawskiego.

Dalszy ciąg dyskusji nad reformą rolną. Mowy Stanisława Grabskiego, Daszyńskiego, Piekarskiego i ks. Dziennickiego. Odroczenie rozprawy.

Odesłanie bez rozprawy do Komisji wniosków nagłych.

Uchwalenie nagłości i meritum wniosku ks. Pospiecha w sprawie okrucieństw niemieckich i prześladowań Polaków na Śląsku Górnym.

LII Posiedzenie 17 czerwca 1919.

Uchwalenie w 2 i 3 czytaniu ustawy o spisie oficerów po przemówieniach sprawozdawcy Malewskiego, Weinziehera. Odrzucenie poprawki Weinziehera.

Dalszy ciąg rozprawy o reformie rolnej. Sprostowanie faktyczne Poniatowskiego. Mowy Koliszera, Wójcika, Grünbauma, Hirszhorna, Szymborskiego. Wybór generalnych mówców. Mowy generalnego mówcy contra Smoły, mówcy generalnego pro Kowalewskiego.

Odczytanie wniosku nagłego Wł. Skupia imieniem Związku Ludowo-Narodowego w sprawie zaprzestania wysyłania na front oddziałów milicji ludowej. Mowa Skupia podczas ustawicznej wrzawy posłów lewicy, mowa Napiórkowskiego przeciw nagłości. Przemówienie ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego. Za nagłością wniosku 147 głosów, przeciw 116 głosów. Poseł Załuska nie może przemawiać z powodu hałasu i krzyków w Izbie. Marszałek wyklucza posła Smołę z posiedzenia za bicie ustawiczne w pulpit.

LIII Posiedzenie 18 czerwca 1919.

Odczytanie komunikatu Prezydenta Ministrów w sprawie zawieszenia działalności sądów przysięgłych w okręgach sądów w Rzeszowie i Tarnowie.

Przemówienia w sprawie porządku dziennego Daszyńskiego, Korfantego Diamanda, Korfantego, Daszyńskiego, Korfantego i Daszyńskiego.

Oświadczenie Dąbskiego z powodu zajść na ostatniem posiedzeniu.

Odesłanie do Komisji skarbowo-budżetowej przedłożenia rządowego z projektem ustawy w sprawie udzielenia instytucjom bankowym w Galicji rządowej gwarancji za kredyt 10 miljonów koron dla Polskiego Związku Gospodarczego, Miejskiej Straży Obywatelskiej we Lwowie, po przemówieniu ministra skarbu Karpińskiego.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie uwolnienia cukru wysyłanego z Kongresówki do Galicji od podatku konsumcyjnego. Mowy referenta Diamanda, ministra skarbu Karpińskiego, Głąbińskiego i Diamanda. Odesłanie sprawy napowrót do Komisji skarbowo-budżetowej.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie monopolów państwowych. Mowy sprawozdawcy Diamanda (2 razy), ministra skarbu Karpińskiego, Osieckiego, Bardla, i Bruna. Uchwalenie wniosków Komisji.

Uchwalenie sprawozdania Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie kredytu 5 miljonów marek na przeprowadzenie dekretu o ubezpieczeniu na czas choroby, po przemówieniu sprawozdawcy Diamanda (2 razy), ministra pracy i opieki społecznej Iwanowskiego, Waszkiewicza, Majewskiego. Uchwalenie rezolucji Waszkiewicza.

Uchwalenie w 2 i 3 czytaniu sprawozdania Komisji rolnej w sprawie usunięcia wyzysku przy sprzedaży łąk i koniczyny na pniu, po przemówieniach referenta. Bardla i Poniatowskiego.

Dalszy ciąg rozprawy nad reformą rolną. Mowy Małakiewicza i Błyskosza Odroczenie rozprawy.

Uchwalenie nagłości i odesłanie do Komisji skarbowo-budżetowej wniosku Skarbka w sprawie wyasygnowania 10 miljonów koron na doraźną pomoc dla uchodźców ze wschodnich powiatów Galicji.

Odesłanie do Komisji prawniczej wniosku nagłego ks. Okonia w sprawie zawieszenia sądów przysięgłych w obrębie sądów okręgowych w Rzeszowie i Tarnowie.

Załatwienie pierwszego czytania rządowych projektów ustaw o świadczeniach wojennych osobistych, o ochronie urządzeń kolejowych, telegraficznych i telefonicznych, służących użyteczności publicznej i o powołaniu pracowników kolei, poczty, żeglugi parowej, telegrafu i telefonu do obsługi potrzeb armji oraz odesłanie tych projektów do Komisji wojskowej.

LIV Posiedzenie 24 czerwca 1919.

Zawiadomienie Marszałka, że wyrokiem Sądu najwyższego unieważnione zostały mandaty Antoniego Bujaka i Michała Kucharczaka z 24 okręgu wyborczego.

Dalszy ciąg dyskusji w sprawie rolnej. Mowy Barlickiego, Bilińskiego, Wasilewskiego, Spickermana, Harasza, Kowalczuka, Średnawskiego, ks. Pospiecha, Mali-

nowskiego, Kamińskiego, Dury, Smoły, Szmigla, Łakoty, Walisiaka, Wojdy, ks. Pospiecha, Gałki i Szymborskiego.

Odesłanie rządowego projektu ustawy moratorjum w sprawie prywatno-prawnych pretensji pieniężnych w b. zaborze austrjackim w pierwszem czytaniu bez rozprawy do Komisji prawniczej.

Odesłanie do Komisji aprowizacyjnej wniosku Malinowskiego w sprawie możliwości powszechnego strajku rolnego w czasie żniw i mogących stąd wyniknąć niebezpiecznych następstw dla Rzeczypospolitej Polskiej. Za odesłaniem wniosku do Komisji aprowizacyjnej głosowało 133, za odesłaniem do Komisji ochrony pracy 131.

Zapytanie Diamanda w sprawie wprowadzenia nowych ceł z pominięciem uchwały Sejmu. Odpowiedź Marszałka.

Odczytanie nagłych wniosków Głąbińskiego w sprawie natychmiastowej skutecznej pomocy dla odzyskania Galicji Wschodniej, Daszyńskiego w sprawie agitacji politycznej wśród dowódców oddziałów wojska polskiego na froncie południowo-wschodnim, Rataja w sprawie sytuacji wojskowej w Galicji Wschodniej.

Uchwalenie nagłości wniosków Głąbińskiego i Rataja. Odrzucenie nagłości wniosku Daszyńskiego, po przemówieniach za Daszyńskiego i przeciw Fichny. Odesłanie wniosków do Komisji wojskowej.

LV Posiedzenie 25 czerwca 1919.

Uchwalenie sprawozdania Komisji robót publicznych w sprawie uruchomienia kopalni węgla brunatnego w powiecie pilzneńskim, po przemówieniu sprawozdawcy Bryla.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji odbudowy kraju o wniosku nagłym posłów Zw. Sejm. L. N. w sprawie stosowania ustawy z 28. 2. 1919. w przedmiocie dostarczania ludności drzewa budulcowego i opałowego. Mowy referenta ks. Starkiewicza (2 razy), ks. Lutosławskiego, Wójcika, ministra rolnictwa Janickiego (2 razy), Dymowskiego, Bryla, Jana Dębskiego, Przewrockiego, Szewczyka, Hryckiewicza, Łakoty. Uchwalenie rezolucji Komisji i ks. Lutosławskiego, J. Dębskiego i 2 rezolucji Łakoty.

Sprostowanie faktyczne ks. Lutosławskiego.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie zniesienia granicy celnej między Poznańskiem a b. Królestwem Polskiem. Mowy sprawozdawcy Osieckiego (2 razy), ks. Adamskiego (2 razy), Poniatowskiego.

Uchwalenie rezolucji Komisji, odrzucenie poprawki Poniatowskiego 164 głosami przeciwko 120, odrzucenie poprawki Zygmunta Seydy 150 głosami przeciwko 138 głosami.

Pierwsze czytanie ustawy o centrali dewiz. Mowy wiceministra skarbu Byrki, Weinziehera.

Dalszy ciąg dyskusji nad reformą rolną. Mowy ks. Sobolewskiego. Odroczenie rozprawy.

Odczytanie nagłości wniosku Daszyńskiego w sprawie zmiany przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej na konferencji pokojowej. Mowy za nagłością Daszyńskiego, przeciw nagłości Głąbińskiego. W głosowaniu imiennem odrzucenie wniosku nagłego 186 przeciwko 100.

LVI Posiedzenie 26 czerwca 1919.

Przemówienie Diamanda w sprawie stosowania przepisów regulaminów o imiennem głosowaniu. Odpowiedź Marszałka,

Rozprawa nad rządowym projektem ustawy o moratorjum w sprawie prywatno-prawnych pretensji pieniężnych w b. zaborze austrjackim. Mowa referenta Komisji prawniczej Steinhausa. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Dalszy ciąg szczegółowej dyskusji w sprawie reformy rolnej. Mowy ks. Kotuli, Mąkolskiego, Smoły Dembińskiego, Dąbala, Wojtana, ks. Okonia, Witosa, ks. Nowakowskiego, Małupy, Smoły.

Zawiadomienie Marszałka, że orzeczeniem Sądu Najwyższego zostały unieważnione mandaty Jana Piwki i Jana Ledwocha z 26 okr. wyborczego.

LVII Posiedzenie 27 czerwca 1919.

Sprawozdanie Komisji prawniczej w przedmiocie: a) konstytucyjnego zatwierdzenia dekretów, 1) Rady Ministrów z 19. 12. 18. poz. 6 z Dz. Praw Nr. 20 w przedmiocie przepisów tymczasowych o moratorjum mieszkaniowem dla pozostających bez pracy, 2) Rady Ministrów z 11. 1. 19. Dz. Praw Nr. 7. poz. 110 zawierającego przepisy o ustanowieniu państwowego nadzoru mieszkaniowego. 3) Rady Ministrów z 16 1. 1919. Dz. Praw Nr. 8. poz. 116 o ochronie lokatorów i zapobieganiu brakowi mieszkań, 1) zatwierdzenie wniosków nagłych Galińskiego w sprawie zawieszenia biegu powództw, wytaczanych drogą sądową o komorne rezerwistkom i t. p., 2) Arciszewskiego w sprawie uniemożliwienia rugów mieszkaniowych i podwyższania cen wynajmu mieszkań, 3) Perla w sprawie niezwłocznego zawieszenia eksmisji lokatorów. Mowy sprawozdawcy Grzędzielskiego, Perla, Rottermunda, Grzędzielskiego. Za wnioskiem Rottermunda o odroczenie dyskusji głosowało 137 przeciwko odroczeniu 165. Mowy Fichny, Suligowskiego, Galińskiego, Małupy, Szymańskiego, Rottermunda, Szybiłły i sprawozdawcy Grzędzielskiego. Przyjęcie ustawy w 2 czytaniu. Odrzucenie poprawki Szybiłły 147 głosami przeciwko 143. Przemówienie formalne Perla, Grzędzielskiego i Daszyńskiego. Odesłanie ustawy do Komisji prawniczej.

Odczytanie wniosku nagłego Korfantego w sprawie wydania zarządzeń zapobiegających wszelkim wybrykom przeciwko ludności żydowskiej i obrony ludności polskiej przed prześladowaniami bolszewicko-żydowskiemi i wniosku nagłego Halperna w kwestji napadów żołnierzy na ludność żydowską w Warszawie przy ulicy Solec 26 czerwca 1919. Mowy za nagłością Korfantego, przeciwko Diamanda. Uchwalenie nagłości wniosku Korfantego. Mowa za nagłością Halperna. Uchwalenie nagłości wniosku Halperna.

LVIII Posiedzenie 28 czerwca 1919.

Dalszy ciąg rozprawy nad reformą rolną. Mowy Lewandowskiego, Gdyka, Czertwertyńskiego, Daszyńskiego, Szmigla, Abrahamowicza, Sawickiego, Dąbala, Hryckiewicza, Radziszewskiego i Przewrockiego. Odroczenie rozprawy.

Trzecie czytanie ustawy o ochronie lokatorów. Mowy sprawozdawcy Grzędzielskiego (2 razy) i Suligowskiego. Odrzucenie 3 poprawek Suligowskiego, odrzu-

cenie 4tej poprawki Suligowskiego 127 głosami przeciw 91. Uchwalenie ustawy w 3' czytaniu oraz uchwalenie rezolucji Komisji.

LIV Posiedzenie 30 czerwca 1919.

Przemówienie Marszałka z powodu zawarcia pokoju.

Wybór przez aklamację Stanisława Nowickiego na wicemarszałka Sejmu.

Sprawozdanie ustne Komisji regulaminowej w sprawie naruszenia nietykalności poselskiej Gęborka i Liebermana. Przemówienie sprawozdawcy Zygmunta Seydy (2 razy), Daszyńskiego. Sprostowanie faktyczne Daszyńskiego. Odrzucenie wniosku Daszyńskiego, uchwalenie wniosku Komisji.

Sprawozdanie ustne Komisji regulaminowej w sprawie wniosku ministra sprawiedliwości o zezwolenie na ściganie Suligowskiego za występek z części II art. 154 K. K. Przemówienie sprawozdawcy Zygmunta Seydy i uchwalenie wniosku Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji oświatowej w sprawie urządzenia władz szkolnych i likwidacji Rady Szkolnej Krajowej. Mowy referenta Bardla i Smulikowskiego. Uchwalenie wniosku Komisji.

Sprawozdanie Komisji prawniczej w sprawie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretu z 8. 2. 19. w przedmiocie uchylenia rozporządzeń b. władz okupacyjnych w zakresie sądowego prawa karnego dla osób cywilnych (Dz. Pr. Nr. 15 1919 poz. 206) po przemówieniu referenta Zygmunta Seydy. Odroczenie rozprawy.

Uchwalenie sprawozdania Komisji prawniczej w sprawie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretu z 7. 2. 19 w przedmiocie dyslokacji sądów (Dr. Pr. Nr. 14 1919 poz. 170) po przemówieniu sprawozdawcy Zygmunta Seydy.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji aprowizacyjnej w sprawie aprowizacji i przemytnictwa w Zagłębiu Dąbrowskim. Mowy sprawozdawcy Arciszewskiego (2 razy), Weinziehera, Pietrzyka, Falkowskiego, Łakoty i Kamińskiego. Uchwalenie sprawozdania Komisji, odesłanie rezolucji do Komisji aprowizacyjnej.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji prawniczej w sprawie zażądanej przez Ministerstwo Spraw Wojskowych sankcji ustawy o wojennych sądach doraźnych i nad 2 czytaniem ustawy w przedmiocie sądów doraźnych. Mowy referenta większości Matakiewicza, Zygmunta Seydy, referenta mniejszości Perla, przedstawiciela ministerstwa sprawiedliwości Muellera, Hartglassa, Pużaka, Stapińskiego, Wojdy i Zygmunta Seydy (jako referent).

Odrzucenie poprawki Stapińskiego, Pużaka (2 poprawki). Sprostowanie Perla Odrzucenie poprawki Perla. Uchwalenie w 2 i 3 czytaniu ustawy w przedmiocie sądów doraźnych.

Przemówienie formalne Pużaka.

Zawiadomienie Marszałka, że 1 p. ułanów krechowieckich oddał do dyspozycji Sejmu zdobycz wojenną z Brodów i Radziwiłłowa (178,325 karbowańców, 64300 grzywień i 5 ogierów). Odczytanie depeszy Rządu francuskiego o upoważnieniu przez najwyższą radę mocarstw rządu polskiego do użycia w Galicji wschodniej wszystkich środków wojskowych wraz z armją Hallera, oraz depeszy Prezydenta Ministrów z zawiadomieniem, że rada czterech postanowiła zaopatrzyć Polskę w broń, amunicję i wszelką pomoc.

LX Posiedzenie 1 lipca 1919.

Uchwalenie wniosku Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie wyasygnowania 10 miljonów koron na doraźną pomoc dla uchodźców ze wschodnich powiatów Galicji po mowie referenta Głąbińskiego.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji administracyjnej o wniosku nagłym ks. Sędzimira w sprawie zamachu na wojsko polskie w Krzepicach 28. 5. 19. Mowy referenta Łakoty (2 razy), Gdyka, Rosenblatta, Weinziehera. Uchwalenie wniosków Komisji.

Odesłanie projektu rządowego ustawy o powołaniu lekarzy do czynnej służby wojskowej w pierwszem czytaniu bez rozpraw do Komisji wojskowej i projektu rządowego ustawy w przedmiocie utworzenia państwowego funduszu mieszkaniowego w pierwszem czytaniu bez rozprawy do Komisji robót publicznych.

Dalszy ciąg rozprawy nad reformą rolną. Mowy Poniatowskiego, ks. Lutosławskiego, Krążoła, Daszyńskiego, Bednarczyka, Kurczaka, Brzoski, Dubanowicza, Chaniewskiego, Smoły, Czertwertyńskiego, ks. Lutosławskiego, Dreszera, Krzywkowskiego, ks. Starkiewicza, Skupia, Staniszkisa, Wasilewskiego, Wojtaszka, Orzechowskiego, Poniatowskiego, Walisiaka, Kuracha, Dreszera i Rolli. Odroczenie rozprawy.

Zawiadomienie Marszałka o doniesieniu ministra skarbu, że pogłoski o zamierzonem załatwieniu sprawy celnej poza Sejmem są nieprawdziwe. Odczytanie telegramu króla angielskiego do Naczelnika Państwa z życzeniami z powodu podpisania traktatu pokoju z Niemcami, wyrażenie imieniem Izby i narodu polskiego podziękowania za życzenia królowi i narodowi angielskiemu.

Odczytanie wniosku nagłego Wł. Jabłonowskiego w sprawie zapewnienia opieki ludności polskiej na Wołyniu, Podolu i Ukrainie poza linją polskiego frontu. Uchwalenie nagłości jednomyślnie po uzasadnieniu wniosku przez Wł. Jabłonowskiego.

Uchwalenie jednogłośnie nagłości wniosku Głąbińskiego w sprawie wyboru przedstawicieli ziemi Grodzieńskiej i Wileńskiej, celem wypowiedzenia się co do przyszłej prawnopaństwowej przynależności tych ziem.

LXI Posiedzenie 2 lipca 1919.

Przemówienie przed porządkiem dziennym Arciszewskiego w sprawie wezwania rządu do przedłożenia projektu o podwyżkę płac urzędniczych. Odpowiedź ministra skarbu Karpińskiego. Oświadczenie Wróblewskiego w sprawie działalnośc. Komisji sejmowej dla spraw pińskich.

Odesłanie rządowego projektu ustawy o powołaniu prawników do czynnej służby wojskowej, w pierwszem czytaniu do Komisji wojskowej.

Rozprawa nad pierwszem czytaniem ustawy o zaprowadzeniu monopolu spirytusowego. Mowy Moczydłowskiej, ministra skarbu Karpińskiego, Woźnickiego, Łosia, Diamanda i Radziszewskiego. Odesłanie projektu ustawy do Komisji skarbowo-budżetowej.

Razprawa nad sprawozdaniem Komisji odbudowy kraju w sprawie wydania cegły z fortów i twierdzy Dęblin na odbudowę zniszczonych miasteczek i wsi oko-

licznych. Mowy referenta ks. Sykulskiego, Janeczka i Łabędy. Uchwalenie wniosku Komisji.

Uchwalenie wniosku Komisji odbudowy kraju w sprawie zużytkowania materjałów wojennych, pozostałych w okopach, tudzież zasypania rowów strzeleckich po przemówieniu referenta ks. Sykulskiego. Uchwalenie rezolucji Matakiewicza.

Odesłanie do Komisji rolnej projektu rządowego ustawy o utworzeniu Głównego Urzędu Ziemskiego.

Dalszy ciąg dyskusji rolnej. Przemówienia Klemensiewicza, Kotasa, Stolarskiego, Krempy, Łakoty, Staniszkisa, Toczka, Malinowskiego, Barlickiego, Trzcińskiego, Poniatowskiego, Bigońskiego. Zakończenie dyskusji szczegółowej.

LXII Posiedzenie 3 lipca 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji odbudowy kraju w sprawie urządzenia 10 fabrycznych zakładów dla maszynowej fabrykacji domów mieszkalnych i gospodarczych. Mowy referenta Bryla, Cieśli, ks. Okonia, Kurczaka i ministra robót publicznych Pruchnika. Uchwalenie wniosku Komisji i rezolucji Cieśli. Odrzucenie rezolucji ks. Okonia, po przemówieniu ministra robót publicznych Pruchnika i sprawozdawcy Bryla.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji przemysłowo-handlowej w sprawie dekretu w urzędzie patentowym z 13. 12. 1918. Przemówienia sprawozdawcy Bruna, Diamanda i ministra przemysłu i handlu Hąci. Uchwalenie rezolucji Komisji z poprawką Diamanda.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji rolnej o wnioskach Maślanki a) w sprawie zaprowadzenia maksymalnych czynszów za drobne dzierżawy gruntów, b) w sprawie uchylenia prawomocności wypowiedzeń dzierżawy drobnych gruntów, dokonanych przez właścicieli gruntów dzierżawionych. Mowy sprawozdawcy Bardla (2 razy), ministra rolnictwa Janickiego (2 razy), Łakoty, Staniszkisa. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Dalszy ciąg dyskusji w sprawie reformy rolnej. Mowy ministra rolnictwa Janickiego, Barlickiego i Staniszkisa. Odroczenie rozprawy.

Przemówienie Smoły w sprawie sprostowania.

Odesłanie nagłego wniosku rządowego w sprawie projektu uchwały o przyznanie funkcjonarjuszom państwowym nadzwyczajnego dodatku drożyźnianego w pierwszem czytaniu bez rozprawy do Komisji skarbowo-budżetowej.

LXIII Posiedzenie 4 lipca 1919.

Przemówienie Marszałka z powodu rocznicy święta narodowego Stanów Zjednoczonych Ameryki dnia 4 lipca i odczytanie tekstu telegramu wysłanego do Kongresu w Waszyngtonie.

Dalszy ciąg rozprawy nad reformą rolną. Przemówienia referenta większości Dąbskiego i Stolarskiego. Zamknięcie rozprawy. Oświadczenie referenta większości Dąbskiego co do poprawek. Przemówienie referenta mniejszości Staniszkisa.

Głosowanie nad projektem Komisji rolnej.

Przyjęcie punktu 1-go, odrzucenie poprawki Barlickiego (upaństwowienie gospodarki rolnej). Przyjęcie punktu 2-go z poprawką ks. Pospiecha, odrzucenie poprawki Malinowskiego. Przyjęcie punktu 3 go wraz z częścią poprawki Szymborskiego (punkt b), odrzucenie części poprawki Szymborskiego (punkt a) 193 głosami przeciw 174. Głosowanie nad punktem 4-ym. Odrzucenie poprawki Staniszkisa, Dąbala (wywłaszczenie bez odszkodowania) uchwalenie poprawki ks. Sobolewskiego (porozumienie ze Stolicą Apostolską), odrzucenie poprawki Dembińskiego (wyjątek dla majątków fundacji kulturalnych i oświatowych). Przy punkcie 4g. odrzucenie poprawki Dąbala (wywłaszczenie bez odszkodowania) odrzucenie I-ej poprawki ks. Lutosławskiego (wywłaszczenie, gdy innych dóbr nie starczy) przyjęcie poprawki Dąbskiego (»wykupowane« zamiast »wykupione«), odrzucenie II-ej poprawki ks. Lusławskiego (zastrzeżenie określenia porządku wykupienia dla ustawy), przyjęcie poprawki Dąbskiego (najprzód wykup majątków źle gospodarowanych, zniszczonych, z nieuregulowanemi serwitutami), odrzucenie poprawki ks. Lutosławskiego (»ile« zamiast »maximum«). Przyjęcie całego punktu 4-go z uchwalonemi poprawkami. Przy punkcie 5-tym: Odrzucenie poprawki Dąbala (»wywłaszczenie« zamiast »wykupu«), przyjęcie I-ej części poprawki Lewandowskiego (oddawanie parcel robotnikom lub kooperatywom robotniczym), odrzucenie reszty poprawki. Przyjęcie punktu 5-go z uchwaloną poprawką.

Punkt 6:

Odczytanie przez Marszałka nowego wniosku Staniszkisa (zamiast maximum wykup przymusowy powyżej 500 ha, określenie, co się liczy za jedną osobę). Przemówienia przy rozprawie formalnej Daszyńskiego, Staniszkisa i Diamanda. Otwarcie dyskusji nad wnioskiem Staniszkisa. Mowy Staniszkisa, Poniatowskiego, Witosa i Dąbskiego. Przemówienie formalne Dąbskiego. Odczytanie wszystkich nowych wniosków do punktu 6: Staniszkisa, Staszyńskiego, Junga, ks. Sędzimira i Dąbskiego. Rozprawa formalna nad porządkiem głosowania. Mowy Poniatowskiego, Diamanda, Dąbskiego, Poniatowskiego, Stapińskiego, Dąbskiego i Daszyńskiego. Odrzucenie wniosku Staniszkisa (przeciwko wnioskowi 196 głosów, za 160). Rozprawa formalna nad przystąpieniem do głosowania nad wnioskiem ks. Sędzimira (maximum od 100—300 ha, warunkowo do 500 ha). Mowy Dąbskiego, Witosa, Bagińskiego, Staniszkisa, Poniatowskiego i ks. Dziennickiego. Odrzucenie wniosku formalnego, by z kolei głosować nad wnioskiem większości Komisji 188 głosami przeciw 177. Rozprawa nad dalszym porządkiem głosowania i nad regulaminowością wniosku ks. Sędzimira. Przemówienia Bagińskiego, Daszyńskiego, Staniszkisa, Dąbskiego, Poniatowskiego i ks. Adamskiego. Otwarcie dyskusji nad wnioskami ks. Sędzimira i Staszyńskiego. Głos Walisiaka za wnioskiem ks. Sędzimira wśród hałasu i przerywań lewicy. Cofnięcie przez Dąbskiego jego poprawki. Podtrzymanie tej poprawki przez Staniszkisa i Korfantego. Głosy w sprawie formalnej Daszyńskiego, Korfantego, Dąbskiego, Diamanda, Daszyńskiego i Bagińskiego. Przerwanie posiedzenia dla narady Konwentu Senjorów.

Po przerwie rozprawa nad wnioskiem o odesłanie punktu 6-go wraz z nowemi wnioskami do Komisji. Mowy przeciwko wnioskowi Poniatowskiego, za Korfantego. Osobista wzmianka Kamienieckiego. Uchwalenie tego wniosku w głosowaniu imiennem (za odesłaniem do Komisji 192 głosy, przeciw 170, 1 wstrzymujący się).

LXIV Posiedzenie 7 lipca 1919.

Dalszy ciąg rozprawy nad reformą rolną. Punkt 6. Mowy Dąbskiego, Daszyńskiego, Żmitrowicza, Chaniewskiego, ks. Adamskiego, Federowicza, Smoły, Staniszkisa i Dąbskiego. Odrzucenie wniosku Komisji rolnej w imiennem głosowaniu 182 głosami przeciw 178, przy 3 wstrzymujących się. Mowa Witosa. Przerwa w obradach. Po przerwie mowy Rataja i Głąbińskiego. Przerwa w obradach. Po przerwie przemówienie Skarbka. Przerwa w obradach. Mowa Korfantego. Odrzucenie w imiennem głosowaniu poprawki Staszyńskiego do punktu 6 181 głosami przeciw 181 (1 wstrzymał się, 1 głos nieważny). Przemówienie Dąbskiego, Witosa, Żmitrowicza, Bryla, Głąbińskiego, Rudzińskiego, Dąbskiego i Poniatowskiego. Posłowie włościjańscy z lewicy i centrum opuszczają salę. Przerwa w obradach. Przemówienie Daszyńskiego. Odrzucenie rozpraw nad reformą rolną.

Odesłanie wniosku nagłego Min. Spraw Wojskowych do Komisji wojskowej (projekt orderu »Virtuti Militari«).

LXV Posiedzenie 8 lipca 1919.

Przemówienie Poniatowskiego w sprawie głosowania na poprzedniem posiedzeniu. Wyjaśnienie Marszałka. Przemówienie w tej sprawie Głąbińskiego, Daszyńskiego, Abrahamowicza. Odesłanie wniosku ks. Sędzimira do punktu 6 reformy rolnej do Komisji rolnej ponownie z poleceniem przedłożenia sprawozdania Sejmowi w ciągu 24 godzin. Odrzucenie poprawki Seiba do punktu 7 reformy, odrzucenie poprawki Dubanowicza w imiennem głosowaniu 190 głosami przeciw 177. Uchwalenie punktu 7-go w imiennem głosowaniu 203 głosami przeciwko 158. Uchwalenie punktu 8-go z poprawką Krzywkowskiego, odrzucenie poprawek Dąbala i Dreszera. Uchwalenie punktu 9-go z poprawką ks. Starkiewicza. Odrzucenie poprawek Skupia, Dąbala i Staniszkisa. Uchwalenie poprawki imiennej Poniatowskiego do punktu 10-go w imiennem głosowaniu 185 głosami przeciw 171. Odrzucenie poprawki Stolarskiego. Uchwalenie punktu 10, 11, 12, i 13 z poprawką Łakoty, 14-go z poprawką Malinowskiego, 15, z poprawką Trzcińskiego po odrzuceniu poprawki Barlickiego, 16-go (poprawka Bigońskiego). Uchwalenie rezolucji Komisji rolnej i Walisiaka, Rolli, Krempy, Staniszkisa, Dziennickiego i posłów m. Warszawy.

Uchwalenie nagłości wniosku Klemensiewicza w sprawie zachowania się policji wobec tłumu robotników z robót publicznych i wniosku posłów Związku Ludowo-Narodowego w sprawie manifestacji bezrobotnych 3. 7. i strajku protestacyjnego 4. 7. po przemówieniach Ziemięckiego, Korfantego i ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego.

LXVI Posiedzenie 9 lipca 1919.

Uchwalenie bez dyskusji zmiany artykułu 49. Regulaminu w sprawie powiększenia liczby członków Komisji z 30 na 31.

Uchwalenie sprawozdania ustnego Komisji wydelegowanej dla zbadania okrucieństw Ukraińców w Galicji Wschodniej po przemówieniu referenta Zamorskiego.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji robót publicznych i wodnej w sprawie budowy dróg wodnych. Mowy referenta Kędziora, Rosseta, ministra robót publicznych Pruchnika, ks. Okonia i Kędziora. Uchwalenie wniosku Komisji,

Uchwalenie sprawozdania Komisji odbudowy kraju w sprawie odbudowy i naprawy zniszczonych szkół ludowych, po przemówieniach referenta ks. Sykulskiego i J. Potoczka.

Uchwalenie sprawozdania Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie zasiłku 4500.000 k. dla szkół Głównego Zarządu T. S. L. w Krakowie prowadzonych dla mniejszości polskich w Galicji, po przemówieniach referenta dr. Adama, Wojdalińskiego, Smulikowskiego i Głąbińskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Sprawozdanie Komisji spraw zagranicznych o wniosku ks. Szczęsnowicza Mowy referenta St. Grabskiego, ks. Szczęsnowicza. Uchwalenie jednomyślnie rezolucji Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji zdrowia publicznego w sprawie Galic. Krajow. Stowarzyszenia Czerwonego Krzyża. Mowy sprawozdawcy Rottermunda 2 razy), Osieckiego (2 razy). Uchwalenie wniosków Komisji z poprawką Osieckiego.

Odesłanie w pierwszem czytaniu bez rozprawy rządowych wniosków nagłych w sprawie projektu ustawy o odpowiedzialności wojskowych za przestępstwa przeciwko własności i łapownictwu do Komisji prawniczej, wniosku w sprawie projektu ustawy o dotacjach z funduszów państwowych na budowę nowych dróg bitych na obszarze b. zaboru rosyjskiego, po przemówieniu ministra robót publicznych Pruchnika do Komisji robót publicznych.

LXVII Posiedzenie 10 lipca 1919.

Dokończenie rozprawy szczegółowej nad punktem 6 zasad reformy rolnej. Mowy ks. Adamskiego, jako sprawozdawcy nowej większości Komisji rolnej, Dąbskiego, jako sprawozdawcy mniejszości, Staniszkisa, Dąbskiego (sprostowanie) i Poniatowskiego. Na wniosek Osieckiego głosowanie imienne. Uchwalenie wniosku mniejszości Komisji rolnej 183 głosami przeciw 182. Przyjęcie dodatku Daszyńskiego do punktu 6, odrzucenie poprawki Dąbskiego 175 głosami przeciw 163.

Mowa Marszałka Sejmu z powodu zakończenia obrad nad zasadami reformy rolnej.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji przemysłowo-handlowej o wniosku Głąbińskiego i Rudnickiego w sprawie opracowania ustawy przemysłowej dla całej Polski. Mowy referenta Rudnickiego i wiceministra przemysłu i handlu Strasburgera. Uchwalenie wniosku Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji komunikacyjnej w przedmiocie zatwierdzenia dekretu o przejściu kolei zbudowanych przez b. władze okupacyjne pod zarząd Ministerstwa komunikacji. Mowa referenta Rajcy. Uchwalenie wniosku Komisji.

Sprawozdanie Komisji przemysłowo-handlowej w sprawie wniosku nagłego Arciszewskiego o trzecią zmianę robotników Zagłębia Dąbrowskiego. Mowy referenta Majewskiego (2 razy), Wasilewskiego, Arciszewskiego, Idziaka, Gęborka i wiceministra przemysłu i handlu Strasburgera. Przyjęcie wniosku i rezolucji Komisji.

Sprawozdanie Komisji przemysłowo-handlowej o wniosku Majewskiego w sprawie eksploatacji nowoodkrytych pokładów węgla brunatnego w Zagłębiu Dobrzyńskiem. Mowy referenta Majewskiego i wiceministra przemysłu i handlu Strasburgera. Uchwalenie wniosku Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji przemysłowo-handlowej o wniosku Majewskiego w sprawie pobudzenia inicjatywy prywatnej do spławu węgla galarami po Wiśle. Mowy referenta większości Majewskiego (2 razy), referenta mniejszości Wasilewskiego, Diamanda (sprostowanie) Przyjęcie wniosku większości Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji przemysłowo-handlowej w sprawie wniosku Diamanda wzywającego Rząd do rozpoczęcia budowy rurociągów dla gazu ziemnego. Uchwalenie wniosku Komisji, po przemówieniu referenta Diamanda.

Marszałek odczytuje telegram gen. Listowskiego o zajęciu Łunińca przez wojska polskie.

Odczytanie wniosku nagłego Bobka, Kantora, Kunickiego, Jungi, ks. Londzina i Regera w sprawie uregulowania prawno-politycznego stosunku Śląska Cieszyńskiego do Polski. Mowa Kantora w sprawie nagłości wniosku, mowa ks. Londzina nad meritum sprawy. Odesłanie sprawy do Komisji administracyjnej.

LXVIII Posiedzenie 11 lipca 1919.

Drugie i trzecie czytanie ustawy, normującej stosunki służbowe funkcjonarjuszów państwowych podczas pełnienia służby wojskowej. Przemówienie referenta Komisji administracyjnej Kiernika. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Dyskusja nad wnioskami Komisji robót publicznych i wodnej w sprawie wydajności pracy na robotach publicznych, nad wnioskiem Ziemięckiego w sprawie zachowania się policji wobec robotników z robót publicznych i wnioskiem posłów Związku Ludowo-Narodowego w sprawie manifestacji bezrobotnych i strajku protestacyjnego w dniach 3 i 4 lipca, oraz nad sprawozdaniem Komisji pracy w sprawie walki z bezrobociem. Mowy referenta Skulskiego, Ziemięckiego, Marylskiego, ministra robót publicznych Pruchnika, Tomczaka, ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego i Regera. Sprostowanie faktyczne ministra kolei Eberhardta. Odroczenie rozprawy.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji aprowizacji i rolnej w sprawie możliwości powszechnego strajku rolnego w czasie żniw i zapobieżenia strajkom rolnym oraz uniemożliwienia strajków ekonomicznie nie uzasadnionych. Mowy referenta Woźnickiego (2 razy), i Malinowskiego.

LXIX Posiedzenie 15 lipca 1919.

Przemówienie Marszałka z powodu święta narodowego we Francji w dn. 14. 7.

Rozprawa ogólna budżetowa. Mowy ministra skarbu Karpińskiego, Głąbińskiego, Osieckiego, ministra rolnictwa Janickiego i Weinzieher̆a. Odroczenie rozprawy.

Odesłanie wniosków rządowych z projektami ustaw: o przywróceniu praw skazanym za przestępstwa polityczne i wojskowe, o zabezpieczeniu sprzętu i zasiewów płodów rolnych, o utworzeniu województw, o nadaniu stopni oficerskich w wojsku polskiem, o stałej pensji dla weteranów z powstania 1831 i 1863 r., o udzieleniu

Ministerstwu Spraw Wojskowych kredytu 2750000 mk. na wypłatę zaległych poborów oficerom i szeregowym b. II korpusu, w pierwszem czytaniu bez rozpraw, do odpowiednich Komisji.

LXX Posiedzenie 16 lipca 1919.

Dalszy ciąg rozprawy nad budżetem. Mowy Daszyńskiego, Kiernika, ministra skarbu Karpińskiego, ks. Adamskiego, Kamienieckiego, Zagórskiego i Stesłowicza. Odroczenie rozprawy.

Odesłanie nagłego wniosku rządowego z projektem ustawy o przysiędze dla ministrów, urzędników, sędziów i adwokatów w pierwszem czytaniu do Komisji Prawniczej.

Odczytanie pisma Prezydenta Ministrów Paderewskiego i Dmowskiego z zawiadomieniem o konieczności pozostania w Paryżu i upoważnieniem Władysława Grabskiego do doręczenia Sejmowi traktatu z Niemcami.

Odesłanie tekstu traktatu pokoju w pierwszem czytaniu bez rozpraw do Komisji spraw zagranicznych.

LXXI Posiedzenie 17 lipca 1919.

Dalszy ciąg rozprawy nad budżetem. Mowy Stapińskiego, mówcy generalnego Rosseta, ministra zdrowia publicznego dr. Janiszewskiego, mówcy generalnego Diamanda i ministra skarbu Karpińskiego. Odesłanie preliminarza do Komisji skarbowo-budżetowej.

Dalszy ciąg rozprawy nad wnioskami: Komisji robót publicznych i wodnej w sprawie wydajności prac przy robotach publicznych, Ziemięckiego w sprawie zachowania się policji wobec tłumu robotników z robót publicznych, posłów Z. L. N. w sprawie manifestacji bezrobotnych 3 lipca i strajku protestacyjnego z 4 lipca: przemówienia Diamanda i Pietrzyka w sprawie ograniczenia przemówień. Mowy ks. Kaczyńskiego, ministra ochrony pracy Iwanowskiego, Kosmowskiej, Bryla, ministra robót publicznych Pruchnika, Diamanda, ministra przemysłu i handlu Hąci i Diamanda. Odroczenie rozprawy do następnego posiedzenia. Faktyczne sprostowanie Bryla.

LXXII Posiedzenie 18 lipca 1919.

Uchwalenie sprawozdania Komisji wojskowej o wniosku nagłym posłów Głąbińskiego, Dubanowicza i Skarbka w sprawie natychmiastowej skutecznej pomocy dla odzyskania Galicji Wschodniej po przemówieniu referenta Komisji Anusza.

Dalszy ciąg rozprawy nad wnioskami Komisji robót publicznych i wodnej w sprawie wydajności prac przy robotach publicznych Ziemięckiego; w sprawie zachowania się policji wobec tłumu robotników z robót publicznych, posłów Związku Ludowo-Narodowego w sprawie manifestacji bezrobotnych 3. 7. 19. i strajku protestującego z 4. 7. 19. oraz w sprawie walki z bezrobociem. Mowy Sołtyka, ks. Styczyńskiego, Ziemięckiego, Waszkiewicza, ministra pracy i opieki społecznej Iwanowskiego, ks. Lutosławskiego (w zastępstwie sprawozdawcy posła Ziemięckiego), Barlickiego, Skulskiego i Hertza. Uchwalenie wniosku Komisji pracy w sprawie walki z bezrobociem. Odrzucenie poprawki Regera 158 głosami przeciw 100. Uchwalenie

wniosków Komisji robót publicznych i wodnej w sprawie wydajności prac przy robotach publicznych. Uchwalenie rezolucji Waszkiewicza i Ziemięckiego. Uchwalenie wniosku Waszkiewicza (wotum nieufności dla ministra pracy) i wniosku ks. Lutosławskiego (wotum nieufności dla ministra pracy i robót publicznych). Odrzucenie wniosku Diamanda (wotum nieufności dla ministra przemysłu i handlu) 147 głosami przeciw 108 i wniosku Diamanda (wotum nieufności dla ministra skarbu).

Drugie i trzecie czytanie ustawy o pomocy państwowej na odbudowę gospodarstw zniszczonych lub uszkodzonych wskutek wojny. Mowy referenta Komisji skarbowo-budżetowej Osieckiego (2 razy), ks. Okonia, Wojdalińskiego, wiceministra skarbu Byrki, Dąbala, Diamanda. Uchwalenie ustawy w 2 czytaniu z poprawkami Osieckiego i Wojdalińskiego. Mowy ks. Lutosławskiego, Kędziora (2 razy), ministra robót publicznych Pruchnika, Osieckiego i Wojdalińskiego. Uchwalenie ustawy w 5 czytaniu wraz z rezolucjami Osieckiego i Wojdalińskiego.

Wybranie Komisji ratyfikacyjnej z 46 członków do opracowania wniosków w sprawie ratyfikacji traktatu z Niemcami i dodatkowej umowy Polski z państwami sojuszniczemi. Uchwalenie nagłości i meritum wniosków posłów Związku Sejmowego Ludowo-Narodowego i innych w sprawie linji demarkacyjnej z Litwinami i ks. Pospiecha w sprawie internowania Polaków na Śląsku Górnym przez władze wojskowe i policyjne.

LXXIII Posiedzenie 19 lipca 1919.

Drugie i trzecie czytanie ustawy o dobrach donacyjnych. Mowy referenta Staniszkisa, Smoły i Poniatowskiego. Uchwalenie ustawy w 2 czytaniu z wnioskiem Smoły, Poniatowskiego i innych (91 głosami przeciw 90).

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji komunikacyjnej w sprawie rządowego projektu ustawy o budowie linji kolejowej Rzeszów—Kolbuszowa—Tarnobrzeg. Przemówienia referenta Komisji Moraczewskiego (2 razy), Dąbala, ks. Okonia, Szmigla, ks. Kotuli i Pluty. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu wraz z rezolucjami Komisji i rezolucjami 2-gą i 4-tą Dąbala, odrzucenie 1-ej rezolucji Dąbala 85 głosami przeciw 38 i 3-ciej, odrzucenie rezolucji ks. Okonia. Odesłanie rezolucji ks. Kotuli i Pluty do Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji komunikacyjnej w sprawie przebudowy węzła kolejowego warszawskiego. Mowy referenta Rajcy i Majewskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu z rezolucją Majewskiego.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji zdrowia publicznego w sprawie zatwierdzenia dekretu p. t. »Państwowa zasadnicza ustawa sanitarna«. Przemówienia referenta Rottermunda i ministra zdrowia publicznego Janiszewskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu z rezolucją Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji zdrowia publicznego w sprawie zatwierdzenia dekretu w przedmiocie zwalczania chorób zakaźnych i występujących nagminnie. Mowy referenta Rottermunta (2 razy) i Weinziehera. Odroczenie rozprawy.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji zdrowia publicznego w sprawie zatwierdzenia dekretu w przedmiocie przymusowego szczepienia ochronnego przeciw ospie. Mowy referenta Roji i Stapińskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu

r

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji zdrowia publicznego w sprawie organizacji ochrony zdrowia publicznego i skutecznego zwalczania chorób zakaźnych. Mowy referenta Rottermunda i ministra zdrowia publicznego Janiszewskiego. Uchwalenie wniosku Komisji.

LXXIV Posiedzenie 21 lipca 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji prawniczej w sprawie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretów z 9. 12. 18. (zmiany o kodeksie karnym) i 8. 2. 19. (tekst kodeksu karnego). Mowy referenta Z. Seydy i Hartglassa. Uchwalenie wniosku Komisji z poprawką Hartglassa.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji prawniczej w sprawie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretu z 8. 2. 19. (uchylenie rozporządzeń władz okupacyjnych w zakresie sądownictwa prawa karnego dla osób cywilnych). Mowa referenta Z. Seydy. Uchwalenie wniosku Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji oświatowej w sprawie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretu z 7. 2. 1919. o odpowiedzialności dyscyplinarnej stałych nauczycieli szkół powszechnych. Mowy referenta Woźnickiego i Smulikowskiego. Uchwalenie wniosku Komisji z rezolucją Komisji i Smulikowskiego.

Uchwalenie sprawozdania Komisji oświatowej w sprawie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretu z 7. 2. 19. o wprowadzeniu języka polskiego jako wykładowego w II gimnazjum we Lwowie, po przemówieniu referenta Rataja.

Uchwalenie sprawozdania Komisji oświatowej o wniosku Dziubińskiej w sprawie szkół rolniczych dla młodzieży włościańskiej na gruntach majorackich, po przemówieniu referentki Dziubińskiej i Walisiaka. Uchwalenie poprawki Walisiaka.

Uchwalenie sprawozdania Komisji wojskowej o wniosku Smulikowskiego o projekcie ustawy o przymusowem nauczaniu w wojsku, po przemówieniu referenta Smulikowskiego.

Uchwalenie sprawozdania Komisji przemysłowo-handlowej o wniosku Stesłowicza o utworzeniu rady przybocznej przemysłowej i rękodzielniczej, po przemówieniu referenta Stesłowicza.

Odesłanie do Komisji prawniczej wniosku Ministerstwa sprawiedliwości z projektem ustawy o zmianie niektórych praw cywilnych kobiet w Królestwie Polskiem.

Wniosek nagły Z. L. N. w sprawie uwolnienia południowej Suwalszczyzny od obcego najazdu. Głosy w sprawie formalnej ks. Lutosławskiego i Poniatowskiego. Odroczenie rozprawy nad wnioskiem do następnego posiedzenia.

LXXV Posiedzenie 22 lipca 1919.

Rozprawa nad nagłym wnioskiem posłów Związku Ludowo-Narodowego w sprawie uwolnienia południowej Suwalszczyzny od obcego najazdu. Mowy ks. Lutosławskiego, Rataja, Świdy, Niedziałkowskiego i ks. Lutosławskiego. Uchwalenie wniosku z poprawką Rataja.

Uchwalenie sprawozdania Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie wniosku St. Grabskiego, Tabaczyńskiego dotyczącego udzielenia kredytów na odnowienie królewskiego zamku na Wawelu, po przemówieniu referenta Radziszewskiego oraz poprawki Kędziora.

Uchwalenie sprawozdania Komisji administracyjnej w sprawie wyborów do Rad Miejskich w powiatach wschodnich, po przemówieniach referenta Puławskiego (2 razy), Farbsteina, ks. Hałki i Niedziałkowskiego. Uchwalenie rezolucji ks. Hałki, odrzucenie poprawki Farbsteina.

Uchwalenie sprawozdania Komisji oświatowej w sprawie dekretu rządu »o obowiązku szkolnym«, po przemówieniu referenta Rudzińskiego.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji rolnej w sprawie ustawy o utworzeniu Głównego Urzędu Ziemskiego. Mowy referenta Poniatowskiego (2 razy), ministra rolnictwa Janickiego, ks. Dziennickiego i Staniszkisa. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji administracyjnej w sprawie projektu rządowego ustawy o Straży Bezpieczeństwa i o Policji Państwowej. Przemówienia referenta Skulskiego, Putka, Napiórkowskiego, Kiernika, ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego, Hertza, Jana Dębskiego, Czapińskiego i Putka. Odroczenie dyskusji.

LXXVI Posiedzenie 24 lipca 1919.

Drugie i trzecie czytanie ustawy o policji państwowej. Odrzucenie rezolucji Hertza. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji administracyjnej o wniosku Gdyka w przedmiocie gwałtu, terroru i znęcania się komunistów nad służbą w szpitalach warszawskich. Mowy referenta ks. Szczęsnowicza, Szczerkowskiego i Gdyka. Uchwalenie wniosku Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji prawniczej o ustawie o zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego w czasie wojny. Mowy referenta Z. Seydy (2 razy), Pużaka, ministra spraw wewnętrznych Wojciechowskiego, Dębskiego. Odrzucenie wniosku Dębskiego 160 głosami przeciw 100 Zamknięcie dyskusji ogólnej. Protest Diamanda. Mowy Z Seydy i Pietrzyka. W dyskusji szczegółowej mowa Z. Seydy. Odrzucenie wniosku o przejście do porządku dziennego. Mowy Pietrzyka, Poniatowskiego i Niedziałkowskiego. Przyjęcie ustawy w 2 i 3 czytaniu z 2 poprawkami Dębskiego. Odrzucenie rezolucji Weinziehera i Poniatowskiego.

LXXVII Posiedzenie 25 lipca 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji wojskowej w sprawie ustawy o osobistych świadczeniach wojennych. Mowy referenta Matakiewicza (2 razy), i Putka. Uchwalenie ustawy w 2 czytaniu. Odrzucenie poprawki Putka. Przemówienia Łakoty i Matakiewicza. Uchwalenie ustawy w 3 czytaniu. Uchwalenie 1-ej poprawki Łabędy, odrzucenie 2-ej.

Rozprawa nad trzeciem czytaniem ustawy w sprawie dóbr donacyjnych. Mowy J. Dębskiego i Staniszkisa. Uchwalenie ustawy w 3 czytaniu z poprawką J. Dębskiego. Wniosek J. Dębskiego o skreślenie paragrafu 4-go, uchwalony 183 głosami przeciw 99.

Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu o zwalczaniu chorób zakaźnych po przemówieniu referenta Rottermunda. Odrzucenie poprawki Weinziehera.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie prz znania funkcjonarjuszom państwowym nadzwyczajnego dodatku drożyźnianego. Mowy referenta Arciszewskiego i Kiernika. Odesłanie sprawy do Komisji skarbowo-budżetowej.

LXXVIII Posiedzenie 26 lipca 1919.

Uchwalenie sprawozdania Komisji prawniczej w sprawie konstytucyjnego zatwierdzenia dekretu z 8. 2. 19. co do przeniesienia siedziby Centralnej Kasy Spółek Rolniczych ze Lwowa do Warszawy, po przemówieniu referenta Putka.

Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu ustawy o połączeniu obszarów dworskich z gminami, po przemówieniu referenta Komisji administracyjnej Putka i Narcyza Potoczka. Uchwalenie rezolucji Godka.

Uchwalenie sprawozdania Komisji opieki społecznej w sprawie utworzenia wsi Kościuszkowskiej, po przemówieniu referenta Kowalczuka.

Uchwalenie sprawozdania Komisji petycyjnej w sprawie przekazania Tow. Naukowemu w Warszawie gmachu Staszyca, po przemówieniu referenta Kamienieckiego i Smulikowskiego.

Odesłanie napowrót do Komisji sprawozdania połączonych Komisji aprowizacyjnej i rolnej w sprawie planu gospodarki zbożowej na okres gospodarczy 1919-20, po przemówieniu referenta Grzędzielskiego.

Uchwalenie sprawozdania Komisji aprowizacyjnej w sprawie zakupu przez państwo dla ludności robotniczej ciepłej i taniej odzieży, obuwia, węgla i drzewa na zimę i dostarczenia węgla dla cukrowni wielkopolskich, po przemówieniu Gdyka, Mierzejewskiego i ministra aprowizacji Minkiewicza.

Uchwalenie w 2 i 3 czytaniu sprawozdania Komisji Prawniczej w przedmiocie ustawy o utraconych tytułach na okaziciela, po przemówieniu referenta Tarnowskiego.

LXXIX Posiedzenie 28 lipca 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji wojskowej w sprawie rządowego projektu ustawy o powołaniu aptekarzy do czynnej służby wojskowej. Mowa sprawozdawcy Dąbrowskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie przyznania funkcjonarjuszom państwowym nadzwyczajnego dodatku drożyźnianego. Mowa referenta Godka. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu z rezolucjami ks. Kotuli, Arciszewskiego, Godka wraz z poprawkami Maślanki, Ciekota i Smulikowskiego.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie przyznania nauczycielstwu szkół średnich prywatnych i społecznych oraz seminarjów nauczycielskich dodatku drożyźnianego. Mowa referenta Sołtyka Uchwalenie wniosku Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji rolnej w sprawie wydzierżawienia niezagospodarowanych użytków rolnych. Przemówienie sprawozdawcy Kiernika. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji oświatowej w sprawie upaństwowienia miejskiego gimnazjum realnego w Leżajsku. Przemówienie referenta Smulikowskiego. Odesłanie sprawy napowrót do Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji oświatowej w sprawie założenia szkoły kołodziejsko-kowalskiej w Rudniku nad Sanem. Mowa sprawozdawcy Smulikowskiego. Uchwalenie wniosku Komisji.

Odesłanie w pierwszem czytaniu bez rozprawy wniosku Ministerstwa rolnictwa w sprawie przyznania kredytu 50 mil. koron na pomoc rolną Galicji Wschodniej do Komisji skarbowo - budżetowej i wniosku Ministerstwa spraw wewnętrznych w sprawie organizacji zarządu b. zaboru pruskiego do Komisji administracyjnej.

LXXX Posiedzenie 29 lipca 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji aprowizacyjnej i rolnej w sprawie planu gospodarki zbożowej w okresie gospodarczym 1919-20. Mowy referenta Wasilewskiego, Arciszewskiego, Weinziehera, ks. Adamskiego i ministra aprowizacji Minkiewicza. Zamknięcie rozprawy ogólnej. W rozprawie szczegółowej mowy Poniatowskiego, Ramałowskiego, Szybiłły i referenta Wasilewskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu, rezolucji Komisji i Wasilewskiego.

Uchwalenie sprawozdania Komisji regulaminowej w sprawie naruszenia nietykalności poselskiej Jana Szyszkowskiego, po mowie referenta J. Potoczka.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji prawniczej w sprawie zabezpieczenia prawa własności dla nabywców parcel gruntowych przez umowy i akta formalne nie zakończone z powodu wojny. Mowy referenta Mieczkowskiego (2 razy) i Poniatowskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Uchwalenie sprawozdania Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie przyznania zapomogi Polskiemu Towarzystwu Czerwonego Krzyża, po przemówieniu referenta Małupy.

Uchwalenie sprawozdania Komisji prawniczej o dekrecie, zawierającym ustawę o tymczasowej organizacji sądowej wojska polskiego, po przemówieniu referenta Świdy.

Sprawozdanie Komisji prawniczej w sprawie przedłożonego przez Rząd projektu ustawy o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwa przeciw własności skarbu wojskowego i łapownictwo. Mowy referenta Świdy, Pużaka i Cieśli. Przyjęcie art. 1 z poprawkami mniejszości, 2 i 3 artykułu. Mowy przy rozprawie nad artykułem 4-tym Świdy i Z. Seydy. Przyjęcie ustawy. Odesłanie całej ustawy do Komisji prawniczej dla uzgodnienia sprzeczności artykułu 3-go.

Odesłanie do Komisji wniosku nagłego Rządu o zmianie tymczasowych przepisów więziennych.

Przekazanie Komisji prawniczej wyboru 10 członków Rady aprowizacyjnej.

LXXXI Posiedzenie 30 lipca 1919.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji prawniczej w sprawie zawieszenia działalności sądów przysięgłych w okręgach sądów okręgowych w Rzeszowie i Tarnowie. Mowy sprawozdawcy większości Putka (2 razy), sprawozdawcy mniejszości Komisji Zygmunta Seydy (2 razy), ks. Okonia, ministra sprawiedliwości Supińskiego i Schippera. Uchwalenie wniosku mniejszości Komisji i rezolucji ks. Okonia.

Sprawozdanie Komisji ratyfikacyjnej w sprawie ratyfikacji traktatu pokoju między mocarstwami sprzymierzonemi a Niemcami. Mowy Prezydenta Ministrów Paderewskiego, Władysława Grabskiego, referenta Komisji ratyfikacyjnej Głąbińskiego, Rataja, Wierzbickiego, ks. Pospiecha, Liebermana, Rudzińskiego. Odroczenie dyskusji.

LXXXII Posiedzenie 31 lipca 1919.

Sprawozdanie Komisji prawniczej w sprawie wydania »Dziennika Praw Rzeczypospolitej Polskiej«. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu, po przemówieniu referenta Ćwikowskiego.

Uchwalenie sprawozdania Komisji prawniczej o uchyleniu dekretów o wyborach sędziów przysięgłych, po przemówieniu referenta Z. Seydy. Uchwalenie w 2 czytaniu ustawy o prokuratorji generalnej, po przemówieniu referenta Ćwikowskiego i prezesa generalnej prokuratorji Bukowieckiego. Uchwalenie wniosku Bryla.

Uchwalenie w 2 i 3 czytaniu sprawozdania Komisji administracyjnej ustawy o organizacji władz i urzędów skarbowych, po przemówieniu referenta Kiernika.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji prawniczej o ustawie o prawach w okręgu białostockim. Mowy referenta Mieczkowskiego (2 razy) i Farbsteina. Odrzucenie poprawki Farbsteina i wniosku Hartglassa. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Uchwalenie w 3 czytaniu ustawy o prokuratorji generalnej z rezolucjami.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej o dodatkach drożyźnianych dla emerytów. Mowy referenta Godka, Wojdalińskiego, Smulikowskiego, Średniawskiego, ks. Kotuli i Putka. Przyjęcie poprawki ks. Kotuli, Putka i Średniawskiego. Uchwalenie ustawy w 3 czytaniu z rezolucją Wojdalińskiego i Komisji.

Sprawozdanie Komisji konstytucyjnej o wniosku Głąbińskiego w sprawie wyborów na Litwie. Mowy referenta większości ks. Lutosławskiego i referenta mniejszości Niedziałkowskiego. Odroczenie dyskusji.

LXXXIII Posiedzenie 1 sierpnia 1919.

Dalszy ciąg dyskusji nad sprawozdaniem Komisji konstytucyjnej o wniosku Głąbińskiego w sprawie wyborów na Litwie. Mowy Żmitrowicza, ks. Hałki i ks. Lutosławskiego. Uchwalenie poprawek ks. Maciejewicza. Uchwalenie wniosku większości Komisji.

Uchwalenie wniosku Komisji w sprawie utworzenie państwowego funduszu mieszkaniowego, po przemówieniu referenta Skulskiego.

Sprawozdanie Komisji przemysłowo-handlowej w sprawie odpowiedzi na depeszę kupców poznańskich (o wolny handel). Mowy referenta Bruna (2 razy), ks. Lutosławskiego, Maślanki, Diamanda (2 razy) i podsekretarza stanu ministerjum przemysłu i handlu Strasburgera. Przyjęcie wniosków Komisji. Uchwalenie poprawki Wierzbickiego, ks. Kaczyńskiego i Maślanki.

Sprawozdanie Komisji administracyjnej w sprawie projektu ustawy o tymczasowej organizacji b. dzielnicy pruskiej. Mowy referenta ks. Adamskiego (2 razy), Dębskiego, Niedziałkowskiego, Z. Seydy i ministra spraw wewnętrznych Wojciechow

skiego. Odrzucenie poprawki Niedziałkowskiego i. Erdmana. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Uchwalenie sprawozdania Komisji przemysłowo-handlowej o wnioskach Rudnickiego w sprawie popierania rzemiosł, po przemówieniu referenta Rudnickiego,

Uchwalenie sprawozdania Komisji przemysłowo-handlowej w sprawie zatwierdzenia dekretu o przekazanie dozoru nad kotłami parowemi Warszawskiemu Stowarzyszeniu dozoru nad kotłami, po przemówieniu referenta Diamanda.

Uchwalenie wniosku Komisji przemysłowo-handlowej o sekwestrze zbiorników i cystern naftowych, po przemówieniu referenta Diamanda.

Sprawozdanie komisji administracyjnej o projekcie rządowym o tymczasowej ustawie o utworzeniu województw. Mowy referenta Kiernika, Dąbskiego, Walerona i ks. Lutosławskiego. Odrzucenie poprawki Walerona. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Uchwalenie sprawozdania i rezolucji Komisji skarbowo-budżetowej o wniosku Rączkowskiego w sprawie pomocy dla powiatów Małopolski nawiedzonych powodzią po przemówieniu referenta Rączkowskiego, Putka i Marka.

Uchwalenie wniosku Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie pomocy finansowej dla powiatów wschodnich Małopolski, po przemówieniu referenta Serwatowskiego. Uchwalenie poprawki Małupy.

Uchwalenie jednogłośnie sprawozdania Komisji skarbowo-budżetowej o wniosku Jabłonowskiego w sprawie przyznania Ministerjum kultury i sztuki kredytu 6 miljonów mk. na pomoc dla sztuki plastycznej, po przemówieniu referenta Diamanda.

Uchwalenie sprawozdania Komisji opieki społecznej o wniosku nagłym Moraczewskiej o niesieniu pomocy natychmiastowej dzieciom polskim, po przemówieniu referentki Moraczewskiej.

Sprawozdanie Komisji rolnej o wniosku Woźnickiego w sprawie wniesienia poprawek w ustawie z 28. 3. 1919 o załatwieniu zatargów zbiorowych między pracodawcami i pracownikami rolnemi. Połączenie tego sprawozdania ze sprawozdaniem Komisji rolnej o zabezpieczeniu sprzętów i zasiewów rolnych. Mowy referenta ks. Starkiewicza (2 razy), Ziemięckiego, Marszałka Sejmu i Bojanowskiego. Uchwalenie ustawy w 2 czytaniu z poprawką ks. Starkiewicza. Wykluczenie posła Tomczaka z posiedzenia. W 3 czytaniu uchwalenie skreślenia poprawki ks. Starkiewicza 117 głosami przeciw 26. Dyskusja co do interpelacji regulaminu. Mowy Marszałka Sejmu (3 razy), Diamanda, Bryla i Radziszewskiego. Uchwalenie wniosku Bryla o odesłanie sprawy napowrót do Komisji.

Uchwalenie sprawozdania Komisji konstytucyjnej o wniosku rządowym w sprawie godeł i barw narodowych w 2 i 3 czytaniu, po przemówieniu referenta ks. Lutosławskiego. Uchwalenie wniosku Komisji konstytucyjnej o uzupełniających wyborach w b. zaborze pruskim, po przemówieniu referenta Wł. Seydy.

Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu o orderze »Virtuti militari«, po przemówieniu referenta Komisji wojskowej Dubanowicza i Dąbala.

Sprawozdanie Komisji skarbowo budżetowej o projekcie ustawy o podwyższeniu i ujednostajnieniu podatków gruntowych i podymnego w b. Kongresówce. Mowy referenta Radziszewskiego, ministra rolnictwa Janickiego. Uchwalenie wniosku ministra rolnictwa (odesłanie do Komisji).

Trzecie czytanie ustawy o odpowiedzialności osób wojskowych za przestępstwo przeciwko własności skarbu wojskowego i łapownictwo. Mowy ministra spraw wojskowych Leśniewskiego i referenta Świdy. Przyjęcie ustawy z poprawką w art. 9.

LXXXIV Posiedzenie 2 sierpnia 1919.

Uchwalenie sprawozdania Komisji rolnej w sprawie gospodarstwa rybnego w Polsce, po przemówieniu referenta Trzcińskiego.

Uchwalenie w 2 i 3 czytaniu sprawozdania Komisji rolnej o ustawie o zakazie sprzedaży drzewek owocowych, opanowanych przez mszycę krwawą wraz z rezolucjami Komisji, po przemówieniu sprawozdawcy Staniszkisa.

Uchwalenie w 2 i 3 czytaniu ustawy o powołaniu do służby w armji pracowników kolei, poczt, żeglugi parowej, telegrafu i telefonu, po przemówieniu referenta Komisji wojskowej Bryla.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie przyznania stałej pensji weteranom powstania 1831 1863 r. Mowy referenta Małupy, Tarnawskiego i Smoły. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu z poprawkami Małupy i Smoły.

Uchwalenie wniosku Komisji wojskowej w sprawie ujednostajnienia armji polskiej, po przemówieniach referenta Załuski i Małyszki.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji prawniczej w sprawie wydania ustawy o zapobieżeniu szkodliwemu handlowi ziemią i unieważnieniu aktów kupna i sprzedaży gruntów i lasów powyżej 60 ha, zawartych po 1. 6. 1919. Mowy referenta Bardla (2 razy). Dąbala, Walisiaka, ministra rolnictwa Janickiego i Poniatowskiego. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji wojskowej w sprawie uwolnienia lokali szkolnych od rekwizycji na cele wojskowe. Mowy referenta Sołtyka, Smulikowskiego i Putka. Uchwalenie rezolucji Komisji.

Rozprawa nad sprawozdaniem Komisji skarbowo-budżetowej w sprawie ustawy o opodatkowaniu spadków i darowizn na obszarze b. zaboru rosyjskiego. Mowy referenta Radziszewskiego (2 razy), Bryla (2 razy), Głąbińskiego i przedstawiciela Ministerstwa skarbu Kozubowskiego. Uchwalenie ustawy z poprawkami Bryla i Sołtyka w 2 czytaniu. Odesłanie ustawy do Komisji.

Uchwalenie w 2 i 3 czytaniu ustawy o kredycie 2750000 dla wypłacenia zaległych poborów II korp. po przemówieniu referenta Komisji skarbowo-budżetowej Małupy.

Uchwalenie rezolucji Komisji skarb.-budżetowej w sprawie uchwalania podatku rządowego na Kresach od inwentarza żywego, po przemówieniu referenta Głąbińskiego.

Uchwalenie bez rozprawy rezolucji Komisji handlowo-przemysłowej w sprawie dekretu o urzędzie patentowym z 13. 12. 1918.

Uchwalenie sprawozdania Komisji oświatowej w sprawie upaństwowienia prywatnych gimnazjów w Brzesku, Zakopanem, Kolbuszowej, Nisku i Białymstoku, po przemówieniu referenta Rataja.

Uchwalenie nagłości i meritum wniosku Osieckiego i tow. w sprawie dodatkowych budowli do gmachu Sejmowego, po przemówieniu Osieckiego.

Rozprawa nad 3 czytaniem ustawy o zabezpieczeniu sprzętu i zasiewów rolnych. Mowy referenta Komisyi prawniczej Bojanowskiego, Poniatowskiego i Matakiewicza. Uchwalenie ustawy w 2 i 3 czytaniu z poprawkami Komisji i Matakiewicza.

Przemowa Marszałka i odroczenie sesji do 16 września 1919.

MAPA
OKRĘGÓW WYBORCZYCH
do
SEJMU USTAWODAWCZEGO
Rzeczypospolitej Polskiej
1919
Objaśnienie:
Okręgi wyborcze miejskie: Warszawa i Łódź.
Granice okręgów wyborczych.
5, 11... Numery kolejne okręgów wyborczych.
PODZIAŁKA 1:3.000.000
rys. K. Michalczewski
GDAŃSK
Suwałki
Białystok
Łomża
Bielsk
Lipno
Ciechanów
Mogilno
Włocławek
Gniezno
POZNAŃ
Płock
Konin
Kutno
WARSZAWA
Mińsk Mazow.
Siedlce
Łowicz
Grodzisk
Biała Podlaska
Gostyń
Kalisz
ŁÓDŹ
Łuków
Sieradz
Piotrków
Opoczno
Radom
Lublin
Chełm
Częstochowa
Kielce
Sandomierz
Zamość
ŚLĄSK GÓRNY
Sosnowiec
Olkusz
Pińczów
Tarnobrzeg
Oświęcim
KRAKÓW
Tarnów
Rzeszów
Jarosław
Cieszyn
Wadowice
Nowy Targ
Nowy Sącz
Jasło
Przemyśl
LWÓW

STATYSTYKA
WYBORÓW SEJMOWYCH
i
ŻYCIORYSY POSŁÓW.

UWAGA.

Posłowie wyliczeni są w porządku otrzymanych mandatów według dzielnika dla całego okręgu wyborczego.

W życiorysie idą kolejno nazwisko i imię posła, przynależność partyjna, z jakiej listy wybrany, zawód, rok i miejsce urodzenia, studja naukowe, udział w Radzie gminnej, miejskiej i t. p., praca i stanowisko w stowarzyszeniach, praca publicystyczna, napisane książki i broszury, służba wojskowa, odcierpiane więzienie za sprawy polityczne. Zwrócić muszę uwagę czytelnika, że w niektórych okręgach wyborczych cyfry padłych głosów na pojedyńcze partje w pojedyńczych powiatach nie zgadzają się z ogólną sumą. Pochodzi to stąd, że Główne Komisje Wyborcze zmieniały wyniki z poszczególnych obwodów, unieważniając lub uważając za ważne głosy. Cyframi zasadniczemi przy obliczaniu przypadłych mandatów na poszczególne partje są cyfry podane z całego okręgu, choćby te nie zgadzały się z głosami oddanemi według powiatów.

Okręg Wyborczy 2

Powiaty Suwałki, Sejny i Augustów. Posłów 4

Ks. Szczęsnowicz Stanisław

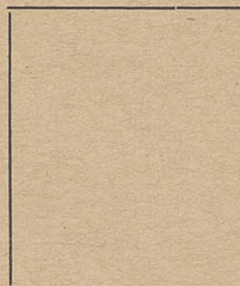

Brzosko Władysław

Putra Aleksander

Świda Adolf

	Ilość obwod. głosowania	Uprawnionych	Głosowało (ważne)	Głosy nieważne	1 Lista Zw. Sejm. Lud.-Nar.	2 Lista „Lewicy“
m. Suwałki	10	8293	4460	7	4268	192
p. Suwałki	24	23980	17518	52	17457	1061
p. Sejny	12	10678	6701	2	6673	28
p. Augustów	25	27819	22388	45	20992	232
Razem w całym okr. wyborczym Nr. 2.	71	70770	51067	112	49390	1677

Wybory odbyły się 16. 2. 1919. W obwodach Kraśniki (164 uprawnionych) i Wejsieje p. Sejny (616 uprawnionych) wybory nie przyszły do skutku, skutkiem najścia bolszewików. Dzielnik Wyborczy 12447. Wybrani zostali wszyscy 4 posłowie z 1 Listy (Zw. Sejm. Lud. Nar.)

1. Ks. Szczęsnowicz Stanistaw (Związek Sejmowy Ludowo-Narodowy). Proboszcz w Suwałkach od 1915 r. Urodzony 13. 4. 1867. Ukończył seminarjum duchowne w Sejnach.

2. Brzosko Władysław (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narod. Zjednoczenie Ludowe). Rolnik. Urodzony w 1856 r. w Zusnie. Wykształcenie domowe. Przez lat 15 pełnomocnik w gminie, ławnik sądu, członek Rady starostwa powiatowego. Internowany przez Niemców w Augustowie 6 miesięcy.

3. Putra Aleksander (Polskie Str. Ludowe »Piast«). Rolnik (40 morgowe gospodarstwo). Urodzony w 1888 r. w Zubrynku. Studjum rolnicze Uniwersytetu w Krakowie. B. instruktor Kółek Rolniczych powiatu Augustów, b. wiceprezes Tymczasowej Rady Obywatelskiej powiatu Suwałki. W »Tygodniku Rolniczym« w Krakowie ogłosił pracę: »Polskie bydło czerwone włościańskiego związku hodowlanego w Wilamowicach«. Organizator P. O. W. i komendant okręgu Suwałki. W 1905 r. 3 miesiące więzienia za agitację nad spolszczeniem szkół ludowych i urzędów gmin.

4. Ś w i d a A d o l f (z początku Związek Sejmowy Ludowo-Narodowy, obecnie Mieszczańskie Stronnictwo Narodowo-Postępowe). Ziemianin. Urodzony w 1855 Maćków p. Suwałki. Ewangielicko-reformowany. Studja prawnicze. Prezes Tymczasowej Rady Obywatelskiej okręgu suwalskiego. B. pełnomocnik szczególny Centralnego Komitetu Obywatelskiego na gubernie Mińską i Wileńską. Wydał: »Powrót do kraju« (Praca nagrodzona na konkursie Polskiego Komitetu Pomocy Sanitarnej), »Kolonizacja i Komasacja«, »Socjalizacja i Nacjonalizacja ziemi,« »Odszkodowanie wojny 1914-18 w cyfrach« i inne.

Zastępcy listy 1: Sadowski Franciszek Ksawery, technik, Suwałki.
Taraszkiewicz Antoni, rolnik, Prudziszki p. Suwałki.
Mosiewicz Franciszek, robotnik, Augustów.
Dobrowolski Stanisław, rolnik Płaska p. Augustów.

Okręg wyborczy 3

Powiaty Łomża, Ostrów, Mazowieck, Ostrołęka, Kolno i Szczuczyn. Posłów 9

Załuska Jan

Mieczkowski Adam

Ostrowski Michał

Ks. Lutosławski Kazimierz

Załęski Ignacy

Włodek Stanisław

Ramałowski Antoni

Szymański Franciszek

Zyskowski Jan

	Ilość obw. głosowania.	Uprawnionych	Głosowało (ważne)	1 lista Gminy Worchoły p. Ostrów.	2. Gminy Jastkowo p. Łomża	3. P S L. „Wyzwolenie".	4. Z Grajewa p. Szczuczyn	5. Gm. Jasienica p. Ostrów.	6. Żydzi „Poale Sjon"	7. Żyd. Stron. Ludowe
Miasto Łomża	11	9749	7559			100			626	
Powiat „	37	38767	30622	1	3	4996			587	17
„ Ostrów	39	44109	33491		2	6984	10		286	307
„ Mazowieck	32	37859	32555	1	153	998		3	553	6
„ Ostrołęka	27	34873	28363		3	3523			21	14
„ Kolno	29	29111	26236			1152			52	6
„ Szczuczyn	28	33724	27483		45	1302			8	2
Razem cały 3 okręg	203	228192	186309	2	206	19055	10	3	2133	352

	8. Z. L. S. N. p. Ostrołęka.	9. Żyd. Kom. Nar. (blok ortod. i sjon.)	10. Żydzi „Bund"	11. P. P. S.	12. Polsk. "Kom. Nar. zjedn. Str. Demokr. (Z. S. L. N.)	13. Gmina Długoborz p. Łomża	14. „Vereinigte"	15. Łomżyński Zw. Demokr.
Miasto Łomża	1	2465	98	707	3170		182	190
Powiat „	9	2017	28	389	22303	233	8	24
„ Ostrów	14	2888	28	28	22611	64	211	9
„ Mazowieck	129	2760	11	165	27544	5	1	178
„ Ostrołęka	8813	1571	355	405	13554	61		18
„ Kolno	603	2125	20	17	22183		66	1
„ Szczuczyn	53	3490	65	383	22041	6		68
Razem cały 3 okręg	9622	17316	605	2094	133411	369	468	488

Dzielnik Wyborczy 17925. Związek Wyborczy: lista 8, 12, 13 głosów 143402 otrzymała 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 9 mandat (wszystkie z listy 12).

Związek Wyborczy: lista 3 i 15 głosów 19546 otrzymała 8 mandat z listy 3

1. Załuska Jan (Związek Ludowo Narodowy). Lekarz. Urodzony 1873 roku w Godlewie p. Ostrów. Ukończył gimnazjum w Łomży, medycynę w War-

szawie, doktorat we Lwowie. Pracował od 1894 do 1900 jako przewodniczący w Kole Oświaty Ludowej (tajne), od 1901—1905 w Towarzystwie Szkoły Ludowej w Galicji jako członek Wydziału. Sekretarz wydziału hygieniczno-ludowego Tow. Kółek Rolniczych. Członek Warszawskiego Towarzystwa hygienicznego. Były członek zarządu głównego Towarzystwa Szkoły Ludowej. Były sekretarz redakcji »Polaka« i współredaktor (1901—1908), współredaktor »Ojczyzny« we Lwowie i Krakowie, b. współpracownik »Słowa Polskiego« i jego warszawski korespondent (1905—1906), b. redaktor »Ogniska«, redaktor naczelny »Zorzy«. Wydał pod pseudonimem Łomżyniak »Listy z nad Narwi« i jako Zareba »Żywoty znakomitych polaków«. Od 1. 8. 1914 do lutego 1915 ordynator szpitala fortecznego w Brześciu Litewskim, jako starszy lekarz w Legjonie Puławskim, następnie w I Brygadzie Strzelców w I dywizji I korpusu polskiego (Dowbora Muśnickiego) do 25. 5. 1918. Więziony od września 1898 do maja 1900 w X pawilonie cytadeli w Warszawie za sprawy »Koła oświaty ludowej«. Od 1905—1914 członek Rady Naczelnej Stronnictwa Dem.-Narod.

2. Mieczkowski Adam (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjedn. Ludowe). Adwokat przysięgły. Urodzony w 1876 r. w Nowej Wsi p. Ostrołęka. Ukończył prawo w Warszawie. B. sędzia Sądu Okręgowego w Łomży, b. radny m. Łomży, członek zarządu Polskiej Macierzy Szkolnej i Rady Opiekuńczej.

3. Ostrowski Michał (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narod. Zjedn. Ludowe). Rolnik. Urodzony w 1876 r. w Zawadach koło Łomży. Samouk. Członek zarządu Kółka rolniczego, kasjer Towarzystwa Pożyczkowo - Oszczędnościowego Więziony przez 4 miesiące w Łomży za szerzenie nielegalnej literatury.

4. Ks. Lutosławski Kazimierz (Związek Ludowo-Narodowy). Prefekt szkół średnich. Urodził się w 1880 r. w Drozdowie p. Łomża. Ukończył medycynę z doktoratem w 1903 r. w Zurychu, kurs fizyki w Londynie (1905), teologja we Fryburgu szwajcarskim (1914), na kapłana wyświęcony w 1912 r. Członek Naczelnych Władz Harcerstwa Polskiego i Związku Kół prefektów. Redaktor tygodnika »Sprawa«, współpracownik »Gazety Warszawskiej«. »Harcerza« i innych pism. Napisał: »O potrzebie filozofji w wykształceniu obywatela« 1912, »Wychowanie Ojców Kapodockich« 1912, »Czuj Duch« — gawędy skautowe 1912, 1916 i 1919, »Letniska młodzieży szkolnej« 1915, »Teologja tom I i III“ 1919, »Młodzież a polityka« 1915, »Wojna wobec moralności chrześcijańskiej« 1914, »Hasła rewolucyjne w świetle nauki katolickiej« 1919.

5. Załęski Ignacy (Zw. Sejm. Lud. Narodowy). Ogrodnik. Urodzony w 1880 r. w Warszawie. Ukończył szkołę miejską w Warszawie. B. sekretarz (3 lata) i prezes Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich.

6. Włodek Stanisław (Zw. Sejm. Lud. Narod.) Ziemianin. Urodzony 17. 11. 1873. Pniew p. Łomża, gimnazjum Warszawa, akademja rolnicza Dublany. B. Prezes Okręgowej Komisji ziemskiej w Łomży. Prezes Tow. rolniczego w W. Mazowiecku i Prezes Kółka rolniczego. Członek Centralnego Towarzystwa Rolniczego, Związku Ziemian, Spółki handlowej.

7. Ramatowski Antoni (Zw. S. L. N., od sierpnia 1918 Narodowe Zjedn. Ludowe) Rolnik. Urodzony w 1890 w Chorzelach p. Łomża. Ukończył szkołę rolniczą w Krzyżewie. Członek Rady Gminnej, Kółka rolniczego, Polskiej Macierzy Szkolnej.

8. Szymański Franciszek (Polskie Stronnictwo Ludowe »Wyzwolenie«). Lista 3. Gospodarz i technik mleczarski. Urodzony 24. 2. 1888 w Bronowie p. Łomża. Ukończył 4 klasy gimnazjalne i szkołę mleczarską w Rzeszowie. Radny gminny, członek Sejmiku Powiatowego, sekretarz dozoru szkolnego. Członek Stowarzyszenia spożywczego. Członek zarządu powiatowego P. S. L. W 1910 r. służył kilka miesięcy w armji rosyjskiej.

9. Zyskowski Jan (Zw. Sejm. Lud. Narodowy) Szewc. Urodzony w r. 1875 w Szczuczynie. Ukończył szkołę miejską w Szczuczynie. Ławnik w Grajewie. Członek Towarzystwa Współdzielczego handlu skórami, Radny Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej w Grajewie.

Zastępcy: lista 12. Długoborski Konstanty, gospodarz rolny, Długoborz p. Łomża.
lista 3. Margol Marcin, dziennikarz Warszawa.

Okręg Wyborczy 4

Powiaty Ciechanów, Mława, Przasnysz i Pułtusk. Posłów 8.

Krzywkowski Błażej

Ks. Bieńkowski Edmund

Wichliński Michał

Żebrowski Aleksander

Bojanowski Michał

Góralski Ignacy

Biliński Józef

	Okr. wyb.	Głosowało	1. Zjednocz. Narodowe	2. Mieszkańc. gm. Zalesie p. Ciechanów	3. Żyd. Stron. Ludowe	4. Żydzi	5. Pol. Zjedn. Ludowe	6. Żydzi
Pow. Ciechanów	31	26400	387	43	494		1137	520
„ Mława	37	36215		1	29	13	5885	1241
„ Przasnysz	20	24294				5	1593	759
„ Maków	24	25160		12	1		24	665
„ Pułtusk	38	33888	2	2	138	39	750	1194
Cały 4 okręg	150	145945	389	58	661	57	9389	4379

	7. Żydzi (ortodoksi)	8. Związek	9. Ludowo - Narodowy	10. P. P. S.	11. Żyd. Socjal.-Dem. Partja robotnicza „Poalej Sjon"	12. Narod. Kom. Robotniczo-Włościański	13. Pol. Stron Ludowe
Pow. Ciechanów	574	1068	15473	4029	76	660	1939
„ Mława	1158	1705	23445	190	129	156	2253
„ Przasnysz	408	4454	15584	249	31	118	1093
„ Maków	1432	8309	11642	1278	313	1318	166
„ Pułtusk	2367	1230	17761	2825	229	2769	4573
Cały 4 okręg	5939	16764	83905	8571	778	5021	10024

Dzielnik Wyborczy 13267.
Związek 1, 2, 8, 9 i 12 lista głosów 106137.
„ 3, 6 i 7 lista głosów 10939.
Wszystkie mandaty związek list 1, 2, 8, 9, 12.
Mandat 1, 2, 3, 4, 5, 7 i 8 lista 9.
„ 6-ty lista 8.

1. Krzywkowski Błażej (Narodowe Zjedn. Ludowe). Lista 9. Rolnik. Urodzony w 1879 r. w Strzelnie p. Ciechanów. B. członek Rady Stanu. Pełnomocnik gminy Grudusk. Prezes Towarzystwa Pożyczkowo-Oszczędnościowego w Grudusku. Prezes Kółka rolniczego, członek zarządu Związku Kółek rolniczych w Warszawie i prezes Związku Kółek rolniczych w Ciechanowie. Prezes Koła Polskiej Macierzy Szkolnej, wiceprezes Centralnej Kasy dla spółek rolniczych w Warszawie. Artykuły w «Przewodniku Kółek rolniczych«. Więziony w 1905 4 tygodnie za politykę. Prezes Narodowego Zjednoczenia Ludowego.

2. Ks. Bieńkowski Edmund (Zw. Sejm. Lud. Narodowy). Lista 9. Prefekt gimnazjum w Mławie. Urodzony 11. 11. 1888 r. Ukończył gimnazjum i seminarjum duchowne w Płocku i akademję duchowną w Petersburgu. Prezes Koła Polskiej Macierzy Szkolnej i dozoru szkolnego w Mławie, członek zarządu Rady Powiatowej Opiekuńczej.

3. Wichliński Michał Feliks (Zw. Sejm. Lud. Narod.). Lista 9. Ślusarz-handlowiec. Urodzony 23. 5. 1882 w Piotrkowie. B. członek zarządu sklepów współdzielczych »Mazur« i »Zgoda« oraz Związku katolickiego. W armji rosyjskiej służył 7 lat, z tego pół roku na froncie, $3^1/_2$ roku przy szpitalu. Od 1907—1908 należał do Narodowego Związku Robotniczego, od 1910—1914 Związek katolicki, 1917—1918 wiceprezes zarządu głównego Chrześcijańskiej Demokracji w Petersburgu.

4. Rudnicki Mieczysław Wiktor (lista 9) zrzekł się w marcu 1919 mandatu. W jego miejsce wszedł Pragacz Feliks (Zw. Sejm. Lud. Narodowy). Rolnik. Urodzony Grabówek p. Maków. Samouk.

5. Żebrowski Aleksander (Zw. Sejm. Lud. Narodow.) Lista 9. Rolnik. Urodzony w 1876 roku w Ogonach p. Maków. Ukończył 3 oddziałową szkołę gminną. Były członek Rady gminnej, Zarządu Kółka Rolniczego, Polskiej Macierzy Szkolnej i sklepu współdzielczego w Sieluniu. W 1905 brał czynny udział w przeprowadzaniu uchwał gminnych w sprawie przywrócenia języka polskiego.

6. Bojanowski Michał (Zw. Sejm. Lud. Narod.). Lista 8. Ziemianin. Urodzony w 1865 r. Ukończył gimnazjum w Płocku i instytut rolniczy w Puławach. B. poseł do II Dumy, przez 25 lat pełnomocnik gminy. Członek Sejmiku Powiatowego. Przez 11 lat przewodniczący Wydziału Kółek rolniczych na 3 powiaty, w 1918 przewodniczący Okręgowej Rady Szkolnej. Pół roku więziony w 1892 r. w Petersburgu za działalność polityczną i oświatową. W 1905 ukarany banicją i karą pieniężną za wprowadzenie języka polskiego w gminie. Długoletni członek stronnictwa N.D.

7. Góralski Ignacy (Zw. Sejm. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 9. Rolnik (20 mórg). Urodzony 27. 9. 1887 w Kuczborku. Ukończył szkołę gminną. Kasjer Kółka rolniczego, sekretarz Kasy oszczędnościowej, gospodarz kooperatywy, komendant 3 oddziału straży ogn.

8. Biliński Józef (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 9. Rolnik (30 mórg). Urodzony 4. 7. 1889 w Gumowie p. Ciechanów. Ukończył szkołę gminną. Członek zarządu Kółka rolniczego i zarządu okręgowego Kółek rolniczych w Przasnyszu.

Zastępca listy 8: Nasierowski Michał.

Okręg Wyborczy 5

Powiaty Lipno i Rypin. Posłów 4

Wasilewski Romuald

Woźnicki Jan

	Okręgów wyborczych	Uprawnionych	Głosów ważnych	Głosy nieważne	1. Ewangielicki Zw. Ludowy	2. Żydzi i „Bund"	3. Lipnowska organ. żydów ortodoksów „Szlome Emune Izrael"	4. Związek Ludowo-	5. Narodowy
Powiat Rypin	28	35605	34718	30	2961	120	445	4110	54
„ Lipno	44	37967	27221	34	5435	139	379	1936	163
Cały 5 okręg	72	73572	61749	64	8396	259	824	6046	217

	6. Żyd. Socjal. Dem. Partja Rob. „Poale Sjon"	7. Pol. Stron. Ludowe	8. Żydzi (ortodoksi)	10. P. P. S.	11. Związek Ludowo-Narodowy	12. Żyd. Stron. Ludowe
Powiat Rypin	239	23853	1207	814	815	110
„ Lipno	31	12356	1479	144	5139	20
Cały 5 okręg	270	36209	2486	958	5954	130

Dzielnik Wyborczy 12069
Lista 7 mandaty 1, 2 i 4.
Związek list 4, 5 i 11 mandat 3 z listy 4.

1. Jurkiewicz Michał (Polskie Stronnictwo Ludowe »Wyzwolenie«(Lista 7. Rolnik (70 mórg). Urodzony w 1877. Szkoła elementarna, członek zarządu Kółek rolniczych ziemi Dobrzyńskiej.

2. Wasilewski Romuald (Polskie Stronnictwo Ludowe »Wyzwolenie«). Lista 7. Rolnik i przemysłowiec. Urodzony 5. 2. 1892 r. w Stalmierzu. Ukończył szkołę początkową w Oborach i kursa rolnicze w Lipnie. Członek Rady gminnej w Sokołowie i członek Wydziału Wykonawczego Sejmiku Powiatowego. Organizator i sekretarz Kółka rolniczego. Członek Towarzystwa Kredytowego, Spółki mleczarskiej i Spółki budowlanej, Rady gminnej i powiatowej opiekuńczej, Polskiej Macierzy Szkolnej. Członek zarządu Powiatowego Związku Kółek Rolniczych. Prezes Powiatowego Związku Młodzieży. Organizator Pol. Str. Lud. w powiecie Lipno i Rypin i członek zarządów powiatowych i mąż zaufania zarządu głównego P. S. L. Artykuły i korespondencje w »Przewodniku Kółek i Spółek Rolniczych«, w »Drużynie«, »Ludzie Polskim«, »Wyzwoleniu« i »Gazecie Polskiej«. Były członek i zastępca komendanta IV obwodu P. O. W. Ścigany przez policję niemiecką za pracę w P. O. W.

3. Ks. Mąkowski Władysław — wszedł do Sejmu na miejsce Dr. Ciszewskiego Franciszka, który 3. 2. 1919 zrzekł się mandatu. (Związek Sejmowy Ludow.-Narod.). Lista 4. Proboszcz. Urodzony 21. 12. 1885 w Węgrzynowie p. Sierpc. Seminarjum duchowne. Wydział teologiczny Rzym, b. prefekt szkół i kierownik 5 kl gimnazjum Płock.

4. Woźnicki Jan (Polskie Stronnictwo Ludowe »Wyzwolenie). Lista 7 Nauczyciel ludowy. Urodzony 15. 8. 1881 w Nieszawie. Ukończył seminarjum nau-

czycielskie w Siennicy. Od 1899 pracował w Stowarzyszeniach Oświatowych (Polska Macierz Szkolna). Artykuły w pismach w Włocławku i w »Zaraniu«. W 1906 odsiadywał 7 dni więzienia w Włocławku za spolszczenie gminy.

Zastępca listy 7: Małyjasik Antoni, rolnik, Wilczew, p. Rypin.

„ „ 4: Michałkiewicz Stanisław, rolnik, Świętosław p. Lipno.

Okręg Wyborczy 6

Powiat Płock, miasto Płock i powiaty Płońsk i Sierpc. Posłów 6.

Ks. Suliński

Sawicki Szczepan

Zaleski Antoni

Sokołowski Stefan

	Okr. wyb.	1. Pol. Stron. Ludowe	2. Zw. Sejm. Lud.-Narod.	3.	4. P. P. S.	5. Pol. Zjedn. Lud. i N.Z.R.	6. Żydzi	7.	8.	10. Zw. Sejm. Lud.-Narod.	11. Chrześcijańsko-narod.	12.	12. Żyd. Stron. Ludowe	14. Żydzi	15. Chrześ. nar. (miejska)
Miasto Płock	15	59	5	143	2768	1326	1		3	80				2937	3021
Powiat Płock	42	3345	17	151	7849	5110	4	13	23	10662	6	2	4	3259	205
„ Płońsk	31	2588	42	27	2220	1463			27	14314	2		6	2503	2
„ Sierpc	32	1956	4	47	1070	11888	18			8808	3			1833	17
Cały 6 okręg	120	7950	68	368	13907	19787	23	13	53	33864	11	2	10	10532	3245

Dzielnik Wyborczy 11406.

Związek lista 2, 5, 8, 10, 11, 12, 15 — 57030 głosów. Dzielnik Związku 9893.

Mandat 1, 2, 3, 4 i 5 związek wyborczy.

„ 6, lista 4.

Lista 10 posłów 3.

„ 5 „ 1.

1. Ks. Suliński Stanisław (Sejm. Zw. Lud. Nar.). Lista 10. Proboszcz. Urodzony 1873 w Próchnicy p. Lipno. Seminarjum duchowne Płock. Członek Sejmiku Powiatowego do lutego 1919. Od 1903 praca w Kółkach rolniczych, członek zarządu Tow. Rolniczego Okręgu Płońsk, członek zarządu Tow. Kredytowego ziemiańskiego Płońsk, skarbnik Tow. współdzielczo-spożywczego w Baboszewie. Dwukrotnie karany pieniężnie za pracę polityczno-społeczną.

2. Mierzejewski Karol (Z. S. L.) Lista 10. Nauczyciel—rolnik. Urodzony 1880 r. w Radziwiu p. Płock. Gimnazjum w Płocku i Łodzi, uniwersytet Warszawa. B. prezes Rady gminnej w Sikorzu, członek Rady miejskiej i sejmiku w Płocku. Przewodniczący Okręgowego Związku Kółek Rolniczych, członek zarządu Stowarzyszenia Nauczycielskiego w Płocku, członek Rady Płockiego Towarzystwa Rolniczego Okręgowego, prezes Kółka rolniczego w Sikorzu, prezes kooperatywy »Wygoda« w Sikorzu. Członek Towarzystwa Naukowego w Płocku. W 1900 aresztowany na zjeździe przedstawicieli Kół młodzieży gimnazjalnej, więziony kilka tygodni i 2 lata pod dozorem policyjnym. W 1905 i 1906 był skazany na 3 miesięczne zesłanie do guberni Archangielskiej i 2 lata na Syberję (wyroki nie wykonane z powodu ukrywania się i amnestji).

3. Sawicki Szczepan (Zw. Sejm. Lud.-Narodowy). Lista 10. Rolnik. Urodzony w 1870 r. w Kołoząbie p. Płońsk. Ukończył szkołę ludową. Członek Rady gminnej i Sejmiku Powiatowego. Członek zarządu Związku Kółek rolniczych, Polskiej Macierzy Szkolnej i Sklepu współdzielczego. Za organizowanie gmin w sprawie usunięcia języka rosyjskiego skazany na 3 miesiące więzienia, przez władze okupacyjne niemieckie skazany na 18 dni.

4. Zaleski Antoni (Polskie Zjednoczenie Ludowe). Lista 5. Rolnik. Urodzony w Boryszewie Starem w 1878 r. Trzy oddziały szkoły ludowej i nauka prywatna. Pełnomocnik sądu gminnego, ławnik sądu okręgowego, wójt i członek wydziału powiatowego. Członek Stowarzyszenia spożywczego i Kółka rolniczego. W 1905 skazany na 2 tygodnie więzienia i 5 kar pieniężnych, darowane przez manifest. Organizator kół Polskiego Zjednoczenia Ludowego.

5. W miejsce posła Wojtulanisa Wacława z Narodowego Związku Robotniczego, (lista 5) zmarłego 8. 8. 1919 w Płocku wszedł Sokołowski Stefan. (Narodowe Zjednoczenie Ludowe) Lista 5. Ziemianin. Politechnika w Kijowie i Brunszwiku. Kursa dla wyższej administracji w Warszawie. B. prezes rady gminnej, b. członek i sekretarz sejmiku powiatowego. B. członek zarządu sekcji i nauk administracyjnych przy Towarzystwie Popierania Prac Społecznych.

6. Niedziałkowski Mieczysław (P. P. S.). Redaktor »Przedświtu«. Urodzony w 1893 w Wilnie. Prawo w Petersburgu. Sekretarz zarządu Uniwersytetu Ludowego. Artykuły w »Robotniku«, „Naprzodzie", „Jedności Robotniczej", „Myśli Polskiej", „Widnokręgu", „Prawdzie". Napisał: „Organizacja pośrednictwa pracy" 1916 i „Izby wyższe w parlamentach" 1918. W 1917 odsiadywał na Pawiaku w Warszawie miesiąc więzienia. Sekretarz Komisji Konstytucyjnej Sejmu.

Zastępcy: lista 10. Wierzbicki Zdzisław, dzierżawca, Rzowin.
„ „ Jabłoński Marjan, rolnik, Zalesie.
„ „ Dziewanowski Kazimierz, ziemianin, Grodkowo.
„ 5. Gąsiorowski Stanisław, rzemieślnik, Płońsk.
„ 4. Kępczyński Wincenty, stelmach, Płock.

Okręg Wyborczy 7

Powiat i miasto Włocławek i powiat Nieszawa. Posłów 6.

Ks. Starkiewicz Szczęsny

Postolski Ignacy

Rajca Szymon

Dziubińska Jadwiga

Staszyński Stanisław

Ulewicz Wojciech

	Okręgów wyborczych	Głosowało	Nieważnych	1.	2.	3.	4.	5.	6. „Bund"	7. P. P. S.	8. Polskie Stronnictwo Ludowe
Mias. Włocławek	21	14947							507	2519	15
Pow. Włocławek	51	32216		3		1	1	2	222	2014	4664
„ Nieszawa	54	48269		6	3	4	1	3	60	2273	4872
Cały 7 okręg	126	85432	231	9	3	5	2	5	789	7206	9551

	10. Pol. Zjedn. Ludowe i N. Z. R.	11. Republikański Kom. Wyborczy	12. Grupa Narodowa	13. Kółka Staszyca	14. Miasta Kowalewa	15.	16. „Poale Sjon“	17. Żyd. Kom. Wyborczy	18.	19.	20.
Mias. Włocławek	4987	657	3190	21	4	504	565	1753	14	210	1
Pow. Włocławek	15968	618	2536	2843	1467	393	57	1380	36	11	
„ Nieszawa	18261	679	2587	7554	2	318	79	1055	108	4	
Cały 7 okręg	39216	1954	8313	10418	1473	1215	701	4188	158	225	1

Związek wyborczy 7, 8, 11—mandat 1, 4 z listy 8 — 18718.
„ „ 10, 12, 13—mandatów 5. 1, 2, 3, 6 z listy 10 i 5 listy 13=57947.
„ „ 15, 17 19—5682.
Dzielnik Wyborczy 11589.

1. Ks. Starkiewicz Szczęsny (Polskie Zjedn. Ludowe). Lista 10. Proboszcz. Urodzony w 1881 r. w Piotrkowie. Gimnazjum w Łodzi i seminarjum duchowne w Włocławku. B. członek Sejmiku Powiatowego w Radomsku. Członek Kółek rolniczych, Związków Młodzieży, Kooperatyw, Straży ogniowych, Towarzystw śpiewaczych, Sokołów, Towarzystw Dobroczynności, Kas Pożyczkowych i R. G. O., b. prezes Zarządu Okręgowego Polskiej Macierzy Szkolnej w Radomsku. Zwiedzał urządzenia socjalne Francji i Niemiec. Poznał kwestję wychodźtwa w Paranie. Artykuły umieszczał w „Głosie Ludu“, „Polsce Zjednoczonej“, „Gazecie Niedzielnej“, „Słowie Polskiem“ (Włocławek) i „Głosach Katolickich“. Napisał: „Lud a Polska“, „Młoda Wieś“, i „Nowa Wieś“. W seminarjum duchownem za opór przeciw zdawaniu egzaminów po rosyjsku przez kilka lat pozbawiony pensji rządowej i etatu oraz narażony na odmowę ze strony rządu rosyjskiego na zatwierdzenie na probostwo w Jedlnie i prefekturę w Truskolasach, jako „nieprawomyślny politycznie“. Do roku 1906 w Stronnictwie N. D., potem N. Z. R. (Włocławek), następnie Polskie Zjednoczenie Ludowe.

2. Postolski Ignacy (N. Z. R.) Lista 10. Monter-elektrotechnik. Urodzony 22. 7. 1866 w Włocławku, 2 klasy szkoły miejskiej. Ławnik sądu pokoju w Włocławku. Przez 12 lat prezes „Stowarzyszenia spożywczego“. Założyciel piekarni, Kasy pożyczkowej, Kasy wzajemnej pomocy na wypadek choroby i śmierci. Od 1905 członek zarządu Tow. rzemieślników i przemysłowców polskich. Sekretarz a następnie prezes Związku Katolickiego. Założyciel ochronki. Gospodarz i skarbnik Klubu N. Z. R.

3. Rajca Szymon (N. Z. R.) Lista 10. Technik kolejowy. Urodzony 1875 roku w Warszawie. Szkoła techniczna War. Wied. Drogi Żelaznej. Prezes b. Macierzy Szkolnej w Krzywej Górze. Prezes b: Tow. „Jedność“ (pracowników kolejowych). Skarbnik Towarzystwa Krajoznawczego. Założyciel i przewodniczący Stow. spożywczego „Jedność“ w Włocławku. Wiceprezes b. gniazda Sokołów ziemi Kujawskiej. Prezes Związków oświatowych katolickich. Prezes Związku zawodowego kolejowego Koła w Włocławku. Prezes Komisji komunikacyjnej w Sejmie.

4. Dziubińska Jadwiga (Polskie Stronnictwo Ludowe „Wyzwolenie“) Lista 8. Nauczycielka. Urodzona w 1874 r. w Warszawie. Średni zakład naukowy.

Kursa 3-letnie przyrodniczo-społeczne w Warszawie i 2-letnie kursa ogrodnicze w Warszawie. Organizatorka i kierowniczka szkół niższych rolniczych i gospodarczych dla włościan (męska Pszczelin, żeńska Kruszynek). Organizatorka akcji ratowniczej dla jeńców wojennych cywilnych Polaków i więźniów politycznych w Rosji i Syberji od 1914—15—1917 – 18. Organizatorka kółek młodzieży wiejskiej, kooperatyw spożywczych i wytwórczych wiejskich. Członek zarządu Kółek rolniczych im. Staszyca. Artykuły w sprawie szkolnictwa zawodowego.

5. Staszyński Feliks (Polskie Zjednoczenie Ludowe) Lista 13. Rolnik. Urodzony 30. 10. 1890 w Ułomiach. Szkoła elementarna i roczna szkoła rolnicza w Mieczysławowie i 2 lata szkoły głównej gospodarstwa wiejskiego w Warszawie. Sekretarz prezydjum Centralnego Zarządu Kółek Rolniczych. Członek sekcji kół młodzieży wydziału szkolnego C. T. R. Artykuły w „Drużynie“, „Przewodniku Kółek“, „Gazecie Świątecznej“ i „Dzienniku Kujawskim“.

6. Ulewicz Wojciech (Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 10. Rolnik. Urodzony 20. 3. 1875 w Sarnowie p. Włocławek, Dwie klasy szkoły ludowej. Członek Rady gminnej, członek zarządu Polskiej Macierzy Szkolnej w 3 kołach, członek dozoru szkolnego w Piotrkowie, Kasy pożyczkowo - oszczędnościowej, Kółka rolniczego i Tow. Dobroczynności.

Zastępcy: lista 10 Kostrzeńska Irena, kierowniczka szkoły gospodarstwa wiejskiego w Mirosławicach.
Krajewski Jan, służący dworski, folwark Świernia.
„ 8 Kuliński Stanisław, rolnik w Popowiczkach.
„ 13 Benedykciński Wincenty, rolnik w Płowkach.

Okręg Wyborczy 8

Powiaty Konin, Słupca, Koło. Posłów 7.

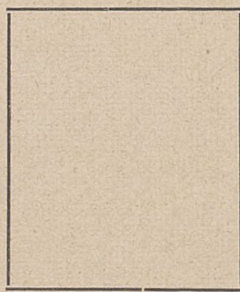
Cały okręg	8
Okr. wybor.	141
Uprawnionych około	134000
Głosowało	126484

1.	Grupa bezpartyjn. drobno-rolnik. i robot. gm. Brudzew p. Koło	273
2.	Polskie Stonnictwo Ludowe	20259
3.	P. P. S.	4112
4.	Żydowski Zjednoczony Komitet Wyborczy	5673
5.	Żydow. Zjedn. Kom. Wyb.	2025
6.	Żydowska Socjal-Demokratyczna Partja Rob. „Poalej Sjon“	810
7.	Żydowska Partja Socjalistyczna „Bund“	605
8.	Miejski Demokratyczny Komitet Wyborczy	4109
9.	Grupa bezpartyjnych ewangielików	2654
10.	Ewangielickie Stronnictwo Ludowe	6527
11.	Polskie Zjednoczenie Ludowe	79437

Dzielnik Wyborczy 9181.
Związek 8 i 11 lista—83546 6 mandatów z listy 11, 1, 2, 3, 4, 6 i 7.
„ 9 i 10 „ — 9181 1 mandat 5-ty z listy 2.

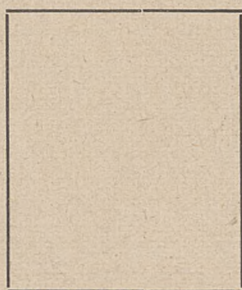

Imiłkowski Ignacy

Ks. Dziennicki Stanisław

Kamieniecki Witold

Poniatowski Juljusz

Szymczak Wincenty

Tylman Franciszek

Mrożewski Leonard

1. Imiłkowski Ignacy (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe) Lista 11. Rolnik. Urodzony w 1871 roku Blizna Wieś p. Koło. Trzy klasy szkoły realnej w Kole. Pełnomocnik gminny 9 lat, członek Kasy gminnej 8 lat. Prezes Kółka rolniczego i Straży Ogniowej ochotniczej w Bliznej Wsi. Za usuwanie języka rosyjskiego ze szkół i urzędów w 1905 2 miesiące więzienia w Kaliszu.

2. Ks. Dziennicki Stanisław (Narodowe Zjednoczenie Ludowe, od 10. 8. 1919 przedtem Polskie Zjednoczenie Ludowe) Lista 11. Proboszcz w Koninie. Urodzony w 1885 r. w Niemysłowie p. Turek. Licencjat Nauk polityczno-społecznych w szkole nauk polityczno-społecznych przy Uniwersytecie w Lowanium (Belgja). Założyciel w 1913 w Milejowie p. Piotrków Tow. pożyczkowo-oszczędn., Koła młodzieży wiejskiej, organizator przedstawień ludowych. Jako kapelan klasztoru p. p. Dominikanek w św. Annie od 1913—1917 założyciel wypożyczalni książek, organizator kolportażu książek, założyciel szkoły, opiekun ochronki. Prezes Tow. »Nasz Sklep«. B. prezes dozoru szkolnego w Przyrowie, członek Komitetu Ratunkowego w Przyrowie i powiatowego. W 1915 inicjator i sekretarz Związku Oświaty Ludowej w Radomsku, zmienionego następnie na P. M. S. B. prezes Zarządu Okręgowego w Radomsku. Jako wikarjusz w Koninie w 1917-18 prezes P. M. S., członek Rady Zgromadzeń rzemieślniczych, członek Tow. współdzielczego „Księgarnia Polska“

i dozoru szkolnego. Broszura: „Czy wywłaszczać“. Jeden z inicjatorów i założycieli (1916 i 1917) Polskiego Zjednoczenia Ludowego. Członek prezydjum głównego zarządu Polskiego Zjednoczenia Ludowego.

3. Kamieniecki Witold (Narodowe Zjednoczenie Ludowe, przedtem Polskie Zjednoczenie Ludowe) Lista 11. Historyk i profesor Uniwersytetu. Urodzony 1883 r. w Warszawie. Uniwersytet—filozofja—Kraków i Wiedeń, doktorat Kraków. B. Wicedyrektor Departamentu Politycznego I Rady Stanu. Członek zarządu Tow. naukowego w Warszawie, członek Komisji historycznej Akademji Umiejętności w Krakowie i członek Komitetu Kasy im. Mianowskiego. Artykuły polityczne w różnych pismach, książki: „Geneza Poselstwa Litewskiego“, „Rozwój własności na Litwie przed 1529 r.“, „Zjazd Jędrzejowski 1576 r.“ i t. d. Broszury polityczne w sprawie litewskiej i białoruskiej. Wiceprezes Koła poselskiego Pol. Zjednoczenia Ludowego.

4. Kubus Władysław (Polskie Stronnictwo Ludowe, „Wyzwolenie“) Lista 2, zrzekł się w kwietniu 1919 r. mandatu poselskiego. Na jego miejsce Poniatowski Juljusz. Agronom. Urodzony 1886 r. w Petersburgu. Szkoła realna Wilno (1903), agronomja Kraków (1906), 2 semestry wydziału ekonomiczno-społecznego na Uniwersytecie w Brukseli (1912), 2 semestry wydziału rolnego na politechnice czeskiej w Pradze w r. 1913. W Legjonach Polskich od XI 1914—IX 1915 jako plutonowy w 5 p.p. Od XI 1915 do IX 1917 wiceprezes Wydziału Narodowego w Lublinie. W 1917-18 referent polityczny Komendy Naczelnej P. O. W. w Warszawie. W listopadzie 1918 w Rządzie Lubelskim minister rolnictwa, następnie komisarz nadzwyczajny M. S. W. na byłą okupację austrjacką. Od 1917 r. członek zarządu Związku kółek rolniczych. Członek Komisji redakcyjnej organu stronnictwa „Wyzwolenie“. Od 1916 członek zarządu głównego P. S. L.

5. Szymczak Wincenty (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe) Lista 11. Tokarz. Urodzony w 1891 w Kole. Szkoła 6 kl. handlowa w Kole, kursa specjalne. Członek Rady Miejskiej. Były prezes Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich. Członek zarządu, buchalter i sekretarz stowarzyszenia spożywczego „Spójnia“. Sekretarz Rady rzemieślniczej w Kole. Plutonowy P. O. W.

6. Tylman Franciszek (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe) Lista 11. Rolnik. Urodzony 2. 1. 1885 r. w Ostrowitem. Członek Rady gminnej. Praca w Kółkach rolniczych i spółkach.

7. Mrożewski Leonard (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe) Lista 11. Nauczyciel ludowy. Urodzony 6. 11. 1861 w Ozorkowie. Seminarjum nauczycielskie w Łęczycy. Przewodniczący Rady gminnej w Władysławowie p. Konin. Członek Kółka rolniczego, P. M. S., stowarzyszenia spożywczego „Zgoda“, Straży ogniowej i członek Komisji rewizyjnej. Korespondent „Zorzy“, „Gazety Świątecznej“ i „Polski Zjednoczonej“. Za wprowadzenie wykładów po polsku w szkole 2 klasowej w Kole przeniesiony przez rząd rosyjski na inną posadę. W 1915 w lipcu podejrzany o szpiegostwo, zmuszony był emigrować do Rosji, gdzie pełnił obowiązki instruktora w schronisku uchodźców polskich i kierownictwo szkół polskich Centralnego Komitetu Ratunkowego w guberni Moskiewskiej i Twerskiej. Z Rosji powrócił w sierpniu 1918.

Zastępcy listy 11: Miller Kazimierz, rolnik, Osiecza p. Konin.
Flaszewski Antoni, rolnik, Powiercie p. Koło.
Walkowski Kazimierz, rolnik, Kaszuby p. Konin.
Zastępca listy 2: Wiśniewski Adam, robot. folwarczny, Kowalewo p. Słupca.

Okręg Wyborczy 9

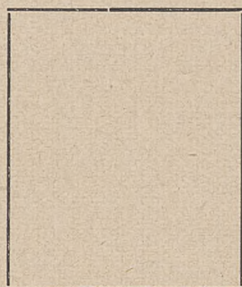
Powiaty: Kutno, Gostynin i Łęczyca. Posłów 7.

Piotrowski Józef

Wojda Teofil

Niewinowski Wład.

Dąbski Jan

Staniszkis Witold

Kamiński Ignacy

Kułakowski Maciej

	Okr. wyb.	Głosowało	1. Związek Ludowo Narodowy	2. Pol. Stron. Ludowe „Piast"	3.	4. Narodowy Związek Rabotniczy	5. Związek Ludowo Narodowy	6. Niemieckie Stronnictwo Ludowe
Pow. Kutno	44	39214	12530	5647	8	1963	4447	311
„ Gostynin	39	32119	12276	11821	3	129	271	2873
„ Łęczyca	63	52133	4112	3763	5	13	24211	2152
Cały 9 okręg	146	123466	28918	21231	16	2105	38929	5336

	7. Pol. Stron. Ludowe „Wyzwolenie“	8. P. P. S.	9. Żyd. Stron. Ludowe	10. Żyd. Socjal. Dem. Kom. „Bund“	11. Żydzi (sjon.)	12. Żydzi (sjon.)	13. Żydzi
Pow. Kutno	954	9190	754	584	2545	281	—
„ Gostynin	1747	955	84	231	1626	102	1
„ Łęczyca	1838	2596	101	121	4230	891	—
Cały 9 okręg	4539	12741	939	936	8501	1274	1

Związek wyborczy 1 i 5 lista—67847 głosów, posłów 5 (lista 1 : 2 i 5 mandat, lista 5 : 1, 3 i 6 mandat, dzielnik dla związku 12976).
„ „ 9 i 11 lista—9440 głosów.
Lista 8—7 mandat, lista 2—4 mandat. Dzielnik Wyborczy 12741.

1. Piotrowski Józef (Zw. Sejm. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe) Lista 5. Rolnik. Urodzony 11. 3 1895 w Tumie p. Łęczyca, ukończył 2 klasv szkoły ludowej w Łęczycy. Członek Rady gminnej i Sejmiku powiatowego. Prezes Kółka rolniczego, Kółka młodzieży w Tumie i Koła okręgowego młodzieży w Łęczycy. Naczelnik Straży ogniowej w Tumie. Członek Centralnego Towarzystwa Rolniczego. Członek Związku florjańskiego na powiat Łęczyca. Członek zarządu powiatowego Związku Kółek rolniczych w Łęczycy i zarządu głównego kółek rolniczych w Warszawie. Jako plutonowy P. O. W. pracował przeszło 2 lata, organizował Straż bezpieczeństwa, brał czynny udział w rozbrojeniu Niemców w Łęczycy. Służył jako plutonowy w 2 pułku ułanów Wojsk Polskich.

2. Wojda Teofil (Polskie Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Rolnik (27 morgów). Urodzony w 1887 w Kompinie p. Łowicz. Ukończył szkołę elementarną i rok szkoły rolniczej w Mieczysławowie. Członek zarządu Kółek młodzieży, Kółek rolniczych, naczelnik Straży ogniowej, członek zarządu Sklepu współdzielczego. Delegat Centralnego Towarzysta Rolniczego.

3. Niewinowski Władysław (Narodowy Związek Robotniczy) Lista 5. Robotnik przędzalni. Urodzony 24. 4. 1892 w Ozorkowie p. Łęczyca. Szkoła elementarna w Ozorkowie. Wiceprezes Rady Miejskiej w Ozorkowie do chwili wyboru do Sejmu. B. członek stowarzyszenia „Wiedza“ w Łodzi. B. prezes Narodowego Związku Robotniczego w Ozorkowie do chwili wyboru do Sejmu. Od 10. 2. 1914 do 29. 5. 1914 służył w 145 pułku piechoty w Petersburgu.

4. Dąbski Jan (Polskie Stronnictwo Ludowe grupa „Piast“). Lista 2. Wszedł do Sejmu w miejsce Kujawy Antoniego. Redaktor naczelny „Kurjera Lwowskiego“. Urodzony w 1880 r. w Kukizowie p. Lwów. Ukończył chemię na Uniwersytecie we Lwowie. Członek Towarzystwa Szkoły Ludowej, Kółek rolniczych, prezes Centrali Współdzielczych Stowarzyszeń rolniczych w Warszawie. Napisał szereg broszur politycznych i w sprawie rolnej. Referent reformy agrarnej (ustawa z 10. 7. 1919) w Sejmie. Wiceprezes Polskiego Stronnictwa Ludowego „Piast“. Wiceprezes Klubu sejmowego P. S. L. „Piast“. Wiceprezes Związku sejmowego posłów ludowych w Sejmie. Porucznik 4 p. Leg. Pol.

5. Staniszkis Witold (Związek Sejmowy Ludowo Narodowy) Lista 1. Profesor szkoły głównej gospodarstwa wiejskiego w Warszawie. Urodzony 20. 12. 1880 r. w Marjampolu. Gimnazjum w Marjampolu i Łomży, wydział przyrodniczy Uniwersytetu warszawskiego (ukończył w 1903). Studjum rolnicze Uniwersytetu krakowskiego (ukończył 1905). W 1915 wiceburmistrz Kutna. Przed 1903 prezes tajnego Towarzystwa oświaty narodowej, członek zarządu Bratniej Pomocy, b. członek Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie (Koło IV akademickie), członek Polskiej Macierzy Szkolnej, b. prezes akademickiego Koła związku pomocy narodowej w Krakowie, b. sekretarz „Sokoła“ w Krakowie, prezes Towarzystwa Krajoznawczego w Kutnie, członek zarządu Towarzystwa rolniczego w Kutnie. Umieszczał artykuły: w „Przeglądzie Rolniczym“, „Tygodniku Rolniczym“, „Gazecie Rolniczej“, „Zorzy“, „Zjednoczeniu“ i „Wiadomościach Politycznych“. Napisał: „Znaczenie kwasu fosforowego w życiu roślin, jego pobieraniu i przebieraniu“, „Uprawa szczegółowa roślin“ (Podręcznik gospodarstwa wiejskiego) „Sprawa rolna“ (bibljoteczka „Zorzy“) oraz umieścił liczne sprawozdania z doświadczeń stacji doświadczalnej w Kutnie. Referent mniejszości reformy rolnej (ustawa z 10. 7. 1919) w Sejmie. Pracował w N. D. do 1911 r., w secesji N. D. (grupa „Tygodnika Polskiego“) do zimy 1915, następnie w Zjednoczeniu Narodowem.

6. Kamiński Ignacy (Związek Sejmowy Ludowo Narodowy). Lista 5. Robotnik rolny. Urodzony 27. 10. 1883 w Ględzianówku p. Łęczyca. Samouk. Członek zarządu i komisji rewizyjnej Stowarzyszenia spożywczego „Mazur“ w Łęczycy, wiceprezes Stowarzyszenia robotników chrześcijańskich. Jako ogniomistrz służył 3 lata (1905—1908) w kaukaskim strzeleckim dywizjonie artylerji. W 1906 brał udział w walce z Tatarami i Ormianami. Jako plutonowy następnie komendant straży bezpieczeństwa publicznego, brał czynny udział w rozbrajaniu Niemców w Łęczycy.

7. Kułakowski Maciej (P. P. S.). Lista 8. Tkacz. Urodzony w 1886 w Umieniu p. Koło. Samouk. Członek zarządu okręgowego P. P. S. w Kutnie. Odsiadywał 14 dni więzienia niemieckiego w Łodzi za sprawy polityczne w 1918.

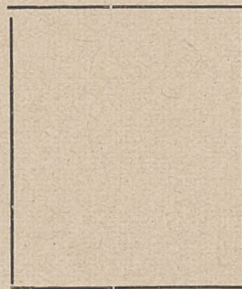
Zastępcy listy 1: Dr. ekonomji Jasiukowicz Stanisław, Chodów p. Kutno.
Duszczyk Aleksander, nauczyciel, Gostynin.
lista 5: Ks. Garncarek Franciszek, proboszcz w Dąbrowicach p. Kutno.
Rączka Józef, rolnik, Grabowiec p. Gostynin.
Pawlak Tomasz, robotnik cukrowni, Leśmierz p. Łęczyca.
lista 8: Krysiak Józef, rolnik, Rolutów p. Kutno.

Okręg wyborczy 10.

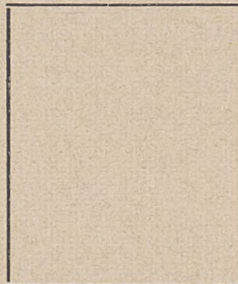
Miasto i powiat Kalisz i powiat Turek. Posłów 6.

Walisiak Józef.

Krzysztoforski Józef.

Mystkowski Kazimierz.

Dr Radziszewski Henryk.

Ks. Biliziński Wacław.

Piechota Szczepan.

	Okręgów wyborczych	Uprawnionych	Głosowało	Głosy nieważne	1. Gminy chlew	2. Polskie Stronnictwo Ludowe Wyzwolenie	3. Stronnictwo Narodowo-Chrześcijań.	4. Polskie Zjednoczenie Ludowe	5. Grupa wyborców stojących na gruncie narodow. (Związek Ludowo-Narod)
Miasto Kalisz	21	20586	14887	37		21	3338	85	4512
Powiat Kalisz	50	60699	47714	229	33	4857	5702	19272	11207
Powiat Turek	48	50128	44227	376	72	5552	396	5277	27896
Cały okęg wyborczy 10	119	131413	104828	642	105	10436	9443	24641	43628

	6. P. P. S.	7. Gminy Staw p. Kalisz	8. Żydowski Komitet Wyborczy	9. Żydowski Socjalno Demokratyczny Kom. Wyb. „Bund“	10. Grupa wyborców okręgu Kalisz — Turek (Parczewski)	11. Związek Ortodoksów	12. Żydowski Socjalno-Demokratyczny Komitet Wyborczy „Poale-Sjon“
Miasto Kalisz	1479	—	1544	472	412	2005	1019
Powiat Kalisz	4170	46	820	70	401	1103	33
Powiat Turek	605	19	630	198	109	1462	11
Cały okręg wyborczy 10	6272	65	2994	741	922	4570	1063

Związek wyborczy list 3, 4, 5 i 10 głosów 78607 — 6 mandatów (4 lista 2 i 5 mandat, 5 lista 1, 3, 4 i 6 mandat).

Związek wyborczy list 8 i 11 głosów 7564.

Dzielnik wyborczy 13101.

1. Walisiak Józef. (Polskie Zjednoczenie Ludowe).

Lista 5. Rolnik. Urodzony w 1887 r. w Dominikowicach. Szkoła rolnicza w Sobieszynie. Członek rady gminnej i prezes dozoru szkolnego w gminie Niewierz. Przez 5 lat instruktor Kółek rolniczych (z tego 2 lata na Chełmszczyźnie). Wiceprezes Kółka rolniczego w Balinie. Umieszczał artykuły rolnicze w »Przewodniku Kółek Rolniczych«.

2. Krzysztoforski Józef. (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 4. Rolnik. Urodzony w 1882 r. w Miłaczewie. Szkoła elementarna. Członek rady gminnej, b. poseł do Dumy. Wiceprezes kółka rolniczego, Prezes kasy pożyczkowej. Artykuły w »Gazecie Świątecznej« i »Przewodniku Kółek Rolniczych«. W roku 1907 za sprawy polityczne odsiedział 6 i pół miesiąca więzienia w Łęczycy.

3. Mystkowski Kazimierz. (Zw. Sejmowy Ludowo-Narodowy). Lista 5. Przemysłowiec. Urodzony 23. 2. 1871 w Ciszewie. Szkoła średnia.

4. Dr. Radziszewski Henryk. (Związek Sejmowy Ludowo-Narodowy). Lista 5. Profesor Uniwersytetu w Lublinie. Urodzony 27. 7. 1873 w Brukseli. Prawo na uniwersytecie Paryż i Szkoła Nauk Politycznych w Paryżu (z nagrodą i odznaczeniem), University w Londynie, prawo na uniwersytecie w Petersburgu, doktorat filozofii uniwersytetu w Krakowie. Docent uniwersytetu w Krakowie i profesor Szkoły głównej gospodarstwa wiejskiego w Warszawie. Członek Towarzystwa Naukowego w Warszawie i członek Komisji historycznej Akademji Umiejętności w Krakowie. B. prezes Stowarzyszenia Pracowników Handlowych, b. prezes Wydziału wyszukiwania pracy, b. skarbnik Domu sierót po robotnikach, b. sekretarz Sekcji Handlowej Tow. Popierania Przemysłu. Członek z wyborów II-giej Rady Stanu. Artykuły w »Bibljotece Warszawskiej«, »Przeglądzie Narodowym«, »Ekonomiście«, »Revue Politique et parlamentaire«, »Gazecie Warszawskiej«, »Gazecie Porannej«, i »Kurjerze Warszawskim«.

Napisane książki: »Skarb i organizacja władz skarbowych w Królestwie Polskiem« (2 tomy), »Bank Polski«, »Warszawa — gospodarstwo miejskie«, »Podatki gruntowe w Królestwie Polskiem«, »Zarys rozwoju przemysłu w Królestwie Polskiem« »Piotr Steinkeller«, »Statystyka szkolnictwa początkowego«, »L'instruction politique au Royaume de Pologne«, »Statystyka stosunków handlowych Królestwa Polskiego z Anglją«, »Podręcznik ekonomji politycznej«, »Nauka skarbowości«, »Polska idea ekonomiczna«, »Polityka ekonomiczna« 3 tomy (w druku).

5. Ks. Bliziński Wacław. (Polskie Zjednoczenie Ludowe od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe).

4 Lista. Proboszcz w Liskowie. Urodzony 28. 7. 1870 w Warszawie. Gimnazjum, seminarjum duchowne, kursa akademickie dla wyższej administracji. Od 1893 — 1900 sekretarz generalny Konsystorza Włocławek i prefekt 6-ej klasy szkoły rzemieślniczej, od 1900 proboszcz w Liskowie, gdzie stworzył cały szereg instytucji

kulturalno-oświatowych. Od 1918 — 1. 2. 19 szef sekcji Ministerjum Pracy i Opieki Społecznej.

6. Piechota Szczepan. (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe).

Lista 5. Rolnik i młynarz. Urodzony w 1871 r. w Michałowie, p. Kalisz. Samouk. Członek Rady gminnej, Rady szkolnej okręgowej (założył 8 szkół), kasjer dozoru kościelnego, ławnik sądu w Kaliszu. Założyciel i przewodniczący Kółka rolniczego w Chełmcach i wiceprezes Związku Kółek rolniczych pow. Kalisz. Artykuły w »Gazecie Świątecznej«, »Kurjerze Kaliskim«, »Gazecie Kaliskiej«. Komedyjka »Trzy dni w kozie«. Służył w armji rosyjskiej.

Zastępcy lista 4: Dunin Wacław, radca M. Sp. Wew. Warszawa,
Dziennicki Józef, rolnik, Niemysłów, p. Turek.

Lista 5: Fiszer Tadeusz, obywatel ziemski, Piątek Wielki, p. Kalisz,
Rudowicz Jan, rolnik, Tyniec pod Kaliszem,
Zielonka Michał, rolnik, Ostrowsko, p. Kalisz,
Kaczorowski Władysław, rzemieślnik, Turek.

Okręg wyborczy 11.

Powiaty Sieradz i Wieluń. Posłów 7.

Kuśmierek Andrzej.

Chadryś Jan.

Szybiłło Teodor.

Pułaski Tadeusz.

Ks. Wróblewski Bolesław.

Baranowski Wincenty.

Śnieguła Andrzej.

Okręgów wyborczych 61 w powiecie Wieluń, 69 w powiecie Sieradz. Razem 130. Związek wyborczy 3 i 8. List wyborczych 9 (3 lista Związek Ludowo-Naro-

dowy, lista 4 Polskie Stronnictwo Ludowe, 6, 7 i 9 żydowskie. Protokułu wyborczego z tego okręgu nie nadesłano, wbrew przepisom wyborczym do kancelarji sejmowej. Aktów wyborczych nie udało się odszukać w Sądzie Najwyższym.

1. Kuśmierek Andrzej (Zw. Sejm. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe).

Lista 3. Rolnik. Urodzony w 1878 roku w Kolonji Potok. Progimnazjum w Sieradzu. B. wójt w Brzeźnie, członek Sejmiku powiatowego w Sieradzu, członek Kółka rolniczego w Brzeźnie.

2. Chadryś Jan (Zw. S. L. N.) Rolnik (20 mórg). Urodzony Dzietrzkowice, p. Wieluń. Szkoła gminna 3 klasowa. Sołtys. Członek Rady Opiekuńczej Powiatowej, członek Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej i sklepu spółkowego. Kasjer Straży ogniowej ochotniczej.

3. Szybiłło Teodor (Związek S. L. N. następnie Zjednoczenie Mieszczańskie).

Lista 3. Rzemieślnik. Urodzony w 1873 w Pniewie, w ziemi Łomżyńskiej. Ukończył 2 klasy gimnazjum w Łomży. B. członek Rady Miejskiej w Łodzi, b. członek z nominacji II Rady Stanu. Inicjator i współzałożyciel Resursy Rzemieślniczej w Łodzi. Jeden z organizatorów wystawy rzemieślniczej w Łodzi w r. 1912, b. delegat na Kongres rzemieślnikówwPetersburgu. B. członek Komitetu Obywatelskiego niesienia pomocy biednym, b. wiceprezes Stowarzyszenia drobnych kupców i rzemieślników, b. członek zarządu Polskiej Macierzy Szkolnej w Łodzi. Skazany administracyjnie przez Kaznakowa za mowę polityczną podczas wyborów do III Dumy na $1^1/_2$ miesiąca więzienia. Przez 10 lat w N. Z. R. (członek zarządu okręgowego w Łodzi), skąd wystąpił w kwietniu 1918. Obecnie założyciel Klubów Mieszczańskich.

4. Pułaski Tadeusz (Związek Sejmowy Ludowo-Narodowy). Lista 3. Ziemianin. Urodzony w Dąbrowie Wielkiej pow. Sieradz. Gimnazjum w Kaliszu i chemja na politechnice w Dreźnie. Członek Sejmiku powiatowego. Radca Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego.

5. Ks. Wróblewski Bolesław (Zw. Sejm. Ludowo-Narodowy).

Lista 3. Proboszcz i Dziekan w Częstochowie. Urodzony 19. 8. 1867 roku w Rzuchowie p. Koło. Gimnazjum w Kaliszu i seminarjum duchowne w Włocławku. B. członek Rady miejskiej w Praszce. B. wiceprezes Kółka rolniczego w Praszce i prezes Rady Opiekuńczej w Praszce. Prezes Rady Opiekuńczej w Częstochowie. Prezes Rady Szkolnej Okręgowej w Częstochowie. Członek wielu stowarzyszeń oświatowych i dobroczynnych. Wybudował nowy kościół w Rędzinach i przebudował i powiększył kościoły w Wolborzu i Praszce. Napisał książkę do modlitwy: »Nieustająca Pomoc Matki Boskiej« i książkę o św. Otylji. W kwietniu 1910 przez rosyjskie władze administracyjnie wyrzucony z parafji Wolborz. Zakaz pobytu i przejazdu przez gubernie Warszawską, Piotrkowską, Lubelską i Siedlecką. Za wyjazd w 1912 do Wolborza na grób ojca postawiony przed sądem, skazany na 100 rubli kary lub 2 tygodnie więzienia. Do wybuchu wojny pod specjalną opieką policji. W 1907 skazany przez Kaznakowa na 50 rubli kary za używanie na procesjach sztandarów narodowych.

6. Baranowski Wincenty (Polskie Stronnictwo Ludowe »Wyzwolenie«).

Lista 4. Siodlarz. Urodzony w 1877 r. w Wydrzynie p. Wieluń. Szkoła elementarna i rzemieślnicza. Członek Rady gminnej i powiatowej, prezes Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej, sekretarz Kółka rolniczego i Czytelni Młodzieży. Artykuły w »Zaraniu« i »Wyzwoleniu«. Członek zarządu głównego i powiatowego P. S. L. Za przekonania polityczne więziony 2 miesiące w Warszawie i wydalony z miasta.

Zastępcy listy 3: Krzywoński Djonizy, gospodarz, Rzętle, p. Wieluń,
Rojewski Leonard, gospodarz, Galewice, p. Wieluń.

Lista 4: Thugutt Stanisław, b. minister spraw wewnętrznych.

Okręg wyborczy 12.

Miasto Łódź. **Posłów 10.**

Michalak Walenty.

Waszkiewicz Ludwik.

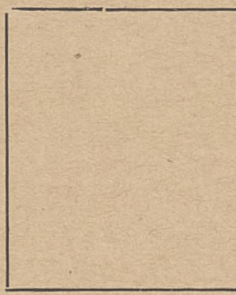
Dąbrowski Jan.

Skulski Leopold.

Harasz Antoni.

Ziemięcki Bronisław.

Napiórkowski Aleks.

Halpern Moszek Ela.

Rosenblatt Jerzy.

Spickerman Józef.

	Uprawnionych	195003
	Głosowało	150143
1.	P. P. S.	32748
2.	Żydowskie Stronnictwo Ludowe	1841
3.	Zjednoczenie żydowskich Wyborców	18251
4.	Żydowskiej Partji Socjalistycznej	5493
5.	Żydzi (Ortodoksi)	12751
6.	Centralny Demokr. Kom. Wyb.	1156
7.	Żydowski Centralny Komitet Wyborczy	12276
8.	Zjednoczenie Narodowe (Związek Lud.-Narod.)	19055
9.	Narodowy Związek Robotniczy	35088
10.	»Bund«	7446
11.	»Fereinigte«	97
12.	Klub mieszczański	2796
13.	Stronnictwo faktycznego równouprawnienia żydów	1143

Dzielnik Wyborczy 11388.

Związek lista 8, 9 i 12 — 5 mandatów; dzielnik związku 9527 lista 9: posłów 3, lista 8: posłów 2.

Związek lista 1 i 6 — 2 mandaty; dzielnik związku 16374 lista 1: posłów 2

Związek lista 4 i 11.

Lista 5 poseł 1.

Lista 7 poseł 1.

Michalak Walenty (Narodowy Związek Robotniczy). Lista 9. Urodzony 14. 2. 1882 w Parzęczewie p. Łęczyca, 2 oddziały szkoły ludowej. B. podmajstrzy robót żelazo-betonowych. B. członek Ligi Narodowej, b. członek »Strzelca« w Rzeszowie, b. członek związku zawodowego robotników przemysłu włóknistego, b. członek Polskiej Macierzy Szkolnej. Jeden z założycieli N. Z. R. Członek Zarządu Okręgowego stronnictwa w Łodzi i kilkoletni członek Zarządu Głównego. Plutonowy Legjonów Polskich. Internowany w Szczypiornie 4 miesiące. Od 1907—1914 r. zmuszony przebywać poza Królestwem (w Galicji).

Waszkiewicz Ludwik (Narodowy Związek Robotniczy). Lista 9-ta. Nauczyciel gimnazjalny. Urodzony 23. 7. 1888 w Łodzi. Ukończył szkołę handlową w Łodzi, matura w gimnazjum św. Anny w Krakowie, absolwent wydziału filozoficznego uniwersytetu w Krakowie. Członek Rady miejskiej w Łodzi, b. przewodniczący »Zarzewia« (Związek Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Niepodległościowej), b. redaktor nielegalnego »Głosu Robotnika« (Łódź). Członek stowarzyszenia zawodowego »Praca« i kooperatywy »Wyzwolenie«. Członek Zarządu Koła Polskiej Macierzy Szkolnej i b. wiceprezes i założyciel »Uniwersytetu Ludowego«. B. współpracownik »Zarzewia« i »Sprawy Robotniczej«. Członek Rady Naczelnej N. Z. R. Sekretarz Klubu posłów sejmowych N. Z. R. Wiceprezes Komisji ochrony pracy. Sekretarz Sejmu. Jeden z inicjatorów bojkotu szkolnego w r. 1906/7 w Łodzi.

Dąbrowski Jan (Narodowy Związek Robotniczy). Lista 9. Urodzony 22. 6. 1876 Potoki p. Łask. Gimnazjum w Łodzi, kursa buchalterji w Elblągu. Bankowiec (1898—1914 i 1. 7. 1918 — 1. 2. 1918 Bank Handlowy w Łodzi, 1. 12. 1918

Polska Kasa Pożyczkowa). Jeden z założycieli »Sokoła« i »Macierzy Szkolnej«. Założyciel VI Łódzkiego Tow. pożyczkowo - oszczędnościowego i wiceprezes. Członek zarządu i prezes Wydziału oświatowego Stowarzyszenia polskich pracowników handlowych. Od 5. 8. 1914—17. 5. 1918 chorąży armji rosyjskiej na wojnie.

S k u l s k i L e o p o l d (Zw. Sejmowy Ludowo - Narodowy, od sierpnia Narodowe Zjednoczenie Ludowe).

Lista 8. Urodzony w 1877 r. w Zamościu. Gimnazjum w Lublinie i Zamościu, politechnika w Karlsruhe (ukończył w r. 1906). B. członek Rady Miejskiej w Łodzi, b. II-gi potem I-szy burmistrz Łodzi. B. przewodniczący Korporacji studentów polaków w Karlsruhe. W r. 1907 prezes »Sokoła« w Łodzi, członek Rady głównej opiekuńczej, prezes okręgu »Sokoła« w Łodzi. Prezes Komisji robót publicznych i prezes Narodowego Zjednoczenia Ludowego.

H a r a s z A n t o n i (Demokracja chrześcijańska, Zw. Sejm. L. N.). Lista 8 Ekspedyent towarów, następnie sprzedawca w fabryce J. K. Poznańskiego w Łodzi. Urodzony w 1878 r. w Łodzi. Ukończył 4 klasową szkołę fabryczną i 4 kl. szkołę handlową niedzielną. Były członek Rady Miejskiej i b. przewodniczący III dzielnicy Komitetu Niesienia Pomocy Biednym. Od lat 14 organizator Stowarzyszeń Robotników chrześcijańskich. Założyciel VII Towarzystwa pożyczkowo-oszczędnościowego. Członek Rady Głównej Opiekuńczej w Łodzi, wiceprezes Towarzystwa śpiewaczego imienia Moniuszki. Członek Rady Głównej Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji i organizator tejże na gruncie łódzkim, Sekretarz Sejmu.

Z i e m i ę c k i B r o n i s ł a w (P. P. S.) Lista 1. Technik. Urodzony 27. 1. 1886. Gimnazjum w Mińsku Litewskim. Politechnika Lwów (budowa maszyn) i wydział mechaniczny Wyższej Szkoły Technicznej w Moskwie. Od 1917 r. sekretarz potem referent w Departamencie i Ministerstwie Pracy. B. Minister Pracy i Opieki Społecznej w gabinecie Moraczewskiego. Więziony przez Niemców. Prezes Komisji Ochrony Pracy.

N a p i ó r k o w s k i A l e k s a n d e r (P. P. S.) Lista 1. Technik. Urodzony 20. 11. 1890 r. Chrzczony p. Maków. Szkoła handlowa w Łomży, politechnika w Liége (Belgja). B. członek »Związku Strzeleckiego«, członek zarządu »Spójni«, sekretarz »Filarecji« w Liége. B. sekretarz Zarządu Głównego Unji Stowarzyszeń Polskiej Młodzieży Postępowej i Niepodległościowej (1913/14). Artykuły w »Jedności Robotniczej« i »Robotniku«. Redaktor »Łodzianina«. W kl. VI-ej szkoły handlowej agitacja między rosyjskim garnizonem, denuncjowany i więziony; zwolniony przez sąd wojenny z powodu niepełnoletności. W 1912 więzień w Będzinie. Kierownik okręgu P. P. S. w Łodzi za okupacji niemieckiej w 1918. Sekretarz Klubu sejmowego P. P. S. Od 3. 8. 1914 r. do kryzysu przysięgowego w lipcu 1917 r. służył w Legjonach Polskich w 1 pułku piechoty, następnie w 1 p. ułanów (jako chorąży od 1. 11. 1916).

H a l p e r n M o s z e k E l a (Wolny Związek Posłów żydowskich). Lista 5. Rabin w Łodzi od 1914. Urodzony w 1872 w Lublinie. Wykształcenie domowe, egzamin z 6-ciu klas jako eksternista w Kaliszu. Prezes honorowy Stowarzyszenia »Agudas Hoortodoxym«.

D r. R o s e n b l a t t J e r z y (Wolny Związek Posłów żydowskich — Sjonista). Lista 7. Lekarz. Urodzony w 1872 roku w Lublinie. Gimnazjum Warszawa,

medycyna Warszawa, specjalne studja Berlin i Londyn. Podczas wojny lekarz w lazarecie Wszechrosyjskiego Ziemskiego Związku. Radny i wiceprezes Rady Miejskiej. w Łodzi. B. członek II Rady Stanu z wyborów. Prezes frakcji żydowskiej w Radzie Miejskiej. Prezes Łódzkiego Komitetu sjonistycznego, prezes Towarzystwa literacko-muzycznego »Hasomir«. Założyciel i komendant Łódzkiego Żydowskiego Skautingu Członek Żydowskiej Tymczasowej Rady Narodowej i Centralnego Komitetu Sjonistycznego w Polsce. Artykuły w prasie żydowskiej i polsko-żydowskiej.

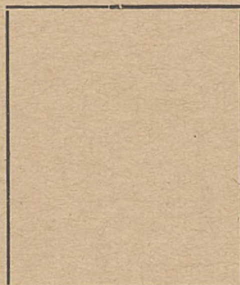
Spiekerman Józef (Niemieckie Stronnictwo Ludowe). Lista 3. Dyrektor i kasjer Bałuckiego Towarzystwa Wzajemnego Kredytu. Urodzony 6. 3. 1870 Błoto p. Łódź. Szkoła elementarna w Łodzi i szkoła majstrów w Minden. B. członek Rady Miejskiej w Łodzi i jej sekretarz. Ławnik Sądu Pokoju. Członek cechu stolarskiego. Wiceprezes I dzielnicy Wydziału Dobroczynności Publicznej.

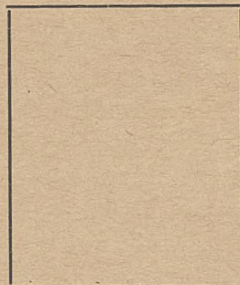
Zastępcy listy 1: Pudlarz Franciszek, tkacz, Łódź.
Remiszewski Antoni, Łódź.
3: Utta August, Łódź.
5: Fajner Józef Elia, rabin, Łódź.
7: Dr. Braude Markus, kaznodzieja, Łódź.
8: Wolczyński Józef, robotnik, Łódź.
Jezierski Stanisław, nauczyciel, Łódź.
9: Hellich Stanisław, tokarz, Łódź.
Wasilewski Tomasz, nauczyciel, Łódź.
Sadoczyński Kazimierz, kolejarz, Łódź.

Okręg wyborczy 13.

Powiat Łódź, Brzeziny, Łask. Posłów 10.

Stępień Kazimierz.

Lewy Stanisław.

Tomczak Mieczysław.

Dr. Fichna Bolesław.

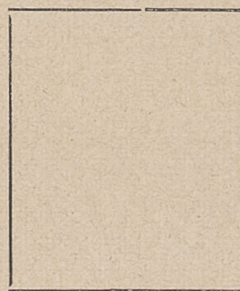

Śrótka Roman.

Kwiatkowski Władysław.

Piotrowski Antoni.

Szczerkowski Antoni.

Wolff Ludwik.

Stolarski Błażej.

	Ilość Komisji	Upoważnionych	Głosów ważnych	Nieważne	1. Narodowy Komitet Wyborczy	2. Grupa Włościjańska	3. Chłopski Narodowy Kom. (PSL. „Piast" i N. Z. R.)	4. P. S. L. „Wyzwolenie"	5. P. P. S.	6. Gminy Nowosolna
Powiat Łódź	55	54643	46404	90	14315	14	12608	2659	4835	7
„ Łask	56	57508	47264	1331	8511	—	22609	2459	4399	1
„ Brzeziny	64	62820	49818	105	15368	1005	10542	8155	3769	2
Razem okręg wyborczy 13	175	174961	143786	1526	38194	1019	45759	13273	13303	10

	7. Żydowski Ludowy Kom. Wyb.	8. Żydow Socjalist. Partja „Vereinigte"	9. Niemieckie Stronnictwo Ludowe	10. Żydowska Rada Narodowa	11. Żydzi	12. Zrzeszenie Ortodoksów	13. Gminy Babice	14. Ewangelicki Związek Ludowy	15. Stronnictwo Faktycznego równoupraw. Żydów
Powiat Łódź	43	127	8734	1582	141	1317	1	5	16
„ Łask	2	4	4947	1572	715	2040	—	2	3
„ Brzeziny	464	1	4260	3347	618	2166	—	43	78
Razem okręg wyborczy 13	509	132	17941	6501	1474	5523	1	50	97

Wyborczy związek 2 i 3 lista — 46775 (3 lista 4 mandaty).

Dzielnik wyborczy 11694.
Lista 1 – 3 mandaty.
„ 4 — 1 mandat.
„ 5 — 1 „
„ 9 — 1 „

Stępień Kazimierz (Polskie Stronnictwo Ludowe »Piast«). Lista 3. Rolnik. Urodzony 1882 roku w Strońsku p. Łask. Dwie klasy szkoły elementarnej w Sieradzu. Radny gminy i członek Sejmiku w Łasku. W 1914 członek Zarządu Spółki mleczarskiej i Kółka rolniczego w Kwiatkowicach. Członek Zarządu Kółka rolniczego. Służył jako wachmistrz 52 pułku kawalerji 4 lata, na wojnie europejskiej 1914—1917. Od 1917 I Korpus Wojsk Polskich.

Lewy Stanisław (Polskie Stronnictwo Ludowe »Piast«). Urodzony 8 3. 1883 w Nowych Chojnach p. Łódź. Wykształcenie elementarne.

Tomczak Mieczysław (Narodowy Związek Robotniczy). Lista 3-cia Tkacz. Urodzony w Lupatówku p. Kolo 16. 9. 1887 r. Szkoła ludowa w Pabianicach. Członek Związków zawodowych i kooperatyw.

Dr. Fichna Bolesław (Narodowy Związek Robotniczy). Lista 3-cia. Prawnik. Urodzony w 1891 w Łodzi. Wydział prawny Uniwersytetu w Krakowie, Członek Rady Miejskiej w Łodzi, B. Członek tymczasowego prezydjum Rady Robotniczej w Łodzi. B. prezes Tow. Szkoły Ludowej — Koło akademickie w Krakowie. Podporucznik I Brygady Legjonów Polskich, ranny 18. 10. 1914 pod Krzywopłotami. Od 2. 4.—19. 7. 1914 więziony w Warszawie za sprawy polityczne, od 20. 7.—27. 7. 1917 więzienie niemieckie w Łodzi za pracę w P. O. W.

Srótka Roman (Zw. Sejm. Lud. Narodowy, następnie od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Rolnik. Urodzony 11. 6. 1888 r. w Pabianicach. Szkoła handlowa 4 kl. w Pabianicach. Członek Rady gminnej i Członek Wydziału Sejmiku. Sekretarz Zarządu Kółek rolniczych ziemi Szadkowsko - Łaskiej (1917 i 1918). Członek Rady głównej Centralnego Związku Kółek Rolniczych. Członek Rady szkolnej, członek sklepu współdzielczego.

Kwiatkowski Władysław (Związek Sejmowy L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Rolnik (30 mórg), 6 klas gimnazjalnych w Piotrkowie, 2 kursa szkoły mechanicznej Wawelberga w Warszawie. Członek Rady gminnej i Rady szkolnej okręgowej. Przewodniczący Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Modlnicy. Były sekretarz Związku Sejm. Ludowo-Narodowego. Artykuły w pismach ludowych.

Piotrowski Antoni (Zw. S. L., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Rolnik. Urodzony 13. 5. 1877 r. w Bedoniu p. Brzeziny. Szkoła elementarna. Członek Rady gminnej i Sejmiku powiatowego w Brzezinach. Wiceprezes dozoru szkolnego w Gałkówku. Służył w wojsku rosyjskiem.

Wolff Ludwik (Niemieckie Stronnictwo Ludowe). Lista 9. Ewangelik. Dyrektor seminarjum nauczycielskiego w Łodzi. Urodzony 3. 2. 1859 w Sypniu p. Łowicz. Seminarjum nauczycielskie w Warszawie i 3 lata na kursach uniwersyteckich w Jenie. Założyciel Zrzeszenia Towarzystw śpiewaczych niemieckich i prezes 1908—1914. Wydawca i redaktor (1912 — 1913) miesięcznika naukowego »Geistiges Leben«.

Szczerkowski Antoni (P. P. S). Lista 5. Bezwyznaniowy. Tkacz. Urodzony 1881 Gorzew p. Łask. Szkoła gminna 3 klasowa. Członek Rady Miejskiej w Pabianicach. B. przewodniczący Rady Delegatów Robotniczych. Sekretarz w Robotniczem Stowarzyszeniu spożywczem »Związkowiec«. B. prezes związku włóknistego i Robotniczego Stowarzyszenia oświatowego »Światło« w Pabianicach. Były współpracownik tygodnika »Wiedzy«, »Głosu Robotniczego«, »Robotnika« i innych. Za czasów rosyjskich aresztowany 5 razy, odsiedział 5 miesięcy więzienia w Łodzi. Służył w armji rosyjskiej 5 miesięcy.

Stolarski Błażej (Polskie Stronnictwo Ludowe »Wyzwolenie«) Lista 4. Rolnik. Urodzony 2. 2. 1880 w Ciebłowicach p. Opoczno. Samouk. Sołtys przez 6 lat, wójt gminy Będków, członek Rady gminnej, Sejmiku w Łodzi. Członek I-ej Rady Stanu, z której ustąpił 2. 7. 1917. B. minister rolnictwa i dóbr państwowych. Długoletni prezes i kierownik Kółka rolniczego, długoletni instruktor Kółek rolniczych, kilkoletni wiceprezes Związku Kółek Rolniczych. Członek Rady Nadzorczej Wzajemnych Ubezpieczeń budynków od ognia. Artykuły w pismach »Lud Polski«, »Wyzwolenie«, »Gazeta Polska« i »Przewodnik Kółek i Spółek rolniczych«. Broszura »Chłop polski a reforma rolna«. Prezes stronnictwa P. S. L. od założenia i prezes Klubu sejmowego P. S. L.

Zastępcy: Lista 1: Sutowski Tadeusz, inżynier, Łódź.
Weiss Artur, robotnik, Pabianice.
Malcz Bolesław, ziemianin, Olszowa gm. Łazisko.
„ 3: Ks. Antoni Machnikowski, prob. Gałków p. Brzeziny.
Kałuszka Jan, gospodarz, Petrykozy.
Rychter Aleksander, tkacz, Tomaszów.
Antoniewski Józef, gospodarz, Dziechtarz p. Łask.
„ 4: Mieszko Józef, rolnik, Biskupia Wola p. Łódź.
„ 5: Luboński Teofil, snowacz, Łódź.
„ 9: Friese Oskar, buchalter, Konstantynów.

Okręg wyborczy 14.

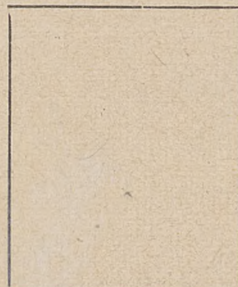
Powiaty Łowicz, Skierniewice, Rawa i Sochaczew. Posłów 6.

Wróbel Tomasz.

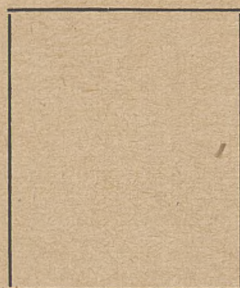
Grabski Władysław.

Gradowski Józef.

Szewczyk Adam.

Kurczak Teofil.

Mąkalski Juljan.

	Okręgów Wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Nieważne	1. P. P. S.	2. Polskie Stronnictwo Lud. „Wyzwolenie"	3. Związek Ludowo-Narodowy	4.	5. Zjednoczone Stron. Lud. „Piast"	6. Żydzi
Pow. Łowicz	29	47669	39456	174	2636	5280	14092	16	5612	553
„ Skierniewice	21	31485	23320	121	600	1625	9803	135	333	441
„ Rawa	28	38204	31135	201	162	8008	367	16259	491	785
„ Sochaczew	22	27045	20546	120	3654	1941	6641	9	601	520
Razem okręg wyborczy 14	100	144403	114457	616	7052	16854	30903	16419	7037	2299

	7. Bezpartyjno Narodowa (Zw. S. L. N.)	8. Narodowo Robotniczy Kom. Wyb.	9. Grupa zrzeszenia żydów	10. Żydowska P. S. Demokr. „Poalej Sion"	11. Żydowskie Stronnictwo Ludowe	12.	13. Żydowski Centr. Kom.	14. Związek Żyd. Ortodoksów „Szlome Emune Izr."	15. Lista Skierniewicko-mieszczańska	16. Robotniczo Narodowa
Pow. Łowicz	6769	18	58	389	824	—	—	—	27	3182
„ Skierniewice	7569	189	57	11	640	—	—	—	19	898
„ Rawa	2971	269	157	14	1407	1	1	4	15	224
„ Sochaczew	6005	8	60	69	638	1	—	—	43	356
Razem okręg wyborczy 14	23314	484	332	483	3509	2	1	4	104	4660

Związek wyborczy lista 3, 4, 5, 7, 15, 16.
Dzielnik dla Związku 11657.
Dzielnik wyborczy 16487.
Lista 3 — posłów 2.
„ 4 — „ 1.
„ 7 — „ 2.
„ 2 — „ 1.

1. W r ó b e l T o m a s z (Pol. Stron. Lud. »Piast«). Lista 3. Rolnik. Urodzony 20. 9. 1878 Strugienice p. Łowicz. Szkoła ludowa. Członek Rady Gminnej

i Sejmiku Powiatowego. Członek Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej. Prezes Ochotniczej Straży Ogniowej, członek Kółka rolniczego.

2. Grabski Władysław (Zw. S. L. N.) Lista 7. Ziemianin. Urodzony 1874 roku w Borowie. Szkoła nauk politycznych Paryż, wydział historyczny Sorbony w Paryżu i agronomia Halla. Poseł I, II i III Dumy. B. wiceprezes Centralnego Komitetu Obywatelskiego w Warszawie i prezes tegoż Komitetu w Rosji. B. minister rolnictwa w gabinecie Świerzyńskiego. Delegat Polski na Konferencję pokojową. Prezes Głównego Urzędu Likwidacyjnego. Założyciel i członek Zarządu Towarzystwa Melioracyjnego, założyciel Spółki włościjańskiej, Kółka rolniczego i Mleczarni spółkowej, Stacji rolniczej w Kutnie, Spółkowej drenarni. Liczne artykuły w prasie w latach 1906—1911. »Historja Towarzystwa Rolniczego« (2 tomy), »Stosunki służbowo-robotnicze rolne w Królestwie Polskiem« i cały szereg innych prac. W 1906 3 tygodnie więzienia za mowę wygłoszoną do włościan o eksploatowaniu kraju przez Rosjan, po powrocie z Rosji więziony 5 miesięcy w Modlinie przez Niemców.

3. Gradowski Józef (Zw. Sejm. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 4. Rolnik - maślarz. Urodzony 19. 9. 1878 w Olszowej Woli p. Rawa. Szkoła gminna. Kasjer Kasy pożyczk.-oszczędn.

4. Szewczyk Adam (Zw. Str. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 3. Nauczyciel. Urodzony w 1892 r. Kampinos p. Sochaczew. Szkoła miejska 6 klasowa i kursa pedagogiczne Warszawa. Członek Rady Gminnej, sekretarz Kółka Rolniczego, prezes Koła Młodzieży, członek Stowarzyszenia budowlanego.

5. Kurczak Teofil (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 2. Rolnik. Urodzony w 1877 r. w Ostrowie p. Łowicz. Szkoła ludowa, kursa pszczelniczo-ogrodnicze w Warszawie i praktyka w Mydlnikach. Członek Rady gminnej i Sejmiku. Członek Zarządu Okręgowego Kółek rolniczych w Łowiczu i członek Zarządu głównego Związku Kółek rolniczych. Naczelnik Ochotniczej Straży Ogniowej. Artykuły w »Życiu Gromadzkiem«, »Siewbie«, »Zorzy« i »Zaraniu«. Więziony dwa miesiące w Cytadeli warszawskiej, $1^1/_2$ roku na wygnaniu za granicą Królestwa.

6. Mąkolski Julian (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 7. Rolnik Urodzony 17. 6. 1873 r. Skierniewka Lewa. Szkoła ludowa 3 klasowa. Był w niewoli niemieckiej.

Zastępcy: Lista 2: Thugutt Stanisław, b. Minister Spraw Wewnętrznych.
„ 3: Góral Jakób, gospodarz, Trzcianna p. Skierniewice.
Pluta Władysław, gospodarz, Sadkowice p. Rawa.
„ 4: Ks. Dyżewski Franciszek, proboszcz, Inowłódź.
„ 7: Zdanowski Władysław, gospodarz, Seroki.
Urbankowa Magdalena, żona gospodarza, Duplice Małe.

Okręg wyborczy 15.

Powiaty Błonie, Grójec i lewy brzeg powiatu Warszawa. Posłów 8.

Orzechowski Józef.

Galiński Wincenty.

Ks. Nowakowski Marceli.

Majewski Stanisław.

Marylski Antoni.

Malewski Bronisław.

Dobrowolski Władysław.

Burakowski Piotr.

	Ilość Okręgów głosowania	Uprawnionych	Głosowało	Nieważne	1. Zw. Sejm. Lud. Narod.	2. Żyd. Stron. Ludowe	3. Polskie Stron. Ludowe Wyzwolenie	4. Sjoniści	5. P. P. S.	6. Miejscowi Ludowcy	7. Grupa narod. włościjańsko-robotnicza
Pow. Błonie	52	54351	41818	213	23232	1338	4394	1462	7883	106	3100
„ Grójec	53	61727	49966	132	33540	2545	9799	2141	1159	7	643
„ Warszawa po lew. brz. Wisły	34	37634	26400	172	19831	259	999	598	2862	12	1667
Razem okręg wyborczy 15.	139	153712	118184	517	76693	4142	15192	4201	11904	125	5410

Maximum głosujących w jednym obwodzie wyborczym 91.7 %, minimum 58.3 %.
Związek wyborczy lista 1 i 7 — 82103, dzielnik dla związku 11904.
Związek 6 mandatów z listy 1-szej, dzielnik wyborczy 12782.
Lista 3 — mandat 1.
„ 5 — „ 1.

Orzechowski Józef (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Rolnik. Urodzony w 1885 r. w Goszczynie p. Grójec.

Wykształcenie domowe. Członek Rady gminnej, Rady Szkolnej, Sejmiku. B. naczelnik Gminnej Ochrony Narodowej. Prezes Kółka rolniczego w Goszczynie, członek zarządu Sklepu spółkowego, naczelnik Ochotniczej Straży pożarnej, członek Zarządu Okręgowego i Centralnego Kółek rolniczych.

Galiński Wincenty (N. Z. R.) Lista 1. Malarz. Urodzony 24. 4. 1885 Żyrardów. Szkoła 4 kl. rzemieślnicza w Warszawie. Członek Rady Miejskiej w Żyrardowie. Członek stowarzyszenia kooperatywnego »Siła«, żyrardowskiego Stowarzyszenia spoż., Tow. Opieki nad żołnierzem polskim, w »Lirze«, w »Sokole« i innych. B. komisarz I Komisarjatu w Żyrardowie w drodze wyboru po 11. 11. 1918. Od 1907—1909 służył w pułku Izmaiłowskim w Petersburgu jako starszy podoficer, zwolniony jako chorąży. Od 1. 8. 14—23. 1. 1918 armia rosyjska, następnie 1 pułk ułanów Legjonów. Więziony w Mokotowie od 25. 11. 1905—8. 6. 1906 i w fortach Aleksego od 8. 6.—26. 9. 1906.

Ks. Nowakowski Marceli (Zw. S. L. N.) Lista 1. Profesor seminarjum duchownego. Urodzony 20. 9. 1881 roku w Przybyszewie p. Grójec. Filozofja Rzym i wydział teologiczny Innsbruk i Monachjum. B. Członek Komitetu Opieki nad jeńcami. Członek założyciel Polskiego Czerwonego Krzyża, sekretarz Rady Nadzorczej Polskiej Macierzy Szkolnej.

Majewski Stanisław Jan (Zw. S. L. N.) Lista 1. Dyrektor zarządzający fabryki ołówków (Tow. akcyjne). Urodzony w 1860 r. w Lublinie. Gimnazjum realne Warszawa, instytut technologiczny Petersburg (inżynier-technolog). Od 1885 r. żywy udział w pracach Towarzystwa Kredytowego m. Warszawy. Inicjator i organizator w r. 1898 Stowarzyszenia Techników w Warszawie. B. członek prezydjum Komitetu Obywatelskiego pow. Warszawskiego (1914), członek prezydjum Komitetu Obywatelskiego gub. Warszawskiej (1905). Przez 3 lata w Rosji na wygnaniu. W Rosji wyjednał u p. Kerbedziowej 1 miljon dla stworzenia Banku Przemysłowo-handlowego (fundacja, której jest kuratorem dotąd nie zrealizowana). Artykuły w sprawach ekonomiczno-przemysłowych w »Kurjerze Warszawskim«, »Gazecie Polskiej«, »Gazecie Warszawskiej« i w innych. Książka »Długoterminowy kredyt hipoteczny« (1904). W roku 1881 przez tydzień więziony w Petersburgu w Zamku Litawskim.

Marylski Antoni (Zw. Sejm. L. N.) Lista 1. Ziemianin. Urodzony w 1865 w Warszawie. Uniwersytet w Krakowie, Paryżu i Heidelbergu. B. członek II Rady Stanu z wyborów, pełnomocnik gminy, członek Sejmiku. Prezes Okręgowego Tow. Rolniczego i Centr. Tow. Roln. (Członek Komitetu). Artykuły w »Gazecie Warszawskiej«, »Przeglądzie Narodowym«, »Kurjerze Warszawskim«, »Tygodniku Ilustrowanym«, »Polaku«, »Ognisku«, »Nowem Ognisku«. Książki: »Historja włościan w Polsce«, »Dzieje sprawy żydowskiej w Polsce«, »Jenerał Karol Malczewski«, »Polityka Narodowa«, »Wobec zbrodni«, »Próżno zastawiają sieci«, »Podręcznik dla pełnomocników gminnych«, »Od Jasnej Góry do Hellberga«, »Wydawnictwo pisarzy politycznych«, «Quelques reflexions sur l'autriche en juxtaposition avec la cause polonaise«, »Nauka i sztuka wywłaszczania«, »Lud i naród« i inne. Od 1906—1914 r. członek zarządu N. D., w r. 1914 założył »Stronnictwo Narodowe«, a po jego opuszczeniu wstąpił do »Zjednoczenia Narodowego«.

D r. M a l e w s k i B r o n i s ł a w (Zw. S. L. N.) Lista 1. Lekarz, kierownik zakładu leczniczego w Grodzisku. Urodzony w 1874 w Kutais na Kaukazie. Poseł z Lubelskiego do I Dumy. B. orezes Polskiej Macierzy Szkolnej w Lublinie. B. Prezes Komitetu Obywatelskiego Błońskiego w 1914. Prezes Oddziału Błońskiego Polskiego Towarzystwa Czerwonego Krzyża. Wiceprezes »Sokoła« w Grodzisku. Liczne prace naukowe lekarskie. Do 1907 członek stronnictwa N. D. B. szef sanitarny Związku Miast rosyjskich na terenie północnym wojny i członek Naczelnej Rady Sanitarnej tego frontu. Generał podporucznik-lekarz, b. szef Departamentu sanitarnego M. S. W., b. lekarz naczelny I korpusu Dowbora Muśnickiego.

B u r a k o w s k i P i o t r (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 3. Rolnik. Urodzony w 1887 roku w Bobrowicach p. Grójec. Gimnazjum (6 klas) w Warszawie i szkoła chorążych w Petersburgu. Porucznik armji rosyjskiej, następnie II korpusu Wschodniego generała Michaelisa. W wojnie europejskiej brał udział od 14. 10. 1914 do 3. 5. 1918. W stronnictwie pracuje od 3. 5. 1918.

D o b r o w o l s k i W ł a d y s ł a w K a z i m i e r z (P. P. S.) Lista 5. Kotlarz. Urodzony 15. 2. 1886 w Jangarzewie p. Grójec. Szkoła rzemieślnicza 3 kl. Od 1903 — 1905 pracuje w partji, potem w Ameryce Północnej, kasjer kooperatywy »Promień«.

Zastępcy: Lista 1: Witkowski Piotr, włościanin. Wolica p. Błonie.
Sikorski Józef, rolnik, Wola Krobowska p. Grójec.
„ 3: Marczewski Marcin, lekarz weterynarji, Warszawa.
„ 5: Choiński Władysław, robotnik, Żyrardów.

Okręg wyborczy 16.

Miasto Warszawa. **Posłów 16.**

Obwodów głosowania	408
Uprawnionych około	433000
Głosowało	297252

1.	Republikański Zjedn. Komitet wyborczy	4208
2.	P. P. S.	42971
3.	Centralny Demokratyczny Komitet Wyborczy	2157
4.	Lista Żydowskich Stronnictw Demokratycznych	814
5.	N. Z. R.	6500
6.	Lista pracownicza	669
7.	Narodowy Komitet Ludu Pracującego	2690
8.	Żyd. Soc. Dem. Partja Robotnicza »Poale Sjon«	2593
9.	Centr. Org. Żydów Ortodoksów »Szlome Emune Izrael«	13347
10.	Narodowy Kom. Wyborczy Str. Demokratyczn. (Zw. Sejm. L. N.)	160944
11.	Tymczasowa Żydowska Rada Narodowa	18604

12.	Orędy Wolnego Zjednoczenia Stron. Ludowego i Narodowego	15
13.	Centrum Kobiece	51
14.	Komitet mieszczański	429
15.	Inteligencja Demokratyczna	1322
16.	Centr. Kom. Wyb. Organizacji Kupieckich	6596
17.	Żydowskie Stronnictwo Ludowe	28551
18.	Kom. Wyb. Żyd. Partji Rob. „Vereinigte"	15
19.	Partja równości obywatelskiej Żydów-Polaków	3912
20.	Stronnictwo Niezawisłych Żydów Polskich	511
21.	Lista Marjana Zbrowskiego	347

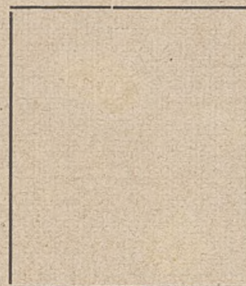
Związek Wyborczy 1, 3 i 6 lista.
„ „ 4, 9 i 17 lista, 5 i 11 mandat z listy 17, dziel. zw. 14275.
„ „ 5 i 15 lista.
„ „ 7, 12 i 21 lista.
„ „ 8 i 18 lista.
Lista 10: 11 mandatów: 1, 2, 3, 6, 7, 8, 9, 12, 14, 15 i 16 mandat.
„ 2: 2 mandaty: 4 i 10 mandat.
„ 11: 1 mandat — 13 mandat.

Dzielnik wyborczy 14631.

Paderewski Ignacy.

Dmowski Roman.

Dr. Balicka Gabrjela.

Barlicki Norbert.

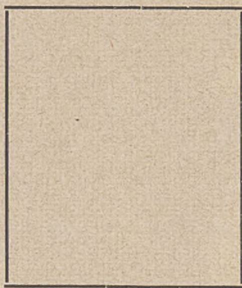

Naumberg Dawid.

Gdyk Ludwik.

Rudnicki Jan.

Brun Stanisław.

Dr. Dubanowicz Edw.

Perl Feliks.

Hirszhorn Samuel.

de Rosset Aleksander.

Grünbaum Izaak.

Jabłonowski Władysław.

Dr. Rottermund Stefan.

Ks. Kaczyński Zygmunt

1. Paderewski Ignacy. Bezpartyjny. Lista 10. Artysta-muzyk. Urodzony w 1860 r. Prezydent Ministrów i Minister Spraw Zagranicznych. Delegat na Konferencję pokojową. B. członek Narodowego Komitetu w Paryżu, wysłany z jego ramienia do Stanów Zjednoczonych dla organizowania armji polskiej. Fundator pomnika grunwalwaldzkiego w Krakowie.

2. Dmowski Roman (N. D.) Lista 10. W Sejmie jeszcze nie zasiadał. Publicysta. Urodzony 9. 8. 1864 w Warszawie. Gimnazjum III Warszawa, wydział nauk przyrodniczych Uniwersytetu w Warszawie ze stopniem Kandydata (1890). Specjalne studja biologiczne pod kier. prof. Augusta Wrześniowskiego. Krótkie studja w Paryżu. W Anglji przez 1½ roku badał emigrację i kolonizację, w 1899 badanie osadnictwa polskiego w Brazylji, w 1904 badanie osadnictwa w Kanadzie i Stanach Zjednoczonych. Pobyt w Japonji. W 1905 po manifeście październikowym powrót do kraju. Organizator i twórca z Popławskim i Balickim kierunku Nar.-Dem. B. Poseł do 2 i 3 Dumy z m. Warszawy (mandat składa 1909). B. Prezes Koła Polskiego w Dumie. B. Prezes Centralnego Komitetu Narodowego. B. Prezes Komitetu Narodowego w Paryżu. Delegat na Konferencję pokojową w Paryżu. Od 1891 artykuły społeczne i polityczne w tygodniku „Głos“. Od lipca 1895 wydawca i redaktor od 1902 tygodnika, następnie miesięcznika „Przegląd Wszechpolski“ we Lwowie, następnie w Krakowie. W 1907 r. redaktor „Gazety Polskiej“ i „Gazety Warszawskiej“. W 1915 założyciel „Sprawy Polskiej“ w Petersburgu. Liczne feljetony w «Słowie Polskiem». Napisane książki: «Studja nad szkołą rosyjską w Polsce» (1892), «Młodzież w zaborze rosyjskim», «Gawędy sąsiedzkie» (1897), «Demokracja Narodowa i jej zasady» (1908), «Wychodźtwo i osadnictwo», «Myśli nowoczesnego Polaka» (1904, 8

wydania), «Niemcy, Rosja i kwestja polska» (1908, tłom. francuskie 1909 i rosyjskie), «Upadek myśli konserwatywnej w Polsce» (1912). W 1892 więziony 5 miesięcy w cytadeli warszawskiej pod zarzutem udziału w przestępstwach politycznych z powodu setnej rocznicy Konstytucji 3 Maja, 3 lata dozoru policyjnego bez prawa zamieszkiwania na ziemiach polskich. Z tego powodu mieszkał z górą rok w Mitawie.

3. Dr. Balicka Gabrjela (Związek Sejmowy Ludowo - Narodowy). Lista 10. Doktorat chemji w Genewie. Studja dodatkowe w Krakowie. B. kierowniczka Seminarjum dla nauczycielek ludowych.

4. Barlicki Norbert (P. P. S.) Lista 2. Nauczyciel szkół średnich. Ewangielik. Urodzony w 1880 r. w Sieciechowie p. Kozienice. Gimnazjum Radom, prawo na Uniwersytecie w Warszawie, studja społeczne w Brukseli, wydział ekonomiczno-polityczny (1 rok) w Petersburgu. B. członek Rady Miejskiej w Warszawie. B. prezes Koła socjalistycznego studentów na Uniwersytecie w Warszawie. Artykuły w „Górniku“, „Łodzianinie“, Dzienniku Wileńskim“ i „Kurjerze Sosnowickim“. W roku 1911 więziony przez Moskali przez 3 tygodnie na zasadzie podejrzeń, za protest przeciw wyborom do Rady Stanu w Radzie Miejskiej Warszawskiej skazany przez Niemców na 7 miesięcy twierdzy w Modlinie (uwolniony 11. 11. 1918). B. członek Centralnego Komitetu P. P. S., obecnie członek Rady Naczelnej P. P. S. Wiceprezes Klubu sejmowego P. P. S.

5. Pryłucki Nojach (Żydowskie Stronnictwo Ludowe). Lista 17-ta. Mandat unieważniony wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 10 — 24 maja 1919. Na jego miejsce wszedł do Sejmu:

Naumberg Dawid (Żydowskie Stronnictwo Ludowe). Lista 17. Literat. Religji mojżeszowej. Urodzony w 1874 r. w Mszczonowie. Wolny słuchacz uniwersytetu w Jenie i Heidelbergu. Prezes Żydowskiego Związku Szkolnego i Prezes Rady Zawodowej Związku Dziennikarzy i Literatów Żydów. Długoletni współpracownik różnych dzienników i wydawnictw w kraju i w Ameryce. Tomów 5 pism beletrystycznych, prace krytyczne i dramat: »Rodzina«. Aresztowany dwa razy przez ochranę rosyjską. Wiceprezes Żydowskiego Stronnictwa Ludowego.

6. Gdyk Ludwik (Zw. Sejm. Lud. Narod., następnie Narodowy chrześcijański Klub robotniczy). Lista 10. Zecer. Urodzony w 1876 roku w Warszawie. Szkoła VI klasowa miejska. B. członek i sekretarz sekcji Straży Obywatelskiej w Warszawie. B. zastępca radnego w Radzie Miejskiej w Warszawie. Skarbnik Stowarzyszenia spożywczego „Wspólna Praca“. Organizator Związków Zawodowych Chrześcijańskich. Członek Towarzystwa Ogrodów Robotniczych. Praca publicystyczna w »Pracowniku Polskim« (organ stowarzyszenia robotników chrześcijańskich). Więziony przez Niemców w cytadeli warszawskiej. Członek Rady Głównej Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji i Organizator. B. sekretarz Klubu sejmowego ludowo-narodowego. Wiceprezes Narodowego Chrześcijańskiego Klubu robotniczego.

7. Rudnicki Jan (Zw. Sejm. L. N.) Lista 10. Rzemieślnik. Urodzony w 1867 r. w Warszawie. Gimnazjum III w Warszawie. W 1914—15 Członek Komitetu Narodowego, 1914 — 16 członek Komitetu Obywatelskiego m. Warszawy. B. radny miejski. Prezes Towarzystwa popierania Przemysłu i Handlu, prezes Centralnego Towarzystwa Rzemieślniczego. Członek »Sokoła« i Muzeum Rzemiosł. Star-

szy Zgromadzenia Rzeźbiarzy i Kamieniarzy. Liczne artykuły w pismach, memorjały, referaty i odczyty. Rewizje domowe za czasów rosyjskich i niemieckich.

8. Brun Stanisław (Zw. Sejm. L. N.) Lista 10. Kupiec. Ewangielik. Urodzony 2. 12. 1854 r. w Warszawie. Gimnazjum w Warszawie, następnie studja w Anglji. B. członek Rady Miejskiej w Warszawie. B. członek Delegacji Magistratu Warszawskiego do XII Wydziału Straży Ogniowej, b. członek Rady Stanu. Starszy Zgromadzenia Kupców m. Warszawy, wiceprezes Komitetu Giełdowego. Członek Towarzystwa Przemysłowców, Biura Pracy Społecznej. Przewodniczący Związku Niezależności gospodarczej. Prezes Sejmowej Komisji przemysłowo-handlowej.

9. Dr. Dubanowicz Edward (Zw. Sejm. L. N., od sierpnia Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 10. Urodzony 6. 1. 1881. Wydział filozoficzny i prawniczy z obu doktoratami na uniwersytecie lwowskim, rok studjów we Francji i Anglji. Profesor nadzwyczajny wydziału prawnego uniwersytetu lwowskiego (1919). W armji austrjackiej służył jako podporucznik, podczas wojny porucznik 57 p. piech. Ranny w piersi pod Dęblinem. Zwolniony w 1916 z wojska na reklamację uniwersytetu. B. członek prezydjum Tymczasowego Komitetu Rządowego, następnie członek Komisji rządzącej w Galicji. Członek »Sokoła«, Towarzystwa Szkoły Ludowej, Towarzystwa dla popierania nauki polskiej, Towarzystwa im. A. Mickiewicza i innych. Liczne artykuły w »Słowie Polskiem«, »Gazecie Narodowej«, »Kurjerze Poznańskim«, „Rzeczypospolitej", „Dzienniku Kijowskim" i w pismach fachowych prawniczych. Książki: „O Słowackiego „Księdzu Marku", Lwów 1906, „Stanowisko ludności żydowskiej w czasie wyborów do parlamentu wiedeńskiego", Lwów 1908, „Reforma wyborcza a kwestja ruska w Galicji", Lwów 1911, „Kataster narodowościowy i jego następstwa prawne i polityczne", Lwów 1912, „Proporcjonalność w zastosowaniu do sejmowej reformy wyborczej", Lwów 1913, „Cele „użyteczności publicznej" w rozumieniu powszechnego ustawodawstwa ekspropryacyjnego", Lwów 1911, „Dotychczasowy przebieg sprawy reformy w Sejmie", Lwów 1913, „Wywłaszczenie w ustawodawstwie angielskiem", Lwów 1914, „Stanowisko prawno-polityczne Królestwa Galicji", Lwów 1916, „Ustawodawstwo sejmowe Galicji", Lwów 1916, „Rządy gabinetu", Kraków 1918. Udział w pracy stronnictwa N. D., następnie Klub „Rzeczypospolitej", od 1916 w zarządzie „Zjednoczenia Narodowego".

10. Dr. Perl Feliks (P. P. S.) Lista 2. Redaktor „Robotnika". Bezwyznaniowy. Gimnazjum i prawo w Warszawie, nauki społeczne w Szwajcarji, doktorat filozofji w Bernie. Artykuły w „Gazecie Robotniczej" (Berlin), „Świątle" i „Przedświcie" (Londyn), „Kurjerze Codziennym", „Wieku Nowym" (Lwów), „Naprzodzie" (Kraków). Książki: „Sismondi i Marks", „Adam Mickiewicz", „Krótka historja wielkiej rewolucji francuskiej", „Rewolucja 1848 we Francji", „Gwarancje wolności osobistej w Angiji", „Systemy prawa wyborczego w najważniejszych państwach konstytucyjnych", „Jak odpowiadać na zarzuty przeciwników", „Komunizm w pierwotnem chrześcijaństwie", „Patryjotyzm a socjalizm", „Koordynacja czy utożsamienie", „Kwestja polska w oświetleniu socjaldemokracji polskiej", „Dzieje ruchu socjalistycznego w zaborze rosyjskim" Tom I., „Wilhelm Liebknecht", „Płaca robocza a strejki", „Związki zawodowe i ich znaczenie dla proletarjatu", „Esdectwo w walce z socjalizmem naukowym", „O bolszewikach i bolszewizmie". W 1892 aresztowany w Berlinie za współpracownictwo „Gazety Robotniczej". Wydalony z Prus. W 1893 wy-

dalony z Francji na żądanie ambasady rosyjskiej. Więzienie 10 miesięczne w Wilnie, 8 miesięcy w więzieniu ratuszowem w Warszawie. Członek Rady Naczelnej i Centralnego Komitetu Wykonawczego P. P. S.

11. Hirszhorn Samuel (Żydowskie Stronnictwo Ludowe). Lista 17. Dziennikarz. Religja mojżeszowa. Urodzony w 1876 r. Szkoła handlowa. B. radny miejski w Warszawie. Członek różnych stowarzyszeń społecznych i dobroczynnych. Artykuły w pismach polskich i żydowskich. Książki: „Co to jest syonizm", „Dzieje Żydów w Polsce", „Antologja poezji żydowskiej" i inne. Członek Rady Żydowskiego stronnictwa.

12. de Rosset Aleksander (Zw. S. L. N., Polska Partja Postępowa) następnie Klub Mieszczański). Inżynier-mechanik. Urodzony w 1866 r. w Warszawie. Ukończył politechnikę w Rydze. B. członek Rady Miejskiej w Warszawie, b. członek z wyboru II Rady Stanu. B. prezes związku studentów »Arkonia«, b. prezes sekcji technicznej Towarzystwa popierania Przemysłu i Handlu. B. członek Zarządu Stowarzyszenia Techników. Artykuły w „Gazecie Polskiej", „Prawdzie", „Przełomie", „Epoce", „Sterze", „Jutrze" i innych. Książka: „O motorach w rolnictwie". Skazany przez niemiecki sąd polowy na 3 lata ciężkiego więzienia w Mokotowie za działalność przeciw okupantom na rzecz Ententy. Prezes Zarządu Polskiej Partji Postępowej.

13. Grünbaum Izaak (Sjonista). Lista 11. Literat-adwokat. Religja mojżeszowa. Urodzony 24. 11. 1878 w Warszawie. Prawo na uniwersytecie w Warszawie. Członek Rady Miejskiej w Warszawie. Członek żydowskich stowarzyszeń kulturalnych. Redagował pisma żydowskie w językach hebrajskim, żydowskim i polskim. Redaktor „Das Jüdische Volk". Broszury poświęcone zagadnieniom ruchu sjonistycznego w językach żydowskim i polskim. Broszura o położeniu żydów w Polsce w pierwszym roku wojny (po rosyjsku). Więziony 5 razy przez Rosjan (3 miesiące najdłużej). Więziony przez 3 dni w Petersburgu przez bolszewików jako redaktor sjonistycznego dziennika. Członek Komitetu Centralnego Organizacji sjonistycznej w Polsce. Członek Komitetu Centralnego wszechświatowej organizacji sjonistycznej.

14. Jabłonowski Władysław (Zw. Sejm. L. N.) Lista 10. Publicysta-literat. Urodzony w 1867 w Żabokrzyczu (Podole). Gimnazjum Białacerkiew, uniwersytet Genewa, licencyat nauk społecznych, studja w Paryżu i Lipsku. Poseł do III Dumy od 1909 r. z m. Warszawy. Członek z wyboru II Rady Stanu. Członek Towarzystwa Naukowego Warszawskiego. Redaktor „Gazety Warszawskiej", „Bibljoteki Dzieł Wyborowych", artykuły od 1890 w „Głosie", „Gazecie Polskiej", „Myśli Polskiej", „Tygodniku Ilustrowanym", „Bibljotece Warszawskiej", „Ateneum", „Przeglądzie Narodowym", „Przeglądzie Historycznym" i t. d. Książki: „Dusza poety", „Chwila obecna — dążności i usposobienia", „Wśród obcych", „Rozprawy i wrażenia literackie" 1908, „Dookoła Sfinksa" 1910 (tłomaczone na rosyjskie), „Dwie kultury" 1913, „Dwaj wielcy patrjoci włoscy" i t. d. Za udział w obchodzie Kilińskiego w 1894 więziony kilka miesięcy w X pawilonie cytadeli, zesłany do gubernji Orenburskiej, z której powrócił w 1896 na skutek manifestu wstąpienia na tron Mikołaja II. Wybitny działacz w b. „Kole Międzypartyjnem", Prezes stronnictwa Dem. Narodow. w Królestwie.

15. Dr. Rottermund Karp' Stefan (Zw. S. L. N.) Lista 10. Le-

karz. Urodzony w 1878 roku w Warszawie. Uniwersytet w Warszawie, Kurs Nauk Politycznych i Społecznych przy uniwersytecie w Krakowie, L'ecole des sciences politiques w Paryżu, studja lekarskie w Berlinie i Paryżu. Ławnik i członek Zarządu miasta Warszawy do 1. 4. 1919, obecnie członek Rady Miejskiej. B. starszy ordynator-chirurg Warszawskiego Lazaretu miejskiego w Korpusie Kadetów podczas wojny. B. Członek Zarządu Polskiej Macierzy Szkolnej. B. Sekretarz Jeneralny Towarzystwa Wpisów Szkolnych. B. członek Zarządu Tajnego Stowarzyszenia Nauczycielstwa Szkół Początkowych (kursa dokształcające). Członek założyciel pierwszego Seminarjum Nauczycielskiego, założyciel i prezes sekcji Kół szkolnych Wydziału oświecenia Komitetu Obywatelskiego w 1914 r. Członek organizator II Polskiej Macierzy Szkolnej, członek Towarzystwa Szkoły Zamojskiego. Wiceprezes Stowarzyszenia Lokatorów m. Warszawy. Założyciel Rady Opieki Moralnej w Warszawie. Członek Biura Pracy Społecznej (sekcja samorządowa), członek IV oddziału Towarzystwa Popierania Przemysłu i Handlu, członek Komitetu Towarzystwa Wioślarskiego, reprezentant i członek Rady Resursy Obywatelskiej. Członek Towarzystwa Lekarskiego, członek założyciel Stowarzyszenia Lekarzy Polskich, lekarz Komitetu ogrodów imienia Raua. członek Towarzystwa Hygienicznego i członek Zarządu Koła Lekarzy Polskich i t. d. Artykuły polityczne i z dziedziny gospodarki samorządowej pod pseudonimem „Karp" i „Bicz", broszury agitacyjne z polecenia stronnictwa, prace lekarskie w „Gazecie Lekarskiej", „Kronice" i „Zdroju". Prace literackie w „Strumieniu" i „Tygodniku Ilustrowanym", prace statystyczne o ruchu ludności miejskiej. Książki: „Budżet Państwa Rosyjskiego" 1907 r. i dwie broszury o kwestji żydowskiej, „Opieka społeczna na terenie szkoły" 1918, „Organizacja opieki nad ubogą dziatwą w Warszawie" 1905, »Działalność sekcji kół szkolnych« 1916 i 1918, »Projekt wprowadzenia powszechnego lekarskiego dozoru szkolnego w Państwie Polskiem« 1917, »Pogadanki z hygieny w szkole ludowej« 1905, »Dzieci anormalne« 1909, »Nauczyciel wobec zadań hygieny szkolnej« 1916, „Hygiena jako przedmiot wykładu w szkole średniej i ludowej" 1908, „Program wychowania fizycznego w szkole polskiej" 1917, „L'education physique de la jeunesse en Pologne Russe", Paryż 1910, „Pierwsze debaty oświatowe w Sejmie" 1919, »Anatomja i fizjologja człowieka« (podręcznik dla przewodników ogrodów im. W. Raua, 1907 i 1908), »Fizjologja i mechanika ruchów« 1917, »Gimnastyka metodyczna« 1916, »Zadania Państwa Polskiego w sprawie wychowania fizycznego« 1917, »Powstanie i stopniowy rozwój ogrodów im. W. Raua« 1908, »Ogrody im. W. Raua, program działalności« 1910, »Organisation and progress of phisical education in Kindergarten W. E. Rau Warsaw Poland« 1913, »Leczenie wakcyną specyficzną przewlekłych zapaleń dróg żółciowych« 1910, »O zgorzeli rozległej kończyn« 1917, »Przypadek przemieszczenia nowotworu jajnika przy równoczesnem skręceniu szypuły jednego z guzów« 1907, »O stosowaniu bromku żelaza w leczeniu padaczki samoistnej« 1908. Dwukrotny areszt długotrwały za czasów uniwersyteckich w 1902 i 1903 r., jako członek Zarządu Bratniej Pomocy. Roczne relegowanie z uniwersytetu Warszawskiego w 1898, areszt w Gdańsku w 1900 r. za agitację na Kaszubach, areszt w Lublinie w 1905 roku pod fałszywem nazwiskiem, krótkotrwały areszt w Katowicach w r. 1902. Członek Zarządu Głównego Stronnictwa N. D. w Królestwie i Rady Naczelnej do czasów poselstwa Warszawskiego Okręgu stronnictwa N. D. w Warszawie. Prezes sejmowej Komisji zdrowia publicznego.

16. Ks. Kaczyński Zygmunt (Zw. Sejm. L. N., obecnie Narodowo-Chrześcijańskie Stronnictwo Robotnicze). Lista 10. Urodzony 15. 10. 1894 w Warszawie. Gimnazjalne studja w III gimnazjum w Warszawie, seminarjum duchowne. Akademja duchowna w Petersburgu, ze stopniem naukowym „Kandydat praw". B. członek Towarzystwa Pomocy Ofiarom wojny, opiekun wielu instytucji dla uchodźców w Rosji. Do lutego 1919 roku sekretarz jeneralny Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich, zakładał Kluby Robotnicze, organizował Związki Zawodowe. Redaktor organu Stowarzyszenia Robotników Chrześcijańskich »Pracownik Polski«. Wydał wiele broszur uświadamiających ogół robotniczy. Pracował w stronnictwie Chrześcijańskiej Demokracji, która połączyła się z Narodowem Stronnictwem Robotniczem z Wielkopolski.

Listę 10 w okręgu wyborczym 16 popierały: Narodowa Organizacja Wyborcza Kobiet Polskich, Polska Partja Postępowa, Narodowa Demokracja, Stronnictwo Odrodzenia Narodowego, Polskie Kółka Zrzeszeń Rzemieślniczych, Stowarzyszenie Robotników Chrześcijańskich, Konfederacja Zrzeszeń Polskich, Związek Niezawisłości Gospodarczej, Stronnictwo Pracy Narodowej, Stronnictwo Polityki Realnej, Zjednoczenie Narodowe i Polskie Stronnictwo Demokratyczne.

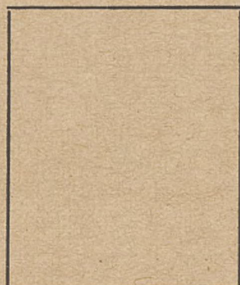
Listę 16 popierały: Stowarzyszenie Kupców wzajemnej pomocy wyznania mojżeszowego, Stowarzyszenie fabrykantów i kupców wyrobów pończoszniczych i trykotarskich, Związek Kupców branży skór miękkich, Związek branży mącznej, Związek branży obuwia i kilkanaście sekcji Związku Kupców.

Zastępcy: Lista 10: Śliwiński Ludwik, robotnik.
Hurkiewicz Antoni, rzeźnik.
Iwaszkiewiczowa Zofja, nauczycielka.
Baliński Ignacy, sędzia Sądu Najwyższego.
Rożański Mieczysław, robotnik.
„ 2: Jaworowski Rajmund, inżynier-chemik.
Neubauer Karol, elektromonter.
„ 11: Bychowski Zelman, lekarz.
„ 17: Rosner Chaim, majster hafciarski.
Mendelsohn Salomon, nauczyciel szkół średnich.

Okręg wyborczy 17.

Powiaty Mińsk Mazowiecki, Radzymin i powiat Warszawski po prawym brzegu Wisły. Posłów 7.

Buczny Franciszek.

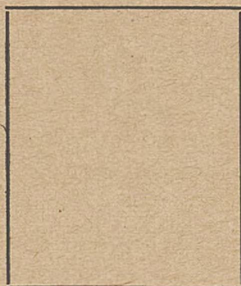

Wróblewski Juljan.

Kielak Stanisław.

Łabęda Juljan.

Ks. Sobolewski Kazimierz.

Bochenek Szczepan.

Anusz Antoni.

	Okręgów wyborczych	1. Żyd. Stron. Ludowe	2. Związek Ludowo-Narodowy	3.	4. Grupy Włościańskiej	5. Żyd. Socjal. Dem. Partja „Poale Sjon“	7. „Narodowa“	8. Przedstawiciele gmin i mieszkańców pow. Radzymin stojący na gruncie bezp. nar.
Pow. Mińsk Maz.	49	3272	3296	13075	102	671	1589	98
Pow. Radzymin	34	1939	10231	3044	209	248	147	2098
Pow. Warszawa	51	3063	24665	474	102	277	2934	171
Cały okręg wyborczy 17	134	8274	38192	16593	413	1196	5559	2267

	9. Pol. Stron. Ludowe Wyzwolenie	10. Grupa wyborców bezpartyjnych stojących na gruncie narodowym	11. Wyborców z obwodu głosowania gm. Karczew	12. P. P. S.	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne
Pow. Mińsk Maz.	11235	290	2	4046	49944	37945	81
Pow. Radzymin	2271	2823	2	472	37207	29772	145
Pow. Warszawa	10368	418	26	2517	48330	39626	133
Cały okręg wyborczy 17	23874	3531	30	7035	135561	107343	359

Związek wyborczy 2, 3, 7, 8 i 10 głosów 66142 — Dzielnik związku 9548.
„ „ 1, 2, 4, 5 i 6
Lista 2 — 4 mandaty: 1. 2, 4 i 5 mandat.
„ 9 — 2 „ 3 i 7 mandat.
„ 3 — 5 mandat.

Dzielnik Związku 11937. Koszt wyborów w całym okręgu 30209.70. W gminie Radzymin i Wawer głosowało 100% uprawnionych, w gminie Kamieńczyk 96%.

Najmniej głosowało w mieście Mińsku Mazowieckim 62% i w mieście Nowy Dwór 62%.

1. Buczny Franciszek (Zw. S. L. N., od sierpnia Narodowe Zjedn.-Lud.). Lista 2. Rolnik (6 mórg). Urodzony w 1871 r. w Słupnie. Szkoła początkowa w Wieliszewie. Członek Rady gminnej i Sejmiku Powiatowego. B. opiekun

nad rezerwistkami i przez 11 miesięcy członek Rady zbożowej. Członek Kółka rolniczego w Jabłonnie, członek spółki „Łączność“ w Łajskach, wiceprezes Szkół początkowych w gminie Jabłonna. Z powodu zatargu z naczelnikiem powiatu o prawa gminne zmuszony emigrować z kraju, jako ścigany przez władze rosyjskie. Od 1908 przebywał 6 miesięcy w Bremie, 3 lata w Brooklinie (Stany Zjednoczone) i 3 miesiące w Rotterdamie.

2. Wróblewski Juljan (Z. S. L. N). Lista 2. Kupiec. Urodzony 11. 2. 1885 w Warszawie. Ukończył kursa buchalteryjne. Członek zarządu szkoły rzemieślniczej, prezes Związku drobnych kupców chrześcijańskich przy Towarzystwie „Rozwój“, członek Towarzystwa opieki nad weteranami. Artykuły w sprawach zawodowych i społecznych.

3. Kielak Stanisław (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 9. Rolnik. Urodzony 25. 11. 1885 w Jasiennicy p. Radzyń, ukończył szkołę początkową w Postolicach i 5-miesięczny kurs rolniczy w Sokołówku. Wójt gminy Tłuszcz, przewodniczący dozoru szkolnego. B. prezes Stowarzyszenia Rolniczo-Handlowego, członek zarządu Kółka rolniczego, członek zarządu Stowarzyszenia spożywczego. W 1906 członek komitetu redakcyjnego pisma ludowego „Siewba“ i członek tow. firmowo-komandytowego wydawniczego „Siewba“.

4. Łabęda Juljan (Zw.S.L.N., obecnie Narod. chrześcijański Klub robotniczy). Lista 2. Slusarz. Urodzony 30. 6. 1894 w Nowym Dworze. Ukończył 4 klas. szkołę rzemieślniczą i 2 kursa zawodowego wykształcenia ślusarzy w Warszawie. Zastępca prezesa Stowarzyszenia robotników chrześcijańskich w Nowym Dworze. Służył jako starszy pisarz kompanji inżynierskiej 3 dywizji finlandzkiej strzeleckiej, od 1915 do 1918 brał udział w wojnie europejskiej.

5. Ks. Sobolewski Kazimierz (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjedn. Lud.). Lista 3. Dziekan. Kanonik honorowy Kapituły Metropolitalnej Warszawskiej. Urodzony w 1865 r. Szkoła średnia w Suwałkach, seminarjum duchowne w Warszawie, akademja duchowna w Petersburgu. Członek zarządu, prezes lub wiceprezes wszystkich stowarzyszeń społecznych w Mińsku Mazowieckim. Artykuły w pismach katolickich o sprawach społecznych. Broszura dla ludu wiejskiego: „O wychowaniu dzieci“, „Spiące dusze“ (tłomaczone z francuskiego). Założyciel bibljoteki parafjalnej, Kółka rolniczego, Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej. Członek dożywotni Polskiej Macieży Szkolnej.

6. Bochenek Szczepan (Zw. S. L. N.). Lista 2. Rolnik. Urodzony w 1868 r. w Borkowie. Szkoła gminna. Członek Rady gminnej i Sejmiku Powiatowego. Członek Rady szkolnej powiatowej, skarbnik Rady gminnej opiekuńczej, prezes Kółka rolniczego.

7. Anusz Antoni (Pol. Str. Lud. „Wyzwolenie“). Lista 9. Urzędnik Ministerjum Przemysłu i Handlu. Urodzony w 1884 r. w Latawiczu. Gimnazjum filologiczne i nieukończone studja prawne w Petersburgu z powodu aresztowania i katorgi. W 1917 r. członek zarządu Komitetu Polskiego w Moskwie i kierownik Wydziału ochron. Napisał książki: „Niepodległość Polski w programie P. P. S.“, „Z krainy dzikiej, pustej i otwartej“ (o stosunkach rosyjskich). Więziony przez 10 miesięcy w 1907 i od lutego 1908 do marca 1917 (2 lata ostatnie w Katordze Aleksandrow-

skiej pod Irkuckiem). Od 1903 do grudnia 1918 należał do P. P. S., następnie do P. Str. L. Prezes sejmowej Komisji wojskowej.

Zastępcy listy 2: Bobiński Leonard, dyrektor banku, Warszawa, ks. Skimborowicz Hipolit, proboszcz, Warszawa. Modzelewski Jan, gospodarz, Ciemno p. Radzymin.

Lista 3: Antosiewicz Michał, gospodarz, Bestwiny.

„ 9: Radlińska Helena, nauczycielka, Warszawa. Wielgosek Stanisław, nauczyciel ludowy, Stoczek p. Łuków.

Okręg Wyborczy 18.

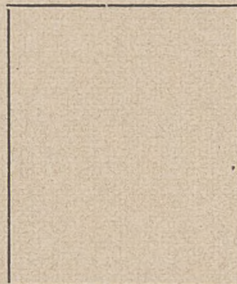
Miasto Siedlce i powiaty Siedlce, Sokołów i Węgrów. Posłów 5.

Ks. Teodorowicz Józef.

Skup Władysław.

Szymborski Juljan.

Paczóski Edward.

Ciekot Szczepan.

	Ilość okręgów wybor.	Głosów ważnych	Głosy nieważne	1. Grupa Narodowa	2. Polskie Str. Ludowe „Wyzwolenie"	3. Zjednoczenie Str. Dem.	4. Żyd. S. D. „Bund"	5. Żyd. Str. Ludowe	6. Związek ortodoksów	7. Żydowski Narodowy Kom. Wyb.	8. „Poale Sjon"	9. N. Z. R.	10. P. P. S.
Miasto Siedlce	17	10494	32	3603	84	236	1165	748	990	1641	312	616	1099
Pow. Siedlce	27	29030	25	31291	6044	161	158	161	238	443	1	90	443
Pow. Sokołów	31	33107	43	27014	3770	56	135	105	691	929	232	36	139
Pow Węgrów	33	31085	55	22141	6132	84	135	76	879	1119	283	53	183
Cały okr. wyb. 18.	108	103716	155	74049	16030	537	1593	1090	2798	4132	828	795	1864

Lista 1: 1, 2, 3 i 4 mandat.
„ 2: 5-ty mandat.
Dzielnik wyborczy 16030.

1. Ks. Teodorowicz Józef (Zw. S. L. N.). Lista 1. Arcybiskup wyznania rzymsko-ormiańskiego we Lwowie. Urodzony w 1864 w Żydaczowie. Studja uniwersyteckie. B. poseł do sejmu galicyjskiego, b. członek Izby Panów w Wiedniu. B. członek Rady szkolnej krajowej we Lwowie. Doktór honorowy uniwersytetu we Lwowie.

2. Skup Władysław (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe) Lista 1. Dyrektor seminarjum dla nauczycieli ludowych w Siedlcach. Urodzony 11. 11. 1881. Uniwersytet (przyroda) Warszawa i Lwów. Dyplom wydziału fizyczno - matematycznego uniwersytetu w Odesie. Były członek II Rady Stanu (z wyborów). B. prezes Kółek rolniczych p. Siedlce, członek zarządu wielu stowarzyszeń i instytucji kulturalno-oświatowych w Siedlcach. B. redaktor tygodnika „Zorza", Książki: „Warszawskie Liceum Królewskie za czasów pruskich" (1804—1806) „O szkołach imienia Zamojskich w Zamościu i Szczebreszynie" i inne. Kilka tygodni więziony przez Moskali.

3. Szymborski Jujan (Zw. S. L. N.) Lista 1. Nauczyciel i kierownik kursów rolniczych w Nałęczowie. Urodzony 18. 8. 1875 w Szymborach p. Mińsk Mazowiecki. Seminarjum nauczycielskie w Siennicy. Przewodniczący Rady gminnej. Członek Rady szkolnej. Członek zarządu Tow. rolniczego w Sokołowie. Za walkę o szkołę polską wydalony i pozbawiony praw nauczycielskich.

4. Paczóski Edward (Zw. S. L. N.). Lista 1. Gospodarz rolny i rymarz. Urodzony w 1878 w Poszewce p. Węgrów. Szkoła początkowa. B. członek Rady szkolnej. Członek i założyciel kilku stowarzyszeń. B. członek zarządu kasy pożyczkowo-oszczędnościowej, członek zarządu Spółki skórzanej, wiceprezes Kółka rolniczego w Sokołowie. W 1905 ścigany przez rząd rosyjski, zmuszony do ukrywania się. Od 1902 należał do Ligi oświaty narodowej, w 1905 brał udział czynny w walce o język polski w gminie, szkole i sądzie. W armji rosyjskiej służył 3 miesiące, w 1915 pod Ossowcem wzięty do niewoli niemieckiej, gdzie przebywał 15 miesięcy.

5. Ciekot Szczepan (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 2. Rolnik. Urodzony 27. 11. 1885 w Skokowie p. Puławy, Samouk. Prezes Rady gminnej i członek Sejmiku powiatowego. Prezes Związku okręgowego kółek rolniczych, prezes straży ogniowej ochotniczej, prezes Koła Polskiej Macierzy Szkolnej, członek stowarzyszenia spożywczego, mleczarskiego, tow. pożyczkowo-oszczędnościowego. Artykuły i korespondencje w „Przewodniku kółek rolniczych" i „Wyzwoleniu".

Zastępca listy 1: Januszewski Stanisław, rzemieślnik, Sokołów.
Lista 2: Niedbalski Serwacy Aleksander, nauczyciel, Siedlce.

Okręg wyborczy 19.

Powiaty Łuków i Garwolin. Posłów 6.

Winiarczyk Feliks.

Górski Walerjan.

Kurach Walery.

Chaniewski Stanisław.

Opala Władysław.

Osiecki Stanisław.

	Okręgów wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. Bezpartyjno narodowa p. Garwolin	2. P. S. L.	3. Bezpartyjny Związek wyb. gm. Prawola	4. Kom. Bezp. wyb. p. Łuków i Garwolin	5. Bezpartyjno narodowa pow. Łuków
Pow. Łuków	48	57947	48893	98	677	19110	2	2	22409
Pow. Garwolin	47	61969	48165	99	14858	21266	7	792	6360
Cały okręg wyborczy 19	95	119916	97058	197	15545	40376	9	794	28769

	6. P. P. S.	7. Żyd. kom. Nar. Wyb.	8. „Poalej Sjon"	10. Żyd. grupa ortodoksów „Szl. Emune Izrael"	11. „Bund"	12. Niemieckie Stronnictwo Ludowe	13. Grupa wyb. bezpartyj. na pow. Łuków	14. Pol. Zjedn. Str. Lud. „Piast"
Pow. Łuków	1304	924	48	2853	533	176	558	297
Pow. Garwolin	540	480	26	3381	1	339	4	111
Cały okręg wyborczy 19	1844	1404	74	6234	534	515	562	408

Lista 2 — mandaty 3.
„ 5 — „ 2.
„ 1 — mandat 1.
Dzielnik wyborczy 13458.

1. Winarczyk Feliks. (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 2. Rolnik. Urodzony w 1867 w Trzebieszowie. Wykształcenie domowe. Członek Wydziału Sejmiku w Łukowie. Prezes współdzielczej mleczarni w Trzebieszowie, wiceprezes Związku Kółek rolniczych w Łukowie. Prezes okręgu P. S. L. „Wyzwolenie" powiatu Łukowskiego od grudnia 1916 do lutego 1919. Dwa tygodnie więzienia rosyjskiego za kolportaż pism niecenzuralnych.. W 1916 za rozpowszechnianie „Gazety Ludowej" skazany wyrokiem sądu polowego niemieckiego na 5 dni kryminału z zamianą na grzywnę.

2. Górski Walerjan. (P. S. L. „Piast"). Lista 5. Rolnik (14 mórg). Urodzony 14. 4. 1879 Rozwadów p. Łuków. Wykształcenie domowe. B. prezes Rady gminnej, członek sejmiku i wydziału powiatowego w Łukowie, b. członek II Rady Stanu, prezes Kółka rolniczego, organizator i prezes Ochotniczej Straży pożarnej, członek zarządu Związku Kółek rolniczych w Łukowie.

3. Kurach Walery (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 5. Rolnik. Urodzony 12.4. 1868 w Wielkiej Woli p. garwoliński. Szkoła elementarna. Członek Rady gminnej i Sejmiku powiatowego. Członek zarządu okręgowego Kółek rolniczych. Członek zarządu powiatowego P. S. L. i przewodniczący Koła P. S. L.

4. Chaniewski Stanisław. (Stronnictwo Pracy Konstytucyjnej). Lista 1. Właściciel ziemski. Urodzony 4.11. 1859 w Warszawie. Szkoła realna w Warszawie i politechnika (wydział rolny) w Rydze. B profesor akademji rolniczej w Dublanach, następnie Wydział Rolny Towarzystwa Kursów Naukowych w Warszawie. Od 1890 członek prezydjum Sekcji Rolnej Towarzystwa Popierania Przemysłu i Handlu. Od założenia kilkuletni wiceprezes Centralnego Towarzystwa Rolniczego, obecnie jego członek honorowy. Kierownik Wydziału hodowlanego C. T. R., b. członek Towarzystwa Szkoły Ludowej. Członek Rady Nadzorczej Polskiej Macierzy Szkolnej. Członek Kuratorjum Instytutu w Puławach. Współpracownik „Encyklopedji Rolniczej", „Gazety Rolniczej" i innych pism rolniczych. Praca naukowa niemiecka: „Powstawanie tłuszczów z węglowodanów u zwierząt" (Zeitschrift für Biologie 1884 r.). Członek zarządu Klubu Sejmowego Pracy Konstytucyjnej.

5. Opala Władysław. (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 5. Nauczyciel, kierownik 4 klasowej szkoły w Żelechowie p. Garwolin. Politechnika (wydział matematyczny) we Lwowie. Członek Rady okręgowej, sekretarz Koła Polskiej Macierzy Szkolnej, prezes Zrzeszenia Nauczycieli Szkół Powszechnych, gospodarz stowarzyszenia spożywczego „Sklep Własny", w 1915 sekretarz miejscowego Komitetu Obywatelskiego.

6. Osiecki Stanisław. (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 2. Dyrektor fabryki. Urodzony w 1875 r. w Ciechanowie. Studja matematyczne w Warszawie i Krakowie. Praca nad uświadomieniem ludu i w kooperatywach, od 1905 członek lub prezes wielu stowarzyszeń społecznych i politycznych. Artykuły w pismach ludowych. W 1907 za sprawy polityczne więziony w Warszawie, w twierdzy w Brześciu

Litewskim, wydalony z granic państwa rosyjskiego. Współtwórca P. S. L. „Wyzwolenia“. B. wiceprezes stronnictwa, obecnie członek zarządu. Wicemarszałek Sejmu.

Zastępcy: lista 1: Błachnio Józef, rolnik, Helenów.
lista 2: Zalewski Józef, rolnik, Unin.
Gradek Władysław, rolnik, Horodzieża.
Chadaj Edward, nauczyciel ludowy Sobieszyn, p. Gawolin.
lista 5: Domański Ferdynand, rolnik, Dminin.
Kędziorek Wincenty, rolnik, Kościeliska Nowe.

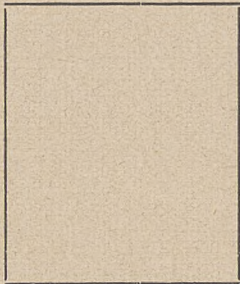
Okręg Wyborczy 20.

Powiaty Biała Siedlecka, Radzyń, Janów, Włodawa. Posłów 6.
Wybory odbyły się 9.3. 1919.

Błyskosz Józefat.

Kowalczuk Józef.

Rolla Ludwik.

Jóźwik Józef.

Ks. Czetwertyński Seweryn.

Hartglass Maksymiljan.

	Okr. wyb.	Uprawnionych	Głosowało	1. Pol. Stron. Ludowe Wyzwolenie	2. Narodowo-ludowa	3. Narodowo Ludowa	4. Żyd. zw. ortodoksów
Cały okr. wyb. 20	109	133356	93017	7066	34783	9674	3965

	5.	6.	7.	8.	9.	10.
	Żyd. Kom. Wyborczy (sjoniści)	„Poale Sjon“	Żyd. Stron. Ludowe	Chłopsko robotnicza	Chłopska (P. S. L.)	Zjedn. Pol. Stron. Lud. „Piast“
Cały okręg wyb. 20	5037	962	3077	19144	4971	4338

Związek: lista 2 i 3 głosów 44457 mandat 1, 3 i 5-ty (z listy 2), dzielnik dla związku 11594.

Związek: lista 1, 8, 9 10 głosów 35519 mandat 2 i 4-ty (z listy 8), dzielnik dla związku 9572.

Związek: lista 4, 5 i 7 głosów 12079 mandat 6-ty (z listy 5).

Dzielnik wyborczy 12079.

W gminie Tyśmienicy p. Parczew głosowało 100 proc. uprawnionych.

1. Ks. Przeździecki Henryk, biskup podlaski. Zaraz po wyborach zrzekł się mandatu. Na jego miejsce:

Błyskosz Józefat. (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od czerwca grupa Niezależnych Ludowców, z końcem lipca wstąpił do P. S. L. „Piast“). Lista 2. Rolnik. Urodzony 14.4. 1876 r. w Dołchobudach. Szkoła elementarna. B. członek II Rady Stanu, b. poseł do Dumy. Członek Kółek Rolniczych, Polskiej Macierzy Szkolnej i Straży Kresowej (prezes Koła włodawskiego). Członek głównego zarządu Straży Kresowej w Lublinie. Artykuły w „Gazecie Świątecznej“ i „Gazecie Narodowej“. Przez 5 lat na wygnaniu za rządów rosyjskich, więziony w Białej Podlaskiej 3 razy (6 i pół miesiąca). Brał udział czynny w rozbrajaniu Niemców. Pociągany przez sąd 5 razy. Więziony przez Niemców w Białej Podlaskiej. Pracował przez szereg lat w Nar.-Demokracji i jej secesji.

2. Kowalczuk Józef. (Polskie St. L. „Piast“. Lista 8. Buchalter. Urodzony w 1885 r. w Drelowie p. Radzyń. Szkoła rolnicza w Bereźnicy, kursa buchalteryjne H. Chankowskiego w Warszawie. B. członek Rady gminnej i Powiatowej na Podolu w powiecie Lityńskim. Prezes Kooperatywy związku oficjalistów w Sewerynówce na Podolu. Członek zarządu Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej, prezes Sewerynowskiego oddziału wszechrosyjskiego związku pracowników rolnych, prezes komisji rewizyjnej głównego zarządu wszechrosyjskiego związku pracowników rolno-przemysłowych w Kijowie, prezes Sewerynowskiego Oddziału Macierzy Szkolnej na Podolu. Członek sądów rozjemczych przy wszechrosyjskim związku pracowników rolno-przemysłowych w Sewerynówce, Winnicy i Kijowie. Członek zarządu związku pracowników pracujących w cukrownictwie, oddział sewerynowiecki. Prezes wydziału organizacyjnego na b. Kongresówkę oraz naczelny kierownik głównego biura stronnictwa „Piast“ w Warszawie.

3. Rolla Ludwik. (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 2. Rolnik. Urodzony w 1890 w Paszkach Małych p. Radzyń. Samouk. B. członek Rady gminnej, b. sekretarz przez 2 lata Kółka rolniczego. Artykuły w „Gazecie Świątecznej“ i innych.

4. Jóźwik Józef. (P. S. L. „Piast“). Lista 8. Nauczyciel w szkole ćwiczeń Seminarjum Nauczycielskiego w Siedlcach. Urodzony 10.4. 1886 w Wólce Kry-

mowskiej p. Radzyń. Szkoła rolnicza Sobieszyn, seminarjum nauczycielskie Warszawa, kolegjum humanistyczne przy Wolnych Kursach Naukowych (2 kursa). Praca w Kółkach rolniczych i Kołach mlodzieży. Instruktor Kółek rolniczych w okręgu Pułtusk. Dwa miesiące więzienia za okupacji niemieckiej.

5. Ks. Czetwertyński Seweryn. (Zw. S. L. N. —N. D) Lista 2. Ziemianin. Urodzony 18.4. 1873 w Warszawie. Gimnazjum realne i politechnika w Rydze (wydział agronomiczny). B. członek komisji hodowlaoej b. Sekcji Rolnej (1900), b. delegat taksowy Towarzystwa Kredytowego Ziemskiego na okręg Siedlecki. B. prezes Stowarzyszenia Rolniczego w Siedlcach. Założyciel i skarbnik Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej rolników i ogrodników w Warszawie. Od 1907 do 1917 prezes Centralnego Towarzystwa Rolniczego. Jeden z założycieli Centralnego Komitetu Obywatelskiego i Komitetu Narodowego (wiceprezes). W 1915 wyjechał do Petersburga. W 1916 i 1917 dwukrotnie wyjeżdżał do Sztokholmu w misji politycznej, a za Kiereńskiego brał udział w naradach Sztabu Głównego, gdzie bronił i uzasadniał potrzebę tworzenia armji polskiej. Na zjeździe międzypartyjnym w Moskwie wygłosił referat „Polska i Rosja“ i został wybrany członkiem Rady. W Mińsku, Petersburgu i Kijowie wygłosił odczyty polityczne, broniące stanowiska politycznego reprezentowanego w kraju przez Związek Międzypartyjny. W 1917 powołany do Komisji Likwidacyjnej, z której wystąpił z Grabskim, Zdziechowskim i Mrozowskim po liście do jej prezesa A. Lednickiego. Przy wybuchu wojennych operacji między Korpusem Dowbora-Muśnickiego a bolszewikami aresztowany przez Sowiet i więziony przez 5 tygodni w Homlu. Artykuły polityczne w „Gazecie Warszawskiej“, „Przeglądzie“ i „Gazecie Polskiej“ (1905—1908). Liczne odczyty i referaty w Centralnem Towarzystwie Rolniczem, drukowanej jako broszury lub w „Gazecie Rolniczej“.

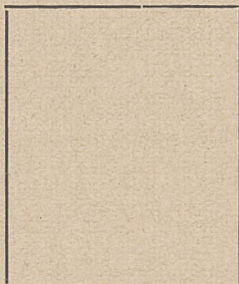
6. Hartglas Maksymiljan Apolinary. (Wolne zjednoczenie posłów żydowskich — grupa sjonistyczna). Lista 5. Adwokat. Wyznanie mojżeszowe. Urodzony 7.4. 1883 w Białej Podlaskiej. Gimnazjum Biała Podlaska, prawo na uniwersytecie w Warszawie (1904). B. ławnik magistratu w Siedlcach i wiceprezes Rady miejskiej. B. członek Rady Tow. pożyczkowo-oszczędnościowego w Siedlcach, cz!o-Rady Handlowego Tow. Wzajemnego Kredytu w Siedlcach, b. prezes żydowskiego T-wa „Oświata“ w Siedlcach. Współpracownik „Głosu Żydowskiego“, „Życia Żydowskiego“, „Epoki“, „Przeglądu Codziennego“ „Das jüdische Volk“, „Wschodu“, „Moriah“, „Die Zukunft“ (w Ameryce), „Der Jude“ (w Niemczech), „Razswiet“, „Strana“ i „Jewrejskaja Myśl“ (w Rosji). Książki: „Terytorjum a naród“, „Wozrożdieńcy“ i ich teorje“, „Kryzys Bundu“, „Zasady naszego programu politycznego“. Więziony przez trzy tygodnie na Pawiaku przez Moskali. Jednoroczny ochotnik 5-go Kałuskiego pułku, w wojnie nie brał udziału, zatrzymany w Niemczech aż do okupowania Królestwa.

Zastępcy lista 2: Kondracki Marjan, rolnik, Sarnaki.
Melaniuk Filip, rolnik, Cetujki.
lista 8: Woźniak Józef, nauczyciel, Glinny Stok.
Kudła Walerjan, inżynier, Lubartów.
lista 5: Szwalbe Natan, dziennikarz, Warszawa.

Okręg wyborczy 21.

Powiaty Chełm, Hrubieszów i Tomaszów. Posłów 7.

Kramarczuk Adam.

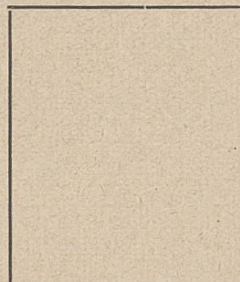

Dębski Jan.

Kruczyński Michał.

Walczuk Józef.

Gajewski Michał.

Swatowski Antoni

Rosenfeld Max.

	Okr. wyb.	Głosy ważne	1. Nar. Bezp. Komitet Wyborczy	2. Pol. Stron. Ludowe Wyzwolenie	3. Mieszkańców o Wojsławice p. Chełm	4. Kom. Wyb. Żyd. S. D. Rob. Partji „Poalej Sjon“	5. P. P. S.
Powiat Chełm	45	25075	4353	13204	27	1780	3739
Powiat Tomaszów	37	21858	5059	13457	14	3035	293
Powiat Hrubiszów	33	19959	7056	7734	17	1276	876
Cały okr. wyb. 21	115	66892	16468	34395	58	6091	4908

Lista 1: 3 i 6 mandat. Dzielnik wyborczy 8063.
„ 2: 1, 2, 4 i 5 mandat.
„ 4: 7 mandat.

1. Kramarczuk Adam „(P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 2. Rolnik (16 mórg). Urodzony 22. 7. 1871. Samouk. Członek Rady gminnej w Krynicach, członek Sejmiku powiatowego w Tomaszowie. Członek zarządu Kooperatywy »Oszczędność« i członek zarządu stowarzyszenia spożywczego w Worzuczynie. Prezes okręgowego zarządu P. S. L. na powiat Tomaszów.

2. Dębski Jan (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 2. Dyrektor seminarjum nauczycielskiego w Chełmie. Urodzony 13. 12. 1889, politechnika w Leodjum. B. prze-

wodniczący zjazdu Tow. Młodzieży Polskiej za granicą i Tow. Pomocy Bratniej w Belgji. Prezes Koła powiatowej Straży kresowej w Chełmie i Domu Ludowego.

3. Kruczyński Michał (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Rolnik. Urodzony w 1886 r. w Olchowcu p. Chełm. Wykształcenie domowe i kursa rolnicze. Członek Sejmiku w Chełmie. Prezes stowarzyszenia spożywczego, członek komisji rewizyjnej Sawińskiego Towarzystwa Pożyczkowo-Oszczędnościowego. W armji rosyjskiej służył od 1915 w pułku inżynieryjskim, od 1917 urzędnik wojskowy (skarbnik i starszy referent) w czołowym sanitarnym oddziale Nr. 82 Czerwonego Krzyża.

4. Walczuk Józef (P. S. L. »Wyzwolenie«) Lista 2. Rolnik. Urodzony 25. 3. 1877 w Lalinie p. Chełm. Samouk. Członek Rady gminnej i Sejmiku powiatowego. Członek komisji rewizyjnej Stowarzyszenia spożywczego i prezes ochotniczej Straży pożarnej. Członek zarządu okręgowego P. S. L. w Chełmie. W armji rosyjskiej służył jako kapral 4 lata i 4 miesiące, w wojnie brał udział przez 5 miesięcy.

5. Gajewski Michał (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 2. Rolnik. Urodzony 16. 7. 1896 Podhorcach p. Tomaszów. Szkoła rolnicza w Nałęczowie. Członek dozoru szkolnego w Majdanie Górnym, członek zarządu Kółka rolniczego, naczelnik ochotniczej Straży ogniowej, kierownik Czytelni ludowej. Sekretarz zarządu Koła P. S. L. B. komendant miejscowy P. O. W. Po rozbrojeniu Austrjaków adjutant komendanta miasta Tomaszowa. Za wystąpienie przeciw traktatowi w Brześciu więziony przez 2 miesiące w Tomaszowie i Zamościu.

6. Swałowski Antoni (Z. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Rolnik. Urodzony 3. 6. 1884 w Gliniszcze p. Hrubieszów. Półroczne kursa rolnicze w Nałęczowie, 2-miesięczne w Lublinie, 4-miesięczne kursa oświatowe we Lwowie. Członek Wydziału Sejmiku powiatowego w Hrubieszowie. Prezes powiatowego Związku Kółek rolniczych. Organizator Kółek i Spółek rolniczych. Artykuły w pismach ludowych. Przebywał dłuższy czas pod nadzorem policji rosyjsk.

7. Rosenfeld Max, adwokat w Drohobyczu zmarł 13. 2. 1919 w Wiedniu. Na jego miejsce wszedł do Sejmu:

Dr. Schipper Ignacy (Wolne Zjednoczenie posłów żydowskich — Sjonista). Lista 4. Kandydat adwokacki. Urodzony 9.11. 1884 w Tarnowie. Prawo i filozofja na uniwersytecie w Krakowie i Wiedniu. Członek Centralnego Komitetu Partji Sjon«. Redaktor pisma »Nasze Hasła« (Lwów) i »Robotnika żydowskiego« (Lwów, po żydowsku). Książki: »Anfänge des Kapitalismus bei abendlichen Juden« Wiedeń—Lipsk 1906, »Studja nad stosunkami gospodarczemi żydów w Polsce« Lwów 1911 (praca nagrodzona I-szą nagrodą na konkursie naukowym im Wawelberga przez uniwersytet we Lwowie). »Przyczynki do dziejów sejmików żydowskich w Polsce« (Wrocław 1913 po niemiecku), »Żydzi polsko-litewscy a Palestyna« Wiedeń 1917, »Początki żydów w Polsce i na Rusi« Wiedeń 1917, »Problemy emigracji żydowskiej« 1913 »Dzieje żydów w Tarnowie« 1905. B. chorąży sądowy przy Sądzie Dywizyjnym W. P. w Krakowie.

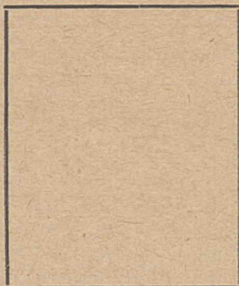
Zastępcy: Lista 1: Maryńczak Andrzej, rolnik, Wereszczyca p. Tomaszów, Krawczyński Józef, rolnik, Chełm.

Lista 2: Machniej Józef, nauczyciel, Aurelin, p. Hrubieszów.

„ 4: Holenderski Leon, pomocnik handlowy, Łódź.

Okręg wyborczy 22.

Miasto Lublin, i powiaty Lublin, Puławy i Lubartów. Posłów 10.

Tatarczak Stefan.

Górny Franciszek.

Kosmowska Irena.

Pękala Stanisław.

Wojdaliński Ryszard.

Malinowski Marjan.

Dymowski Tadeusz.

Maj Andrzej.

Starzyński Feliks.

Perlmutter Abram.

	Ilość obw. wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. P. S. L. „Wyzwolenie"	2. Nar. Bezp. Kom. Wyb. m. Lublina	3. P. P. S.	4. Nar. Bezp. Kom. Wyb. okr. Lublin
Miasto Lublin	44	46273	29953	133	134	10388	9732	35
Pow. Lublin	47	53789	36468	156	14234	285	7389	7066
„ Lubartów	31	37409	26527	42	15373	324	3727	2833
„ Puławy	53	63402	46763	203	24198	2309	5138	6432
Cały okr. wyb. 22.	175	200873	140711	534	53939	13306	25986	16366
29.6.1919 przy wyborach uzupeł. padło głosów								
Pow. Lublin	3	3220	822	3	325	—	187	96
„ Lubartów	5	4714	2563	7	1690	—	628	249
„ Puławy	2	2285	1025	1	701	3	288	26
Ogólny wynik wyborów w okręgu 22.								
Miasto Lublin	44	46273	29953	133	134	10388	9732	35
Pow. Lublin	50	57009	37290	158	14559	285	7576	7162
„ Lubartów	36	42123	29090	49	17063	324	4355	3082
„ Puławy	55	65687	47788	204	24899	2312	5426	6458
Ogółem .	185	211092	144121	544	56655	13309	27089	16737

	5. P. S. L. „Piast"	6. „Poale Sjon"	7. Sjonistyczny Kom. Wyb.	9. Zw. Zjedn. ortodoksów „Acholus Izrael"	10. „Bund"	11. Żydzi	12. Żyd. Stron. Ludowe	13. Kom. Wyb. Stronnictwa Niezaw. Nar.
Miasto Lublin	100	4	2244	3049	—	53	3865	349
Pow. Lublin	5054	20	710	1503	3	—	196	8
„ Lubartów	1442	3	951	1352	1	—	462	59
„ Puławy	2296	140	2722	2159	4	1	1328	36
Cały okr. wyb. 22.	8892	167	6627	8063	8	54	5851	452
29.6.1919 przy wyborach uzupeł. padło głosów								
Pow. Lublin	111	—	—	—	—	—	—	—
„ Lubartów	12	—	—	—	—	—	—	—
„ Puławy	7	—	—	—	—	—	—	—
Ogólny wynik wyborów w okręgu 22.								
Miasto Lublin	100	4	2244	3049	—	53	3865	349
Pow. Lublin	5165	20	710	1503	3	—	196	8
„ Lubartów	1454	3	951	1352	1	—	462	59
„ Puławy	2303	140	2722	2159	4	1	1328	36
Ogółem .	9022	167	6627	8063	8	54	5851	452

Związek wyborczy lista 2, 4 i 5 (mandat 2-gi lista 4, mandat 6 lista 3, mandat 10 lista 5).

Lista 1: 1, 3, 7 i 8-my mandat.

„ 3: mandat 4 i 9-ty.

Związek lista 7, 9 i 12 (mandat 5 lista 9). Dzielnik wyborczy 12854.

Dnia 26.1.1919 nie głosowały lub unieważniono wybory w następujących obwodach pow. Lublin: Bychawa III, Piotrków I, Piaski IV, Brzeziny IV, Niedzwica I; w powiecie Lubartów: Spiczyn I, Rudno II, Towto I, II i III; w powiecie Puławy: Gołąb II, Opole I, Godów III.

Orzeczeniem Sądu Najwyższego z 17—31.5.19 unieważniono mandaty Dymowskiego Tadeusza (lista 3) i Starzyńskiego Feliksa (lista 5).

Rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z 7.6.1919 zarządzone zostały uzupełniające wybory w obwodach, których 28.1.19 głosowanie nie odbyło się lub unieważnione zostało na dzień 29.6.1919.

Wybory w obwodach Bychawa III (1257 uprawnionych) i Piaski IV (1104 uprawnionych) p. Lublin unieważniono, Opolów III (935 uprawnionych) p. Puławy nie nadesłały sprawozdania.

Ogólny dzielnik wyborczy 13017, dzielnik związku list 2, 4 i 5—9032.

Wybrani powtórnie Dymowski Tadeusz i Starzyński Feliks.

1. Tatarczak Stefan (P. S. L. „Wyzwolenie") Lista 1. Rolnik. Urodzony 28. 12. 1885 w Miechowie, gm. Chudowola p. Lubartów. Szkoła elementarna. kursa półroczne mleczarskie. Od 1917 pracuje na roli. Praca w Kółkach rolniczych i Stowarzyszeniach spożywczych.

2. Górny Franciszek (P. S. L. „Wyzwolenie") Lista 1. Rolnik. Urodzony w 1889 r. w Łopienniku Lackim p. Krasnystaw. Ukończył średnią szkołę rolniczą. Prezes Kółka rolniczego, członek komisji rewizyjnej Stowarzyszenia spożywczego, członek zarządu czytelni i bibljoteki. Artykuły w pismach ludowych. Przez 4 lata pracował w P. O. W. jako kapral. Przez 7 tygodni w 1916 więziony przez austrjaków w Lublinie za należenie do P. O. W. i 8 dni w lutym 1918 za urządzenie wiecu z protestem przeciw traktatowi w Brześciu. Jako prezes Wydziału Narodowego w Lublinie miał kilkanaście rewizji.

3. Kosmowska Irena (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 1. Nauczycielka. Urodzona w 1880 w Warszawie. Szkoły średnie w Warszawie, uniwersytet Kraków i Lwów. Przed wojną przez 5 lat członek zarządu Kółek rolniczych imienia Staszyca, kierowniczka szkoły gospodarczej dla dziewcząt włościańskich w Krasieninie. Stały współudział w redakcji „Zaranie", od 1918 redaktorka „Wyzwolenia". W pierwszym roku wojny aresztowana przez rosjan za udział w organizacjach niepodległościowych wywieziona do Rosji, gdzie przebyła do końca 1917. Więziona w Warszawie i Moskwie przez 7 miesięcy. Członek zarządu P. S. L. „Wyzwolenie". Sekretarka klubu sejmowego P. S. L.

4. Pękala Stanisław (P. S. L. »Wyzwolenie«) Lista 1. Rolnik. Urodzony 7. 4. 1887 w Brzozowym Gaju p. Puławy. Wójt gminy Kurów. Praca w P.O.W.

5. Paderewski Ignacy. Wybrany równocześnie w Warszawie posłem, zrzekł się mandatu. Na jego miejsce:

Wojdaliński Ryszard (Zw. S. L. L. — Zjednoczenie Narodowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 2, Redaktor naczelny „Głosu Lubelskiego" od 1. 9. 1915. Urodzony w 1890 w Warszawie. Srednia szkoła handlowa w Radomiu i wyższa szkoła handlowa (kursa im. Zielińskiego) w Warszawie. B. przewodniczący Młodzieży Narodowej w Radomiu, b. prezes Młodzieży zarzewiackiej, b. prezes »Sokoła«, członek Polskiej Macierzy Szkolnej, Towarzystwa bibljoteki im. Łopacińskiego, Towarzystwa Wzajemnej Pomocy Rzemieślników w Lublinie, Klubu sportowego, członek zarządu Zjednoczenia Narodowego w Lublinie. Książki: „Przyczyny wojny światowej 1914—1918". Aresztowany z całym zjazdem Młodzieży Narodowej, więziony przez Moskali 3 miesiące w Warszawie.

6. Malinowski Marjan (P. P. S.) Lista 3. Robotnik (malarz-dekorator). Urodzony 1. 5. 1876 r. w Kielcach. Szkoła 2 klasowa miejska w Radomiu. Minister robót publicznych w rządzie lubelskim, minister bez teki w gabinecie Moraczewskiego. B. dziesiętnik Straży ogniowej ochotniczej w Radomiu przez 7 lat, b. członek chóru kościelnego, od 1905 członek okręgowego komitetu Robotniczego, kierownik bojówki, od 1914 członek Centralnego Komitetu Robotniczego P. P. S. Komisarz do świadczeń wojennych w I Brygadzie Leg. Pol. do stycznia 1915, potem emisarjusz roboty niepodległościowej P. P. S., od 1916 mąż zaufania P. O. W., pomoc w organizowaniu P. S. L. („Wyzwolenie"). Członek Rady Naczelnej P. P. S. i członek głównego Komitetu wykonawczego P. P. S. W 1905 wydawca „Wici", w 1907 wydawca i współredaktor „Górnika", w 1915 redaktor i wydawca „Łodzianina", w 1916 redaktor i wydawca „Wezwania", w 1917 współredaktor i wydawca „Naszych Haseł", b. redaktor „Chłopskiej doli", felietonista »Jedności robotniczej", obecnie redaktor »Niedoli chłopskiej" i współpracownik »Robotnika«. Książki: «Z krwawych dni« i szereg broszur. W 1904-5 3 miesiące pod śledztwem w Radomiu za zbrojną demonstrację w Radomiu w czasie pasterki. W 1906 10 miesięcy więzienia w Sandomierzu i wysyłka na czas stanu wojennego do Archangielska (po 18 dniach pobytu —uciekł). W 1907 10 miesięcy śledztwa w Łodzi, skazany pod obcem nazwiskiem przez sąd wojskowy na 6 lat katorgi (przebywa w Sieradzu, Mokotowie i Smoleńsku). Po ukończeniu katorgi w 1913 na osiedleniu na Sybirze, skąd w 1914 ucieka do Krakowa. Skarbnik klubu P. P. S. w Sejmie.

7. Dymowski Tadeusz (P. P. S.) Lista 3. Ślusarz. Urodzony 25. 10. 1888 w Klinach p. Lublin. Szkoła elementarna. Udział w rewolucji w 1905. Członek Związków Zawodowych.

8. Maj Andrzej (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Rolnik. Lista 4. Urodzony w 1869 w Babinie. Samouk. Kilkanaście lat pełnomocnik gminny, b. członek I Rady Stanu, wiceprezes Centralnego Związku Kółek rolniczych, członek okręgowego Związku Kółek rolniczych w Lnblinie, wiceprezes Tow. Pożyczkowo-Oszczędnościowego w Bełżycach, członek Rady szkolnej, członek Polskiej Macierzy Szkolnej i t. p. Artykuły w dziennikach i pismach. Wicemarszałek Sejmu.

9. Starzyński Feliks (P. S. L. »Piast«). Lista 5. Rolnik. Urodzony 1864 w Łopienniku p. Krasnystaw. Samouk. B. pełnomocnik gminny, członek Rady gminnej i II Rady Stanu. Prezes Kółka rolniczego w Łęcznie, członek Konsorcjum

progimnazjum w Łęcznie, prezes Kooperatywy Związku rolniczo-włościańskiego w Lublinie. Artykuły w »Gazecie świątecznej« i »Gazecie ludowej«. Za protest przeciw traktatowi w Brześciu więziony przez Austrjaków 8 dni. Wiceprezes stronnictwa P. S. L. „Piast", następnie członek zarządu.

10. Perlmutter Abram Hirsz (Wolny Związek posłów żydowskich — Związek ortodoksów). Lista 9. Religji mojżeszowej. Rabin w Warszawie. Urodzony w 1844 w Łęczycy. Studja naukowe u rabina Gaona Trunka w Kutnie. B. wirylista II Rady Stanu. Utwory: „Damezek Eliezer" i „Ereevi".

Zastępcy: Lista 1: Kucharczyk Jan, rolnik, Wólka Kraśnieńska p. Lubartów. Łakuta Władysław, ogrodnik, Łubki p. Puławy. Jarosz Karol, rolnik, Kębłów p. Lublin. Sekuła Kazimierz, rolnik, kolonja Dębica p. Lubartów.

Lista 2: Ks. Krasuski Florjan, prefekt, Lublin.

„ 3: Dulęba Kazimierz, rolnik, Nałęczów. Chmielińska Marja, nauczycielka, Lublin.

Lista 4: Łaszcz Jan, rolnik, Piotrowice Małe p. Puławy.

„ 5: Kucharski Jan, rolnik, Krężnica p. Lubartów.

„ 9: Kirszbaum Elja, kupiec, Warszawa.

Okręg Wyborczy 23.

Powiaty: Zamość, Biłgoraj, Krasnostaw i Janów. Posłów 10.

Dzikowski Błażej.

Bagiński Kazimierz.

Rataj Maciej.

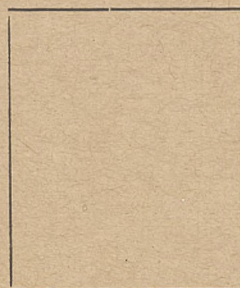
Palonka Piotr.

Pomarański Stanisław.

Wojtaszek Kazimierz.

Margol Jan.

Wojtan Mikołaj.

Gałka Antoni.

Dreszer Zygmunt.

	Ilość Okręgów wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	Gminy Frampol p. Zamość	Gminy Wilkołaz p. Janów	P. P. S.	Narodowy Kom. Wyb. Bezpartyjny
P. Zamość	59	62452	46160	100	—	2	8987	8629
„ Biłgoraj	36	40146	22894	161	1	1	857	7096
„ Janów	54	56298	39053	231	4	2334	5280	11029
„ Krasnostaw	49	51413	42384	81	1	1	611	5645
Cały okr. wyb. 23	191	210309	150491	573	6	2338	15735	32399

	Wyborców gm. Janów	Włościan gm. Balice p. Biłgoraj	Gm. Łuków p. Biłgoraj	P.S.L. „Wyzwolenie".	Żydowski Komitet Wyborczy	Związek Ortodoksów	Kom. zwol. partji równouprawnienia żydów	Gminy Annopol p. Janów
P. Zamość	4	—	3	24040	3402	1076	16	1
„ Biłgoraj	16	3	11	12924	566	1417	2	—
„ Janów	7	—	55	15565	1953	2594	1	—
„ Krasnostaw	—	—	10	33382	2199	520	15	—
Cały okr. wyb. 23	11049 (sic!)	10	79	85911	8120	5607	34	1

Lista 8 — 7 posłów.
„ 4 — 2 „
„ 3 — 1 poseł.

Dzielnik wyborczy 12280.

1. Dzikowski Błażej (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 8. Rolnik-pszczelarz. Urodzony 18. 2. 1881 w Urzędowie p. Janów. Szkoła ludowa. Członek Wydziału Sejmiku, członek 8 Kooperatyw. Członek zarządu głównego P. S. L. od początku istnienia tej organizacji w Lubelskiem.

2. Bagiński Kazimierz (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 8. Dziennikarz. Urodzony 3. 3. 1890 r. Gimnazjum filologiczne Lublin, 2 lata politechniki Lwów (1912 — 1914). Praca publicystyczna w »Dzienniku Lubelskim«, »Gazecie Polskiej«, »Wyzwoleniu« i innych. Okresowo redaktor i administrator pism konspiracyjnych: »Komunikatu« (Lublin, wydawnictwo lewicy niepodległościowej dla b. okupacji austr.,

»Polaka« (organ P. S. L.) i »Komunikatu informacyjnego« (Warszawa). Więziony 2 tygodnie w 1905 za strajk szkolny w Warszawie, w 1916 w Lublinie 2 tygodnie. Jako członek „Strzelca" we Lwowie, wysłany przed wojną w celu organizacji wojskowej w Lubelskie. Współzałożyciel pierwszego »Oddziału Lotnego« P. O. W., który na tyłach armji rosyjskiej prowadził akcję bojowo-wojskową w łączności z I-szą Brygadą Leg. Pol. Od stycznia 1915 do 30. 8. 15 komendant »Oddziałów lotnych« P. O. W. ziemi lubelskiej. Współzałożyciel P. S. L. w Królestwie. Kierownik pracy organizacyjnej P. S. L. w ziemi lubelskiej, w 1917 dla okupacji austrjackiej, w 1918 w Warszawie dla całego stronnictwa, kierownik akcji wyborczej P. S. L. Delegowany przez stronnictwo do Lublina w celu powołania Rządu Ludowego.

3. Rataj Maciej (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 8. Nauczyciel gimnazjalny. Urodzony r. 1884 w Chłopach p. Rudki (Galicja). Uniwersytet Lwów. Wiceprezes Koła im. Kościuszki Towarzystwa Szkoły Ludowej we Lwowie. Praca w Kółkach rolniczych. B. redaktor „Gazety Zamojskiej", artykuły w fachowych czasopismach naukowych, w dziennikach. W Galicji należał do P. S. L. »Piast«, od 1918 r. P. S. L. »Wyzwolenie«. Wiceprezes Komisji sejmowej konstytucyjnej.

4. Palonka Piotr (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 8. Rolnik. Urodzony w 1886 w Siennicy Królewskiej. Szkoła elementarna. Prezes Kółka rolniczego i Spółki mleczarskiej. Więzienie 2-miesięczne austrjackie. Organizator kół P. S. L. Służył w oddziale lotnym Leg. Polskich na tyłach armji rosyjskiej.

5. Pomarański Stanisław (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 8. Rolnik. Urodzony 23. 4. 1885 w Michałowie. Szkoła elementarna, szkoła rolnicza Pszczelin. B. pełnomocnik gminny, wójt. Sekretarz Kółka rolniczego, członek komisji rewizyjnej Stowarzyszenia spożywczego. Więziony w Radomiu przez Moskali w 1906 r.

6. Wojtaszek Kazimierz (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 8. Rolnik. Urodzony w 1875 w Dzierzkowicach p. Janów. Szkoła wiejska. Wójt, członek Sejmiku powiatowego, członek zarządu kółka rolniczego. Artykuły w pismach ludowych. Więziony przez austrjaków 6 miesięcy w Janowie, 2 miesiące w Lublinie. Prezes Koła P. S. P.

7. Margol Jan (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 8. Fornal. Urodzony 8. 2. 1892 w Zabużu. Samouk.

8. Wojtan Mikołaj (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 4. Rolnik. Urodzony w 1875 r. w Janowie Lubelskim. Szkoła ludowa Janów. Wiceburmistrz miasta Janowa, członek Sejmiku powiatowego, członek Rady szkolnej. Wiceprezes Towarzystwa Pożyczkowo-Oszczędnościowego, członek Kółka rolniczego.

9. Gałka Antoni (P. S. L. „Piast"). Lista 4. Rolnik. Urodzony w 1888 w Woli Rożanieckiej. Członek Rady gminnej i Sejmiku powiatowego. Prezes Związku okręgowego Kółek rolniczych i członek zarządu Stowarzyszenia spożywczego. Organizator Kółek rolniczych, Stowarzyszeń spożywczych i kół P. S. L. („Piast").

10. Dreszer Zygmunt (P. P. S.). Lista 3. Dziennikarz. Urodzony 27. 7. 1888. Dyplomowany inżynier-chemik uniwersytetu w Leodjum (Belgja). B. radny miasta Lublina, b. prezes Zjednoczenia młodzieży polskiej za granicą, b. członek Centralnego Komitetu Narodowego, b. członek okręgowego Komitetu robotniczego P.P.S.

w Lublinie. B. redaktor »Niepodległości« (pismo konspiracyjne „Naszych Haseł" (Lublin), „Dziennika Lubelskiego", współpracownik „Robotnika" i „Przedświtu". Podsądny w sprawie Wydziału Narodowego Lubelskiego, zagrożony karą śmierci ewentualnie długoletniem więzieniem austrjackiem. Za Moskali pod dozorem policyjnym. Pracował konspiracyjnie w Centralnym Komitecie Narodowym, P. O. W. i P. P. S.

Zastępcy: lista 3: Kozyrski Jan, kowal, Staw Noakowski.
„ 4: Ks. Cyralski Ignacy, katecheta, Krasnostaw,
Zakrzewski Ludwik, rolnik, Łabunki.
„ 8: Gruca Michał, robotnik, Tarnogród p. Biłgoraj.

Okręg wyborczy 24.

Powiaty: Sandomierz, Opatów, Iłża. Posłów 9.

Kwiecień Franciszek.

Kwasek Józef.

Duro Jan.

Pączek Antoni.

Smoła Jan.

Cieśla Adam.

Kasiński Jan.

Kucharczak Michał.

Bujak Antoni.

	Ilość Okr. wyb.	Uprawnionych	Głosowało	1. Grupa wyb. gm. Pękowice p. Iłża	2. Grupa bezp wyb. włośc. g. Malkowice p. Opatów	3. Grupa wyb. kilku gmin p. Opatów i gm. Rzepin p. Iłża	4. Pol. Stron. Ludowe „Wyzwolenie"	5. Nar. Kom. Wyb. Str. Dem.	6. P. P. S.	7. Lista Żyd. Nar. z Sandomierza	8. Zw. Żyd. ortod. „Szlome Emune Izrael"	9. Bezpartyjna
p. Sandomierz	18			—	2		14633	8185	1364	3276	911	12
„ Opatów	36			—	3	5411	14903	9999	8936	3270	2654	160
„ Iłża	27			10	19	1623	11524	7647	4204	1036	1310	192
Cały okr. 24	81	167972	101914	10	24	7034	41060	25831	14504	7582	4875	364

Dzielnik wyborczy 8278.

Lista 4 — 5 mandatów 1, 3, 5, 7 i 8 mandat.

„ 5 — 3 mandaty 2, 6 i 8 mandat.

„ 6 — 1 mandat 4-ty mandat.

Orzeczeniem Sądu Najwyższego z 17.5, 7 i 12.6 1919 utracili mandaty Bujak Antoni i Kucharczak Michał.

W obwodach głosowania Jurkowice I i II, Lipnik I i II, Czyżew Szlachecki I i II, Bokszyce I i II, gm. Opatów I i II, Rzepin I i II, Łoniska wybory nie odbyły się lub zostały unieważnione.

Przy wyborach dodatkowych w tych gminach 19.8.1919 otrzymały głosów:

p. Sandomierz	4			—	—	2	2400	108	113	—	—	—
„ Opatów	6			—	5	256	2719	500	395	—	—	4
„ Iłża	2			—	—	913	397	39	2	3	—	—
Cały okr. 24	93		109150	10	29	8208	46576	26478	15014	7585	4875	368

Uprawnionych nie podano. Okręg wyborczy Łańska 1442 uprawnionych nie podał wyników głosowania i w rachubę brany nie był.

Dzielnik wyborczy 8826.

Lista 4 — 5 mandatów 1, 3, 4, 7 i 8 mandat.

„ 5 — 3 mandaty 2, 6 i 9 mandat.

„ 6 — 1 mandat 5-ty.

Wybrani zostali ponownie Bujak Antoni (lista 4) i Kucharczak Michał (l. 5).

1. Kwiecień Franciszek (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 4. Rolnik (9 mórg). Urodzony 20. 9. 1890 w Brzosłowej. Szkoła elementarna, 3-klasowa. Wójt gminy Ćmielów, prezes Kółka rolniczego, założyciel Spółki mleczarskiej w Ćmielowie.

2. Kwasek Józef (Z. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 5. Drobny rolnik i kupiec. Urodzony 19. 3. 1878 w Bogorji. Szkoła ludowa.

3. Duro Jan (P. S. L. »Wyzwolenie«) Lista 4. Rolnik, pszczelarz i paroletni nauczyciel wiejski. Urodzony 20. 1. 1887 w Barłogach. Kursa rolnicze w Pszczelinie i kursa pedagogiczne w Lublinie (1916). Członek zarządu Kółka rolniczego od 1911 i członek komisji rewizyjnej Stowarzyszenia spożywczego. Artykuły w »Gazecie Polskiej«, »Wyzwoleniu«, w »Polsce Ludowej« i korespondent »Dziennika Lubelskiego«. B. komendant podobwodu P. O. W. Z powodu udziału w rewolucji 1905 zmuszony przebywać w kraju pod innem nazwiskiem. Jako instruktor w Lubelskiem i okręgowiec od 1918 w Radomskiem P. S. L. ścigany przez władze okupacyjne

austrjackie, za wskazanie miejsca pobytu była naznaczona nagroda 2000 kor. w powiecie Sandomierskim.

4. Loeffler Franciszek (P. P. S.) Lista 6. Zmarł w lutym 1919 roku na tyfus. W jego miejsce wszedł do Sejmu:

Pączek Antoni (P. P. S.). Lista 6. Buchalter. Urodzony w 1890 w Sosnowcu. Wykształcenie średnie. Radny miasta Ostrowca, ławnik sądu okręgowego w Radomiu. Członek zarządu wielu stowarzyszeń. W I Brygadzie Legjonów Polskich służył od 8. 8. 1914 do lipca 1917.

5. Smoła Jan (P. S. L. »Wyzwolenie). Lista 4. Rolnik-publicysta. Urodzony w 1889 w Winiarach p. Sandomierz. Wolny słuchacz Wyższej Szkoły Rolniczej w Warszawie. W 1913 instruktor mleczarski. Korespondent pism ludowych.

6. Cieśla Adam (Z. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 5. Rolnik. Urodzony 24. 12. 1883 w Siennie p. Iłża. Szkoła ludowa, kursa dla dorosłych A. Jaczynowskiego (uniwersytet ludowy P. M. S.), 3 semestralny kurs handlowy zgromadzenia kupców w Warszawie. Od 1905 udział w pracy oświatowej i kulturalnej. Kierownik Stow. spożyw., prezes zarządu i rachmistrz Stow. pożyczkowo-oszczędnościowego, organizator i przewodniczący zarządu Stowarzyszenia młynarsko-zbożowego (budowa młyna współdzielczego). Członek zarządu Stowarzyszenia budowlanego, Straży ogniowej i Okręgowego Koła P. M. S. Przewodniczący Rady gminnej, dozoru szkolnego, sekretarz gminnego Komitetu Ratunkowego i Koła P. M. S. Członek Rady Szkolnej Okręgowej i Sejmiku powiatowego. Artykuły w »Narodzie« i »Prądzie«.

7. Kasiński Jan (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 4. Rolnik. Urodzony 16. 12. 1871 w Janowcu p. Kozienice, członek Rady gminnej i Sejmiku. Członek zarządu Kółka rolniczego, Sklepu współdzielczego i Spółki kredytowej. Broszura: »Próby z nawozami sztucznymi i żywienie krów dojnych«.

8. Kucharczak Michał (P. S. L. »Piast«). Lista 5. Do roku 1916 nauczyciel ludowy, obecnie rolnik. Urodzony 22. 9. 1876 w Gojcowie p. Opatów. Seminarjum nauczycielskie w Solcu. B. przewodniczący Rady gminnej w gminie Opatów członek Sejmiku i Wydziału powiatowego do lutego 1919. Członek zarządu Włościańskiego Związku Oświatowego ziemi Opatowskiej, członek Stowarzyszenia spożywczego w Opatowie. Jeden z założycieli i b. skarbnik gimnazjum realnego im. B. Głowackiego w Opatowie. Korespondent »Gazety Ludowej«. W stronnictwie pracuje od 1917 roku.

9. Bujak Antoni (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 4. Rolnik. Urodzony w 1892 w Winiarkach p. Sandomierz. Szkoła gospodarcza w Pszczelinie. Członek i wiceprezes Kółka rolniczego, zarządu okręgowego Kółek rolniczych, członek Stowarzyszenia spożywczego w Winiarach, prezes Związku młodzieży »Wstrzemięźliwość« w Winiarach. Instruktor Kółek rolniczych. Jako członek P. O. W. więziony w 1918 przez austrjaków. Od października 1918 do lutego 1919 służył w Wojsku Polskiem. Członek zarządu okręgowego P. S. L. i organizator stronnictwa.

Zastępcy: Lista 4: Bąk Józef, rolnik. Ciastek Franciszek, rolnik. Wosiek Ignacy, rolnik. Jedynak Józef, rolnik.

Lista 5: Świeżyński Józef, ziemianin, b. prezydent ministrów. Mrozowski Adam. Ks. Rostafiński Stanisław.

Lista 6: Dziewięcki Jan, hutnik.

Okręg Wyborczy 25.

Powiat Opoczno, Końskie. Posłów 6.

Mizera Antoni.

Ks. Chrzanowski Władysław.

Jakubowski Tomasz.

Poklewski-Koziełł.

Kowalewski Konstanty.

Karlikowski Walenty.

	Okręgów wyborczych	Uprawnionych	Głosowało ważne głosy	Głosy nieważne	1. Narodowa p. Opoczno	2. Żydzi	3. Narodowa p. Końskie
Powiat Końskie	45	64367	43510	210	5497	2410	7660
„ Opoczno	47	57672	48677	232	20888	1988	114
Cały okręg wyb. 25	92	122039	92177	442	26385	4390	7774

	4. P. S. L. „Wyzwolenie"	5. P. P. S.	6. Żydzi nacjonaliści	7. Narodowa	8. Narodowa	9. Polskie Zjednoczenie Ludowe	10. Narodowa
Powiat Końskie	11942	7971	2461	819	5	2026	709
„ Opoczno	152	3593	1567	6629	259	1463	12032
Cały okręg wyb. 25	12094	11564	4028	7448	264	3489	12741

Związek wyborczy 1, 3, 7, 8 i 11 lista 60101 głosów — 5 mandatów.
Lista 1: 1, 2 i 4 mandat.
„ 3: 5 mandat.
„ 11: 3 „
„ 4: mandat 6-ty.

1. Mizera Antoni (Zw. S. L. N. wystąpił 14. 5. 19). Lista 1. Rolnik. Przez 2 lata na wygnaniu w kraju Narymskim.

2. Ks. dr. Chrzanowski Władysław Lista 1. Proboszcz. Urodzony 1. 5. 1886 w Kietlinie p. Radomsk. Seminarjum duchowne w Sandomierzu, filozofja uniwersytet Fryburg Szwajcarski—doktorat (historja filozofji i ekonomja polityczna). Członek Rady gminnej w Rudzie Malenieckiej i członek Sejmiku powiatowego w Końskich. Prezes lub sekretarz różnych Towarzystw oświatowych, kulturalno społecznych i robotniczych. Książki: „O wychodźtwie sezonowem do Szwajcarji“ (1910 r.). Kilka dni internowany przez austrjaków, jako przełożony seminarjum duchownego w Sandomierzu.

3. Jakubowski Tomasz (Z. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 11. Rolnik. Urodzony 19. 12. 1859 w Dęborzycce. Wykształcenie domowe. Wójt gminy Opoczno i członek Sejmiku powiatowego w Opocznie. Członek zarządu stowarzyszenia spożywczego „Przyszłość“ w Opocznie. Przez 1 rok służył w 10 dragońskim Nowogrodzkim pułku. Wybrany równocześnie jako kandydat listy 1 (na 3-em miejscu), zrzekł się mandatu na rzecz Poklewskiego Koziełł Witolda.

4. Poklewski Koziełł Witold (Zw. S. L. N.). Lista 1. Ziemianin. Urodzony 17. 3. 1883 Mniszków p. Opoczno. Szkoła realna 7 klasowa w Libawie, Studjum rolnicze w Krakowie. B. członek zarządu sejmowego »Centralnego Komitetu Obywatelskiego« i pełnomocnik w Mińsku Litewskim. B. pełnomocnik gminny w gm. Rodoń, b. prezes Komitetu budowlanego. B. członek Wydziału Sejmiku powiatowego w Opocznie. Członek Towarzystwa rolniczego w Radomiu i członek Rady. Członek czynny sekcji chowu koni Centralnego Towarzystwa Rolniczego.

5. Kowalewski Konstanty (Zw. S. L. N.) Lista 3. Urodzony 16. 11. 1873 w Strzelcach. Wykształcenie domowe. Członek Sejmiku powiatowego w Opocznie. Członek zarządu Kółka rolniczego, wiceprezes Stowarzyszenia spożywczego w Wielkowoli i prezes Stowarzyszenia pożyczkowo-oszczędnościowego. Artykuły w »Ognisku«, »Posiewie«, »Zorzy«, »Gazecie Radomskiej« i »Kronice Radomskiej«. Broszura z opisem klasztoru w Sulejowie. Od 1904 praca w Nar. Dem., przemycanie i rozszerzanie „Polaka“. Wiceprezes Zw. S. L. N.

6. Karlikowski Walenty (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 4. Rolnik. Urodzony 14. 2. 1893 w Nadolnie p. Końskie. Szkoła 2 klasowa i kursa wieczorowe w Radomiu. Instruktor kooperatyw. Przewodniczący Rady gminnej i Sejmiku powiatowego. Założyciel kilku kooperatyw. Prezes stowarzyszenia spożywców w Stefankowie

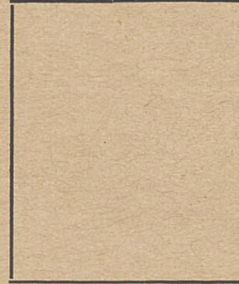
Zastępcy: lista 1: Pawlik Wojciech, rolnik,
„ 3: Potembski Edward, inżynier,
„ 4: Ziembiński Witold, nauczyciel.
„ 11. Lasota Paweł, słuchacz politechniki.

Okręg wyborczy 26.

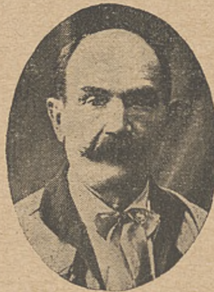
Miasto Kielce i powiaty Kielce, Jędrzejów i Włoszczowa. Posłów 8.

Waleron Andrzej.

Jęczmyk Franciszek.

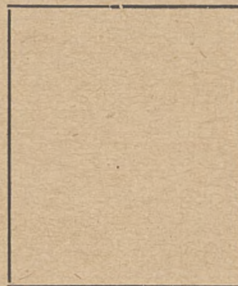

Piwko Piotr.

Boruń Władysław.

Mróz Wincenty.

Równicki Walenty.

Tutaj Dominik.

Seyda Zygmunt.

Festerkiewicz Franciszek.

	Ilość okr. wyborczych	Uprawnionych	Głosów ważnych	Głosów nieważnych	1. Gminv Bieliny p. Kielce	2. P. P. S.
Miasto Kielce	23	18324	13673	83	—	1568
Powiat Kielce	58	64094	49770	136	2183	2205
„ Jędrzejów	47	46651	39429	57	2	557
„ Włoszczowa	44	50062	39738	54	—	1022
Cały okręg wyb. 26	172	179131	142610	330	2185	5352

	3. Pol. Stron. Ludowe Wyzwolenie	4. Narodowy Komitet Wyborczy	5. „Poale Sjon“	6. Żyd. Stron. Ludowe	7. „Narodowa“ (bez nazwy)	8. Żydzi (Sjoniści)	10. Żydzi
Miasto Kielce	86	7897	396	28	3	2121	1491
Powiat Kielce	11501	29620	225	17	1708	1257	1037
„ Jędrzejów	28201	7392	203	2	—	1523	1549
„ Włoszczowa	25979	9128	122	34	—	2197	1216
Cały okręg wyb. 26	65767	54037	946	81	1711	7098	5293

Związek wyborczy 1, 4 i 7 — 57933 głosy.
„ 8 i 10 lista.
4 mandaty z listy 4.
4 „ „ 3.

1. Waleron Andrzej (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 3. Rolnik od 1916, przedtem nauczyciel. Urodzony 1882 r. w Sudole. Seminarjum nauczycielskie Jędrzejów (1901) i kurs nauk społecznych w Warszawie (1905). Członek Wydziału Sejmiku powiatowego. Członek zarządu Związku okręgowego Kółek rolniczych i Stowarzyszenia rolniczo-handlowego. Korespondencje w „Wyzwoleniu“ i „Głosie Nauczycielskim“. Zastępca prezesa Klubu sejmowego P. S. L.

2. Ledwoch Jan (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 1. W czerwcu 1919 r. Sąd Najwyższy unieważnił jego mandat, gdyż kandydując do Sejmu pełnił równocześnie funkcje komisarza ludowego w powiecie Włoszczowa, co się sprzeciwia ordynacji wyborczej. Na jego miejsce wszedł do Sejmu:

Jęczmyk Franciszek (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 1. Rolnik. Urodzony 6. 10. 1864 r. w Rokitnie p. Włoszczowa. Trzy klasy szkoły elementarnej w Rokitnie. Przez 3 lata pełnomocnik gminny, b. członek Komitetu Obywatelskiego. Członek Sejmiku powiatowego i Wydziału drogowego. Wiceprezes Rady szkolnej, wiceprezes Kółka rolniczego i Polskiej Macierzy Szkolnej, wiceprezes i organizator Straży ogniowej, b. członek „Piechura“ i P. O. W. Wiceprezes zarządu okręgowego Pol. Str. Lud.

3. Piwko Piotr (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 1. Wyrokiem Sądu Najwyższego w czerwcu 1919 mandat utracił, gdyż kandydując do Sejmu, zajmował równocześnie stanowisko rządowe w leśnictwie, wbrew ordynacji wyborczej. Na jego miejsce wszedł do Sejmu:

Boruń Franciszek (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 1. Rolnik. Urodzony w 1874 r. w Bobrzy p. Kielce, samouk. Członek Rady gminnej i Sejmiku powiatowego w Kielcach. Członek zarządu i zastępca buchaltera w Towarzystwie Kredytowem w Ćmińsku. Członek Kółka rolniczego, członek Stowarzyszenia spożywczego.

4. Mróz Wincenty (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 1. Rolnik. Urodzony w 1863 w Mieszawie. Wykształcenie elementarne. Prezes Kółka rolniczego, członek zarządu okręgowego Kółek rolniczych, zastępca przewodniczącego Rady szkolnej okręgowej, skarbnik dozoru szkolnego, główny opiekun opieki szkolnej, członek zarządu Macierzy Szkolnej, b. prezes (7 lat) kasy gminnej. W 1905 pozostawał pod

śledztwem za wprowadzenie języka polskiego do gminy. Prezes zarządu okręgowego P. S. L. „Wyzwolenie“ na powiat Jędrzejów.

5. Równicki Walenty (Z. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 4. Rolnik. Urodzony w 1882 r. w Brynicy Mokrej p. Jędrzejów. Wykształcenie domowe. Wójt gminy Nagłowice. W wojsku rosyjskiem służył 5 lat.

6. Tutaj Dominik (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 4. Rolnik. Urodzony w 1883 w Masłowie p. Kielce. Szkoła elementarna w Masłowie. Członek zarządu Kółka rolniczego w Kielcach, Towarzystwa Kredytowego św. Wojciecha w Kielcach, dozoru szkolnego parafji św. Wojciecha, Stowarzyszenia spożywczego związku kieleckiego, członek Rady nadzorczej Centralnej Kasy rolniczej stowarzyszeń pożyczkowych w Warszawie.

7. Dr. Zygmunt Seyda (Zw. S. L. N. — N. D.) Lista 4. Wiceprezes Sądu Okręgowego w Lublinie, decernent spraw sądowych w Poznaniu, b. adwokat. Urodzony 18. 4. 1876 w Poznaniu. Studja prawnicze uniwersyteckie. Od 1908—1918 poseł do Sejmu Pruskiego. Prezes śląskiego okręgu Związku Sokołów, wiceprezes śląskiego okręgu Związku Kół śpiewaczych, wicepatron Związku Spółek Zarobkowych na Górnym Śląsku, przewodniczący Rady nadzorczej kilku spółek zarobkowych prezes zarządu Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Lublinie. Członek Wydziału wykonawczego na Górny Śląsk. Przewodniczący sejmowej Komisji regulaminowej i nietykalności poselskiej i sekretarz sejmowej Komisji prawniczej.

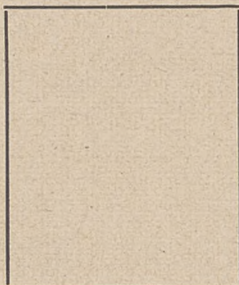
8. Festerkiewicz Franciszek (N. Z. R.) Lista 4. Pracownik handlowy. Urodzony w 1880 w Nowym Korczynie. Szkoła miejska w Nowym Korczynie. Członek Rady miejskiej w Kielcach, przewodniczący Polskich Związków Zawodowych i prezes N. Z. R. w Kielcach.

Zastępcy: Lista 3: Rogowski Piotr, rolnik, Skroniów p. Jędrzejów. Otawski, Michał Stanisław, nauczyciel, Włoszczowa.

Lista 4: Ks. Błaszczyk Adam. redaktor, Kielce. Zelezik Tomasz, rolnik, Drochlin. Katwiny Józef, tokarz, Jędrzejów. Wędlichowski Ignacy, rolnik, Mąchocice.

Okręg wyborczy 27.

Powiat Pińczów i Stopnica. Posłów 6.

Zajda Wojciech.

Płocha Stanisław.

Erdman Alfons.

Przybycień Franciszek.

Szafranek Jan.

Krawiec Kazimierz.

	Okr. wyb.	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. P. S. L. Wyzwolenie p. Pińczów	2. P. P. S.	3. Blok Narodowy	4. P. S. L. Wyzwolenie p. Stopnica	5. Żydzi (sjon.)	6. Żydzi ortodoksi	7. Chłopska p. Stopnica
Pow. Pińczów	62	59130	50094	185	40066	939	3185	830	4563	493	18
„ Stopnica	68	63315	55964	288	606	298	4719	44929	5262	138	12
Cały okręg 27.	130	122445	106058	473	40672	1237	7904	45759	9825	631	30

Lista 1: 2, 4 i 6 mandat.
„ 4: 1, 3 i 5 „

1. Zajda Wojciech (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 4. Rolnik. Urodzony 14. 3. 1872 w Wojczy p. Stopnica. Szkoła wiejska. Członek Sejmiku powiatowego. Prezes Koła i zarządu okręgowego P. S. L.

2. Płocha Stanisław (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 1. Nauczyciel szkoły powszechnej. Urodzony 5. 5. 1887 w Oblekoniu p. Stopnica. Seminarjum nauczycielskie w Jędrzejowie z odznaczeniem. B. członek Rady gminnej. Zorganizował 2 stowarzyszenia spożywcze. Członek zarządu i rachmistrz Stow. spożywczego. Naczelnik Straży pożarnej ochotniczej. Organizator i prezes Oddziału Zrzeszenia Nauczycieli Polskich. Członek komisji rewizyjnej Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej. Wiceprezes „Piechura“, sekretarz gminnego Komitetu ratunkowego. Napisał kilka artykułów do pism z życia prowincjonalnego.

3. Erdman Alfons (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 4. Inspektor szkolny, b. kierownik szkoły w Sokołówku. Urodzony 4. 2. 1886 w Grodzie ziemi Kaliskiej, filologja na uniwersytecie w Zurychu. Członek Rady Głównej Kółek rolniczych im. Staszyca. Internowany przez Niemców w Mińsku Mazowieckim i Szczypiornie jako członek pomocniczego Komitetu wojennego.

4. Przybvcień Franciszek (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 1. Rolnik. Urodzony 21. 10. 1876 w Buszkowie p. Miechów. Szkoła gminna w Słaboszowie. Przewodniczący Rady gminnej i Rady szkolnej. Założyciel kooperatyw. Członek Kółka rolniczego. Wydawca „Ludu Miechowskiego“. Założyciel P. O. W. w gminie Nieszków. Dnia 5. 3. 1918 skazany przez sąd doraźny austrjacki na 3 lata więzienia za mowę przeciwko traktatowi w Brześciu. W straży pogranicznej rosyjskiej jako wachmistrz służył 5 lat i 3 miesiące, 1 i pół roku brał udział w wojnie rosyjsko-japońskiej. Prezes Koła gminnego i powiatowego P. S. L.

5. Szafranek Jan (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 4. Rolnik. Urodzony w 1876 w Sępichowie ziemi Kieleckiej. Szkoła elementarna. Członek Wydziału Sejmiku w Busku. Prezes dozoru szkolnego gminy Gołniki. Członek zarządu Towarzystwa Kredytowego w Nowym Korczynie. Członek Kółka rolniczego. Prezes Koła P.S.L.

6. Krawiec Kazimierz (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 1. Rolnik. Urodzony 21. 2. 1887 w Topoli. Nieukończona szkoła elementarna. B. członek Rady gm. w Drożejowicach. Członek stowarzyszeń oświatowych i społecznych. Więziony przez austrjaków 7 tygodni w Kielcach. Organizator P. O. W. w powiecie Pińczów i komendant lokalny w Szarbji, brał czynny udział w wypędzaniu okupantów z Polski. B. prezes Koła P. S. L. w Drożejowicach i organizator sąsiednich gmin.

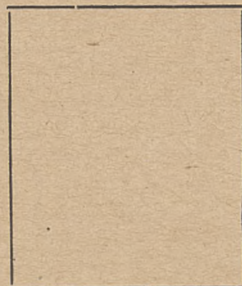
Zastępcy listy 4: Skrzypek Stanisław, Rzepko Jan.

Okręg Wyborczy 28.

Powiaty Olkusz i Miechów. Posłów 6.

Ostachowski Józef.

Koźlicki Bolesław.

Tabor Jan.

Małupa Jan.

Kotnis Józef.

Kaikowski Tomasz.

	Ilość okr. wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. Pol. Zjedn. Lud. (N. K.)	2. Polskie Stronnictwo Ludowe Wyzwolenie	3. Żydzi	4. Zjedn. Pol. Str. Ludowe „Piast"	5. P. P. S.	6. Bezpartyjna (Minkiewicz)
Pow. Olkusz	56	65286	50948	79	10085	29205	3452	1432	4600	1829
„ Miechów	59	70059	58843	72	7549	45762	2884	1204	927	708
Cały okręg 28	115	135345	109791	151	17634	74967	6336	2636	5527	2537

1. Ostachowski Józef (Polskie Zjednoczenie Ludowe: przewodniczący Koła sejmowego, następnie P. S. L. „Piast"). Lista 1. Rolnik i kołodziej. Urodzony w 1883 w Sułoszowej p. Olkusz. Szkoła ludowa w Sułoszowej. B. członek Rady Stanu, członek Rady gminnej, Sejmiku powiatowego w Olkuszu, członek Rady szkolnej gminnej i powiatowej. Przez 13 lat prezes Stowarzyszenia spożywczego „Promyk" w Sułoszowej. Członek zarządu Kółka rolniczego, członek zarządu Związku tkackiego B. członek Centralnego Komitetu Narodowego, naczelnik Straży ogniowej ochotniczej w Sułoszowej, prezes Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej gminnej, członek zarządu Polskiej Macierzy Szkolnej, członek Komitetu ratunkowego w Sułoszowej i Olkuszu, członek Komisji powiatowej rolnej, Komisji strat wojennych i ulg podatkowych. Artykuły w „Ludzie Polskim", „Polsce" (nielegalna), „Gazecie Świątecznej", „Społem", „Drużynie" i „Gazecie Polskiej". Więziony 3 miesiące przez moskali za agitację antypaństwową w gminie i Kielcach. W wojsku rosyjskiem służył 2 lata 8 miesięcy, podoficer Legjonów Polskich, demisarjusz Departamentu Wojskowego N. K. N. B. członek Narodowego Związku Chłopskiego, b. wicemarszałek Sejmu. Czynny udział w pracach konspiracyjnych, sprowadzanie bibuły zakazanej z Galicji do Warszawy, Łodzi, Częstochowy, Litwy i t. d. Ułatwianie ucieczki z Kongresówki do Galicji więźniom politycznym.

2. Tabor Jan (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 2. Rolnik. Urodzony 22. 11. 1886 w Bogdanowie p. Miechów. Szkoła elementarna. Członek Związku powiatowego Kółek rolniczych, członek Stowarzyszeń spożywczych i Kas pożyczkowo-oszczędnościowych. Członek Sejmiku. Wiceprezes Klubu sejmowego P. S. L. »Wyzwolenie«.

3. Koźlicki Bolesław (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 2. Rolnik - młynarz. Urodzony 18. 2. 1888 w Łanach Wielkich. Szkoła elementarna 2 klasowa. Członek Rady gminnej i Sejmiku powiatowego. Członek Rady szkolnej, prezes Stowarzyszenia spożywczego. B. członek P. O. W., „Piechura". Organizator Kół P. S. L.

4. Małupa Jan (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 2. Kierownik szkoły rolniczej. Urodzony 24. 1. 1892 w Podleśnej Woli. Gimnazjum filologiczne Kraków, akademja rolnicza w Taborze (Czechy) 1 rok i studjum rolnicze Kraków 4 lata. B. członek akad. Koła Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie. Przez pół roku instruktor Kółek rolniczych. Artykuły w „Ludzie Miechowskim". Od 6 lat pracuje w P. S. L. Służył w I Brygadzie Leg. Polskich. Sekretarz Klubu sejmowego P. S. L.

5. Kotnis Józef (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 2. Rolnik. Urodzony w Wierzbicy p. Olkusz. Gimnazjum 7 klas Kielce. B. członek Sejmiku i Wydziału powiatowego w Olkuszu. Członek Rady gminnej w Kidowie. Organizator Kółek rolniczych, prezes straży ogniowej ochotniczej, organizator Stowarzyszenia spożywczego. Drobne artykuły w pismach ludowych.

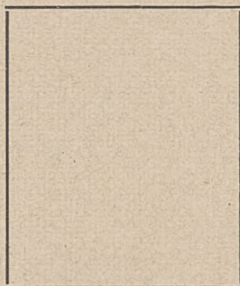
6. Karkowski Tomasz (P. S. L. „Wyzwolenie"). Lista 2. Nauczyciel ludowy. Urodzony w 1888 r. w Muniakowicach p. Miechów. Seminarjum nauczycielskie. Członek dozoru kościelnego, członek Wydziału Sejmiku. Prezes Miechowskiego Ogniska Nauczycielskiego, członek zarządu powiatowego Kółek rolniczych, sekretarz Kółka rolniczego w Czaplach Małych, członek komisji rewizyjnej Konsumu nauczycielsko-urzędniczego w Miechowie i innych towarzystw. Artykuły społeczne, historyczne i pedagogiczne w „Ludzie Miechowskim", „Zaraniu" i „Wyzwoleniu". Książki·

„Obyczaje ludu wiejskiego w okolicach Miechowa", „Wieś Muniakowice". Członek zarządu powiatowego P. S. L. w Miechowie, prezes Koła P. S. L. w Czaplach Małych. Organizator P. S. L.

Zastępcy: Lista 1: Ks. Dr. Sobczyński Antoni, proboszcz, Brzesko Nowe.
„ 2: Zawada Jan, rolnik, Biały Kościół p. Olkusz.

Okręg Wyborczy 29.

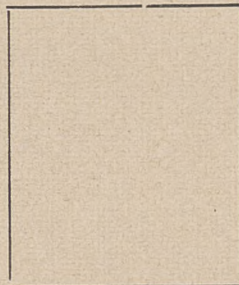
Miasta Sosnowiec, Będzin, Zawiercie, Dąbrowa Górnicza i powiat Sosnowiec (Będzin).
9 posłów.

Arciszewski Tomasz.

Gęborek Władysław.

Pużak Kazimierz.

Krężel Ignacy.

Łakota Jan.

Dr. Weinzieher Salomon.

Dr. Falkowski Stefan.

Idziak Wojciech.

Pietrzak Józef.

	Ilość okr. wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. P. P. S.	2. Polskie Zjednocz. Ludowe	3. Str.Niez.Nar. i grupa rad. Zj. Str. Dem.	4.
Miasto Sosnowiec	46		22576	120	6428	62	318	8
„ Będzin	14		6542	16	470	2	77	1
„ Zawiercie	17		8185	29	1583	36	31	—
„ Dąbrowa Gór.	15		8350	54	3422	24	477	2
Powiat Sosnowiec	85		60275	303	23805	22029	505	11
Cały okręg wyb. 29	177	148155	105928	522	35708	22153	1408	22

	5. Polski Bezp. Kom. Wyb. pow. Będzin	6. Żydzi	7. Pol. Str. Republik.	8. Żyd. Kom. Wyborczy Narodowy	10. Żydzi	11.	12. Zjedn Narodowe	13. N. Z. R.
Miasto Sosnowiec	859	921	4	2992	133	287	6189	4375
„ Będzin	71	540	—	4175	363	102	431	310
„ Zawiercie	9	164	—	1535	6	408	1014	3399
„ Dąbrowa Gór.	15	172	79	1154	33	356	2328	288
Powiat Sosnowiec	63	148	192	2469	13	61	10057	1242
Cały okręg wyb. 29	1017	1945	275	12325	548	1214	20019	9614

Związek lista 2, 7 i 12 = 42447 gł. — 4 posłów (mandat 4 i 5 lista 2, mandat 7 i 8 lista 12).

Związek lista 5 i 11 = 2233 głosów.
Lista 1 — 3 posłów (1, 2, 3 mandat).
„ 8 — 1 poseł (6 mandat).
„ 13 — 1 „ (9 „
Dzielnik wyborczy 9614.

1. Arciszewski Tomasz (P. P. S.). Lista 1. Ślusarz. Urodzony 4. 11. 1877 w Sierzchowie p. Rawa. Szkoła ludowa i rzemieślnicza. B. członek Rady miejskiej w Warszawie, b. minister poczt i telegrafów w gabinecie Moraczewskiego. Członek kooperatyw robotniczych i związków zawodowych. Za mowę wygłoszoną w Radzie miejskiej w Warszawie z protestem przeciw wyborom do II Rady Stanu uwięziony przez niemców w Modlinie.

2. Gęborek Władysław (P. P. S.). Lista 1. Górnik. Urodzony 9. 5. 1887 w Klimontowie p. Będzin. Członek zarządu Stowarzyszenia spożywców w Klimontowie. Prezes Związku Górniczego w Dąbrowie Górniczej. Kierownik dzielnicowy P. P. S. Więziony w 1907 przez 9 miesięcy, trzy lata na wygnaniu w guberni Tobolskiej, 1 i pół miesiąca więzienia austrjackiego w 1918 r. W armji rosyjskiej służył jako szeregowiec

3. Pużak Kazimierz (P. P. S.). Lista 1. Urzędnik Ministerstwa poczt i telegrafów. Urodzony w 1883 r. w Tarnopolu. Prawo na uniwersytecie we Lwowie.

Członek stowarzyszeń oświatowych i robotniczych. Na katordze w twierdzy Szlisselburskiej od marca 1911 do marca 1917. Sekretarz Sejmu.

4. Łakota Jan (Polskie Zjednoczenie Ludowe) Lista 2. Rolnik. Urodzony 24. 12. 1881 w Blanowicach p. Będzin. Wykształcenie 4-klasowe techniczne. Członek Rady gminnej i Sejmiku powiatowego w Dąbrowie Górniczej (do lutego 1919). Założyciel Kółka rolniczego w Blanowicach. Prezes i założyciel Spółek spożywczych w Blanowicach i Skarżycach. Sekretarz Związku Kółek rolniczych pow. Będzin w Zawierciu. Wiceprezes Komisji sejmowej administracyjnej.

5. Krężel Ignacy (Polskie Zjednoczenie Ludowe). Lista 2. Rolnik.

6. Weinzieher Salomon (Wolne zjednoczenie posłów żydowskich—Sjonista). Lista 8. Lekarz. Urodzony w 1869 r. w Będzinie. Gimnazjum w Piotrkowie, medycyna w Warszawie i Kijowie. B. radny miejski, ławnik m. Będzina. B. członek Koła i przewodniczący »Uniwersytetu dla wszystkich« i »Towarzystwa Kultury Polskiej« (zamknięte przez władze rosyjskie). Członek Rady Tow. Wzajemnego Kredytu, prezes zarządu Tow. Dobroczynności Wyzn. Mojż. i członek Rady Opiekuńczej gimnazjum realnego.

7. Dr. Falkowski Stefan (Zw. S. L. N. Zjednoczenie Narodowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 12. Lekarz. Urodzony w 1879 w Koźminku p. Kalisz. Gimnazjum filologiczne Kalisz, medycyna w Warszawie (1899—1904). W latach 1904-5 pracował w Warszawie w Klinikach, od 1906—1910 lekarz kopalni »Saturn« w Czeladzi, od 1910 lekarz wolno praktykujący w Sosnowcu. Wiceprezes Rady miejskiej w Sosnowcu. B. komisarz powiatu Będzin od listopada 1918 z nominacji prezydenta ministrów Wróblewskiego do czasu powstania gabinetu Moraczewskiego. Członek zarządu Koła Polskiej Macierzy Szkolnej w Czeladzi i delegat na zjazd w Warszawie. Prezes »Sokoła« w Czeladzi i członek zarządu głównego »Sokoła« w Warszawie. Organizator Kół Tow antyalkoholicznego »Przyszłość« i członek zarządu głównego Towarzystwa w Warszawie. Prezes Rady Opiekuńczej pow. Będzin. Praca w Strażach ogniowych ochotniczych, Kasach pożyczkowo-oszczędnościowych, Tow. »Rozwój«, Kołach samokształcenia młodzieży, Domach ludowych i t. p B. redaktor »Gazety Zagłębia« i »Głosu Polskiego« w Sosnowcu. Korespondencje i artykuły w pismach Zagłębia i warszawskich. Wygłosił szereg odczytów i pogadanek z dziedziny polityki, medycyny i hygieny. Rewizje za czasów rosyjskich i areszt w Warszawie za udział w uroczystości 3 Maja za czasów studenckich. W 1903 wiceprezes Bratniej Pomocy, do 1914 Nar. Dem., następnie organizator Zjednoczenia Narodowego w Zagłębiu i prezes okręgu Zagłębia w Sosnowcu i członek zarządu głównego Zjednoczenia Narodowego w Warszawie. Wiceprezes Komisji sejmowej zdrowia publicznego. Członek Zarządu Klubu Narodowego Zjednoczenia Ludowego.

8. Idziak Wojciech (Zw. S. L. N. Zjednoczenie Narodowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 12. Górnik. Urodzony w 1883. Szkoła elementarna i kursa. Skarbnik w chrześcijańskiem Towarzystwie Dobroczynności w Sielcu. Jako młodszy oficer 4 lata służby wojskowej (wojna rosyjsko-japońsk.).

9. Pietrzyk Józef (N. Z. R.). Lista 13. Nauczyciel i buchalter. Urodzony w 1889 w Sandomierzu. Szkoła 7 kl. handlowa w Będzinie, 3-letnie Wyższe Kursa Handlowe im. A. Zielińskiego w Warszawie. Wiceprezes »Przyszłości«, członek

zarządu Domu Ludowego w Sosnowcu. Członek Polskiej Macierzy Szkolnej, Polskich Związków Zawodowych. Więzienie rosyjskie 3 tygodniowe w Sosnowcu, miesiąc i 1 i pół miesiąca w Warszawie. Od 1905 członek N. Z. R.

Zastępcy: Lista 1: Praussowa Zofja, nauczycielka, Warszawa. Kwapiński Jan, robotnik, Warszawa. Biskup Wincenty, szewc, Sosnowiec.

Lista 2: Duda Feliks, rolnik, Wojsławice. Adamczyk Jan, nauczyciel, Dziewki.

„ 8: Perelman Abram, lekarz, Sosnowiec.

„ 12: Głażewski Feliks, włościanin, Przeczyce. Zalewicz Antoni, robotnik, Dąbrowa Górnicza.

Lista 13: Kotala Józef, górnik, Dąbrowa Górnicza.

Okręg Wyborczy 30.

Miasta Częstochowa i Radomsk i powiaty Częstochowa i Radomsk. Posłów 9.

Szyszkowski Jan.

Piekarski Antoni

Cianciara Jan.

Brodziak Jan.

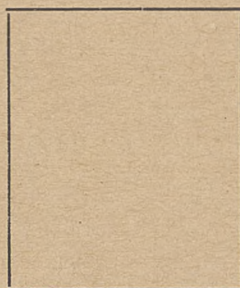
Ks. Sędzimir Zygmunt.

Suligowski Adolf.

Rudziński Eustachy.

Zagórski Józef.

Moczydłowska Marja.

	Ilość okr. wyborczych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. Gm. Wielgomłyny pow. Radomskowskiego	2. P. P. S.	3. P. S. L. Wyzwolenie	4. Centr. Nar. Kom. Wyb. Rob. Włośc.
Miasto Częstochowa	28	27105	60	2	2145	101	17397
„ Radomsk	11	6843	8	—	1873	134	2115
Powiat Częstochowa	60	60443	76	3	2529	11286	43966
„ Radomsk	59	60173	115	11	3291	25401	28836
Cały okręg wyb. 30	158	154564	259	16	9838	36922	92314

	5. Żyd. Stron. Ludowe	6. „Vereinigte“	7. „Bund“	8. „Poale Sjon“	9. Zjed. Kom. Wyb. Żyd.	10. Narod. Kom. Wyborczy Żydowski	11. Gm. Żytno p. Radomskowskiego
Miasto Częstochowa	11	1907	177	278	1338	3663	—
„ Radomsk	--	412	64	—	1028	1217	—
Powiat Częstochowa	47	140	20	—	2112	413	13
„ Radomsk	6	128	8	65	1535	883	9
Cały okręg wyb. 30	64	2587	269	343	6013	6176	22

Związek wyborczy lista 5, 9 i 10 — głosów 12253.
„ „ „ 6 i 8 — głosów 2930.
Dzielnik wyborczy 13187.
Lista 4: 1, 2, 4, 5, 8 i 9 mandat.
„ 3: 3 i 7 mandat.

1. Szyszkowski Jan (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 4. Rolnik. Urodzony 25. 12. 1881. Szkoła 4 klasowa w Dobryszycach. Pełnomocnik gminny przez 9 lat, przez rok wójt. Założył w 1916 4 szkoły wiejskie, założyciel i naczelnik ochotniczej straży ludowej. Oskarżony i sądzony na 7 sądach wojennych austrjackich. Sekretarz Komisji sejmowej robót publicznych.

2. Piekarski Antoni (N. Z. R.). Lista 4. Robotnik. Urodzony 13.8. 1884 w Wancerzawie p. Częstochowa. Samouk. Członek Kooperatywy spożywczej »Jedność«. Współzałożyciel i członek zarządu udziałowej fabryki mydła „Dobosz“ w Częstochowie oraz Koła Polskiej Macierzy Szkolnej. W Legjonach polskich służył jako szeregowiec w 1 pp., 2 kompanji od 1. 10. 1914 do 1. 1. 1915. Zwolniony z powodu choroby sercowej. Członek głównego Komitetu Wykonawczego N. Z. R. (dział organizacyjny)

3. Cianciara Jan (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 3. Rolnik i tkacz. Urodzony w 1870 r. w Kamienicy Polskiej p. Częstochowa. Szkoła początkowa. W 1897 założyciel Czytelni, w 1905 Zwiazku abstynentów, 1906 założyciel i przewodniczący Polskiej Macierzy Szkolnej, 1907 założyciel Straży ogniowej, 1909 założyciel i przewodniczący Kółka rolniczego im. Staszyca, w 1917 założyciel i przewodniczący szkoły im. Antoniego Osuchowskiego.

4. B r o d z i a k J a n (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 4. Rolnik. Urodzony 13. 6. 1867 w Myśliwczowie p. Radomsk. Szkoła miejska. Członek Rady gminnej i Sejmiku powiatowego. Członek zarządu stowarzyszenia rolniczego, członek związku Kółek rolniczych, członek Rady szkolnej, Przewodniczący Koła miejscowego Polskiego Zjednoczenia Ludowego.

5. Ks. S ę d z i m i r Z y g m u n t (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 4. Proboszcz parafji Kamienica Polska pow. Częstochowa. Urodzony w 1881 w Kole ziemi Kaliskiej. Seminarjum duchowne Włocławek i Kursa nauk społecznych i politycznych. Członek Rady gminnej i dozoru kościelnego. Założył w 1908 Towarzystwo rzemieślniczo-przemysłowe w Częstochowie, w 1910 założyciel i prezes Spółki wytwórczej »Tkacz« w Kamienicy Polskiej. Założyciel i prezes Tow. pożyczkowo-oszczędnościowego i Straży ogniowej w Kamienicy Polskiej. Członek zarządu Polskiej Macierzy Szkolnej. Od 1917 prezes związku Kółek rolniczych powiatu Częstochowskiego i członek zarządu Rady Opiekuńczej powiatu Częstochowskiego. Krzewiciel kooperatyw wytwórczych i handlowych. Ścigany przez ochranę rosyjską za organizację zrzeszeń i Kół młodzieży szkół średnich w Częstochowie, gdzie od 1906—1909 był prefektem i za lotną bibljotekę wśród robotników i chłopów.

6. S u l i g o w s k i A d o l f (Zw. S. L. N.). Lista 4. Adwokat przysięgły. Urodzony 9. 3. 1949 r. w Warszawie. Rok prawa w szkole głównej w Warszawie i 3 lata w uniwersytecie warszawskim. Doktór honorowy prawa uniwersytetu we Lwowie. B. członek Rady miejskiej w Warszawie i b. przewodniczący, b. członek II Rady Stanu. Założyciel i prezes Związku Miast Polskich. Prezes stowarzyszenia właścicieli nieruchomości m. Warszawy. Prezes Rady Szkoły nauk politycznych, członek założyciel Warszawskiego Towarzystwa Naukowego. B. prezes Wydziału czytelni bezpłatnych i b. prezes zarządu Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności. Członek wielu Stowarzyszeń. Książki: „Bibljografja prawnicza polska XIX i XX wieku" (1912). Dwa tomy mów: „Z ciężkich lat" Kraków 1915, „Z dalszych lat" Warszawa 1916. 1 i 2 tom: Potrzeba samorządu i kwestje miejskie", 3 tom: „Rozprawy z dziedziny prawa" i 4-ty: „Rozprawy z dziedziny ekonomji społecznej". „O prawie asystencji męża" 1881, „Miasto analfabetów" Kraków 1905 (zakazana przez cenzurę rosyjską). „Produkcja rolna i taryfy kolejowe" 1895. Za pracę społeczną i polityczną wytoczył mu rząd rosyjski 2 sprawy dyscyplinarne, w 1916 za karę wykreślony z listy adwokatów przysięgłych za odmowę złożenia przysięgi w języku rosyjskim. Jeden z najlepszych znawców spraw samorządu miejskiego. Inicjator założenia Komisji sejmowej dla spraw miejskich i jej przewodniczący.

7. R u d z i ń s k i E u s t a c h y (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 3. Inspektor szkolny. Urodzony 20. 9. 1885 r. w Makowie ziemi Łomżyńskiej. Gimnazjum w Krakowie, uniwersytet Bern (Szwajcarja). Członek Towarzystw Oświatowych i zawodowych nauczycielskich. Przed wojną członek organizacji społeczno-kulturalnych (nielegalnych). B. członek organizacji strzeleckich. Sekretarz Komisji sejmowej dla spraw zagranicznych i sekretarz Klubu P. S. L. „Wyzwolenie".

8. Z a g ó r s k i J ó z e f (N. Z. R.). Lista 4. Nadmajster fabryczny. Urodzony 7. 11. 1875 w Częstochowie. Gimnazjum filologiczne w Piotrkowie (6 klas) i przę-

dzalnictwo wełny czesankowej zagranicą. Członek Rady miejskiej w Częstochowie. Założyciel Związku zawodowego robotników przemysłu włóknistego w Częstochowie, b. kasjer Kooperatywy »Jedność«, członek zarządu Polskiej Macierzy Szkolnej, b. członek Towarzystwa konspiracyjnego »Kiliński«. Więziony przez moskali 3 razy w Częstochowie i raz w Piotrkowie. Wiceprezes zarządu okręgowego N. Z. R. w Częstochowie i sekretarz Klubu sejmowego P. S. L.

9. Moczydłowska z Grzymkowskich Marja (Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista Instruktorka ochron Rady Opiekuńczej i Kółek gospodyń wiejskich przy związku Kółek rolniczych. Urodzona 4. 10. 1886 w Łomży. Pensja 7 kl. w Warszawie. Przewodnicząca Towarzystwa „Trzeźwość" w Warszawie, członek zarządu Związku Kółek rolniczych w Warszawie, wiceprzewodnicząca Kół gospodyń wiejskich w Warszawie i Częstochowie, członek Rady Opiekuńczej okręgu Częstochowskiego. Artykuły w „Gazecie Kaliskiej", książki: „Wieś Lisków".

Zastępcy: Lista 3: Kot Alojzy, syn gospodarza, Wiercica p. Częstochowa. Politański Andrzej, gospodarz Rzeki Duże p. Radomsk.

Lista 4: Ryba Antoni, rolnik, Huta Drewniana. Smuga Stefan, majster krawiecki, Częstochowa.

Okręg wyborczy 31.

Miasto i powiat Piotrków. Posłów 5.

Kotas Józef.

Fijałkowski Aleksander.

Szperna Stanisław.

Kozłowski Jan.

Dr. Rząd Antoni.

	Ilość okr. wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. P. S. L. Wyzwolenie	2. P. P. S.	3. „Poale Sjon“	4. „Bund“
Miasto Piotrków	21				28	3281	63	661
Powiat Piotrków	73				28995	4598	68	527
Cały okręg wyb. 31	93	112670	84732	274	29023	7879	71	1188

	5. Żyd. Nar. Kom. Wyb.	6. Centr. Żyd. Kom. Wyb.	7. „Vereinigte“	8. N. Zw. Rob. i Wł. Rob. N. Kom. wyb. „Dom. lud.“	10. Kom. Wyb. Wł. Bezp. (Zw. S.L.N.)	11. Pol. Kom. Wyborczy	12. Nar. Wyb. Kom. Miejski
Miasto Piotrków	2038	1656	71	2602	504	703	4363
Powiat Piotrków	1675	2288	—	4243	23291	2086	1001
Cały okręg wyb. 31	3703	3944	71	6845	23795	2789	5364

Związek wyborczy 1 i 2 lista = 31812 (2 i 4 mandat z listy 1).

„ „ 8, 10 i 12 lista = (1, 3 i 5 mandat z listy 10).

Dzielnik wyborczy 12001.

1. Kotas Józef (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 10. Rolnik. Urodzony w 1875 w Milejowie p. Piotrków. Szkoła gminna w Milejowie. Członek Sejmiku powiatowego i Wydziału powiatowego. Członek komisji rewizyjnej Kółka rolniczego. Prezes ochotniczej Straży pożarnej w Milejowie i członek Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej. B. członek Wydziału związku okręgowego Kółek rolniczych w Piotrkowie.

2. Fijałkowski Aleksander (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 1. Rolnik (30 mórg). Urodzony w 1876 r. Samouk. Skarbnik gminy, ławnik sądu. Członek Rady Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej, członek zarządu okręgowego Kółek rolniczych, delegat związku okręgowego Kółek do zarządu głównego i prezes Kółka rolniczego. Członek głównej Komisji ziemskiej, prezes Straży ogniowej ochotniczej. W wojsku rosyjskim służył 11 lat jako plutonowy z 2 przerwami. Brał udział 1 i pół roku w wojnie japońskiej, 4 lata na wojnie europejskiej, pół roku niewoli niemieckiej.

3. Szperna Stanisław (Z. S. L. N.). Lista 10. Rolnik. Urodzony 21. 3. 1882 r. w Modrzewku. Szkoła gminna. Od 1916 do lutego 1919 wójt gminy Golesze. Prezes Kółka rolniczego, członek zarządu ochotniczej Straży pożarnej. Członek dozoru szkolnego, wiceprezes Komitetu Rad gminnych. Korespondencje do »Gazety Świątecznej«. Za czasów rosyjskich pod dozorem policyjnym. B. prezes P. O. W. B. kasjer związku okręgowego P. S. L. »Wyzwolenie«. Ze stronnict. P.S.L. wystąpił.

4. Kozłowski Jan (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 1. Nauczyciel. Urodzony 22. 6. 1881 w Radziejowie na Kujawach. Seminarjum nauczycielskie w Łęczycy. Członek i sekretarz dozoru szkolnego. Członek zarządu Zrzeszenia Nauczycielstwa, komendant Straży ogniowej ochotniczej, prezes honorowy Kółka rolniczego, prezes ogniska nauczycielskiego, członek i sekretarz Komitetu budowy domu ludowego, sekretarz sklepu spółkowego »Gromada«, kierownik spółki gospodarczej ogrodniczej

»Latorośl«. Założyciel wyżej wspomnianych stowarzyszeń. W 1905 za wprowadzenie do szkoły języka polskiego więziony 3 miesiące w Mokotowie. Aresztowany przez austrjaków, ale zaraz uwolniony, za należenie do P. O. W. i zniczszenie austrjackiej lokomobili przez ludność wiejską.

5. Dr. Rząd Antoni (Zw. S. L. N.—N. D.). Lista 10. B. lekarz w Łodzi i od 1910 r. prezes zarządu »Banku Towarzystw Współdzielczych« w Warszawie. Urodzony w 1865 r. Gałęzowie ziemi Lubelskiej. Poseł do I i III Dumy w Łodzi. Mandatu zrzekł się w 1910. B. członek Rady miejskiej w Warszawie. Organizator Towarzystwa pożyczkowo-oszczędnościowego w Łodzi. Prelegent Łódzkiego Uniwersytetu Ludowego. Skarbnik zarządu głównego Polskiej Macierzy Szkolnej. Artykuły w »Nowinach lekarskich« (Poznań), w »Czasopiśmie lekarskim« (Łódź), redaktor »Siły« pisma spółek kredytowych. Książki: »Przewodnik dla spółek kredytowych«, »O gromadzeniu oszczędności«, »O przesyłaniu pieniędzy do kraju«, i »Czas życia krótki, kropnijmy wódki« (Praca nagrodzona na konkursie VI Koło T. S. L. w Krakowie). Czynny udział w ruchu abstynenckim (odczyty i pogadanki).

Zastępcy: Lista 1: Bartłomiejczyk Adam, rolnik, Binków p. Piotrków. Szost Jan, rolnik, Żarnowica p. Piotrków.

Lista 10. Ks. Jasiński Włodzimierz, kanonik, Piotrków. Lewandowicz Ignacy rzemieślnik, Piotrków. Głąbicki Bolesław, rolnik, Bocianicha p. Piotrków.

Okręg wyborczy 32.

Miasto i powiat Radom, pow. Kozienice. Posłów 7.

Mazur Franciszek.

Strzębalski Władysław.

Sołtyk Stefan.

Ks. Sykulski Kazimierz.

Makuch Juljan.

Janczak Michał.

Gumowski Stanisław.

	Ilość okr. wyborczych	Uprawnionych	Głosowało	1. Blok Narodowy (wiejski)	2. P. S. L. „Wyzwolenie" i Str. Niez. Narodowej	3. Blok Nar. (miejski)	4. P. P. S.	5. Zjedn. Żyd. Kom. Wyb.	6. „Poale-Sjon"
Miasto Radom	24	32051	22135	2083	158	5617	6334	6296	1647
Powiat Radom	40	29475	50956	42863	3606	894	1832	1597	180
Powiat Kozinice	28	52906	33117	17701	10345	260	1325	3212	274
Cały okręg wyb. 32	92	144432	106208	62647	14109	6771	9943	11087	2101

Związek lista 1 i 3 = głosów 69418 — mandatów 1, 2, 3, 4, 6 i 7.

Lista 2 mandat 1 — 5-ty.

Dzielnik wyborczy 11568.

1. Mazur Franciszek (Zw. S. L. L.). Lista 1. Rolnik. Urodzony 19. 3. 1871. Szkoła elementarna. Członek Kółka rolniczego. W wojsku rosyjskiem służył rok na wojnie japońskiej i 3 lata i 10 miesięcy na wojnie europejskiej. Przez 10 miesięcy w niewoli niemieckiej.

2. Strzębalski Władysław (N. Z. R.). Lista 1. Buchalter. Urodzony 19. 5. 1889 w Kielcach. Gimnazjum 4 klasowe w Kielcach. Artykuły okolicznościowe w pismach radomskich. Pod »dozorem« rosyjskim w 1907 r. przez 3 miesiące. Członek N. Z. R. w Kielcach od 1907—1912 i w Radomiu od 1915 r. Prezes N. Z. R. w Radomiu od 1. 9. 1916 do 1. 12. 1918. Sekretarz Narodowego Klubu Robotniczego w Radomiu.

3. Sołtyk Stefan (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Nauczyciel matematyki i dyrektor 7 kl. gimnazjum filologicznego żeńskiego w Radomiu. Urodzony w 1880 r. w Zwoleniu. Wydział matematyczny uniwersytetu warszawskiego, egzamin państwowy w Odesie z dyplomem I stopnia, kursa radjotelegraficzne. Członek Rady szkolnej okręgowej w Radomiu i członek Wydziału wykonawczego. Książki: »Algebra dla średnich zakładów naukowych« (kurs litografowany). W 1905 usunięty z uniwersytetu warszawskiego za udział w wiecu domagającym się szkoły polskiej. Jako chorąży zapasu armji rosyjskiej, służył na wojnie w radjotelegrafie. Sekretarz Sejmu.

4. Ks. Sykulski Kazimierz (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Proboszcz. Urodzony 24. 12. 1882 w Końskich. Gimnazjum i seminarjum duchowne w Sandomierzu. Akademja duchowna w Petrogradzie. B. członek Rady gminnej w Policznie, Sejmiku powiatowego w Końskich, następnie w Kozienicach. Organizował szkolnictwo w 1915-16 w Skarżyńsku, pracował w kooperatywach i Kółkach rolniczych. B. prezes Komisji szkolnej, b. dyrektor gimnazjum w Skarżysku — Kamienna. Wiceprezes Kółka rolniczego i kooperatywy w Policznie. Artykuły w »Gazecie Swiątecznej«, »Głosie Ludu«, »Głosie Radomskim« i innych. W Bzinie zajął się budową kościoła a w Policznie odbudową kościoła zniszczonego przez wojnę.

5. Makuch Juljan (P. S. L. »Wyzwolenie«). Lista 2. Rolnik. Urodzony w 1886 r. w Opałkowicach. Szkoła 1 klasowa w Kozienicach. Wójt. Prezes Straży ogniowej w Nowej Wsi, prezes Stowarzyszenia spożywczego w Świerzach Górnych.

Więziony 3 miesiące w Kozienicach przez moskali i 1 dzień w Radomiu przez austrjaków.

6. Janeczek Michał (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Roinik. Urodzony 18. 9. 1872 w Dąbrówce p. Kozienice. Szkoła [2 klasowa w Kozienicach. Pełnomocnik gminny, członek wydziału, Sejmiku powiatu, członek Komitetu obywatalskiego gminy Brzeźnica, członek Komisji szacunkowo-rolnej powiatowej w Kozienicach. Członek miejscowej Rady szkolnej i okręgowej p. Kozienice. Członek budowy kościoła w Brzeźnicy. Prezes Towarzystwa budowlanego i członek Stowarzyszenia spożywczego.

7. Gumowski Stanistaw (Zw. S. L. N., od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Rolnik. Urodzony 16. 8. 1873 w Suchej p. Radom. Wykszlałcenie domowe. B. starszy ławnik sądu pokoju w Przytyku, 11 lat, skarbnik w Kasie pożyczkowej 2 lata, gospodarz sklepu spółkowego 6 lat, członek dozoru kościelnego 15, lat, członek dozoru szkolnego 3 lata, członek zarządu powiatowego Kółek rolniczych 2 lata.

Zastępcy: Lista 1: Kozdrach Józef, rolnik, Załawie p. Radom.
„ 2: Sieroszewski Wacław, literat, Warszawa.

Okręg Wyborczy 33.

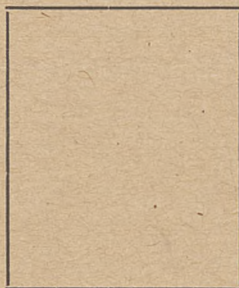
Miasto Białystok i powiaty Bisłystok i Sokółka. Posłów 7. Wybory 15.6.1919.

Łoś Hieronim.

Hryckiewicz Nikodem.

Ks. dr. Hatko Stanisław.

Malyszko Adolf.

Farbstein Szyja.

Żmitrowicz Józef.

Tomaszewski Wacław.

	Ilość okręgów wybor.	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. Str. Chrześc. Dem. pow. Sokółka	2. Chrześc. Nar. Kom. Wyb.	3. Cen. K. Wyb. „Mizrahi" (ortod. żydzi)	4. Biał. Żyd. Zj. Kom. Wyb. (sjoniści)	5. Pol. K. Wyb. w Białymst. (Post. i N.Z.R)	6. Mniejszości narodowej (niemcy)
Miasto Białystok	38	33024	17070	50	6	5467	6552	3305	1571	169
Powiat Białystok	42	48463	38098	65	215	32786	1541	1645	1777	134
„ Sokółka	41	43810	39286	27	36013	249	1726	1114	184	—
Cały okr. wyb. 33	121	125297	94454	142	36234	38502	9819	6064	3532	303

Związek wyborczy 1 i 2 lista głosów 74736 — posłów: 3 z 1 i 3 z 2 listy,
„ „ 3 i 4 „ „ 15883 — 1 poseł z listy 3.
Dzielnik wyborczy 12456.

1. Łoś Heronim (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1 i 2. Rolnik. Urodzony 1. 1. 1867 r. Samouk. Ukarany przez władze okupacyjne niemieckie karą 250 mk. za niespełnienie rozkazu.

2. Hryckiewicz Nikodem (Zw. S. L. N.). Lista 1 i 2. Chemik. Urodzony 23. 3. 1891 w Nierośnie pow. Sokólski. Szkoła chemiczna Wilno i politechnika w Nowoczerkasku. Podczas uchodźtwa w Rosjj był przedsiębiorcą kolejowym na linji kolejowej Czarnomorskiej na Kaukazie, gdzie był członkiem wielu organizacji polskich. Po powrocie do kraju organizował Radę powiatu Sokólskiego i był jej wiceprezesem. Zastępca naczelnika powiatu za rządów okupacyjnych, członek Sejmiku powiatowego. Prezes Kółka rolniczego w Różannymstoku, członek zarządu spółki rolniczo-handlowej w Sokółce, b. członek zarządu Polskiego Towarzystwa Pomocy ofiarom wojny w Soczy na Kaukazie. Organizator milicji powiatowej w celu bronienia interesów powiatu i ludności przed okupantami. W 1908 aresztowany w Wilnie za udział w polskich organizacjach oświatowych uczniowskich.

3. Ks. Dr. Hatko Stanisław (Narodowo-chrześcijański Klub robotniczy.). Lista 1 i 2. Ksiądz. Urodzony 24. 12. 1885 w Miżanach pow. Oszmiana. Gimnazjum Wilno, seminarjum duchowne, uniwersytet Innsbruk i Fryburg Szwajcarski. Dyrektor gimnazjum w Białymstoku. Artykuły w pismach. Książki: »Królowa Ryksa, żona Mieczysława II«. Więzienie 7 tygodniowe i sąd niemiecki wojskowy za sprawy szkolne i polityczne, od 23. 5. 1918—17. 11. 1918 internowany przez władze okupacyjne w Bytowie, Celle-Schloss pod Hanowerem i w Czersku w Prusach Królewskich.

4. Małyszko Adolf (Z. S. L. N.). Lista 1 i 2. Pułkownik artylerji W.P. Urodzony w 1882 r. w Niemczynie ziemi Grodzieńskiej. Gimnazjum Carskie Sioło, uniwersytet Warszawa i szkoła artylerji Petersburg. Artykuły: w »Przyjacielu ludu« (Wilno), »Posiewie«, »Gazecie Ludowej«, »Placówce«, »Tygodniku Ilustrowanym«, »Gazecie Warszawskiej«, »Kurjerze Warszawskim«, »Świcie«, »Przeglądzie Wieczornym«, »Kurjerze Polskim«, »Żołnierzu Polskim« i »Wiarusie«. Książki: »Zabobony i strachy«, »Samoloty«, »Precz z tytoniem«, »O naszem gospodarstwie«, »Wiatr, Deszcz, Piorun«, »O tem, co widzimy na niebie«, »Historja pracy człowieka«, »Listy

z okopów« i »Uwagi starego żołnierza«. W armji rosyjskiej służył od 1906 do 15. 5. 1918 (z tego na wojnie europejskiej od 1. 8. 1914 — 15. 5. 1918). Do armji polskiej wstąpił 1. 11. 1918.

5. Farbstein Szyja Heszel (Wolny związek posłów narodowości żydowskiej—Sjonista) Lista 3. Kupiec. Urodzony 20. 2. 1870 w Warszawie. Wykształcenie średnie. Prezes organizacji sjonistów religji żydowskiej »Mizrachi«.

6. Żmitrowicz Józef (Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1 i 2. Dyrektor gimnazjum realnego w Białymstoku, przed wojną adwokat. Urodzony roku 1879 w Poddubicach pow. Lida. Gimnazjum VI w Petersburgu. Uniwersytet—prawo w Petersburgu i Charkowie. Sekretarz Wydziału wykonawczego Polskiego Centralnego Komitetu Narodowego w Białymstoku, od 1906 — 1916 sekretarz Wileńskiego Towarzystwa Przyjaciół Młodzieży i organizator młodzieży w duchu filareckim. Członek zarządu Towarzystwo popierania prasy i czytelnictwa w Białymstoku, wiceprezes chrześcijańskiego Stowarzyszenia spółdzielczego »Zjednoczenie« w Białymstoku. W 1915-16 sekretarz Towarzystwa szkoły polskiej w Wilnie. Artykuły w »Prądzie« (Warszawa) i »Słowie i czynie« (Wilno). Broszura: »W imię odrodzenia i przyszłości, razem młodzi przyjaciele« Wilno 1916. Więziony 1 i pół miesiąca w Warszawie w 1909-1910 roku.

7. Tomaszewski Wacław Kazimierz (Zjednoczenie mieszczańskie). Lista 1 i 2. Inżynier-architekt. Urodzony 28. 3. 1884 w majątku Rudawica, ziem Grodzieńskiej. Szkoła realna w Kijowie, 3 lata inżynierji politechniki w Kijowie, 5 lat wydział budowlany na politechnice w Karlsruhe (ukończył 1910). B. członek „Zjednoczenia" (zrzeszenia młodzieży), b. członek zarządu i prezes Polskiej Czytelni Akademickiej w Karlsruhe. Członek Stowarzyszenia Techników i Koła Architektów. Członek i członek prezydjum Delegacji Rad Polskich Litwy i Rusi (z Grodna), członek Komitetu obrony Kresów wschodnich. Artykuły w »Przeglądzie technicznym«. W latach 1913 — 1914 kierownik działu architektonicznego »Wiadomości Budowlanych«. W wojsku rosyjskiem służył od 1913, jako chorąży ranny pod Dęblinem, wzięty do niewoli austrjackiej. W wojsku polskiem od 1919 do czerwca 1919 jako podporucznik wojsk technicznych. Członek prezydjum Klubu sejmowego „Zjednoczenie Mie szczańskie".

Zastępcy: lista 1: Czerniewski Artemjusz Ludomił, profesor-literat, Warszawa Ks. Gdul Józef, proboszcz, Dąbrowa p. Sokólski. Ks. Lewkowicz Jan, wikarjusz Janów p. Sokólski.

Lista 2: Żywolewski Wincenty, murarz, Białystok. Czerniewski Artemjusz Ludomił, profesor-literat, Warszawa.

Lista 3: Kowalski Lajb, rabin, Włocławek.

Okręg wyborczy 34.

Powiat Bielsk. Posłów 4. Wybory 15.6.1919 r.

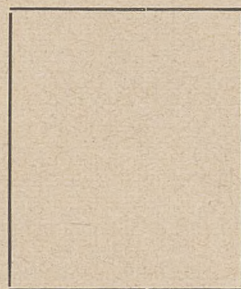
Ks. Maciejewicz St.

Dr. Dymowski Tadeusz.

Arcichowski Michał.

Żero Kazimierz.

	Ilość okręgów wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. Pol. Stron. Ludowe Wyzwolenie	2. Polsk. Kom. Wyborczy Powiatowy	3. Pol. Lista Ludowa Miejscowa	4. Żydzi	5. Lista bezpartyjna	6. Miejscowa
Powiat Bielsk	49	54677	32935	177	1782	25425	48	3427	1664	589

Związek wyborczy lista 2, 6 i 7 głosów 27678 — 4 mandaty z listy 2.
Dzielnik związku 6396.
Dzielnik wyborczy 6919.

1. Ks. Maciejewicz Stanisław (Zjednoczenie Mieszczańskie). Lista 2. Honorowy kanonik i kapelan kościoła św. Katarzyny w Wilnie. Urodzony w 1869 r. w Wilnie. Gimnazjum 2-gie w Wilnie, seminarjum duchowne w Wilnie i Akademja duchowna w Petersburgu. Prefekt szkół wileńskich. B. poseł do III i IV Dumy. Członek Towarzystwa oświatowo-dobroczynnego w Wilnie. Redaktor „Dwutygodnika djecezjalnego wileńskiego" i współpracownik pism wileńskich.

2. Dr. Dymowski Tadeusz Mścisław (Zjednoczenie Mieszczańskie). Lista 2. Profesor Wyższej Szkoły Handlowej w Warszawie. Urodzony 25. 3. 1885 w Nowym Dworze. Uniwersytet warszawski (matematyka), Wyższe Kursa Handlowe w Warszawie, nauki społeczne na Uniwersytecie w Frankfurcie nad Menem, prawo na Uniwersytecie w Zurichu. Doktór praw i nauk społecznych, dyplomowany matematyk, znawca nauk ubezpieczeniowych. Do kraju powrócił 1. 12. 1917. Członek Rady miejskiej w Warszawie. Od 1. 11. 1918 do 3. 1. 1919 członek Straży narodowej w Warszawie, komendant IV rejonu, ostatnio jako kapitan. Dyrektor Towarzystwa Rozwoju Przemysłu, Rzemiosł i Handlu (»Rozwój«). Prezes kooperatywy Ligi konsumentów, członek Towarzystwa statystyków i ekonomistów polskich, członek zarządu Kasy emerytalnej, członek Ligi Żeglugi Polskiej i Towarzystwa Geograficznego. Artykuły w »Kurjerze Warszawskim«, »Gazecie Porannej«, »Rozwoju«, »Ekonomiście«, »Neue Züricher Zeitung«, »Schweizeirische Blätter für Wirtschafts und Sozialpolitik«. Książki: »Die Frage der Zukunftsversorgung der Privatangestellten und das deutsche Versicherungsgesetz vom 30. XII. 1911« Bern 1914. »Einwirkung der

Sozialversicherung auf die Armenpflege« Zürich 1915, »Die Alters und Inwalidenversicherung in der Schweiz« Zürich i Lipsk 1915, »Eigentum im Lichte der neuesten Forschungen« Bern 1916, »Die Kapitalverhältnisse der schweizerischen Versicherungsgesellschaften« Zürich 1917, »Teorja Ubezpieczeń Społecznych« Warszawa 1918, »Związki Rabatowe Kupców Detalistów« Warszawa 1919.

3. Arcichowski Michał (Zw. S. L. N.—N. D.). Lista 2. Nauczyciel ludowy w Warszawie. Urodzony w 1863 r. w Wólce Zamkowej. Szkoła powiatowa i seminarjum nauczycielskie. Od czerwca 1916 do 28. 6. 1917 członek Rady miejskiej w Warszawie z Kurji nauczycielskiej. Prowadził pracę konspiracyjno-oświatową w seminarjum nauczycielskiem. B. członek redakcji „Polaka" do 1905 r. Broszura: »Burzenie Kościołów na Litwie«. Praca uświadamiająca nauczycieli przed 1905 r. Aresztowany na zebraniu nauczycielskiem w 1906, więziony przez dobę i przez pół roku zawieszony w obowiązkach.

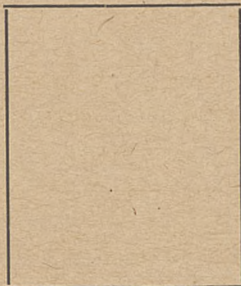
4. Zero Kazimierz (Zw. S. L. N.) Lista 2. Rolnik. Urodzony Twarogi p. Bielsk. Samouk.

Zastępcy: Listy 2: Prószyński Tadeusz, redaktor »Gazety Świątecznej«, Warsrawa. Chomicki Feliks, rolnik, Samołki Wielkie. Kulesza Michał, rołnik, Korzeniówka.

Okręg wyborczy 35.

Miasto Bielsk i powiaty Bielsk, Cieszyn, Frysztat bez gmin Ostrowej, Pietwaldu, Dziećmorowicz, Łazy, Sucha średnia i dolna, dalej z župaństwa Trenczyńskiego, gminy Czaca, Turzówka, Rakowa, Oszczadnica, Skaliste, Czarna, Oleśna, Świerczynowieś, Gorzelice, Staszków, Podwysoka, Makow i Wysoka. Mandatów 8.

Wybory w tym okręgu wyborczym nie mogły się odbyć 26.1.1919 z powodu inwazji czeskiej. Uchwałą Sejmu otrzymali mandaty kandydaci jednej zgłoszonej listy nr. 1.

Reger Tadeusz.

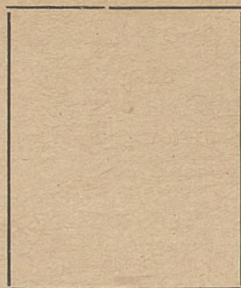
Ks. Dr. Londzin Józef.

Dr. Kunicki Ryszard.

Junga Karol.

Bobek Paweł.

Kantor Jerzy.

1. Reger Tadeusz (P. P. S.). Lista 1. Redaktor „Robotnika Śląskiego“. Urodzony 2. 4. 1872 w Nowym Jorku. Gimnazjum w Krakowie, formaceutyka na Uniwersytecie w Krakowie, relegowany za przekonania socjalistyczne w 1892. Poseł do Parlamentu austrjackiego 1907 — 1909 i 1911 — 1918. B. redaktor »Równości« i »Górnika«. Członek Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego. Wielokrotnie karany za sprawy polityczne aresztem (ogółem 3 lata). B. chorąży Legjonów Polskich.

2. Ks. Dr. Londzin Józef (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Profesor seminarjum polskiego w Cieszynie. Urodzony 3. 2. 1863. Gimnazjum w Bielsku, seminarjum duchowne w Ołomuńcu. B. członek Parlamentu austrjackiego 1907 — 1918, b. członek Rady Szkolnej Okręgowej, Prezydent Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego i członek zarządu Krajowego w Cieszynie. B. długoletni sekretarz i 2 lata prezes „Macierzy Szkolnej Cieszyńskiej“. Prezes „Związku Śląskich Katolików“, prezes Rady nadzorczej »Związku Spółek Rolniczych i prezes Polskiego Towarzystwa Turystycznego »Beskid«. Prezes Polskiego Towarzystwa Etnograficznego w Cieszynie. Współpracownik »Gwiazdki Cieszyńskiej«. Książki: »Kilka druków śląsko-polskich z uwzględnieniem innych książek używanych w Księstwie Cieszyńskiem«, »Bibljografja druków polskich wydanych w Księstwie Cieszyńskiem«, »Stan szkół w Księstwie Cieszyńskiem na początku XIX wieku«, »Zaprowadzenie języka polskiego w szkołach ludowych Księstwa Cieszyńskiego w r. 1848.

3. Dr. Kunicki Ryszard (P. P. S.). Lista 1. Lekarz Kasy brackiej. Urodzony 15. 4. 1873 w Tyflisie. Medycyna na Uniwersytecie w Warszawie, Krakowie i Lwowie (ukończył w 1899 r.). B. poseł do Parlamentu austrjackiego (1907 — 1911), b. komisarz ludowy pow. Będzin (1918 — 1919). Członek Rady Narodowej Księstwa Cieszyńskiego. B. przewodniczący oświatowego Stowarzyszenia „Siła“, organizator ruchu współdzielczego na Śląsku. Wiele odczytów popularnych w Stowarzyszeniach oświatowych i zawodowych. Artykuły treści politycznej i naukowo-popularnej w pismach: „Równość“ i „Robotnik Śląski“. W 1894 więziony 2 miesiące na »Pawiaku« w Warszawie i wydalony z Rosji bez prawa powrotu. Kapitan-lekarz 1-go pułku artylerji Legjonów Polskich od 4. 8. 1914 do 13. 8. 17, asenterowany przez władze austrjackie po kryzysie przysięgowym, pół roku służył w armji austrjackiej. B. sekretarz partji P. P. S. D. na Śląsku, członek Komitetu wykonawczego P.P.S.D. w Galicji i Śląsku.

4. Junga Karol (Polskie Zjednoczenie Ludowe, od sierpnia 1919 Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Rolnik. Urodzony 28. 10. 1887. w Górnym Żukowie p. Śląsk. 2 klasy gimnazjalne w Cieszynie i tamże szkoła rolnicza. Radnyl gminy Górnego Żukawa, członek Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego. Założycie i dyrektor spółki rolniczo-handlowej »Ziemia« w Cieszynie, prezes Kasy Raiffeisena w Górnym Żukowie, członek zarządu głównego Towarzystwa rolniczego w Cieszynie, członek wydziału »Opieki nad kształcącą się młodzieżą im. bt. Melchiora Grodzickiego« w Cieszynie, zastępca dyrektora Kredytowego Banku Cieszyńskiego. Aresztowany 8. 3. 1919 przez Czechów w Górnym Żukowie, wypuszczony 9. 3. 1919 w Morawskiej Ostrawie. W wojsku austrjackiem służył 2 miesiące przed wojną i 2 lata podczas wojny, jako celowniczy artylerji fortecznej (pod Przemyślem i Krakowem).

5 Bobek Paweł (P. S. L. »Piast«). Lista 1. Profesor seminarjum nauczycielskiego w Cieszynie. (Bobrek) Ewangielik. Urodzony w 1883 r. w Końskiej p. Cieszyn. Seminarjum nauczycielskie w Cieszynie. Wiceprezes Rady Narodowej Ks. Cieszyńskiego. Członek czynny i prelegent Macierzy Szkolnej Sląskiej, członek i delegat Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego. Organizator Kas pożyczkowych, członek Rady Nadzorczej Towarzystwa Oszczędnościowego w Cieszynie. Długoletni redaktor »Miesięcznika Pedagogicznego«. Książki: »Obrazki z historji ojczystej i powszechnej« (podręcznik dla szkół ludowych i wydziałowych), »Elementarna nauka historji ojczystej i powszechnej«. Część I, »Uwagi o nauce historji w szkole powszechnej«. Członek Rady Naczelnej P. S. L. „Piast“ na Śląsku i organizator.

6. Kantor Jerzy (P. P. S.). Lista 1. Współdzieła. Urodzony 21. 2. 1872 w Milikowie na Śląsku. Szkoła ludowa. Przewodniczący Stowarzyszenia przymusowego robotników współdzielczych. Założyciel i kierownik organizacji współdzielczych. Organizator zawodowy. Członek wydziału gminnego w Górnej Suchej.

Okręg wyborczy 35a.

Miasto Frydek i powiat Frydek i gminy powiaty Frysztackiego: Orłowa, Dziećmorowice, Pietwald, Łazy sucha, średnia i dolna. Posłów 3.

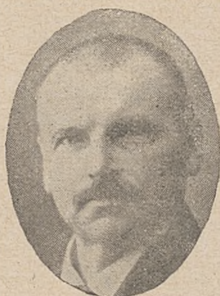
Wybory 26.1.1919 nie mogły się odbyć z powodu inwazji czeskiej.

Okręg wyborczy 36.

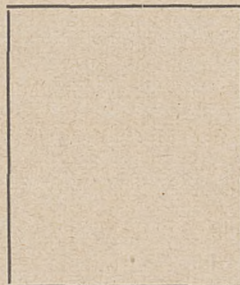
Miasto Kraków i powiaty Kraków, Podgórze i Wieliczka.

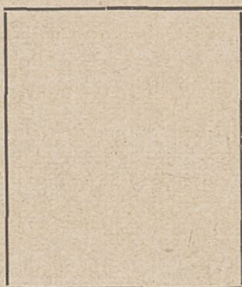
Daszyński Ignacy.

Dr. Bardel Franciszek.

Dr. Bobrowski Emil.

Moraczewska Zofia.

Klemensiewicz Zygmunt.

Dr. Grabski Stanisław.

Wójcik Franciszek.

Fedorowicz Jan Kanty.

Dr. Thon Abraham.

	Ilość obw.	Uprawnionych	Głosowało	1. P. P. S.	2. Żyd. Partja Soc. Dem.	4. Sjoniści	5. Zjed. Kom. Krak. Okr. „Narodowa“	6. Grupa obyw. żydów (Dr. Gross)	7. „Poale Sjon“	8. P. S. L. (gr. Stapińskiego)	9. Str. Niez. Narodowej	11. Gr. obywat.
Miasto Kraków	75	96084	64065	19306	936	10852	28923	2392	479	70	1085	4
Pow. Kraków	101	31074	25661	9309	16	167	5582	13	—	10554	10	10
„ Podgórze	50	17271	13384	7997	6	243	3144	8	1	1977	8	—
„ Wieliczka	67	17715	15202	9878	4	687	2672	18	9	1913	19	2
Cały okr. wyb. 36	393	163144	118312	46490	962	11946	40321	2451	507	14514	1122	16

W Krakowie padły głosy: w «Starym Krakowie» I—VIII dzielnica:

49	62830	40173	6843	806	8176	20837	2183	434	26	846	2

«Nowy Kraków IX — XXI dzielnica:

17	34281	15161	8740	11	580	5552	55	12	29	163	1

Podgórze XXII dzielnica:

9	13175	8731	3723	119	2096	2534	154	49	6	49	1

Związek wyborczy lista 1, 8 i 9 głosów 62126 (1, 2, 4 i 6 mandat)—lista 1: 1, 3 i 4 mandat, lista 8: » mandat).

Związek wyborczy lista 4 i 7 głosów 12453 (mandat 8 z listy 4).

Lista 5 — 2, 5 i 7 mandat.

Dzielnik wyborczy 12456.

1. D a s z y ń s k i I g n a c y (P. P. S). Lista 1. Redaktor naczelny „Naprzodu“. Urodzony 26. 10. 1866 r. w Zbarażu. Gimnazjum w Stanisławowie (relegowany w 5 roku studjów), maturę złożył w 1888 r. jako eksternista. Filozofja na uniwersytecie w Krakowie i Zürichu, prawo na uniwersytecie we Lwowie. Poseł do parlamentu austrjackiego 1897—1918, b. członek Delegacyi, b. prezes Klubu posłów P. P. S. D w Wiedniu, b. wiceprezes Koła Polskiego, b. członek „Komisji Tymczasowej“ i b. wiceprezes Naczelnego Komitetu Narodowego, Radca miejski w Krakowie od 1902. Członek „Uniwersytetu Ludowego“ w Krakowie i wielu innych stowarzyszeń rolniczo-kształcących we Lwowie i Krakowie. Artykuły w „Naprzodzie“, „Robotniku“, „Gazecie Robotniczej“ (Berlin), „Przedświcie“ i „Krytyce“. Książki broszury: „Polityka Proletarjatu“, „O formach rządu“, „Szlachetczyzna“, „Czego chcą socjaliści“ i. t. d., wiele mów parlamentarnych wydanych drukiem. Więziony 7 miesięcy w Pułtusku za rządów Hurki, wydalony z Berlina, liczne więzienia we Lwowie i Krakowie (razem około 10 miesięcy). Założyciel P. P. S. D. w Galicji, założyciel I-szego Stowarzyszenia robotniczego w Galicji w 1891 r., członek Komitetu Wykonawczego partji od 1890, reprezentant P. P. S. w Międzynarodówce od 1891 r. i preses Klubu posłów P. P. S. w Sejmie.

2. B a r d e l F r a n c i s z e k (P. S. L. „Piast“). Lista 5. Adwokat. Urodzony 14. 9. 1869 w Mikluszowicach. Gimnazjum III w Krakowie, teologja w seminarjum duchownem w Tarnowie (2 lata), prawo na uniwersytecie w Krakowie (1895 doktorat), filozofja w Krakowie (historja i paleografja). B. adjunkt archiwum krajowego aktów grodzkich i ziemskich w Krakowie, od 1902 adwokat w Krakowie, b. poseł od Sejmu

galicyjskiego (1913/1914.) Artykuły w „Pogoni“, „Przyjacielu Ludu“ i „Piaście“ (jeden z założycieli). Autor kilku monografji z przeszłości Krakowa i Podgórza, monografji Cechy piekarzy krakowskich. B. prezes sejmowej komisji oświatowej.

3. Kolejni kandydaci listy 1 (P. P. S. D.) Dr. Bobrowski Emil (wybrany równocześnie posłem w okręgu 42 Tarnów i Misistek Leon (wybrany posłem w okręgu 41 — Jasło zrzekli się 7. 2. 1919 mandatu na rzecz Moraczewskiej Zofji.

Moraczewska Zofja (P. P. S.) Lista 1. Przewodnicząca Ligi Kobiet, żona b. premiera Jędrzeja Moraczewskiego. Urodzona 4. 7. 1873 w Czerniowcach. Seminarjum nauczycielskie, egzamin kwalifikacyjny dla szkół ludowych. B. kierowniczka szwalni kooperatywnej, robotniczej w Stryju, b. członkini Związku kobiet P. P. S. D. w Stryju. Członkini komitetu obwodowego P. P. S. D Podkarpacia w Stryju: członkini zarządu i komitetu wykonawczego P. P. S. D. Pierwsza kobieta wybrana w Galicji do zarządu kasy chorych (Stryj).

4. Klemensiewicz Zygmunt (P. P. S.) Lista 1. Dziennikarz, redaktor i wydawca „Prawa Ludu“. Urodzony 24. 3. 1874 w Komańczy p. Przemyśl. Gimnazjum w Tarnowie i Krakowie i Bernie Szwajcarskim. B. poseł do parlamentu austrjackiego (1911—1918). Radca miejski w Krakowie. Członek powiatowego zarządu Kółek Rolniczych i Związku chłopsko-robotniczego Stowarzyszeń spożywczych. Prezes powiatowej kasy chorych w Krakowie. Kierownik wydawnictw P. P. S. D. Broszury: „Ukryty wróg“ (gruźlica) i „O polską naukę“. Z powodu spraw politycznych wielekrotnie karany przez władze austrjackie. Jednoroczny ochotnik austrjackiego 16 pułku piechoty obrony krajowej, podporucznik I Brygady Legionów Polskich, rotmistrz Wojsk Polskich. Długoletni sekretarz komitetu wykonawczego P. P. S. D. i gospodarz Klubu P. P. S w Sejmie.

5. Dr. Grabski Stanisław (Zw. S. L. N. N.-D.) Lista 5. Profesor wydziału prawa uniwersytetu we Lwowie, w 1890 zmuszony do wyjazdu za granicę. Urodzony w 1871 r. w Borowie p. Łowicz. Studja w Berlinie, Paryżu i Bernie Szwajcarskiem, gdzie w 1894 r. otrzymał doktorat filozofji. B. bibliotekarz Muzeum Polskiego w Rapperswillu. W 1901 otrzymał zezwolenie powrotu do Galicji; w 1901 r. habilitował się na uniwersytecie w Krakowie, b. docent uniwersytetu w Krakowie, b. profesor ekonomji w Akademji Rolniczej w Dublanach i Politechniki we Lwowie, od 1910 r. profesor ekonomji na wydziale prawnym we Lwowie, b. dziekan wydziału prawniczego. B. referent spraw agrarnych Wydziału Krajowego we Lwowie, przez Koło Polskie w I Dumie powołany do Petersburga jako rzeczoznawca spraw konstytucyjnych i ekspert przy opracowaniu projektu autonomji Królestwa Polskiego. Od 1905 - 1914 członek zarządu głównego Kółek rolniczych we Lwowie (referat handlowy). Od 1908 redaktor polityczny „Słowa Polskiego“. Autor książek: „Ekonomista Polski Fryderyk Skarbek“, „Zur Erkenntnislehre der volkswirtschaftlichen Erscheinungen“, „Idea wartości“ 1904, „Spółki włościańskie“, 1902, „Idee społeczne i gospodarcze w Polsce w XVIII wieku“, 1903 i wiele innych. B. członek komisji organizacyjnej Stronnictwa N.-D., w 1913 organizator Związku narodowo-ludowego w Galicji, na zjeździe w Moskwie wybrany do Polskiej Rady Zjednoczenia Międzypartyjnego (kierownictwo wydziału spraw zagranicznych). Przez Murman udał się do

Paryża, gdzie był członkiem Komitetu Narodowego. B. wiceprezes Zw. S. L. N. Prezes sejmowej komisji dla spraw zagranicznych.

6. Wójcik Franciszek (P. S. L. — grupa Słapińskiego). Lista. 8. Rolnik. Urodzony w 1863 r. w Wyciążach p. Kraków. Szkoła ludowa w Wyciążach. B. poseł do parlamentu austrjackiego, b. poseł do Sejmu galicyjskiego, wójt gminy Wyciąże i członek krakowskiej Rady powiatowej. B. minister w gabinecie Moraczewskiego. Wiceprezes spółki wodnej obwałowania lewego brzegu Wisły, członek wydziału powiatowej Kasy oszczędności, członek zarządu głównego Kółek Rolniczych we Lwowie, wiceprezes kasy Raiffeisena w Ruszczy, członek okręgowego Towarzystwa Rolniczego w Krakowie, członek Towarzystwa handlowego „Jedność". Członek Rady Nadzorczej Towarzystwa ubezpieczeń „Wisła" i Polskiego Towarzystwa Emigracyjnego. Członek korespondent Muzeum Narodowego w Raperswilu. Artykuły w „Polskim Ludzie" i „Przyjacielu Ludu" i innych. Liczne rewizje domowe policji austrjackiej. W stronnictwie pracuje od 1890.

7. Fedorowicz Jan Kanty (Klub Pracy Konstytucyjnej). Lista 5. Kupiec — właściciel handlu win. Urodzony w 1858 r. w Krakowie. Wyższa szkoła realna, akademia handlowa w Pradze. Wyższe kursa przy stacji etnologiczno-pomologicznej w Klosternburgu i Bordeaux. B. poseł do Sejmu galicyjskiego 1901—1914, długoletni członek Rady Miejskiej w Krakowie, b. prezydent Izby Handlowej i Przemysłowej. Prezydent miasta Krakowa. Prezes Krajowego Związku Turystycznego i Towarzystwa Strzeleckiego. Członek Rady Narodowej Banku Przemysłowego we Lwowie i Banku Krajowego we Lwowie. Wiceprezes rady nadzorczej Polskiego Towarzystwa Handlowego, prezes rady nadzorczej gwarectwa Jaworznickiego i prezes kuratorji Akademji Handlowej w Krakowie. Członek prezydjum Klubu sejmowego pracy konstytucyjnej.

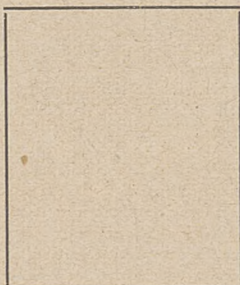
8. Dr. Thon Ozyasz Abraham (Wolne Zjednoczenie Posłów Narodowości Żydowskiej — Sjonista). Lista 4. Rabin. Urodzony we Lwowie w 1870 r. Gimnazjum Lwów, uniwersytet i szkoła rabinacka Berlin. Założyciel biblioteki „Czra", b. prezes Stowarzyszenia „Solidarność", prezes innych Stowarzyszeń humanitarnych. Artykuły i feljetony w „Welt" (organ sjonistów), „Hazefirah", „Haschiloach" i w innych polskich, hebrajskich i angielskich. Książki: „Die Grundprinzipien der Kantischen Moralphilosophie in ihrer Entwicklung", „Herbert Spencer", „Chasdaj Kreskas", Teodor Hertz" i inne.

Zastępcy: lista 1: Grylowski Józef, kolejarz, Kraków, Jagła Andrzej, rolnik, Sienko Władysław, kierownik szkoły, Modlnica.

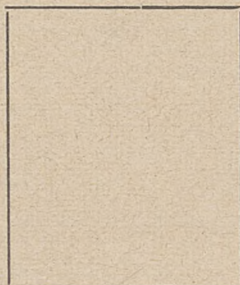
Zastępcy: lista 5: Dąbrowski Marjan, redaktor, Kraków, Mianowski Henryk, profesor szkoły przemysłowej, Kraków, Dudek Henryk, inżynier powiatowy.

Okręg wyborczy 37.

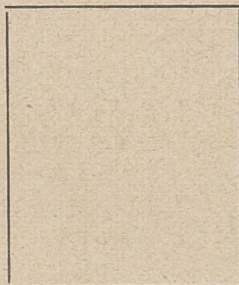
Powiat polityczny Chrzanów i Oświęcim i powiat sądowy Biała. Posłów 5.

Żuławski Zygmunt.

Maślanka Franciszek.

Rejdych Franciszek.

Smulikowski Juljan.

Tabaczyński Tadeusz.

	Ilość obwodów	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. P. S. L. grupa Stapińskiego	2. Żyd. niez. sjonista	4. Żydzi sjoniści	6. P. S. L. "Piast" N.D. i chrz.-społ.	7. „Ludowiec"	8. P. P. S. D.	9. Katolicka ludowa
Pow. sąd. Biała	27		15452	76	514	—	513	7165	1001	6328	5
Pow. Oświęcim	46		16008	69	2832	78	1506	2197	—	5694	4482
Pow. Chrzanów	78		35060	103	443	87	1640	6585	—	25682	1677
Cały okr. wyb. 37	151	89274	69598	248	3969	165	3608	16154	965	38553	6194

Cyfry ogólne nie zgadzają się z wynikami w poszczególnych powiatach. Takie jednak wzięte zostały do obliczenia mandatów w protokule Głównej Komisji Wyborczej.

Związek wyborczy listy 1 i 8 głosów 42522 (1, 3 i 4 mandat lista 8).
„ „ „ 6, 7 i 9 „ 23313 (2 i 5 „ „ 6).

Dzielnik wyborczy 11656.

1. Żuławski Zygmunt (P. P. S.). Lista 8. Sekretarz Związków Zawodowych w Krakowie. Urodzony w 1880 r. w Młynnem p. Limanowa. Gimnazjum w Krakowie i N. Sączu, przyroda na Uniwersytecie w Krakowie. Prezes związku Stowarzyszeń robotniczych i miejskiej Kasy chorych w Krakowie. Artykuły w »Me-

talowcu«, »Robotniku drzewnym«, »Górniku«, »Zawodowcu«, »Oświacie« (Poznań) i t. p. Kilkakrotnie karany za przestępstwa o Koalicji robotniczej od 2 tygodni do 3 miesięcy, razem około 6 miesięcy. Przed wojną służył rok jako kapral w austrjackim 96 pułku piechoty; w wojnie europejskiej brał udział jako porucznik przez 33 miesiące na froncie rosyjskim i włoskim, 2 razy ranny (ciężko pod Monte Santo).

2. Maślanka Franciszek (P. S. L. „Piast"). Lista 6. Naczelny rachmistrz elektrowni miejskiej w Krakowie. Urodzony w 1880 r. w Witkowicach p. Biała. Akademja handlowa Kraków i Akademja eksportowa Wiedeń. Prezes VII Koła T.P.L. w Krakowie i Krajowego Związku współpracowników handlowych w Krakowie.

3. Rejdych Franciszek (P. P. S.). Lista 8. Maszynista górniczy. Urodzony 8. 8. 1874 w Sierszy. Szkoła 4 klasowa. Prezes II grupy Stowarzyszenia górniczego przy Urzędzie górniczym w Krakowie.

4. Smulikowski Juljan (P. P. S.). Lista 8. Nauczyciel szkół powszechnych. Urodzony w 1880 r. we Lwowie. Seminarjum nauczycielskie i egzamina fachowe. Członek Rady miejskiej we Lwowie. Wiceprezes Związku polskiego nauczycielskiego szkół powszechnych. Współpracownik pism zawodowych, nauczycielskich i socjalistycznych. Służył w Legjonach Polskich. W partji pracuje od 1901.

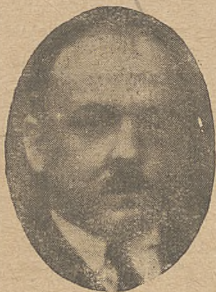
5. Tabaczyński Tadeusz (Zw. S. L. N.—N. D.). Lista 6. Urzędnik dyrekcji kolejowej w Krakowie. Urodzony w 1868 r. w Jaściszowej p. Brzesko. Wyższa szkoła realna Kraków i Akademja handlowa Wiedeń. Radca miejski w Krakowie. Członek zarządu główne T. S. L. i prezes Związku okręgowego T. S. L. w Krakowie. B. prezes dyrekcji Stowarzyszenia spożywczego kolejarzy w Krakowie. B. redaktor dwutygodnika „Nowy Kolejarz" i korespondent „Łącznika" (pismo kolejarskie w Warszawie) i „Wieńca i Pszczółki". Członek Rady Naczelnej Komitetu wykonawczego stronnictwa N.D. w Małopolsce. Wiceprezes sejmowej Komisji komunikacyjnej.

Zastępcy: lista 8: Dr. Seidl Wacław, lekarz, Bystra p. Biała. Piotrowski Józef, rolnik, Babice p. Oświęcim.

Lista 6: Ks. Sosin Józef, Kraków. Kotasek Jan, rolnik Podolsze p. Oświęcim.

Okręg wyborczy 38.

Powiaty polityczne Wadowice i Żywiec i powiat sądowy Kęty.

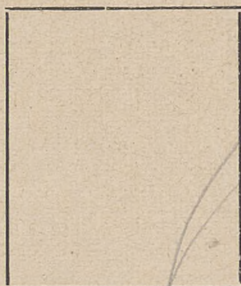
Czapiński Kazimierz.

Putek Józef.

Marek Michał.

Koczur Feliks.

Durczak Jan.

		5.	8.	10.			
Uprawnionych	Głosowało	P. P. S. D.	P. S. L. „Piast“	P. S. L. Lewica	Katolicko-Ludowa	Lista Kiepury	Lista Trojana
105000	75695	21044	16432	16934	16971	860	22

2 mandaty lista 5, po 1 mandacie lista 8, 10 i lista katolicko ludowa.

Cyfry nieurzędowe, zaczerpnięte z gazet.

Główna Komisja Wyborcza 38 okręgu nie nadesłała do kancelarji sejmowej ani do Sądu Najwyższego protokułu wyborczego wbrew przepisom ordynacji wyborczej.

1. Czapiński Kazimierz (P. P. S.). Lista 5. Redaktor „Naprzodu“. Urodzony 18. 11. 1882. Gimnazjum w Mińsku Litewskim, uniwersytet w Petersburgu i Krakowie. Członek zarządu i prelegent Uniwersytetu Ludowego. Prezes i założyciel Robotniczego Klubu Turystycznego. Sekretarz Klubu sejmowego P. P. S.

2. Dr. Putek Józef (Polskie Stronnietwo Ludowe — Lewica). Lista 10. Koncypient adwokacki. Urodzony w 1892 r. w Wadowicach. Prawo na uniwersytecie w Krakowie. Członek Rady gminnej w Choczni, członek Rady przybocznej starostwa w Wadowicach. Sekretarz Kółka rolniczego w Choczni, członek zarządu powiatowego Towarzystwa Rolniczego, prezes chłopskiej spółki wydawniczej w Krakowie. Odpowiedzialny redaktor „Przyjaciela Ludu“. Od 1905 pracuje w stronnictwie. Sekretarz Sejmu.

3. Marek Michał (Z. S. L. N. — Stronnictwo chrześcijańsko-ludowe). Tkacz fabryczny. Urodzony w 1864 r. w Łodygowicach p. Żywiec. Nauka prywatna 2 lata. Wójt w Łodygowicach. Członek Kółka rolniczego, Kasy Raiffeisena, organizacji chrześcijańskich robotników, prezes straży ochotniczej, prezes Związku chrześcijańskiego tkaczy. Artykuły w „Wieńcu i Pszczółce“, „Prawdzie“ i „Zorzy“. Więziony 36 godzin w 1897 przy wyborach do parlamentu ausrjackiego jako szkodliwy rządowi austrjackiemu i w 1900 r.

4. Koczur Feliks (P. S. L. »Piast«). Lista 8. Kierownik szkoły w Milanówce p. Żywiec. Urodzony 30. 5. 1882 w Jaworznie p. Chrzanów. Seminarjum nauczycielskie w Krakowie i egzamin kwalifikacyjny dla nauczycieli. Komisarz rządowy w Milówce. Dyrektor naczelny składnicy Kółka Rolniczego. Prezes zarządu

Kasy Raiffeisena. Członek Rady Powiatowej i Rady Szkolnej Okręgowej. Korespondent »Piasta«. Gospodarz Klubu sejmowego P. S. L. »Piast«.

5. Durczak Jan (P. P. S.). Lista 5. Ślusarz. Urodzony 7. 8. 1884 w Sporyszu p. Żywiec. Szkoła ludowa 5 klasowa. Przewodniczący Związku Metalowców w Sporyszu. W armji austrjackiej służył 7 lat (z tego 4 lata podczas wojny jako kapral pionierów).

Zastępca listy 2: Winiarski Walenty, kolejarz, Jasło.

Okręg wyborczy 39.

Posłów 8.

Powiaty polityczne Nowy Targ, Limanowa, Myślenice i powiat sędowy Dobczyce.

Gminy na Spiżu i Orawie nie głosowały z powodu inwazji Czechów.

Średniawski Andrzej.

Łaskuda Michał.

Potoczek Jan.

Bochenek Józef.

Bednarczyk Józef.

Rajski Józef.

Wojdyła Wawrzyniec.

Roj Wojciech.

	Ilość obw. wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	2.	3. P. P. S. D.	4.	5.	7. Polski Zw. Katolicko-Narodowy
Powiat Nowy Targ	80	35267	29243	96	—	885	2627	4	7374
„ Myślenice	66	45904	31410	143	—	1141	—	1	4917
„ Limanowa	89	32480	26513	499	2	1542	24	1142	2445
„ sąd. Dobczyce	45	10555	8483	181	1	2273	—	10	744
Cały okręg wyborczy 39	280	124206	95649	919	3	5841	2651	1157	15480

	8.	9.	10. P. S. L. (grupa Stapińskiego)	12. Żydzi	13. Polskie Stron. Lud. „Piast"	14. Stron. Niez. Narodowej	15. Stronnictwo ludowo narodowe	16.	18.
Powiat Nowy Targ	14	1	1121	1068	13369	162	2609	—	9
„ Myślenice	58	—	7474	661	15899	4	1255	—	—
„ Limanowa	97	15	1059	940	18847	6	604	—	—
„ sąd. Dobczyce	1	1	392	303	4389	1	104	54	—
Cały okręg wyborczy 39	170	17	10046	2972	52504	173	4572	54	9

Związek wyborczy lista 3, 10 i 14 głosów 16060 — dzielnik związku 8030.
„ „ „ 4, 7, 13 i 15 „ 75207 — „ „ 8750.
Dzielnik wyborczy 10500.
Lista 10 — 4-ty mandat.
„ 7 — 3-ci „
„ 13 — 1, 2, 5, 6, 7 i 8 mandat.

Gminy Biała Woda i Czarna Woda w pow. Nowy Targ nie głosowały (219 i 125 uprawnionych). W gminie Kobyłczyna, pow. Limanowa (176 uprawnionych) uznano wybory za nieodbyte, gdyż brakło protokułu wyborczego.

1. Średniawski Andrzej (P. S. L. »Piast«). Lista 13. Rolnik. Urodzony 30. 11. 1857 w Górnej Wsi p. Myślenice. Szkoła ludowa w Myślenicach. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1907—1918 i Sejmu galicyjskiego. Wicemarszałek powiatu w Myślenicach. Członek Rady szkolnej okręgowej. Członek Rady gminnej w Górnej Wsi. Dyrektor powiatowej Kasy oszczędności. Członek Ligi pomocy przemysłowej. Przewodniczący Kółka rolniczego, Spółki mleczarskiej w Myślenicach, Spółki owocarskiej w Myślenicach, wiceprezes Towarzystwa kapeluszników w Myślenicach i Towarzystwa Rolniczego w Myślenicach. Członek zarządu Towarzystwa handlowego „Niwa", wiceprezes Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń „Wisła", prezes Spółki wydawniczej „Piast", członek zarządu Małopolskiego Towarzystwa Rolniczego w Krakowie. Członek Rady nadzorczej Banku krajowego, Syndykatu rolniczego w Krakowie, członek Rady nadzorczej towarzystwa „Len" w Krakowie, członek Spółki kowalskiej w Sułkowicach i towarzystwa pszczelniczego w Krakowie, prezes straży ogniowej ochotniczej w Górnej Wsi. Artykuły w »Przyjacielu

Ludu« i „Piaście". B. wiceprezes P. S. L., od 1913—1915 prezes Klubu posłów P. S. L. w Wiedniu. Skazany na 300 Kor. za przekroczenie polityczne przez władze austrjackie.

2. Łaskuda Michał (P. S. L. „Piast"). Lista 13. Rolnik. Urodzony w 1873 r. w Jurkowie p. Limanowa. Szkoła ludowa. Wójt gminy Jurków. B. poseł do Sejmu galicyjskiego. Członek Rady przybocznej Rady powiatowej. Przewodniczący Rady nadzorczej Kasy Raiffeisena. W armii austrjackiej służył 4 lata (na froncie włoskim i rosyjskim).

3. Potoczek Jan (Polskie Zjedn. Ludowe — Stronnictwo katolicko-narodowe). Lista 7. Rolnik. Urodzony w 1858 r. w Rdziosłowie p. N.-Sącz. Studja średnie. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1891—1907 i 1911—1918. Radny gminny, b. członek Rady powiatowej w Nowym Sączu. B. prezes Kółka rolniczego. Prezes Stronnictwa katolicko-narodowego i wydawca tygodnika »Lud Katolicki« (Tarnów). B. wiceprezes Klubu sejmowego Polskiego Zjednoczenia Ludowego.

4. Bochenek Józef (P. S. L., grupa Stapińskiego). Lista 10. Rolnik. Urodzony w 1886 r. Sułkowicach. Akademia handlowa w Krakowie. Członek wydziału Rady powiatowej, Rady gminnej. Prezes Kółka rolniczego, członek wydziału Towarzystwa okręgowego rolniczego w Myślenicach. Artykuły w „Przyjacielu Ludu".

5. Bednarczyk Józef (P. S. L. „Piast"). Lista 13. Urodzony w 1875 r. w Cichem p. N.-Targ. Szkoła ludowa 4 klasowa w N.-Targu. Wójt gminy Ciche, od 1901 członek Rady gminnej, od 1902 członek Rady powiatowej i miejscowej Rady szkolnej. Członek Towarzystwa rolniczego w Krakowie. Wiceprezes powiatowej Rady ludowej.

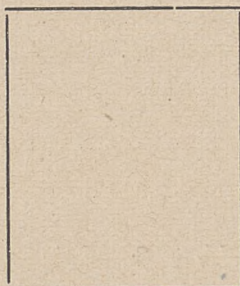
6. Rajski Józef (P. S. L. »Piast«). Lista 13. Przemysłowiec. Urodzony w 1868 r. w N.-Targu. Szkoła ludowa i przemysłowa. Od 1909 burmistrz Nowego Targu, wiceprezes Rady powiatowej. Dyrektor Towarzystwa rolniczo-zaliczkowego i Towarzystwa rolniczo-handlowego „Podhale". B. prezes „Sokoła". B. prezes powiatowego Komitetu Narodowego. Członek Koła T. S. L. w Nowym Targu. Od lat 10 pracuje w stronnictwie. W armii austrjackiej służył 3 lata jako patrolowy.

7. Wojdyła Wawrzyniec (P. S. L. „Piast"). Lista 13. Rolnik i kupiec. Urodzony w 1895 r. w Wysoce p. Myślenice. Gimnayjum w Nowym Targu. Sekretarz gminny, członek rady przybocznej powiatowej, członek wydziału wykonawczego powiatowej rady narodowej. Członek towarzystw rolniczych i kooperatyw. Od 16. 9. 1914—31. 1. 15. służył jako szeregowiec w 18 pułku obrony krajowej (austrjackiej), wyreklamowany jako sekretarz gminny.

8. Roj Wojciech (P. S. L. „Piast"). Lista 13. Rolnik. Urodzony w 1875 r. w Zakopanem. Szkoła ludowa i przemysłu drzewnego w Zakopanem. Zastępca wójta w Zakopanem. Członek Rady powiatowej. Wiceprezes Związku górali, zastępca dyrektora Składnicy Kółka Rolniczego. Prezes ochotniczej straży pożarnej, członek Powiatowej Kasy Zaliczkowej. W wojsku służył jako plutonowy austrjackiego 20 pułku piechoty od 1. 7. 1917 do 4. 11. 1918. Prezes rady ludowej gminnej w Zakopanem.

Okręg wyborczy 40.

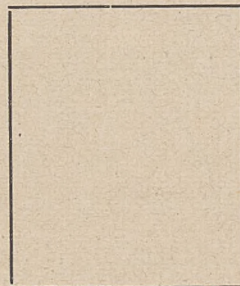
Miasto i powiat Nowy Sącz i powiaty Grzybów i Gorlice.

Majcher Piotr.

Dr. Ćwikowski Stanisław.

Rączkowski Józef.

Potoczek Narcyz.

Dr. Marek Zygmunt.

	Ilość obw. głosowania	Głosowało	1. Polski Lud. Zw. Kat.	2. P. S. L. „Piast"	3. Miejska org. narodowa	4. P. P. S. D.	5. „Poale Sjon"	6. Bezimienna, gr. izraelitów	7. P. S. L. (grupy Stapińskiego).
Cały okręg wyb. 40	??	77733	13019	31253	5146	12020	5	6669	9621

Związek wyborczy lista 1 i 3, głosów 18140, dzielnik związku 10344.
Mandat 1-szy lista 1-sza.
Lista 2 mandat 2, 3 i 4.
„ 4 „ 5-ty.
Dzielnik wyborczy 10417.
Gmina Dubno nie nadesłała protokułu wyborczego (51 uprawnionych).

1. Majcher Piotr. (Polskie zjednoczenie Ludowe (Stronnictwo katolicko-Ludowe) od sierpnia 1919 Narodowe zjednoczenie Ludowe). Lista 1. Rolnik. Urodzony w 1874 r. w Chełmku Polskim p. Nowy Sącz. Szkoła 4 klasowa, i 2 klasy wydziałowe. Przez lat 17 był wójtem w Chełmku Polskim, 6 lat członkiem Rady Powiatowej, od lat 10 prezes kasy Raiffeisena. Artykuły do gazet. Służył w armji austrjackiej.

2. Dr. Ćwikowski Stanisław. (P. S. L. „Piast“). Lista 2. Adwokat. Urodzony w Czerncu p. Nowy Sącz. Prawo na uniwersytecie we Lwowie. B. członek Tymczasowego Komitetu Powiatowego i Powiatowej Rady Narodowej. Członek Towarzystwa Szkoły Ludowej i innych towarzystw oświatowo-społecznych, Sekretarz klubu sejmowego P. S. L. „Piast“.

3. Rączkowski Józef. (P. S. L. „Piast“). Lista 2. Redaktor od marca 1914 „Piasta“. Urodzony 13. 2. 1885 w Siarach p. Gorlice. Gimnazjum Kraków Filozofia na uniwersytecie w Krakowie i 1 rok na uniwersytecie w Monachium filozofia świata i historya sztuki. Autor sztuki „Wóz Drzymały“. Tomik wierszy. Pracował w redakcyi: „Illustracji Polskiej“, „Nowinach“, „Nowościach Illustrowanych“, „Nowej Reformie“. Sekretarz klubu sejmowego P. S. L. „Piast“.

4. Potoczek Narcyz. (P. S. L. „Piast“). Lista 2. Rolnik. Urodzony w 1875 w Rdziosłowie p. Nowy Sącz. Szkoła 8 klasowa, wydziałowa w Nowym Sączu. Członek Rady gminnej. Członek Rady powiatowej i ciała doradczego Starostwa. Członek Towarzystwa Rolniczego, Kółek Rolniczych, Czytelni, kasy Raiffeis. Wiceprezes Rady Nadzorczej Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń „Wisła“. B. Współpracownik pisma Ludowego Związku chłopskiego. W stronnictwie pracuje od lat 20. Służył 3 lata w austrjackiej artyleryi polnej.

5. Dr. Zygmunt Marek (P. P. S.) Lista 4. Adwokat. Urodzony w 1875 r. w Krakowie. Prawo na uniwersytecie w Krakowie. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1911—1918. Radny miasta Krakowa. Członek Rady dyscyplinarnej Izby adwokackiej. Członek zarządu miejskiej kasy chorych b. prezes tejże kasy przez lat 7. Były wydawca i redaktor „Więźnia Politycznego“ i „Naprzodu“. Karany wielokrotnie grzywnami za przekonania polityczne. Prezes sejmowej komisyi prawniczej.

Okręg wyborczy 41.

Powiaty Jasło, Krosno i Sanok. Posłów 6.

Stapiński Jan.

Madej Jakób.

Sejb Tadeusz Juljan.

Szymański Stanisław.

Misiołek Leon.

Nawrocki Jan.

Lista 2. P. P. S.	P. S. L. (lewica)	P. S. L. «Piast»	N. D.	Sjoniści
9605	26512	15351	9121	6183

Cyfry nieurzędowe zaczerpnięte z gazet.

Główna Komisja wyborcza 41 okręgu nie nadesłała protokułu wyborczego do kancelarji sejmowej ani do Sądu Najwyższego wbrew przepisom ordynacji wyborczej.

1. Stapiński Jan (P. S. L. lewica). Redaktor i rolnik. Urodzony 21.12. 1867 w Jabłonicy Polskiej. Gimnazyum w Jaśle i 2 lata praw we Lwowie. B. poseł do parlamentu austryackiego 1898—1900 i 1907—1918. b. poseł do Sejmu galicyjskiego 1901—1914. B. wiceprezes Koła Polskiego w Wiedniu i od 1908 prezes P. S. L. Założyciel Ludowego Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń od ognia „Wisła“ we Lwowie. Redaktor „Przyjaciela Ludu.“ Mnóstwo broszur agitacyjnych n. p. „o ubezpieczeniach społecznych“, „Odwieczny proces“, Walka o ziemię“, Areszt śledczy we Lwowie od 1. 3. do 1. 7. 1891 o tajne stowarzyszenia dla oderwania Galicji od Austrji. Aresztów 32 administracyjnych za przekroczenia z § 54. patentu cesarskiego z 1854 r. (opór władzy). Założyciel i sekretarz P. S. L. od r. 1894 do r. 1908. Prezes klubu sejmowego P. S. L. „lewica“.

2. Madej Jakób. (P. S. L., grupa Stapińskiego). Rolnik. Urodzony 6. 6. 1868. Szkoła ludowa. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1907—1918. Członek rady gminnej i powiatowej od 1895. Wójt. Założyciel i prezes kółka rolniczego, straży pożarnej ochotniczej i koła gospodyń. Od 1895 członek komitetu parafialnego. W wojsku austrjackiem 2 lata.

3. Sejb Tadeusz Józef (P. S. L., grupa Stapińskiego). Kierownik szkoły. Urodzony w 1887 r. w Krakowie. Seminarjum nauczycielskie w Krakowie, egzamin kwalifikacyjny i egzamin wydziałowy. Członek Rady Przybocznej Starostwa w Krośnie. Przewodniczący „Ogniska“ nauczycielskiego w Krośnie, członek Kółek rolniczych i spółek oszczędnościowych i pożyczek. Jako rezerwista 18 pułku austrjackiegiej obrony krajowej przez 4 lata brał udział w wojnie europejskiej. Sekretarz klubu sejmowego P. S. L. (grupy Stapińskiego).

4. Szymański Stanisław (Z. S. L. N.-D.). Urzędnik bankowy. Urodzony w 1874 r. w Dukli. Szkoła średnia. B. komisarz Polskiej komisji Likwidacyjnej powiatu Jasło. Członek Rady Miejskiej. Prezes T. S. L. Członek powiatowego Kółka Rolniczego, członek wydziału „Sokoła“, „Zgody“. Członek zarządu głównego

T. S. L., sekretarz rady nadzorczej Związku kredytowego Spółek Rękodzielniczych w Krakowie, prezes rady nadzorczej „Spółki Szewców“ w Jaśle i t. d. Współpracownik „Słowa Polskiego“ i współredaktor „Głosu Jasielskiego“. Organizator kół N.-D. Członek stronnictwa od pierwszych jego początków.

5. Misiołek Leon (P. P. S.) Wybrany równocześnie w okręgu wyborczym 38 (Kraków). Drukarz-zecer od 47 lat. Urodzony w 1859 r. w Dembowej p. Jasło. Członek Rady Miejskiej w Krakowie. Członek kooperatyw i Uniwersytetu Ludowego w Krakowie. Od trzydziestu kilku lat przewodniczący stowarzyszenia drukarzy w Krakowie. Wydawca i redaktor czasopisma drukarzy „Ognisko“. Kilkomiesięczne więzienie za przestępstwa prasowe i mowy na zgromadzeniach. Założyciel P. P. S. D. w Krakowie, długoletni przewodniczący komitetu miejscowego P. P. S. D., komitetu wykonawczego P. P. S. D. i Rady Robotniczej. Od 40 lat członek P. P. S. D. Delegat na zjazdach drukarzy i zawodowych, zjazdach krajowych i państwowych politycznych. Członek Rady gospodarczej.

6. Nawrocki Jan (P. S. L. „Piast“). Rolnik. Urodzony w 1876 r. W Odrzykoniu, p. Krosno. Szkoła ludowa 4 klasowa. Wójt w Odrzykoniu, członek wydziały Rady powiatowej. Członek różnych stowarzyszeń społecznych. Służył 4 lata podczas wojny europejskiej w armji austrjackiej.

Okręg wyborczy 42.

Miasto Tarnów i powiaty Tarnów, Brzesko, Bochnia, Dąbrowa i Pilzno. Posłów 9.

Witos Wincenty.

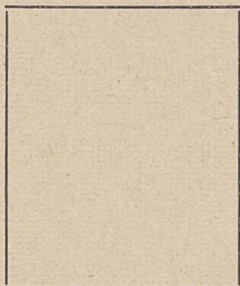
Krężel Adam.

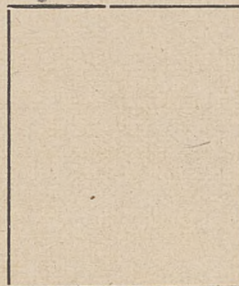
Dr. Matakiewicz Antoni.

Bojko Jakób.

Bryl Jan.

Rudnik Michał.

Dr. Kiernik Władysław. Ks. dr. Lubelski Józef. Dr. Bobrowski Emil.

	Ilość okręg. wyborczych	1.	2. Pol. Związek Kat. Narod.	3. P. P. S. D.	4.	5.	6.
Miasto Tarnów	18	1	2514	1917	942	3688	389
Powiat Tarnów	84	1	7787	672	4	413	—
Powiat Brzesko	109	2	4398	964	1	1301	38
Powiat Bochnia	146	16	5142	7057	4	1992	—
Powiat Dąbrowa	107	—	8046	195	75	1586	7
Powiat Pilzno	60	—	1255	182	3	9689	5
Cały okręg wyb. 42	524	20	27142	10987	1029	9689	439

	7.	8.	9. P. S. L. „Piast"	10.	11.	12.	13.	Głosowało
Miasto Tarnów	71	57	413	—	1131	30	—	11153
Powiat Tarnów	42	1	18451	—	70	33	1	27485
Powiat Brzesko	3	5	99789	1	612	477	9	37580
Powiat Bochnia	6	17	21299	3	4692	305	4	40537
Powiat Dąbrowa	9	10	13422	4	46	2750	—	21957
Powiat Pilzno	4	3	12986	—	181	1019	—	16397
Cały okręg wyb. 42	129	93	96340	8	6732	4614	14	157409

Związek wyborczy lista 1, 3, 7, 8 i 12 = 15843 głosów — mandat 9 (lista 3) dzielnik związku 10988

Związek wyborczy 2 i 11 lista = 33874 głosów — mandat 3 i 8 (lista 2) dzielnik związku 18571.

Związek wyborczy 5 i 6 lista = 10128 głosów.

Lista 9 mandaty 1, 2, 4, 5, 6 i 7 mandat.

Dzielnik wyborczy 15843.

1. Witos Wincenty (P. S. L. »Piast«). Lista 9. Rolnik. Urodzony 23. 1. 1874 w Wierzchosławicach p. Tarnów. Szkoła ludowa. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1911— 1918, b. poseł do Sejmu we Lwowie 1908—1914, członek Rady powiatowej. Wójt gminy Wierzchosławice. Prezes Kółka rolniczego, członek Zarządu głównego Kółek rolniczych, b. członek Zarządu głównego T. S. L. Artykuły w »Przyjacielu Ludu« i »Piaście«. B. prezes Klubu Sejmowego P. S. L. »Piast«. Od października 1916 prezes sejmowego Klubu zjednoczonego P. S. L.

2. Krężel Adam (P. S. L. »Piast«). Lista 2. Rolnik. Urodzony w 1871 r. w Przerytym Borze p. Pilzno. Szkoła ludowa w Jastrzębce Starej. Wójt gminy Przeryty Bór. Członek Rady powiatowej, członek Rady przybocznej Starostwa w Pilźnie, B. poseł do Sejmu galicyjskiego od 1908. Prezes Zarządu Kółek rolniczych, wiceprezes Towarzystwa okręgowego rolniczego w Pilźnie. Członek Rady nadzorczej Spółki rolniczej w Lassowie i Spółki producentów bydła w Pilźnie. Korespondent »Przyjaciela Ludu«, »Gazety chłopskiej«, »Gazety ojczystej« i »Piasta«. Od 20 lat pracuje w P. S. L.

3. Dr. Matakiewicz Antoni (Polskie Zjednoczenie Ludowe). Lista 2. Naczelnik sądu w Tuchowie. Urodzony 13. 9. 1873 w Niepołomicach p. Bochnia. Gimnazjum i prawo na uniwersytecie w Krakowie. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1911—1918, radny gminny miasta Tuchowa, członek Rady przybocznej generalnego Delegata rządu w Galicji. Honorowy obywatel miast Wojnicza i Żabna. Zajmował się popularyzacją wiadomości prawniczych w pismach ludowych. Służył 1 rok w austrjackim 13 pułku piechoty w Krakowie. Podporucznik rezerwy 40 pułku piechoty. W wojnie enropejskiej brał udzieł od 1. 8. 1914 do grudnia 1918, awansował na kapitana.

4. Bojko Jakób (P. S. L. »Piast«). Lista 9. Rolnik. Urodzony 7. 8. 1857 w Gręboszowie p. Dąbrowa. Szkoła ludowa w Gręboszowie. B. poseł do Sejmu galicyjskiego 1895—1914, b. poseł do Parlamentu austrjackiego 1897—1918. wiceprezes Rady powiatowej w Dąbrowie. B. wójt. Prezes Kasy zaliczkowej w Dąbrowie. Członek Rady muzealnej w Rapperswillu, członek Towarzystwa rolniczego w Krakowie. Członek honorowy Związku narodowego w Ameryce. Liczne artykuły i korespondencje w »Kurjerze Lwowskim«, »Przyjacielu Ludu« i »Piaście«. B. redaktor »Przyjaciela Ludu« i »Piasta«. Książki: »2 Dusze«, »Okruszyny gminy Gręboszów«, »Pod trzeciego króla«, »Wycieczka na Spiż«, »Mowy i Pisma«. Od 1891 brał udział w życiu publicznem, organizując P. S. L., którego jest prezesem. Wicemarszałek Sejmu.

5. Bryl Jan (P. S. L. »Piast«). Lista 9. Inżynier. Urodzony 17. 1. 1885 w Mikołajowicach. Politechnika we Lwowie. B. prezes Towarzystwa bratniej pomocy słuchaczów politechniki we Lwowie i Koła T. S. L. im. Kościuszki. Artykuły w »Kurjerze Lwowskim«.

6. Rudnik Michał (P. S. L. »Piast«). Lista 9. Rolnik. Urodzony w 1864 w Buczkowie p. Bochnia. Szkoła ludowa. Organizator Kółka rolniczego. Wójt. Członek wydziału Rady powiatowej w Bochni.

7. Dr. Kiernik Władysław (P. S. L. »Piast«). Lista 9. Adwokat w Bochni. Urodzony w 1879 r. w Bochni. Prawo na uniwersytecie w Krakowie. Członek

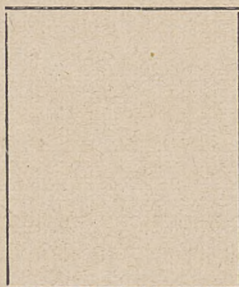
Rady miejskiej, wiceprezes Rady powiatowej. Prezez Koła T. S. L. i członek Zarządu głównego T. S. L. w Krakowie. Wiceprezes Rady nadzorczej składnicy powiatowej Kółek rolniczych, członek wydziału powiatowej i miejskiej Kasy. oszczędności. Członek Ligi pomocy przemysłowej. Współpracownik »Piasta« Organizator P. S. L w powiecie bocheńskim, członek Rady nadzorczej stronnictwa. B. komisarz powiatowy Legjonów Polskich na powiat bocheński.

8. Ks. dr. Lubelski Józef (Polskie Zjednoczenie Ludowe). Lista 2. Prefekt seminarjum duchownego w Tarnowie. Urodzony 28. 3. 1884 w Śmignie. Gimnazjum i 2 lata teologji w Tarnowie, dalsze 4 lata teologji na uniwersytecie w Innsbrucku. Członek Rady miejskiej. Członek Rady nadzorczej składnicy Kółek rolniczych, członek Zarządu djecezalnego Związku katolickiej młodzieży. Członek T. S. L., Towarzystwa oświaty ludowej, Komitetu obronej narodowej. Od 1910—1913 katechyta gimnazalny, od 1912 — 1914 rektor internatu św. Józefa dla kandydatów stanu nauczycielskiego, od 1915—1918 profesor teologji moralnej w seminarjum duchownem w Tarnowie. Członek Komitetu Biskupiego ratunkowego. Artykuły w »Gazecie kościelnej«, »Głosie narodu« i »Miesięczniku katechetycznym«. Redaktor »Ludu katolickiego«.

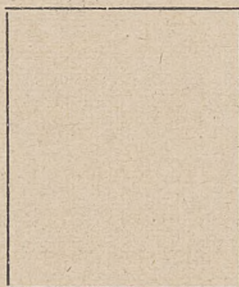
9. Dr. Bobrowski Emil (P. P. S.). Lista 3. Lekarz. Urodzony w 1876 w Niepołomicach p. Bochnia. Medycyna w Krakowie i Wiedniu, doktorat medycyny w 1901 w Krakowie. Członek Rady miejskiej w Krakowie, b. członek Rady miejskiej w Podgórzu (od 1908). B. poseł do Parlamentu austrjackiego 1913—1918. B. naczelnik wydziału zdrowia i opieki społecznej polskiej komisji likwidacyjnej od listopada 1918 do 9. 2. 1919. B. wiceprezes Zarządu Koła uniwersytetu ludowego w Podgórzu i III Koła T. S. L. w Krakowie. Od 1. 6. 1917 do likwidacji szef Departamentu opieki N. K. N. Wiceprezes Towarzystwa opieki legionowej. Prezes Towarzystwa domu robotniczego w Podgórzu, przewodniczący robotniczego stowarzyszenia spożywczego »Naprzód«, prezes Rady nadzorczej Związku robotniczych stowarzyszeń współdzielczych w Małopolsce i prezes Związku robotniczych stowarzyszeń współdzielczych w Warszawie. W 1899 r. wydalony z Galicji na czas trwania stanu wyjątkowego, miał zakazany przyjazd do Królestwa i Rosji, szereg procesów politycznych zakończonych uwolnieniem. Od 5.8.1914 służył w I Brygadzie Legjonów Polskich (początkowo jako komisarz wyjątkowy w Jędrzejowie i Słomnikach). Zwolniony karnie przez austrjacką Naczelną Komendę Armji z Legjonów Polskich. Od 1914—1919 członek Komitetu wykonawczego P. P. S. D. Galicji i Śląska. Przewodniczący krakowskiej Rady robotniczej od 1919. Członek partji od 1895. Wybrany jednocześnie w 36 okręgu wyborczym (Kraków), w którym mandat złożył.

Okręg Wyborczy 43.

Miasto Rzeszów i powiaty Rzeszów, Ropczyce i Strzyżów. Posłów 9.

Skrzypek Henryk.

Dyto Tomasz.

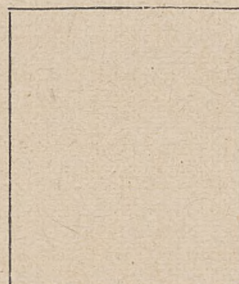
Szmigiel Antoni.

Pluta Andrzej.

Babicz Jan.

Świerad Tomasz.

	Ilość obw. głosowania.	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. Lud. Rady gm. w Batkowicach	2. Lista Chmury	3. Grupy chł. niez. P. S. L.	4. Lista Świerada	5. Lista Angermana	6. Lista Malisza
Miasto Rzeszów	7		17	—	—	6	—	4	204
Powiat Rzeszów	156		213	884	1	4490	193	25	241
„ Ropczyce	80		94	—	89	106	1	3	79
„ Strzyżów	62		302	1	43	7	4475	5	—
Cały okr. wyborczy 43	305	94588	626	885	133	4609	4469	37	524

	7. P. P. S. D.	8. Pol. Związek Kat. Lud.	9. N. D.	10. Sjoniści	11. Lista Tomaszewskiego	12. Lista Wilusza	13. P. S. L. „Piast"	14. Lista Klisa
Miasto Rzeszów	1282	213	1095	329	127	308	51	—
Powiat Rzeszów	3889	2100	649	3245	1281	31	28461	130
opczyce	2044	3169	910	1705	267	29	19625	—
„ Strzyżów	491	1516	431	1072	6180	35	3057	—
Cały okr. wyborczy 43	7706	7007	3085	6351	7855	403	51194	130

Związek wyborczy: listy 6, 8, 9, 11, 12 i 13 = głosów 70068, dzielnik dla związku 8532.

Wszystkie mandaty lista 13.

Dzielnik wyborczy 11678.

1. Skrzypek Henryk (P. S. L. „Piast"). Lista 13. Rolnik. Urodzony 20. 7. 1875 w Świlczy, p. Rzeszów. Szkoła ludowa 4 klasowa. Wójt w Świlczy. Prezes kółka rolniczego i Rady Szkolnej. Kasjer kasy Raiffeisena.

2. Dyto Tomasz (P. S. L. „Piast"). Lista 13. Rolnik. Urodzony w 1871 r. w Borku Wielkim, p. Ropczyce. Szkoła ludowa. B. poseł do parlamentu austrjackiego. B. wójt. Prezes kółka rolniczego, członek Wydziału Rady powiatowej. Członek Towarzystwa Rolniczego.

3. Szmigiel Antoni (P. S. L. „Piast"). Lista 13. Rolnik-absolwent praw. Urodzony w 1889 r. w Rzeszowie. Gimnazjum w Rzeszowie i prawo na uniwersytecie w Krakowie. B. członek Rady przybocznej komisarza powiatowego Polskiej Komisji Likwidacyjnej w Krośnie. Cłonek kółek rolniczych, T. S. L. i Składnicy Towarowej w Rzeszowie. Artykuły w „Przyjacielu Ludu", „Piaście" i innych. Służył w armji austrjackiej od grudnia 1914 do jesieni 1918. W stronnictwie pracuje od 1905 r.

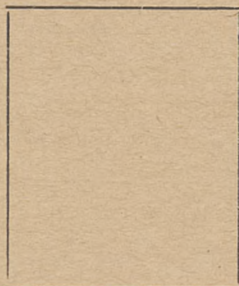
4. Pluta Andrzej (P. S. L. „Piast"). Lista 13. Rolnik. Urodzony w 1869 r. w Szklanach, p. Rzeszów. 2 klasy gimnazjalne w Rzeszowie. Członek Rady gminnej i Rady powiatowej. Prezes kółka rolniczego, opiekun czytelni gminnej T. S. L., przewodniczący i delegat Spółki hodowców drobiu, członek zarządu Spółki hodowlanej bydła i trzody chlewnej i t. p. W wojsku austrjackiem służył w 40 pułku piechoty przez 2 miesiące. W stronnictwie pracuje od 1904 r.

6t Babicz Jan (P. S. L. „Piast"). Lista 13. Rolnik. Urodzony w 1869 r. w Niedźwiadzie, p. Ropczyce. Szkoła ludowa. Członek Rady gminnej i Rady powiatowej. Członek zarządu głównego Kółek Rolniczych, Towarzystwa rolniczego, członek Mleczarni spółkowej, Ligi Pomocy Przemysłowej i t. d. Artykuły w Przyjacielu Ludu", Gazecie Ludowej", „Piaście" i „Przewodniku Kółek Rolnibzych". W armji austrjackiej służył rok przed wojną i 3 lata na wojnie na Wołyniu, Rumunii i Siedmiogrodzie. W stronnictwie pracuje od 1893 r.

7. Swierad Tomasz (P. S. L. „Piast"). Lista 13. Rolnik. Urodzony 18. 12. 1863 w Wojaszówce, p. Strzyżów. Szkoła ludowa. Artykuły w „Piaście".

Okręg Wyborczy 44.

Powiaty Tarnobrzeg, Kolbuszowa, Mielec i Nisko. Posłów 6.

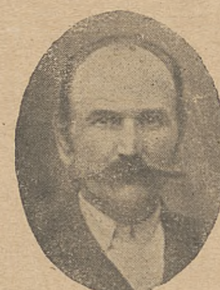

Ks. Okoń Eugenjusz.

Krempa Franciszek.

Dąbal Tomasz.

Sudoł Jan.

Kędzior Andrzej.

Marchut Wojciech.

	Ilość obw. wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1.	2. Grupa Ks. Okonia (P. S. L. Lewica)	3. P. S. L. „Piast“	4.	5.	6.	7.	8.
Pow. Tarnobrzeg	73	34751	29909	41	1	26309	1725	64	214	115	1481	
„ Kolbuszowa	62	28494	22480	317	22	16001	2883	395	325	1785	1068	1
„ Mielec	98	30583	26162	84	1	19478	2170	837	2141	2	1733	
„ Nisko		25555	17869	256	10	13885	1580	140	791	672	791	—
Cały okręg wyb. 44		119383	96420	678	34	75673	8358	1236	3471	2574	5073	1

1. Ks. Okoń Eugeniusz (P. S. L. „Wyzwolenie“). Lista 2. Wikarjusz w Radomyślu nad Sanem. Urodzony 25. 12. 1881 w Radomyślu na Sanem p. Tarnobrzeg. Studja uniwersyteckie. B. poseł do Sejmu galicyjskiego.

2. Krempa Franciszek (P. S. L. „Lewica“). Lista 2. Rolnik-młynarz. Urodzony w 1855 r. w Padwi p. Mielec. 3 klasy gimnazjalne w Tarnowie. Wójt, b. poseł do Parlamentu austrjackiego. Członek Wydziału powiatowego w Mielcu, członek Rady nadzorczej składnicy Kółek rolniczych w Mielcu, prezes Towarzystwa zaliczkowego w Mielcu i Towarzystwa spółkowego jajczarskiego w Padwi. Założyciel i prezes Rady nadzorczej kasy Raiffeisena i Kółka rolniczego. Artykuły w „Przy-

jacielu Ludu“, „Wieńcu i Pszczółce“ i „Monitorze“. Broszury: „Komitety powiatowe“. Ukarany za broszurę wydaną przez Ks. Stojałowskiego grzywną 200 k., dwa razy dochodzenia za obrazę cesarza austrjackiego. B. członek powiatowego Komitetu narodowego w Mielcu.

3. Dąbal Tomasz (P. S. L., lewica). Lista 2. Rolnik. Urodzony 29. 12. 1890 w Sobowie p. Tarnobrzeg. Gimnazjum Dębica, medycyna i prawo na uniwersytecie w Wiedniu i Krakowie, instruktorskie kursa rolnicze. Prezez Koła T. S. L. im. T. Kościuszki w Sobowie, organizator i członek Towarzystwa teatrów włościańskich w Nadbrzeziu, założyciel wielu czytelń wiejskich, Straży pożarnych i Kółek rolniczych i kas Raiffeisena. Założyciel i dyrektor Pierwszej Akademickiej Spółki Handlowej w Krakowie, członek Zarządu i kontroler Towarzystwa wzajemnej pomocy uczniów uniwersytetu Jagiellońskiego, członek Zarządu i prezes Komisji rewizyjnej czytelni akademickiej, członek Zarządu i gospodarz Towarzystwa „Filarecja“ w Wiedniu, działacz społeczny uniwersytetu ludowego i Stowarzyszenia robotniczego „Siła“ w Wiedniu. B. organizator Związków strzeleckich na wsi. Brał udział w wojnie europejskiej na froncie rosyjskim, włoskim i albańskim w austrjackim 87 pułku piechoty i jako instruktor karabinów maszynowych przydzielony w styczniu 1917 do 3 pułku Legionów Polskich. Kapitan W. P. Więziony w Undine 2 miesiące za sprawy polityczne. Artykuły w „Przyjacielu Ludu“, „Piaście“, „Wyzwoleniu“ itd. Redaktor naczelny i wydawca „Jedności chłopskiej“. Autor wielu broszur z zakresu ideologji chłopskiej. Naczelnik gminnej i powiatowej organizacji P. S. L., wiceprezes Lewicy P. S. L.

4. Sudoł Jan (P. S. L., lewica). Lista 2. Rolnik. Urodzony 7. 1. 1882 w Lipnicy. Szkoła ludowa. Członek Rady gminnej, członek Zarządu Kółka rolniczego (b. prezes) i Spółki Oszczędnościowo-pożyczkowej. Brał udział w wojnie europejskiej od 1. 8. 1914, w niewoli rosyjskiej na Syberji 3 lata i 3 miesięcy, skąd wrócił 5. 4. 1918.

5. Kędzior Andrzej (P. S. L. „Piast“). Lista 3. Emerytowany dyrektor biura melioracyjnego Wydziału krajowego we Lwowie. Urodzony 7. 11. 1851 w Tarnowie, politechnika i akademja ziemiańska w Wiedniu. B. poseł Departamentu austrjackiego 1911—1918, b. wiceprezes Koła polskiego, b. członek Rady rolniczej i budowy dróg wodnych w Wiedniu, b. poseł do Sejmu galicyjskiego 1908—1914. B. członek Towarzystwa politechnicznego i galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, dożywotni członek Towarzystwa Kółek rolniczych. B. naczelnik Wydziału robót publicznych Komisji Rządzącej. Popierał w dziennikach i broszurach sprawę budowy dróg wodnych, regulacji rzek i melioracji. Prezes sejmowej Komisji robót publicznych.

6. Marchut Wojciech (P. S. L., lewica). Lista 2. Rolnik. Urodzony w 1869 r. w Wolinie p. Nisko. Szkoła ludowa. Naczelnik ochotniczej Straży pożarnej, kierownik Kółka rolniczego, członek Rady przybocznej składnicy Kółek rolniczych w Nisku, zastępca wojta w Wolinie. Artykuły w „Przyjacielu Ludu“. W armji austrjackiej służył 3 lata.

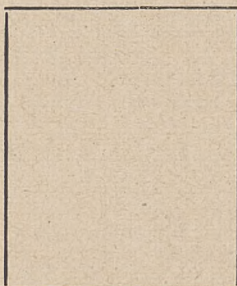
Okręg wyborczy 45.

Miasto i powiaty Jarosław, Przeworsk i Łańcut. Posłów 6.

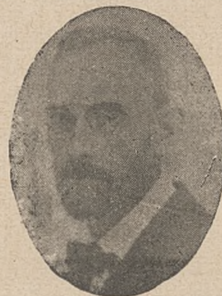

Jachowicz Józef.

Pieniążek Jan.

Łańcucki Stanisław.

Przewrocki Marcin.

Sobek Jan.

Chudy Antoni.

	Okr. wyb.	Głosy ważne	Głosy nieważne	1. Lista Wilka	2. P. P. S. D.	3. P. S. L. lewica	4. Lista Lechowicza	5. P. S. L. „Piast"	6. N. D.
Miasto Jarosław	8	3896	20	—	2208	29	2	359	1297
Powiat Jarosław	112	23351	69	23	6999	3279	60	10157	2854
„ Przeworsk	49	19112	36	2	533	1450	1986	13701	1440
„ Łańcut	72	27743	87	9	1751	3091	57	21235	1600
Cały okr. wyborczy 45	241	74122	212	34	11491	7849	2105	45452	7191

Związek wyborczy lista 2 i 3 — 19340 głosów mandat 3-ci (z listy 2) i 6-ty (z listy 3), dzielnik związku 7849.

Lista 5 mandaty 1, 2, 4 i 5-ty.

Dzielnik wyborczy 9670.

1. Jachowicz Józef (P. S. L. „Piast"). Lista 5. Rolnik. Urodzony w 1862 r. w Strażowie p. Łańcut. Niższe gimnazjum Rzeszów. Wójt gminy Strażów, b. poseł do Parlamentu austrjackiego 1907—1918. Honorowy obywatel miasta Łańcuta. Członek Rady powiatowej, prezes kółka rolniczego i kasy Raiffeisena. Jako podoficer rachunkowy służył przez 6 lat w austrjackim 90 pułku piechoty.

2. P i e n i ą ż e k J a n (P. S. L. »Piast«), Lista 5. Rolnik. Urodzony 6. 6. 1881 r. w Mokrej Stronie p. Przeworsk. Szkoła ludowa 4 klasowa. Członek Rady Przybocznej Starostwa w Przeworsku, sekretarz kółka rolniczego. W austrjackim 6 pułku kawalerji służył jako wachmistrz przez 7 lat (40 miesięcy podczas wojny).

3. Ł a ń c u c k i S t a n i s ł a w (P. P. S.) Lista 2. Kolejarz. Urodzony w 1882 r. w Grochowcach p. Przemyśl. Szkoła wydziałowa i przemysłowa w Przemyślu. Członek Rady Miejskiej w Jarosławiu. Bibljotekarz i członek wydziału i związku zawodowego kolejowego. Wydawca tygodnika „Nowiny Poniedziałkowe“ w Przemyślu. Z powodu założenia tajnej P. O. W. w Jarosławiu ścigany przez władze austrjackie, uciekł w sierpniu 1918 do Kijowa.

4. P r z e w r ó c k i M a r c i n (P. S. L. »Piast«). Lista 5. Rolnik. Urodzony w 1877 r. w Zarzeczu p. Jarosław. Szkoła ludowa. Wójt gminy. Przewodniczący kółka rolniczego i kasjer spółki pożyczkowej Raiffeisena. Podczas wojny służył rok w austrjackim 90 pułku piechoty. Więziony $9^1/_2$ miesiąca w Tallerhoffie (Styrja) i miesiąc w areszcie policyjnym w Jarosławiu.

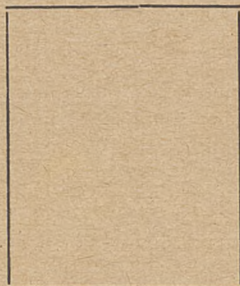
5. S o b e k J a n (P. S. L. »Piast«). Lista 5. Rolnik (czasowo zarządca dóbr Banku Ziemskiego). Urodzony w 1880 r. w Handlówce. Szkoła ludowa. Członek Rady gminnej. Członek kółka Rolniczego, Czytelni, Rolniczego Towarzysrwa gospodarczego, Banku Ziemskiego i Składnicy Towarowej i t. d. Prezes Rady Nadzorczej Spółki pożyczkowej Raiffeisena. Liczne artykuły w pismach ludowych. Podczas wojny od 1. 8. 1914 do 30. 10. 1918 służył w austrjackim 90 pułku piechoty.

6. C h u d y A n t o n i (P. P. S.) Lista 3. (Kandydował również na liście 2 postawiony na I. miejscu listy 3 P. S. L, lewicy). Nauczyciel. Urodzony w Dąbrówce, ziemi Lubelskiej w 1880 r. Seminarjum nauczycielskie i 3 egzamina fachowe. Prezes stowarzyszenia nauczycieli, b. prezes Ogniska Nayczycielskiego w Jarosławiu. Praca w stowarzyszeniach ekonomicznych i robotniczych. Artykuły w pismach codziennych w sprawach oświatowych i politycznych.

Zastępca listy 2: Kaczanowski Kazimierz, sekretarz organizacji kolejarzy, Kraków.

Okręg wyborczy 46.

Miasto Przemyśl i powiaty polityczne Przemyśl i Brzozów i powiat sądowy Bircza.
Posłów 5.

Toczek Walenty.

Dr. Liberman Herman.

Dr. Tarnawski Leonard.

Matusz Józef.

Ks. dr. Kotula Kazimerz.

	Obwodów wyborczych	Głosowało	2.	3.	6.	7.	8. P. S. L. „Piast“	9. P. P. S. D.	10.	11. N. D.	12. P. S. L. „lewica“
Miasto Przemyśl	15	13325	—	—	—	—	196	8390	207	4532	—
Powiaty: Przemyśl, Brzozów i Bircza	144	36477	6	12	18		14813	2299	1320	6059	11931
Cały okręg wyborczy 46	159	49802	6	12	18	28	15009	10680	1527	10591	11931

Lista 8 mandat 1 i 5 ty, lista 11 mandat 3-ci, lista 9 mandat 2-gi, lista 12 mandat 4-ty.

Dzielnik wyborczy 9042.

W 74 obwodach wyborczych nie odbyły się wybory z powodu stanu wojennego.

1. Toczek Walenty (P. S. L. „Piast“). Lista 8. Rolnik. Urodzony 14. 2. 1880 w Nazdrzcu p. Brzozów. Szkoła 4-ro klasowa. Wójt gminy, członek wydziału powiatowego, prezes kółka rolniczego. W wojsku austrjackim służył 8 lat w piechocie jako sierżant (z tego 5 lat na wojnie). Wiceprezes Powiatowego komitetu Ludowego.

2. Dr. Lieberman Herman (P. P. S.) Lista 9. Religji mojżeszowej. Adwokat w Przemyślu, założyciel Domu Robotniczego. Kapitan Legjonów Polskich. Obrońca w procesie w Marmarosz Sziget.

3. Dr. Tarnawski Leonard (Z. S. L. N. N.-D.). Lista 11. Adwokat w Przemyślu. Urodzony 21. 12. 1845 w Piskorowicach p. Jarosław. Prawo na uniwersytecie we Lwowie, doktorat na uniwersytecie Jagiellońskim. Prezydent Izby adwokackiej w Przemyślu, wiceprezes Rady powiatowej, radny miejski, b. poseł do Sejmu galicyjskiego. Prezes IV okręgu „Sokoła“ i gniazda „Sokół“ w Przemyślu, członek Wydziału Związku Sokołów. Prezes Składnicy Kółek Rolniczych, członek Muzeum Narodowego w Rapperswillu, członek zarządu Skarbu Narodowego tamże,

b. członek Ligi Polskiej i t. d. B. współpracownik „Gazety Przemyskiej". W powstaniu 1863 r. ranny w szyję. Prezes stronnictwa N.-D. w Przemyślu i członek zarządu głównego we Lwowie.

4. Matusz Józef (P. S. L., lewica). Lista 12. Rolnik. Urodzony w 1871 r. w Haczowie p. Brzozów. Niższe gimnazjum w Jaśle. Członek Rady Przybocznej powiatowej i członek rady gminnej. Prezes kółka amatorskiego i kasy Raiffeisena.

5. Ks. Dr. Kotula Kazimierz (P. S. L. „Piast"). Lista 8. Profesor teologji w seminarjum duchownem w Przemyślu. Urodzony 8. 2. 1880 w Budziwoju. Gimnazjum w Rzeszowie, teologja w Przemyślu, doktorat w Krakowie i Wiedniu, studja społeczne w Niemczech i Belgji. Członek Rady Narodowej w Przemyślu. Założyciel kółka rolniczego, kilku czytelń T. O. L. i T. S. L., sekretarz diecezjalny związku katolicko-społecznego. Sekretarz K. B. K. na dyecezję przemyską, członek T. S. L., opiekun duchowny zjednoczenia zawodowego robotników chrześcjańskich i t. d. Redaktor „Echa Przemyskiego". 1911—1915. Książki: „Socjalizm w świetle krytyki", „Pamiętnik z Poznańskiego" i „Historja socjalizmu w Galicji". B. kapelan wojskowy w oblężonym Przemyślu.

Zastępcy: lista 8. Dr. Tomkiewicz Józef
Hadam Tomasz
„ 9. Teluk Dominik
„ 11. Ks. Dr. Tomaka Wojciech
„ 12. Kapuściński Jan.

Ruś Czerwona.
(Galicja Wschodnia.)

W okręgach wyborczych Wschodniej Galicji 47 do 59 (94 mandaty) wybory nie mogły się odbyć z powodu wojny z Ukraińcami. Do Sejmu weszli posłowie Polacy, którzy w r. 1918 mieli mandaty do parlamentu austrjackiego. Wybrani zostali według ordynacji wyborczej austrjackiej z 26.1.1907 (wybory równe, tajne, bezpośrednie i powszechne; wyborcy z ukończonym 24 rokiem życia i rocznem zamieszkaniem w gminie). Na miejsce zmarłych podczas wojny posłów ze Lwowa Aleksandra Lisiewicza (okręg wyborczy V) i Józefa Hudeca (okręg VII, odbyły się uzupełniające wybory 26 stycznia 1919 r. według zasad ordynacji wyborczej austrjackiej z 26.1.1907 roku.

Okręg wyborczy Lwów I.

Wybory VI. 1911.

Głosowało 1720. Hipolit Sliwiński (Polski Demokrata Postępowy) 1232 głosy, N.-D. 486, Centrum 762. W wyborze ścisłym Sliwiński Hipolit 1562, Centrum (Dr. Ludwik Rydygier) 907.

Śliwiński Hipolit

Sliwiński Hipolit (P. S. L., lewica). Architekt. Urodzony 8. 8. 1866 r w Gródku Jagiellońskim. Politechnika. Radny miasta Lwowa. Wiceprezes Stronnictwa Postępowej Demokracji, b. prezes Towarzystwa »Dom Ludowy«. B. wydawca i współredaktor »Życia«. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1911—1918.

Okręg wyborczy Lwów III.

Wybory VI. 1911.

Głosowało 5494 Dr. Diamand Herman (P. P. S.) 3213, sjonista 2216, demokrata żydowski 65.

Dr. Diamand Herman.

Dr. Diamand Herman (P. P. S.) Adwokat. Urodzony 30. 3. 1860 we Lwowie. Prawo na uniwersytecie we Lwowie. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1907—1918. B. członek podkomisji sejmowej Rady Stanu. Radny miejski we Lwowie. Współpracownik pism socjalistycznych polskich i zagranicznych politycznych i naukowych. Książki: „Tablice statystyczne“ i „Położenie gospodarcze Galicji przed wojną“. Pracuje w stronnictwie od założenia.

Okręg wyborczy Lwów IV.

Wybory VI. 1911.

Głosowało 2039, Dr. Głąbiński Stanisław (N.-D.) 1189, P. P. S. D. 745, Ukrainiec **105**.

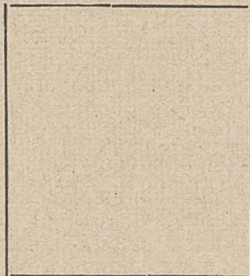
Dr. Głąbiński Stanisław.

Dr. Głąbiński Stanisław (Z. S. L. N. N.-D.). Profesor ekonomii uniwersytetu Lwowskiego. Urodzony 25. 2. 1862 w Skolem. Gimnazjum Sambor, studja prawnicze we Lwowie, Wiedniu i Berlnie. B. dziekan i rektor uniwersytetu Lwowskiego. B. austrjacki minister kolei i minister spraw zagranicznych w gabinecie Swieżyńskiego. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1902—1918, b. prezes Koła Polskiego, b. prezes delegacji austrjackiej. B. poseł do sejmu galicyjskiego i bukowińskiego. Radny miejski we Lwowie. Jeden z założycieli Towarzystwa handlowo-geograficznego, krajowego związku Przemysłowego, Towarzystwa kursów akademickich dla kobiet. B. prezes Związku Przemysłowego. Członek wydziału Związku stowarzyszeń zarobkowo-gospodarczych. B. prezes rady nadzorczej zarządu główego T. S. L., b. prezes „Sokoła“ IV. Liczne artykuły w dziennikach i czasopismach. Książki: „O systemie fizjokratów ekonomii społecznej“, „Wykład nauki skarbowej“, „Historja ekonomii społecznej“, „System ekonomii społecznej“ i inne. Prezes Sejmowej komisji skarbowo-budżetowej i prezes Z. S. L. N. w Sejmie.

Okręg wyborczy Lwów V.

Wybory 26. I. 1919.

Głosowało 1499. Dr. Adam Ernest 1076, Laskownicki Bronisław 298, Dzieślewski Roman 112, głosów rozstrzelonych 13.

Dr. Adam Ernest.

Dr. Adam Ernest (Z. S. L. N. N.-D.). Wyznanie ewangielickie. Dyrektor banku. Urodzony w 1868 r. we Lwowie. Gimnazjum i prawo we Lwowie. B. wicesekretarz Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie. Członek Rady miejskiej we Lwowie, były poseł do sejmu galicyjskiego 1908—1914. Założyciel Galicyjskiej Kasy Zaliczkowej we Lwowie 1900, przekształconej następnie w r. 1910 na Galicyjski Bank Ziemski Kredytowy. Założyciel i prezes Towarzystwa Szkoły Handlowej. Prezes Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych, wiceprezes Towarzystwa Urzędników Prywatnych, członek rady nadzorczej Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie. Członek honorowy T. S. L., wiceprezes zarządu głównego T. S. L., prezes związku okręgowego T. S. L. we Lwowie od założenia 1905 r., założyciel bursy grunwaldzkiej i Domu T. S. L. we Lwowie. Wiceprezes akcyjnego Banku Związkowego we Lwowie. Artukuły w „Przeglądzie Wszechpolskim" (1896—1901) i „Słowie Polskiem".

Okręg wyborczy Lwów VI.

Wybory VI. 1911.

Dr. Buzek Józef (N.-D.) 1589, P. P. S. D. 1148.

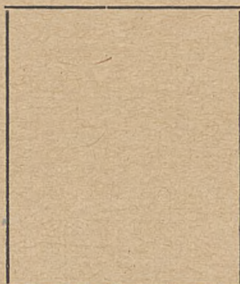
Dr. Buzek Józef.

Dr. Buzek Józef. (Bezpartyjny, od października 1919 P. S. L.). Profesor uniwersytetu w Warszawie, dyrektor Centralnego Biura Statystycznego. Urodzony 15. 11. 1873 w Końskiej p. Cieszyn, Wyznanie ewangielickie. Gimnazjum w Cieszynie, prawo na uniwersytecie w Krakowie i Wiedniu. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1907—1918, b. profesor i dziekan uniwersytetu Lwowskiego. Książki: „Historja polityki narodowościowej rządu pruskiego wobec Polaków", „Administracja gospodarstwa społecznego", „Administracja wychowania publicznego", „Proces wynarodowienia w świetle statystyki narodowościowej państw auropejskich", „Projekt konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz uzasadnienie tego projektu", „Ustrój samorządu angielskiego" i inne.

Okręg wyborczy Lwów VII.

Wybory 26.1. 1919.

Głosowało 3257, Hausner Artur Walenty (P. P. S.). 2604, Majerski Stanisław 651, Ks. Dr. Paluch 1, Breiter Ernest 1.

Hausner Artur Walenty.

Hausner Artur Walenty (P. P. S.) inżynier i redaktor „Dziennika Ludowego". Urodzony 5. 11. 1870 w Kończycach p. Nisko. Studja politechniczne. Radny miejski we Lwowie. Książki: „Drogi wodne a uprzemysłowienie Galicji", „Reemigracja amerykańska. Jej wpływ na uprzemysłowienie kraju i inne.

Okręg wyborczy 14.

Miasto Stanisławów. Wybory VI. 1911.

Uprawnionych 5530. Głosowało 4783. Rauch Edmund (demokrata) 2590, sjonista 1152, Stwiertnia Paweł 947, Ukrainiec 94.

Rauch Edmund.

Rauch Edmund (Klub Pracy konstytucyjnej). Przemysłowiec. Religji mojżeszowej. Urodzony 29. 8. 1863 w Jarosławiu. Niższa szkoła realna i szkoła handlowa. Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie. Członek wydziału powiatowego w Słanisławowie, dyrektor kasy oszczędności, delegat Towarzystwa Wzajemnych Ubezpieczeń w Krakowie. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1911 do 1918.

Okręg wyborczy 15.

Miasto Tarnopol. Wybory VI. 1911.

Uprawnionych 6117. Głosowało 4548. Gall Rudolf (N.-D.) 2414, sjonista 1645, P. P. S. D. 489.

Gall Rudolf.

Gall Rudolf (Z. S. L. N. N.-D.). Przemysłowiec. Religii mojżeszowej. Urodzony 27. 3. 1873 we Lwowie. Szkoła realna i politechnika we Lwowie. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1907—1918. Członek Rady powiatowej w Tarnopolu. Członek Izby handlowej i przemysłowej w Brodach. Członek T. S. L. w Tarnopolu.

Okręg wyborczy 17.

Miasto Kołomyja. Wybory VI. 1911.

Uprawnionych 8477. Głosowało 7127. Kleski Jan (demokrata) 4318, P. P. S. D. 1209, sjonista 1429, Ukrainiec 171.

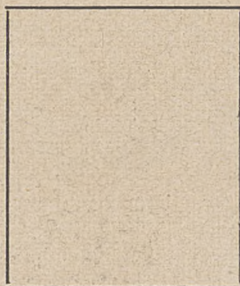
Kleski Jan.

Kleski Jan (Klub Pracy konstytucyjnej). Ziemianin. Burmistrz Kołomyi. Urodzony 23. 3. 1860 w Werbiążu p. Kołomyja. Studja prawnicze na uniwersytecie w Wiedniu i Czerniowcach. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1911—1918, b. poseł do sejmu 1908—1914.

Okręg wyborczy 25.

Miasta Sanok, Dobromil, Stary Sambor i Krosno. Wybory VI. 1911.

Uprawnionych 5717. Głosowało 4834. Jabłoński Wincenty (N.-D.). 3113, sjonista 1721.

Jabłoński Wincenty.

J a b ł o ń s k i W i n c e n t y (Klub Pracy konstytucyjnej). Naczelnik sądu w Krośnie. Urodzony w 1863 r. w Leżajsku. Gimnazjum i uniwersytet we Lwowie. Członek Rady miejskiej w Krośnie, honorowy obywatel Dobromila, b. poseł do parlamentu austrjackiego 1901—1918. Długoletni sekretarz Koła Polskiego w Wiedniu B. rezerwowy porucznik 85 pułku piechoty austrjackiej.

Okręg wyborczy 26.

Miasta Sambor i Gródek Jagielloński. Wybory VI. 1911.

Uprawnionych 7030. Głosowało 6358. Dr. Stesłowicz Władysław (demokrata) 4207, N.-D. 2151.

Dr. Stesłowicz Władysław.

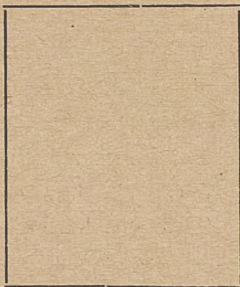
Dr. S t e s ł o w i c z W ł a d y s ł a w (Klub Pracy konstytucyjnej). Sekretarz Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie. Urodzony w 1867 r. w Sidorowie. Prawo na uniwersytecie we Lwowie. Członek Rady miejskiej, b. komisarz rządowy miasta Lwowa. Członek rady nadzorczej galicyjskiego ziemiańskiego Banku Hipotecznego. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1911—1918. Prezes rady nadzorczej galicyjskiego Banku Kupieckiego, członek rady nadzorczej Banku Przemysłowego. B. czło-

nek Rady Szkolnej Krajowej, członek wydziału Centralnego Związku Galicyjskiego Przemysłu Fabrycznego. B. członek Komisji krajowej dla spraw przemysłowych. Książka: „Krakowskie cechy w średnowieczu". Członek rady naczelnej Polskiej Demokracji. Służył rok w 11 pułku austrjackiej artylerji.

Okręg wyborczy 27.

Miasta Drohobycz, Turka, Bolechów i Skole. Wybory 28.11. 1911.

Głosowało 7596. Dr. Loewenstein Natan (demokrata) 5221, P. P. S. D. 1302, dziki 1029, Rucin 41, rozbitych 3.

Dr. Loewenstein Natan.

Dr. L o e w e n s t e i n N a t a n (Klub Pracy konstytucyjnej). Adwokat. Religii mojżeszowej. Urodzony 14. 2. 1859 w Buczowicach. B. poseł do parlementu 1907—1918. B. poseł do Sejmu galicyjskiego. B. radny miasta Lwowa. B. prezes Koła T. S. L. im. Goldmana we Lwowie.

Okręg wyborczy 28.

Miasta Stryj i Kałusz. Wybory VI. 1911.

Uprawnionych 7540. Głosowało 5566. Moraczewski Jędrzej (P. P. S. D.) 2508, sjonista 1541, N.-D. 1517. Wybór ścisły. Głosowało 6091. Moraczewski Andrzej 3257, sjonista 2834.

Moraczewski Jędrzej.

M o r a c z e w s k i J ę d r z e j (P. P. S.) Inżynier kolejowy. Urodzony 13. 1. 1870 w Trzemesznie (Poznańskie). Politechnika Wiedeń. B. Prezydent Ministrów. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1907—1918. B. porucznik Legionów Polskich Wicemarszałek Sejmu.

Okręg wyborczy 29.

Miasta Brzezany, Rohatyn, Chodorów, Baranówka, Domnia i Huciska. Wybory VI 1914.

Dr. Dembiński Bronisław.

Dr. Dembiński Bronisław (Klub Pracy konstytucyjnej). Wiceminister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Urodzony 18. 8. 1858 w Komorzu w Prusach Królewskich. Gimnazjum w Poznaniu, uniwersytet w Berlinie i Wrocławiu (doktorat filozofii). Podróż naukowa do Rzymu i Paryża. B. profesor historji uniwersytetu we Lwowie. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1914—1918. B. rektor i dziekan uniwersytetu. B. poseł do Sejmu galicyjskiego jako rektor-wirillista. Członek czynny Akademji Umiejętności w Krakowie. Członek rzeczywisty Towarzystwa Naukowego w Warszawie, członek korespondent Towarzystwa Naukowego w Poznaniu. Członek założyciel Towarzystwa dla popierania nauki polskiej we Lwowie. Artykuły w „Dzienniku Poznańskim", „Słowie Polskim", „Gazecie Narodowej", „Czasie", Kurjerze Warszawskim" i innych. Książki: „Rzym i Europa", „Polska na przełomie", Rosja a rewolucja francuska", „Z dziejów i życia narodów", Wydawnictwo dokumentów odnoszących się do rozbiorów Polski.

Okręg wyborczy 30.

Miasta Żółkiew, Rawa Ruska, Sokal, Wielkie Oczy. Wybory VI. 1917.

Uprawnionych 8857. Głosowało 6488. Dr. Steinhaus Ignacy (konserwatysta) 1947, Dr. Starzyński Stanisław 1823, sjonista 1426, Ukrainiec 1292. Wybór ścisły. Głosowało 6689. Dr. Steinhaus Ignacy 3982, Dr. Starzyński Stanisław 2707.

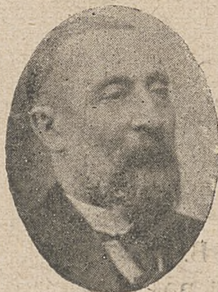
Dr. Steinhaus Ignacy.

Dr. Steinhaus Ignacy (Klub Pracy konstytucyjnej). Adwokat w Jaśle. Religii mojżeszowej. Urodzony 15. 1. 1860 w Jaśle. Gimnazjum Jasło, prawo w Krakowie i Wiedniu. Radny miasta Jasła, członek Rady powiatowej, dyrektor Towarzystwa dla Handlu i Przemysłu. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1911—1918.

Okręg wyborczy 31.

Miasta Brody, Stare Brody, Hucisko. Wybory VI. 1911.

Uprawnionych 6405. Głosowało 6133. Dr. Kolischer Henryk (demokrata) 3662, Ukrainiec 972, moskalofil 58, sjonista 197, P. P. S. D. 1244.

Dr. Kolischer Henryk.

Dr. Kolischer Henryk (Klub Pracy konstytucyjnej). Właściciel fabryki w Cierlanach. Urodzony 31. 12. 1853 we Lwowie. Religii mojżeszowej. Gimnazjum Lwów; prawo we Lwowie, Wiadniu, Lipsku i Göttingen, szkoła gospodarstwa wiejskiego w Wiedniu. Członek Izby handlowej i przemysłowej we Lwowie. Członek Rady powiatowej w Gródku. Honorowy obywatel wielu miast. B. poseł do parlamentu austrjackiego 1897—1918, b. poseł do Sejmu galicyjskiego.

Okręg wyborczy 32.

Miasta Buczacz, Śniatyn i Zaleszczyki. Wybory VI. 1911.

Uprawnionych 9499. Głosowało 6504. Stern Bernard (konserwatysta) 3143, P. P. S. D. 785, sjonista 2576. Wybór ścisły. głosowało 6881. Stern Bernard 3701, sjonista 3180.

Stern Bernard.

Stern Bernard (Klub Pracy konstytucyjnej). Burmistrz Buczacza od 1876. Religji mojżeszowej. Urodzony 26. 1. 1848 w Buczaczu. Gimnazjum 6 klasowe. Członek Wydziału Rady powiatowej i Rady Szkolnej okręgowej. Prezydent Towarzystwa humanitarnego „Linathhazedek". B. współpracownik pisma komunalnego „Gmina". B. poseł parlamentu austrjackiego 1911—1918.

Okręg wyborczy 34.

Miasta Rozdół, Żydaczów, Ruda, Bóbrka i inne. Wybory VI. 1911.

Uprawnionych 7979. Głosowało 6224. Dr. Halban Alfred (konserwatysta) 5204, Ukrainiec 1020.

Halban Alfred.

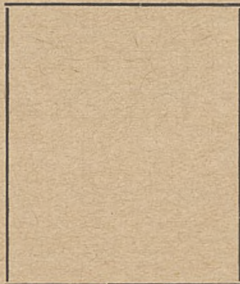
Dr. Halban Alfred (Klub Pracy konstytucyjnej). Profesor uniwersytetu we Lwowie. Urodzony 22. 9. 1865 w Krakowie. Prawo na uniwersytecie w Krakowie (1. 5. 1887 doktorat praw). Seminarja prawnicze w Wiedniu, studja przez rok w Berlinie i pół roku w Paryżu. B. urzędnik wiedeńskiej prokuratorji skarbu, namiestnictwa we Lwowie. W 1889 docent prawa kościelnego w Krakowie, 1892 docent prawa niemieckiego. Od 1894 do 1905 prawo niemieckie na uniwersytecie w Czerniowcach (pierwszy i jedyny profesor Polak w Czerniowcach). W 1905 objął w uniwersytecie Lwowskim nowoutworzoną i jedyną w Polsce katedrę prawodawstwa porównawczego w połączeniu z wykładem prawa niemieckiego. B. poseł do sejmu bukowińskiego 1904—1910, b. poseł do sejmu galicyjskiego 1908—1914, b. poseł do parlamentu austrjackiego 1911—1918. W sejmie bukowińskim prezes komisji reformy wyborczej, w sejmie galicyjskim referent szkolnictwa średniego. B. prezes komisji uchodźczej w parlamencie austrjackim. B. członek „Czytelni Polskiej" w Czerniowcach, b. prezes »Koła Polskiego« w Czerniowcach, b. członek »Ogniska«, b. założyciel i prezes »Bursy Polskiej«. B. inspektor szkół polskich na Bukowinie. Członek zarządu »Ligi Pomocy Przemysłowej«, członek kuratorji „Domu Akademickiego", członek zarządu „Powszechnych Wykladów Uniwersyteckich". „Założyciel Polskiego Towarzystwa Emigracyjnego". Założyciel „Związku Hurtowców Naftowych", członek wydziału „Krajowego Tow. Naftowego". W 1914 r. w jesieni założył 3 szkoły średnie polskie w Wiedniu, b. sekretarz austrjacko-węgierskiego komitetu pomocy dla ludności okupowanego Królestwa. Członek zarządu „Polskiej Centrali Handlowej" w Radomiu. Członek rady narodowej galicyjskiego zakładu kredytu wojennego. Rektor uniwersy-

Lwowskiego 1919/20, dziekan prawa w Czerniowcach 1998/99, dziekan prawa we Lwowie 1907/8. Członek komisji historycznej i prawniczej Akademii Umiejętności w Krakowie, członek zagranicznej królewskiej Akademii w Padwie i Wenecji. Artykuły w »Czasie«, »Gazecie Narodowej«, »Przedświcie«, »Dzienniku Polskim«, »Kraju«, »Przeglądzie Wieczornym«, »Gazecie Polskiej«, »Neue Freie Presse«, »Fremdenblatt«, »Przeglądzie Polskim«, «Ateneum«, »Bibliotece Warszawskiej«, »Wiestnik Jewropy« i innych. Około 40 prac naukowych z zakresu prawa, prawoznawstwa porównawczego, prawa kościelnego i t. p. Liczne recenzje i sprawozdania.

Okręg wyborczy 51.

Powiaty sądowe Sanok, Rymanów, Bukowsko, Dukla, Liski i Ustrzyki Dolne. Wybory VI. 1911.

Dr. Starowiejski Stanisław (konserwatysta) 8129, Moskalofil 9096, Ukrainiec 4180, N.-D. 3381, P. S. L. 1584, P. S. L. (fronda) 726. Wybór II-gi Dr. Starowiejski 8073, Moskalofil 8820, Ukrainiec 3553, N.-D. 3275. Wybór III-ci Dr. Starowiejski 10611, Moskalofil 8614, Ukrainiec 4213.

Dr. Starowiejski Stanisław.

Dr. Starowiejski Stanisław (Klub Pracy Konstytucyjnej). Ziemianin. Urodzony 25. 12. 1866 w Brałkówce p. Krosno. Prawo w Krakowie. B. poseł do Parlamentu austrjackiego 1911—1918.

Okręg wyborczy 53-

Powiaty sądowe: Sądowa Wisznia, Rudki, Stara Sól i Sambor. Wybory VI. 1911.

Dr. Skarbek Aleksander.

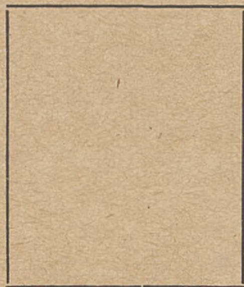
Dr. Skarbek Aleksander (N.-D.) 12351, Ukrainiec 13142, Moskalofil 2385, socjalista niezależny 1158, P. S. L. 363,. II. Wybór. Dr. Skarbek 12689, Ukrainiec 12652 Moskalofil 334, P. S. L. 152.

Dr. Skarbek Aleksander (Z. S. L. N.-N.-D.). Ziemianin. Urodzony, 30. 1. 1874 w Jordanowicach — Królestwo Polskie. Gimnazjum we Lwowie i Stryju. Prawo w Innsbruku. B. poseł do Parlamentu austrjackiego 1909—1918, b. poseł do Sejmu galicyjskiego 1908—1914. B. wiceprezes Koła polskiego 1913—1914, b. członek Delegacji austrjackiej (1912). Marszałek powiatu Rudki, prezes Rady nadzorczej powiatowej Kasy oszczędności w Rudkach. Członek Rady gminnej w Rudkach. Czło-T. S. L., członek Zarządu głównego Kółek rolniczych, honorowy prezes „Sokoła" w Rudkach. Współpracownik „Słowa Polskiego" i „Przeglądu Narodowego" w Lozannie 1916—1917. B. przewodniczący Wydziału wojskowego sekcji wschodniej N. K. N. i komisarz wojenny przy Legjonie wschodnim 1914 i przy odsieczy Lwowa i Przemyśla 1918. Zmuszony do opuszczenia Austrji r. 1915 z powodu rozwiązania Legjonu wschodniego, przebywał $2^1/_2$ lat w Lozannie. Wiceprezes stronnictwa N.-D

Okręg wyborczy 54.

Powiaty sądowe Baligród, Lutowiska, Stary Sambor, Turka, Borynia, Podbuż i Drohobycz. Wybory VI. 1911.

Osuchowski Bronisław (konserwatysta) 7691, Ukrainiec 9010, Ukrainiec 3913, ruski Socjalista 8547, Starorusin 2497, Moskalofil 8750. II Wybór. Osuchowski 7443, ruski Socjalista 12566, Ukrainiec 9862, Moskalofil 7903. III Wybór. Osuchowski 13326, ruski Socjalista 12081, Ukrainiec 11841.

Osuchowski Bronisław.

Osuchowski Bronisław (Klub pracy konstytucyjnej). Ziemianin. Urodzony 22. 2. 1851. Studja we Lwowie. Przewodniczący Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej w Wiśniowczyku. B. poseł do Parlamentu austrjackiego 1911—1918, b. poseł do Sejmu galicyjskiego.

Okręg wyborczy 60.

Powiaty sądowe: Buczacz, Monasterzyka, Wiśniowczyk i Podhajce. Wybory VI.1911.

Serwatowski Władysław (konserwatysta) 9423, Ukrainiec 15736, Moskalofil 1143, Sjonista 1742, ruski Socjalista 959, N.-D. 223.

Serwatowski Władysław.

S e r w a t o w s k i W ł a d y s ł a w (Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Ziemianin. Urodzony 4. 7. 1873 Buczniów p. Tarnopol. Gimnazjum Kalksburg, prawo we Lwowie i Wiedniu, 2 lata ziemiańskiej akademji w Wiedniu. B. poseł do Parlamentu austrjackiego 1911—1918, b. poseł do Sejmu galicyjskiego 1913—1914, członek Rady powiatowej w Buczaczu, dyrektor powiatowej Kasy oszczędności w Buczaczu. Brał udział w wojnie europejskiej od 1. 8. 1914 do połowy 1918 w 2 pułku ułanów austrjackich. Awansował w tym czasie z podporucznika na rotmistrza, Członek Komitetu galicyjskiego Towarzystwa gospodarczego, Zarządu powiatowego Kółek rolniczych w Podhajcach i innych kooperatyw.

Okręg wyborczy 61.

Powiaty sądowe Przemyśl, Dubiecko, Niżankowice, Dynów, Bircza, Mościska i Dobromil. Wybory VI. 1911.

Dr. C z a j k o w s k i W ł a d y s ł a w (konserwatysta) 15689, Ukrainiec 14361 Starorusin 5297, P. S. L. fronda 2654. II Wybór. Dr. Czajkowski Władysław 16935, Ukrainiec 13045, Starorusin 3258, P. S. L. fronda 214.

W miejsce Dr. Czajkowskiego Władysława wszedł jako zastępca w lutym 1918 Grzędzielski Władysław.

Grzędzielski Władysław.

Grzędzielski Władysław (P. S. L. „Piast“). Radca sądu okręgowego w Przemyślu. Urodzony w 1864 r. w Kopytowej p. Krosno. Gimnazjum Rzeszów, prawo w Krakowie. B. członek Rad miejskich w Grzymałowie i Mościskach. B. poseł do Parlamentu austrjackiego od lutego 1918 do listopada 1918. B. członek Komisji likwidacyjnej (szef Wydziału aprowizacyjnego). Członek Komisji rządzącej dla Galicji. Przewodniczący Urzędu badania cen w Przemyślu. Członek Zarządu powiatowego Kółek rolniczych, prezes Związku okręgowego T. S. L., członek Wydziału »Sokoła«, prezes Rady nadzorczej Spółki spożywczej urzędników, zastępca prezesa Rady nadzorczej »Związku chłopów i mieszczan«, członek Rady nadzorczej Towarzystwa »Dobytek« w Krakowie. W armji austrjackiej służył jako jednoroczny ochotnik. Uwięziony przez Rosjan po zdobyciu Przemyśla, gdzie w czasie oblężeń był kierownikiem sądu. Uwolniony wkrótce. Władze wojskowe austrjackie wytoczyły po powrocie dochodzenia o zdradę stanu, śledztwo jednak zastanowiono. Sekretarz klubu P. S. L. »Piast« w parlamencie austrjackim, członek Komisji parlamentarnej P. S. L. »Piast« w sejmie i prezes sejmowej Komisji aprowizacyjnej.

Okręg wyborczy 62.

Powiaty sądowe Rawa-Ruska, Uhnów, Niemirów, Jaworów, Krakowiec, Żółkiew.
Wybory VI. 1911.

Wysocki Kazimierz Józef (konserwatysta) 10708, Ukrainiec 19161, Moskalofil 11711, Starorusin 5317. II Wybór. Wysocki Kazimierz 9390, Moskalofil 19520, Ukrainiec 16644. III Wybór. Wysocki Kazimierz 14793 Ukrainiec 16643 Moskalofil 14177.

Wysocki Kazimierz Józef.

Wysocki Kazimierz Józef (Klub pracy konstytucyjnej). Ziemianin. Urodzony 7. 12. 1855 w Nowosiołkach. Prawo na uniwersytecie we Lwowie. B. poseł do Parlamentu austrjackiego 1911—1918, b. członek Rady powiatowej w Rawie ruskiej i Rady szkolnej okręgowej. Delegat Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, członek Rady nadzorczej Towarzystwa producentów spirytusu, prezes centralnego Związku producentów zboża i paszy, członek Towarzystwa rolniczego, członek powiatowej Organizacji narodowej. Korespondencje w dziale politycznym i gospodarczym. B. komisarz werbunkowy Legjonów polskich i komendant

placu w Wiedniu. (Rozkazem Legjonów polskich z 27. 1. 1915 otrzymał tytuł i charakter kapitana.) Od 4. 12. 1918 do 5. 6. 1919 internowany przez Ukrainców, przebywał w aresztach sądowych w Uhnowie, Sokalu, Kamionce Strumiłowej, w internacie w Radziechowie i Witkowie, jako konfinowany w Kossowie. Uwolniony przez wojska polskie 5. 6. 1919.

Okręg wyborczy 63.

Powiaty sądowe: Złoczów, Busk, Kamionka Strumiłowa, Olesko. Wybory VI. 1911.

Dębski Władysław (N.-D.) 12501, Ukrainiec 12135, Starorusin 465, Moskalofil 7437, P. S. L. fronda 2169. II Wybór: Dębski Władysław 12361, Ukrainiec 11542, Moskalofil 7739, P. S. L. fronda 61. III Wybór: Dębski Władysław 13557, Ukrainiec 12169, Moskalofil 6889.

Dębski Władysław.

Dębski Władysław (Z. S. L. N.-N.-D.). Radca sądu krajowego w Złoczowie. Urodzony w 1863. Prawo na uniwersytecie we Lwowie. B. poseł do Parlamentu austrjackiego 1907—1918, członek Rady miejskiej w Złoczowie, członek Wydziału »Sokoła«, Towarzystwa Kółek rolniczych, T. S. L. Członek głównego Zarządu stronnictwa N.-D.

Okręg wyborczy 64.

Powiaty sądowe: Lwów, Winniki, Gródek, Szczerzec. Wybory VI. 1911.

Abrahamowicz Dawid (konserwatysta) 9171, Ukrainiec 7990, P. S. L. fronda 3431, Moskalofil 3542, ruski Socjalista 2648. II Wybór: Abrahamowicz 8443, P. S. L. fronda 3083, ruski Socjalista 1595, Ukrainiec 7120, Moskalofil 2095. III Wybór: Abrahamowicz 9591, Ukrainiec 8558, P. S. L. fronda 3618.

Abrahamowicz Dawid.

Abrahamowicz Dawid (Klub pracy konstytucyjnej). Ziemianin. Urodzony w 1841 w Targowicy Polnej p. Herodenka. Studja w kraju, Francji i Niemczech. B. minister dla Galicji, b. poseł do Parlamentu austrjackiego 1881—1918, b. poseł do Sejmu 1874—1914. B. wiceprezydent parlamentu (1893), b. prezydent parlamentu (1896). B. prezes przez 3 lata i wiceprezes Koła polskiego przez 4 lata' Prezes Rady nadzorczej galicyjskiego Banku przemysłowego. Od 1874—1881 I wiceprezes galicyjskiego Towarzystwa gospodarczego, członek honorowy Towarzystwa gospodarczego i kilku towarzystw rolniczych obcokrajowych. Przez lat 6 kurator wyższej szkoły rolniczej w Dublanach. Artykuły w »Czasie«, »Dzienniku Polskim«' »Gazecie Narodowej«. B. wydawca i redaktor »Czasopisma ekonomiczno-rolniczego«, b, redaktor »Rolnika« (3 lata). B. delegat Ministerstwa rolnictwa dla zwiedzenia szkół rolniczych w Niemczech i Francji. Członek Jury wystawy paryskiej w 1878. Za udział w powstaniu w 1863 r. skazany przez sąd wojskowy w Stanisławowie. w drodze łaski cesarskiej przemieniony na rok aresztu domowego. Areszt odbywał przez 9 miesięcy w Targowicy p. Horodenka pod nadzorem żandarma, uwolniony wskutek ogólnej amnestji. Przez lat 31 prezes Rady powiatowej w Lwowie. B. członek austrjackiej izby panów.

Okręg wyborczy 67.

Powiaty sądowe: Jarosław, Radymno, Lubaczów, Cieszanów, Sieniawa, Pruchnik.

Wybory VI. 1911.

Dr. Kozłowski Włodzimierz (konserwatysta) 13323, Ukrainiec 5403, Ukrainiec 3302, Starorusin 4493, P. S. L. 1921, bezpartyjny 441. II Wybór: Dr. Kozłowski 11879, Ukrainiec 5460, Ukrainiec 4264, Starorusin 4216, P. S. L. 306. III Wybór: Dr. Kozłowski 12619, Ukrainiec 6999, Starorusin 5226. W miejsce ś. p. Dr. Kozłowskiego Włodzimierza wszedł Galik Edmund.

Galik Edmund.

Galik Edmund (Klub pracy konstytucyjnej). Radca sądu wyższego w Jarosławiu. Urodzony w 1866 r. Szkoła średnia i prawo na uniwersytecie w Krakowie. Członek Rady miejskiej i Rady powiatowej w Jarosławiu od 1902, od listopada 1918 wiceburmistrz. Przewodniczący dyrekcji Kasy oszczędności miasta Jarosławia.

Okręg wyborczy 68.

Powiaty sądowe: Kozowa, Tarnopol, Zbaraż, Nowe Sioło. Wybory VI. 1911.

Zamorski Jan (N.-D.) 8858, Ukrainiec 12555, Konserwatysta 2813, ruski Socjalista 2662, Starorusin 507, polski Demokrata 404. II Wybór: Zamorski Jan 8999, Ukrainiec 12676, ruski Socjalista 3454, polski Demokrata 379. III Wybór: Zamorski Jan 9424, Ukrainiec 12507, ruski Socjalista 681.

Zamorski Jan.

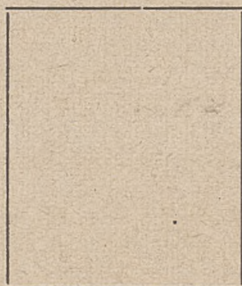
Zamorski Jan (Z. S. L. N.-N.-D.). Profesor szkoły realnej w Tarnopolu. Urodzony 24. 5. 1874 w Głogowcu. Gimnazjum w Jarosławiu, filozofja w Krakowie i rok studjów w Paryżu. Założyciel wielu czytelni T. S. L., Kółek rolniczych, kas Raiffeisena. B. zastępca Związku okręgowego T. S. L., b. prezes „Sokoła“ w Wiedniu i b. prezes „Sokoła“ w Tarnopolu (1902—1916). B. poseł Departamentu austrjackiego 1907—1918. B. poseł do Sejmu galicyjskiego 1913—1914. Założyciel „Tygodnika Podolskiego“, „Głosu Polskiego“. Podczas wojny wydał we Włoszech: „La Polognia“, L'assenamento dell' Europa centrale e la missione della Pologna“, L' Ukraina“, „La Galizia orientale“, L'unione della chiessa orientale“. Dnia 25. 11. 1914 areszto-

wany w Białej, w śledztwie przed sądem polowym austrjackim pod zarzutem zdrady stanu, 12. 8. 1915 konfinowany w Bowl Hall, w listopadzie 1915 wcielony jako szeregowiec do armji austrjackiej, wydalony ze szkoły oficerskiej jako podejrzany politycznie. Dnia 2. 11. 1916 wzięty do niewoli włoskiej. W lipcu 1917 uwolniony z niewoli staraniem agjencji w Lozannie. W maju 1918 powołany do głównej kwatery włoskiej w Padwie jako członek międzykoalicyjnej komisji propagandy wśród wojsk austrjacko-węgierskich. Wiceprezes na kongresie narodów austrjackich w Rzymie 21. 4. 1918. Organizator armji polskiej we Włoszech.

Okręg wyborczy 69.

Powiaty sądowe: Trembowla, Mikulińce, Budzanów, Czortków. Wybory VI. 1911.

Baworowski hr. Jerzy (konserwatysta) 10537, Ukrainiec 15816, Rusin 2275, Starorusin 464, Sjonista 1520.

Baworowski hr. Jerzy.

B a w o r o w s k i hr. Jerzy (Klub pracy konstytucyjnej). Ziemianin. Urodzony 29. 12. 1870. Gimnazjum (jako prywatysta), matura w Tarnopolu, prawo w Teresianeum w Wiedniu i na uniwersytecie w Wiedniu. B. poseł Departamentu austrjackiego 1911—1918, honorowy burmistrz Trembowli i Budzanowa. Członek Rady nadzorczej galicyjskiego Banku hipotycznego. Członek galicyjskiego Towarzystwa gospodarczego. B. poseł do Sejmu galicyjskiego. B. marszałek powiatu Trembowla.

Okręg wyborczy 70.

Powiaty sądowe: Skałat, Podwołoczyska, Grzymałów, Kopyczyńce, Husiatyn. Wybory VI. 1911.

G o ł u c h o w s k i hr. A d a m (konserwatysta) 8837, Ukrainiec 13294, Ukrainiec 3169, Starornsin 2752, ruski Socjalista 1221. II Wybór: Gołuchowski 8428, Ukrainiec 13873, N.-D. 3092, Starorusin 2025. W miejsce Gołuchowskiego hr. Adama, który zrzekł się mandatu zostawszy marszałkiem kraju, wszedł jako zastępca Godek Jan.

Godek Jan.

G o d e k J a n (Z. S. L. N.). Radca skarbu. Urodzony w 1865 w Dębicy. Prawo w Krakowie i Lwowie. Członek Rady miejskiej i Rady powiatowej w Husiatynie. B. poseł do Parlamentu austrjackiego 1912—1918. Prezes „Sokoła" w Husiatynie, członek Wydziału polskiej organizacji narodowej w Husiatynie i Przemyślu. Członek T. S. L.

Były Zabór Pruski.

Na mocy Dekretu Naczelnika Państwa otrzymali mandaty poselskie do Sejmu b. posłowie Polacy z parlamentu niemieckiego w liczbie 16 (z W. Ks. Poznańskiego 9, z Górnego Śląska 5, z Prus Zachodnich 2). Uchwałą sejmową zmieniono podział okręgów wyborczych w W. Księstwie Poznańskiem, tworząc 4 okręgi wyborcze (Mogilno, Gniezno, Poznań i Ostrów) z 42 mandatami. Powiaty W. Ks. Poznańskiego leżące ponad linją demarkacyjną niemiecką wchodzące w skład 4 okręgów wyborczych poznańskich nie głosowały. Przy wyborach w dniu 1.6. 1919 głosowali również wojskowi; uprawnieni do głosowania byli z Niemców ci tylko, którzy urodzili się w poznańskiem. Z posłów do b. parlamentu niemieckiego, którzy do 1.6. 1919 mieli mandat do Sejmu nie zostali wybrani książe Radziwiłł Ferdynand i Morawski Franciszek (przebywający w Paryżu i nie biorący udziału w posiedzeniach Sejmu w Warszawie). Obecnie zasiada w Sejmie 42 posłów z Poznańskiego 5 z Górnego Śląska i 2 z Prus Królewskich. Razem 49.

Następujące stronnictwa w Poznańskiem podczas wyborów 1.6. 1919 wystawiły wspólną listę: Centrum Obywatelskie, Narodowe Stronnictwo Robotników, Stronnictwo Narodowo-Demokratyczne, Narodowe Stronnictwo Mieszczańskie i Stronnictwo Narodowo-Ludowe.

Poznański okręg wyborczy I.

Powiaty: Mogilno, Wyrzysk, Bydgoszcz, miasto Bydgoszcz, Inowrocław, Strzelno, Witków, Żnin i Szubin. Posłów 10. Wybory 1.6. 1919.

Z powodu zgłoszenia jednej tylko listy Zjednoczonych Stronnictw Narododowych, otrzymali mandaty wszyscy kandydaci listy 1.

Trąmpczyński Wojciech.

Tuchołka Wiesław.

Michalak Stanisław.

Lasota Piotr.

Dr. Trzciński Juljan.

Ks. Kurzawski Józef.

Piotrowski Adam.

Herz Władysław.

Rymer Józef.

Sokolnicka Zofia.

T r ą m p c z y ń s k i W o j c i e c h (Z. S. L. N., od wyboru na Marszałka Sejmu bezpartyjny). Adwokat od 1886—1892, od 1892 notarjusz. Urodzony 8. 2. 1860 w Dębłowie p. Gniezno. Gimnazjum w Trzemesznie i w Poznaniu. Prawo w Berlinie (1877/78) i w Wrocławiu 1878/81). Członek Rady miejskiej w Poznaniu (1901—1911), b. prezes Koła polskiego radzieckiego w Poznaniu, b. poseł do parlamentu niemieckiego 1912—1918, b. poseł do sejmu pruskiego 1910—1918. B. „naczelny prezes" Poznańskiego po wypędzeniu Niemców. B. dyrektor „Bazaru". Radca prawny „Banku Ziemskiego". Obrońca w procesach przeciwko fiskusowi pruskiemu o nadużycia rządu pruskiego. Organizator prywatnej nauki języka polskiego w szkołach miasta Poznania 1890—1894. B. członek Naczelnej Rady Ludowej. Broszura przeciwko wywłaszczeniu: „Recht muss recht bleiben" (1907), Memorjały przeciwko gospodarce okupacji niemieckiej w Królestwie Polskiem i Litwie (1917). Liczne mowy w parlamencie i sejmie w kwestji osadnictwa (1911—1918) i w obronie robotników z Królestwa Polskiego, zatrzymanych przez władze niemieckie (1915—1918). Marszałek Sejmu.

T u c h o ł k a W i e s ł a w (Z. S. L. N.). Ziemianin. Urodzony 3. 5. 1882 w Jaksicach p. Bydgoszcz. 6 semestrów prawa w Wrocławiu, Berlinie i Monachium. Członek wydziału prowincjonalnego poznańskiego. Przez kilka miesięcy starosta powiatu Żnin. Członek zarządu lub rady nadzorczej towarzystw rolniczych, kółek rolniczych, i spółek zarobkowych. Służył w 3 pułku artylerji polnej w Monachium, brał czynny udział w walkach z „Grenzschutzem" w powiecie żnińskim.

M i c h a l a k S t a n i s ł a w (Narodowy Chrześcijański Klub Robotniczy). Urzędnik kolejowy. Urodzony 29. 4. 1886 r. w Gołuchowie p. Pleszew. Szkoła ludowa. B. członek Rady Ludowej miasta Poznania i członek Komitetu wyborczego. Przez $3^1/_2$ r. sekretarz i prezes przez rok Towarzystwa Katolickich Robotników w Poznaniu - św. Łazarz. W listopadzie 1918 zorganizował Polski Związek Kolejowców. Wiceprezes zarządu głównego Związku kolejowców w Wielkopolsce. Od 1906—1908 służył w 47 pułku piechoty w Poznaniu.

L a s o t a P i o t r (Zjednoczenie Mieszczańskie — Stronnictwo Narodowe Postępowe). Właściciel cegielni. Urodzony 28. 4. 1876 r. w Domaninie p. Kępno. Szkoła elementarna. Wiceprezes Rady miejskiej w Ostrowie. Członek Zarządu Związku Towarzystw Przemysłowych w Poznaniu. Prezes okręgowy Towarzystwa Przemysłowego na okręg Ostrów. Prezes Towarzystwa Przemysłowego w Ostrowie. Założyciel Spółki szewskiej, rzeźnickiej i krawieckiej w Ostrowie. W wojsku niemieckiem służył jako plutonowy.

Dr. T r z c i ń s k i J u l j u s z (Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Ziemianin. Urodzony 26. 8. 1880 r. w Ostrowie nad Gopłem. Doktorat nauk społecznych w Monachium. Członek zarządu Centralnego Towarzystwa gospodarczego, członek patronatu Kółek Rolniczych, wicepatron Kółek Rolniczych na powiat Strzelno. Książka: „Wychodźtwo sezonowe z Galicji i Kongresówski do W. Ks. Poznańskiego". Współzałożyciel Narodowego Stronnictwa Ludowego w Poznańskiem.

Ks. K u r z a w s k i J ó z e f (Z. S. L. N. N.-D.). Proboszcz w Pakości od 23. 5. 1902. Urodzony 18. 3. 1870 w Kotłowie p. Ostrzeszów. Gimnazjum w Rogoźnie i Ostrowie 1884/91), seminarjum duchowne w Poznaniu i Gnieźnie (1891/95),

Święcenia kapłańskie 23. 6. 1895. B. wikary w Kościelcu, Sypniewie i Inowrocławiu (prefekt). B. poseł do parlamentu niemieckiego 1912—1918 i b. poseł do Sejmu (1911—1913). Prezes Komitetu wyborczego powiatu Mogilno. B. delegat wyborczy. Członek zarządu 2 spółek pożyczkowych i prezes Rady nadzorczej w 2 spółkach. Dyrektor Banku Ludowego i „Rolnika". Korespondent pism teologicznych polskich i niemieckich.

Piotrowski Adam (Narodowo-Chrześcjański Klub Robotniczy). Malarz od 1905 redaktor. Urodzony 30. 11. 1875 w Poznaniu. Szkoła ludowa w Poznaniu (8 lat . B. członek Rady żołnierskiej w Poznaniu. Od 1893 r. członek towarzystw przemysłowych poznańskich i berlińskich. Założyciel kilku towarzystw politycznych i śpiewaczych na Górnym Śląsku, gdzie był sekretarzem, prezesem i wiceprezesem. Artykuły w »Sile«, »Robotniku na obczyźnie«. »Katoliku«, »Kurjerze Śląskim«, »Kurjerze Poznańskim« i »Orędowniku«. Broszury: »Powstanie i rozwój polskich związków zawodowych w zaborze pruskim« (1910) i »50 dni rządów Rady żołnierzy i Robotników w Poznaniu« (1919). Sekretarz Klubu w Sejmie. Służył w polnej artylerji niemieckiej 1897—1899) i $4^1/_2$ roku po za frontem.

Herz Władysław (Narodowo-Chrześcijański Klub Robotniczy). Ślusarz

Rymer Józef (Narodowo-chrześcijański Klub Robotniczy). Urodzony 9. 2. 1882 Zabetków p. Racibórz. Szkoła elementarna. Prezes Zjednoczenia Zawodowego Polskiego. B. komisarz Naczelnej Rady Ludowej.

Sokolnicka Zofja (Z. S. L. N. N.-D.) Nauczycielka. Urodzona 15. 5. 1878 w Krakowie. Kursa naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. B. przewodnicząca komisji dla szkolnictwa średniego żeńskiego przy wydziale szkolnym Naczelnej Rady Ludowej i członek komisjii szkolnej przy Radzie Ludowej miasta Poznania. Członek arządu Powszechnego Towarzystwa Pedagogicznego w Poznaniu. Założycielka „Porady rodzicielskiej" (1912), Powszechnego Towarzystwa Pedagogiczngo (1918), Towarzystwa Wykładów Naukowych. Członek wydziału Zjednoczenia Towarzystw Oświatowych. Założycielka organizacji zawodowej kobiet, „Straży Polskiej" (komisja kulturalna). Współzałożycielka „Znicza" (Spółka dla popierania przemysłu domowego), Członek Sokoła, Czytelni Ludowej. Współzałożycielka komitetu niesienia pomocy dla Lwowa i Wilna (1919). Praca publicystyczna w „Szkółce domowej", „Kurjerze Poznańskim" i „Orędowniku".

Poznański okręg wyborczy II.

Wybory 1.6. 1919. Posłów 11.

Powiaty: Gniezno, Czarnków, Chodzież, Wągrówiec, Września, Jarocin, Śrem, Środa, Poznań – wschodni i Oborniki.

Ks. Adamski Stanisław.

Bigoński Edmund.

Grabski Władysław.

Jakubowski Jan.

Lewandowski Zenon.

Miedziński Stanisław.

Seyda Władysław.

Swinarski Alojzy.

Dr. Chłapowski Antoni.

Thomas Ignacy.

Brownsford Kazimierz.

	Ilość obw. wyborczych	1. Zjedn. Stron. Nar.	2.	3. P. P. S.	5.	Głosy nieważne	Głosy ważne
Miasto Gniezno	12	8376	—	250	—	10	8226
Powiat Gniezno	26	7345	—	378	—	12	7715
„ Czarnków	11	5566	86	126	—	162	5778
„ Chodzież	4	1573	—	7	—	4	1580
„ Wągrowiec	30	15221	23	262	1	80	15507
„ Września	23	12388	40	114	1	440	12543
„ Jarocin	20	18147	6	42	—	63	18195
„ Śrem	53	19868	3	236	—	42	20107
„ Środa	25	17501	1	29	1	40	15532
„ Poznań wschodni	23	13874	21	237	—	1943	14132
„ Oborniki	67	14949	60	595	—	197	15504
Ogółem cały okręg wyborczy II	294	134810	240	2268	3	2993	137321

Dzielnik wyborczy 12255.

Wszystkie mandaty lista 1-sza.

1. Ks. Adamski Stanisław (Narodowy Chrześcijański Klub Robotniczy). Urodzony 12.4. 1875 w Zielonej Górze p. Szamotuły. Seminarjum duchowne w Poznaniu. Patron Związku Spółek. Kurator Banku Związku Spółek zarobkowych. Prezes związku Towarzystw Kobiet pracujących. B. komisarz Naczelnej Rady Ludowej. Redaktor »Poradnika dla Spółek«.

2. Bigoński Edmund (Narodowo - Chrześcijański Klub Robotniczy) Redaktor. Urodzony 29.10. 1891 w Castrop p. Dortmund. Gimnazjum. Praca oświatowa na wychodźtwie. Decernent reemigracji Naczelnej Rady Ludowej.

3. Grabski Władysław (Zw. L. N. — Centrum Obywatelskie). Ziemianin. Urodzony w 1867 r. w La Corée departament Loire (Francja). Szkoła dróg i mostów w Paryżu. Przez lat 16 członek sejmiku powiatowego jako wirylista. Członek Centralnego Prowincjonalnego Komitetu Wyborczego i prezes Powiatowego Komitetu Wyborczego. Członek Rady Nadzorczej Związku Ziemian w Poznaniu i członek Zarządu Centralnego Towarzystwa Gospodarczego. B. członek Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu. Członek Komitetu dla bezdomnych. Artykuły polityczne i rolnicze («Ziemianin» i »Poradnik«). Założyciel i b. prezes Centrum Obywatelskiego. Jako taki w czasie wojny brał udział w zjazdach międzypartyjnych w Szwajcarji. Współzałożyciel Polskiego Komitetu Narodowego.

4. Jakubowski Jan (Narodowe Zjednoczenie Lud.). Instruktor Zjednoczenia Zawodowego Polskiego. Urodzony 16. 6. 1886 w Wrączynie. B. członek Powiatowej Rady Ludowej. Od listopada 1918 prezes Narodowego Stronnictwa Robotników (dzielnicy westfalsko-nadreńskiej). W armji niemieckiej służył w 1916—1917 r. jako starszy żołnierz.

5. Lewandowski Zenon Eugeniusz (Narodowy Chrześcjański Klub Robotniczy). Magister farmacji. Urodzony w 1859 r. w Niewolnie p. Mogilno.

Gimnazjum w Śremie, uniwersytet w Genewie, Lozannie, Paryżu i Krakowie. Członek Rady miejskiej w Poznaniu przez lat 12. B. decernent spraw komunalnych Naczelnej Rady Ludowej. B. członek wydziału wykonawczego Rady Ludowej i b. delegat Rady Ludowej do Rady Robotniczo-Żołnierskiej w Poznaniu. Członek zarządu i dyrektor »Domu Przemysłowego«, prezes Związku Drogerzystów. Członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Założyciel i długoletni wydawca »Lecha« w Gnieźnie. Książki: »Repetitorium Chemii organicznej« 1886, »Mazur i karczmarz, obrazek z życia Mazurów w Prusach Wschodnich«, »Mowa wypowiedziana na zebraniu Mazurskiej Partji Ludowej w Szczytnie 1918 r.« »Wychodźtwo polskie i Stan Parana w Brazylji«, 1902, „Co każdy Mazur wiedzieć powinien" 1919. Wiceprezes dzielnicowy i członek zarządu głównego Narodowego Stronnictwa Robotników.

6. Miedziński Stanisław (Narodowy Chrześcijański Klub Robotniczy). Adwokat ludowy w Chodzieży. Urodzony 13. 11. 1873 w Kobylinie p. Krotoszyn. Kontrolor Banku Ludowego, wicepatron Katolickiego Towarzystwa Robotników, sekretarz Towarzystwa Przemysłowego, sekretarz powiatowy Czytelni Ludowych, prezes obwodowej Czytelni Ludowej, sekretarz Towarzystwa Pomocy Naukowej imienia Marcinkowskiego na powiat Chodzież, sekretarz zjednoczenia powiatowych Rad Ludowych, prezes obwodowej Rady ludowej, patron katolickiego Towarzystwa Młodzieży. B. kasjer Urzędu Skarbowego Naczelnej Rady Ludowej. W styczniu 1919 więziony przez Heimatschutz, zmuszony do opuszczenia miasta Chodzieża.

7. Seyda Władysław (Z. S. L. N. N.-D.) B. adwokat w Poznaniu. Minister dla b. zaboru pruskiego. Urodzony 22. 4. 1863. Prawo w Wrocławiu. Adwokat w Krotoszynie 1889—1891, od 1891 adwokat w Poznaniu. B. poseł do parlamentu niemieckiego 1907—1918. B. prezes Koła Polskiego w Berlinie. B. przewodniczący sejmowej komisji konstytucyjnej.

8. Świnarski Alojzy (Narodowy Chrześcijański Klub Robotniczy). Stolarz. Urodzony 21. 6. 1871 w Rybnie p. Lubawa. Szkoła elementarna. Członek Rady miejskiej i Wydziału powiatowego. Członek i kierownik Polskiego Zjednoczenia Zawodowego — oddziału budowlanego. W armji niemieckiej służył 3 lata.

9. Dr. Chłapowski Antoni (Z. S. L. N. N.-D.). Lekarz w Poznaniu od 1887. Urodzony 15. 1. 1855 w Ustaszewie p. Wągrówiec. Gimnazjum w Poznaniu, matura jako eksternista w Wągrówcu, medycyna w Wrocławiu i Halle, doktorat w Lipsku. Członek Rady miejskiej w Poznaniu od 1893, b. poseł do sejmu pruskiego 1900—1909. b. poseł do parlamentu niemieckiego 1903—1908 i 1912—1918. B. prezes komitetu wyborczego, b. prezes Towarzystwa Przemysłowego w Koronowie i jego członek honorowy, b. założyciel Banku Ludowego i dyrektor w Koronowie, b. członek Rady miejskiej w Koronowie, b. członek Prowincjonalnego komitetu wyborczego, b. członek rady nadzorczej Banku Przemysłowców, b. prezes „Sokoła" i członek wydziału Związku „Sokołów".

10. Thomas Ignacy (Zjednoczenie mieszczańskie). Nauczyciel ludowy. Urodzony w 1876 r. w Proszewie p. Pleszew. Semestrów 6 w akademji poznańskiej. Członek Stowarzyszenia nauczycielskiego i innych towarzystw oświatowych. Członek zarządu Stronnictwa mieszczańskiego. Podczas wojny służył jako plutonowy w armji niemieckiej i b. inspektor lazaretu. Od rewolucji polskiej do 1. 4. 1919 służył w zbiornicy W. P. w Poznaniu.

11. W miejsce Grzesińskiego Antoniego, który zrzekł się mandatu wszedł: Brownsford Kazimierz (Narodowe Stronnictwo Ludowe). Redaktor od r. 1893 »Poradnika Gospodarczego«. Urodzony 4.12. 1856 r. w Łubowiczkach p. Gniezno. Studja gimnazjalne. Wicepatron Kółek rolniczych na powiat poznańsk i wieleński. B. członek Komitetu niesienia pomocy Królestwu Polskiemu, członek Komitetu dla Kresów Wschodnich i Ślązka w Poznaniu. Wiceprezes Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy w Poznaniu. Wiceprezes związku »Charitas«. Prezes Rady wyższej konferencji św. Wincentego à Paulo archidyecezji gnieźnieńsko-poznańskiej. Członek zarządu Centralnego Towarzystwa Gospodarczego na W. Ks. Poznańskie. Od 1903 wydawca kalendarza rolniczego, redaktor «Gospodyni Wiejskiej».

Zastępcy listy 1: Dr. Dąbrowski Stefan, lekarz, Lwów.
Gąsiorkiewicz Józef, rzemieślnik, Krotoszyn.
Ponikiewski Stefan, ziemianin, Drobnin.
Englich Józef, dyrektor banku, b. minister skarbu, Poznań.
Ciesielski Artur, robotnik, Poznań.
Kujawski Aleksander, rzemieślnik, Śrem.
Dr. Moszczeński Tadeusz, ziemianin, Stępuchowo.
Dr. Bogacki Tadeusz, lekarz, Śrem.
Jaworowiczowa Jadwiga, Kruszwica.
Nabzdyk Stanisław, włościanin, Lutogniewo.
Mayówna Stanisława, Poznań.

Poznański okręg wyborczy III.

Miasto Poznań i powiaty: Skwierzyna, Międzychód, Wieleń, Szamotuły, Poznań zachodni, Kościan, Śmigiel, Babimost, Nietomyśl, Grodzisk, Międzyrzecz.

Wybory I.VI. 1919. Posłów 12.

Bresiński Stanisław.

Frąckowiak Jan.

Krajna Kazimierz.

Ks. Ludwiczak Antoni.

Ks Maliński Kaz.

Dr. Meissner Czesław.

Dr. Seyda Marjan.

Ks. Stychel Antoni

Ks. Kłos Józef.

Lisiecki Wawrzyniec.

Cegiełka Wacław.

Nowicki Stanisław.

	Obwodów wyborczych	Uprawnionych	Głosy ważne	Głosy nieważne	1.	2. Zjedn. Str. Narodowych	3. P. P. S.	4.
Miasto Poznań	86	97226	60943	179	5	55715	4290	933
Pow. Międzychód	9	7787	6272	6	—	6127	81	64
„ Wieleń	3	?	2660	2	—	2478	—	182
„ Szamotuły	51	31935	23036	21	—	22148	715	172
„ Poznań zach.	27	16368	15481	9	—	15089	308	84
„ Kościan	23	22670	17682	9	—	17601	68	13
„ Śmigiel	19	15510	12987	11		12844	111	32
„ Babimost	24	?	14042	20	7	13193	569	277
„ Nowy Tomyśl	15	17846	9867	5	—	9438	387	42
„ Grodzisk	19	16549	13108	11	--	13100	6	2
„ Międzyrzecz	3	3320	1988	—	2	1825	23	138
Cały okręg wyb. III	279	229211	178066	273	14	169558	6558	1939

Dzielnik wyborczy 14130.

Okręg wyborczy Boruja Stara pow. Babimojskiego nie nadesłał wyników wyborczych.

W powiecie Skwierzyna nie odbyły się wybory, gdyż cały powiat leży za linją demarkacyjną.

1. Bresiński Stanisław (Narodowo-Chrześcijański Klub Robotniczy). Kołodziej. Urzędnik Wydziału Pracy. Urodzony w 1875 r. w Nacławiu p. Kościan. Szkoła elementarna. Członek Rady miejskiej w Poznaniu. Ławnik sądu procederowego. Członek Katolickiego Towarzystwa Robotników Polskich i Zjednoczenia Zawodowego Polskiego. Otrzymał 1-szą nagrodę na konkursie katolickiego Towarzystwa Robotników za pracę: „Dlaczego stan robotniczy dbać winien o utwierdzenie religijności wśród członków swoich". W armji niemieckiej podczas wojny służył w lotnictwie.

2. Frąckowiak Jan (Narodowo-Chrześcijański Klub Robotniczy). Robotnik. Urodzony 29. 5. 1877 w Węgiersku p. Śrem. Szkoła elementarna. Prezes filji Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Poznaniu - Wilda. Członek Rady Nadzorczej Zjednoczenia Zawodowego Polskiego. Od 4. 8. 14. do 25. 11. 18. służył w armji niemieckiej. Poprzednio 2 lata w pułku piechoty.

3. Krajna Kazimierz (Zjednoczenie Mieszczańskie). Krawiec i kupiec. Urodzony 20. 2. 1880 w Poznaniu. Szkoła elementarna 8 lat, przez 8 lat szkoła wieczorna rzemieślnicza. Członek Rady miejskiej w Poznaniu (sekretarz). Przez lat 12 członek Komitetu wyborczego m. Poznania. Od lat 13 członek zarządu Związku Towarzystw Rzemieślniczych (organizator i prelegent). Członek zarządu Towarzystw Terminatorów, Młodzieży i Rzemieślników w Poznaniu, Wrocławiu i Berlinie. Artykuły w „Przemysłowcu" i innych. Broszury: „Jakie stanowisko zająć winien stan rzemieślniczy w społeczeństwie", „Dzieje mieszczaństwa wielkopolskiego w ostatniem stuleciu". Współzałożyciel Stronnictwa Mieszczańskiego i członek wydziału głównego.

4. Ks. Ludwiczak Antoni (Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Urodzony 16. 5. 1878 w Kostrzynie. Seminarjum duchowne w Gnieźnie i Poznaniu. Dyrektor Towarzystwa Czytelni Ludowych, członek Rady nadzorczej Banku Ludowego w Pniewach. Redaktor »Przeglądu Oświatowego«. Broszury: »O Skardze jako społeczniku«, »Oświata pozaszkolna« i inne dotyczące czytelnictwa. Prezes Narodowego Stronnictwa Ludowego w Poznańskiem. Prezes sejmowej Komisji oświatowej.

5. Ks. Maliński Kazimierz (Narodowo Chrześcijański Klub Robotniczy). Proboszcz parafji św. Łazarza w Poznaniu. Urodzony 27. 10. 1872 w Kopaszewie p. Kościan. Studja teologiczne. B. radny miasta Poznania. Patron towarzystw robotniczych i młodzieży. Założyciel 1-szego Sekretarjatu robotniczego w Dolsku, założyciel Towarzystwa „Gościna" (opieka w czasie wakacji nad dziećmi polskiemi z obczyzny).

6. Dr. Meissner Czesław (Z. S. L. N. N.-D.). Lekarz. Urodzony 9. 9. 1879. w Emowie p. Strzelno. Studja medyczne. Członek Rady miejskiej w Poznaniu. B. sekretarz Prezydjum Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu. Członek Rady głównej Towarzystwa Czytelni Ludowych. Członek Towarzystwa Przyjaciół Nauk (wydział lekarski). Członek Naczelnictwa harcerstwa Polskiego w Wielkopolsce. Prezes Towarzystwa Wykładów Naukowych, wiceprezes „Czerwonego Krzyża". Artykuły w „Nowinach Lekarskich". Podczas wojny służył jako lekarz wojskowy. Prezes Rady głównej Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego. (Praca organizacyjna i oświatowa).

7. Dr. Seyda Marjan (Z. S. L. N. N.-D.). Publicysta. Urodzony 7.7. 1879 w Poznaniu. Studja prawnicze i historja sztuki. Do wyjazdu za granicę naczelny redaktor „Kurjera Poznańskiego“ od założenia w 1906 r. Od 1915—1917 przebywał w Lozannie jako dyrektor Centralnej Ajencji Polskiej, od jesieni 1917 do końca lata 1919 członek Narodowego Komitetu Polskiego w Paryżu i kierownik jego Wydziału Prasowego (od czerwca 1919 Wydział Kresowy Polskiej Delegacji Kongresowej). Redaktor „Przeglądu Polskiego“. Lozanna 1916—1917. Książki: „Teritoires polonais vous la domination prussienne“ (1919) i szereg memorjałów dla konferencji pokojowej, dotyczących b. dzielnicy pruskiej. W 1917 skazany in contumatiam na rok więzienia za niestawienie się do wojska pruskiego i skreślony przez pruskie ministerstwo spraw wewnętrznych z listy obywateli państwa pruskiego.

8. Ks. Stychel Antoni (Z. S. L. N.). Od 1896 prałat i proboszcz kolegiaty św. Marji Magdaleny (fara) w Poznaniu. Urodzony 13. 6. 1859 w Dłusku. Gimnazjum Poznań, studja inżynierskie w Berlinie do końca walki kulturnej, poczem teologja na uniwersytecie w Würzburgu i w seminarjum duchownem w Gnieźnie, w 1889 święcenia kapłańskie. B. poseł do parlamentu niemieckiego (1898 1913) i sejmu pruskiego (1904—1918). Założyciel Katolickiego Towarzystwa Robotników Polskich w dyecezji gnieźnieńsko-poznańskiej, od 1892 r. prezes dyecezjalny Związku katolickich Towarzystw Robotniczych. Artykuły w pismach o sprawach społecznych i organizacyjnych. Mowy żałobne i polityczne wydane drukiem. Wicemarszałek Sejmu.

9. Ks. Kłos Józef (Z. S. L. N.) I-szy prebendarz przy kościele podominikańskim w Poznaniu. Urodz. 1.3.1860 w Lubaszu p. Czarnków. Gimnazjum w Poznaniu, seminarjum duchowne w Poznaniu i Gnieźnie. B. poseł do parlamentu niemieckiego. Założyciel Towarzystwa Terminatorów i Towarzystwa Służby żeńskiej w Poznaniu, współpracownik wielu towarzystw kulturalnych. B. prezes Komisji szkolnej Rady Ludowej w Poznaniu. Przez 20 lat redaktor „Przewodnika Katolickiego“, artykuły w „Kurjerze Poznańskim“. Wydał drukiem mowy żałobne i okolicznościowe, wydawca zbioru mów kościelnych arcybiskupa Stablewskiego (wstęp historyczno-bibliograficzny), „Magnifikat“. Obecnie jest redaktorem „Wiadomości dla Duchowieństwa“.

10. Lisiecki Warzyniec (Narodowo Chrześcijański Klub Robotniczy). Robotnik. Urodzony 7. 7. 1875 w Inowrocławiu. Szkoła ludowa. Członek magistratu w Inowrocławiu. Prezes filji i okręgu Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Inowrocławiu. W armji niemieckiej służył 6 i $^1/_2$ lat (z tego $4^1/_2$ podczas wojny).

11. W miejsce Cegiełki Wacława, który zrzekł się mandatu wszedł:

Pussak Piotr Jakób (Narodowo Chrześcijański Klub Robotniczy). Przedsiębiorca budowlany. Urodzony 12. 7. 1891 w Biadkach p. Krotoszyn.

12. W miejsce Nowickiego Stanisława, który zrzekł się mandatu wszedł:

Zamiara Józef (Narodowo Chrześcijański Klub Robotniczy). Robotnik w Witkowie. Urodzony 28. 8. 1892.

Zastępcy listy 2.: Dr. Dąbrowski Stefan, lekarz, Lwów. Ponikiewski Stefan, ziemianin, Drobnin. Dr. Englich Józef, dyrektor banku, b. minister skarbu, Poznań. Ciesielski Artur, agronom, Poznań. Kujawski Aleksander, rzemieślnik. Śrem. Dr. Moszczeński Tadeusz, ziemianin, Stempuchowo. Dr. Bogacki Tadeusz, lekarz, Śrem. Jaworowiczowa Jadwiga. Kruszwica. Nabzdyk Sranisław, rolnik, Lutogniew, p. Krotoszyn. Mayówna Stanisława, Poznań.

Poznański okręg wyborczy IV.

Powiaty: Ostrów, Wschowa, Leszno, Rawicz, Gostyń, Koźmin, Krotoszyn, Pleszew, Odolanów, Ostrzeszów i Kępno. Wybory 1. VI. 1919. Posłów 9.

Ks. Dachowski Filip.

Fiołka Wojciech.

Kaczmarek Stefan.

Marweg Zygmunt.

Nader Mikołaj.

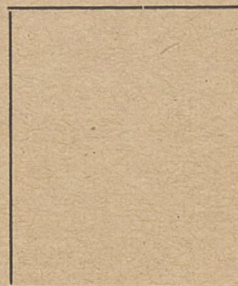
Sikora Wojciech.

Ks. Styczyński Tadeusz.

Thomas Aleksander.

Wierzbicki Andrzej.

	Ilość obwodów wyborczych	Głosy ważne	Głosy nieważne	3. Zjedn. Str. Narodowych	4. P. P. S.	5. Grupy rob. rolnych
Powiat Ostrów	28(1)	15472	123	14999	442	32
„ Ostrzeszów	31(1)	11621	63	11429	185	7
„ Kępno	6	2812	121	2419	251	142
„ Odolanów	19(3)	12294	23	12014	279	1
„ Pleszew	33	12933	49	12839	58	36
„ Krotoszyn	37(1)	14020	30	14006	14	—
„ Koźmin	31	11600	101	11543	46	11
„ Gostyń	27	18428	30	18389	29	10
„ Leszno	9	5739	113	5553	153	33
„ Wschowa	4	2993	2	2993	-–	—
„ Rawicz	21	10547	59	10469	64	14
Cały okręg wyborczy IV	246(6)	118459	714	116653	1521	286

Dzielnik wyborczy 12961. Wszystkie mandaty lista 3.
Cyfry w nawiasie oznaczają ilość obwodów głosowania wojskowych.

1. Ks. Dachowski Filip. (Narodowo Chrześcijański Klub Robotniczy). Urodzony 25.4. 1893 w Chynowie p. Ostrów. Gimnazjum w Ostrowie, seminarjum duchowne w Poznaniu i Gnieźnie. W gimnazjum należał do Stowarzyszenia samokształcących i do skauta, b. patron Stowarzyszenia Młodzieży Męskiej i Żeńskiej w Kaźmierzu p. Szamotuły, b. członek Towarzystwa Przemysłowców, Lutni, Sokoła w Kościanie. Patron Towarzystwa Młodzieży Męskiej i Towarzystwa Polskich Robotników Katolickich, założyciel i wiceprezes Narodowego Stronnictwa Robotników. W r. 1918 sanitarjusz w wojsku niemieckim, w r. 1919 kapelan garnizonu W. P. w Kościanie.

2. Fiołka Wojciech. (Narodowo - Chrześcijański Klub Robotniczy). Malarz w Ostrzeszowie. Urodzony 25.3. 1884 w Ostrzeszowie. Szkoła elementarna Ostrzeszów. Członek i sekretarz Rady miejskiej w Ostrzeszowie. Członek Towarzystwa Przemysłowców, Spiewaczego i Sokoła. Wiceprezes filji Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, prezes Koła i Okręgu ostrzeszowskiego Narodowego Stronnictwa Robotniczego, w armji niemieckiej służył w 1 pułku ułanów w Miliczu (Śląsk). Podczas wojny pracował w przemyśle wojennym w Berlinie i Bochum.

3. Kaczmarek Stefan. (Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Nauczyciel ludowy. Urodzony 18.12. 1884 w Porażynie. Seminarjum nauczycielskie w Paradyżu. Radny gminy Stara Krobia p. Gostyń. Członek Kółka Rolniczego w Domachowie, wiceprezes Towarzystwa Nauczycieli Polaków w Gostyniu. W armji niemieckiej służył w 47 pułku piechoty w Poznaniu od 1.10. 1905 do 1.10. 1906.

4. Marweg Zygmunt. (Z. S. L. N.—N. D.). Wydawca »Gazety Poznańskiej«, »Głosu Wielkopolanek« i »Pracy«. Urodzony w 1878 w Ostrzeszowie. Książka »La Pologne et l'équilibre europèen« 1916. Za czasów pruskich wytaczały

mu władze pruskie liczne procesy polityczne. Członek zarządu głównego Stronnictwa Demokratyczno-Narodowego w b. zaborze pruskim.

5. Nader Mikołaj. (Narodowo-Chrześcijański Klub Robotniczy). Stolarz. Urodzony 4.12.1875 w Pogorzeli. Szkoła ludowa. B. delegat do Sejmu dzielnicowego w Poznaniu. B. prezes okręgu Zjednoczenia Zawodowego Polskiego w Berlinie. B. członek zarządu Związku Towarzystw Polskich w Berlinie. B. członek Sokoła, Towarzystwa Polsko-Katolickiego, Towarzystwa Stolarzy w Berlinie. B. prezes dzielnicy poznańskiej Narodowego Stronnictwa Robotników. W armji niemieckiej służył w artylerji.

6. Sikora Wojciech. (Narodowe Zjednoczenie Ludowe). Bankowiec w Ostrowie. Urodzony 1.4. 1874 w Krempie p. Ostrów. Studja prawnicze. Członek Sokoła, Towarzystwa Kupców. B. prezes Towarzystwa Młodzieży Kupieckiej i Towarzystwa Śpiewaczego w Krempie. Kasjer Komitetu wyborczego na powiat Ostrów. W 1905|6 redaktor «Polaka» w Katowicach. W wojsku niemieckiem służył rok. W 1914 na froncie w obronie krajowej.

7. Ks. Styczyński Tadeusz. (Z. S. L. N.—N. D.). Proboszcz w Grodzisku. Urodzony w 1870 w Śremie. Seminarjum duchowne w Poznaniu i Gnieźnie. Prezes Rady miejskiej w Grodzisku. B. poseł do sejmu pruskiego (1908 — 1918) i sekretarz Koła Polskiego w Berlinie. Prezes Towarzystwa robotniczego, Samopomocy żeńskiej i Kółka rolniczego. Artykuły polityczne. Założyciel Towarzystwa Narodowo-Demokratycznego w Grodzisku.

8. Thomas Aleksander. (Stron. Mieszczańskie). Kupiec w Borku. Urodzony w 1871 w Małachowie p. Śrem. Szkoła ludowa. Członek Rady miejskiej, członek Sejmiku w Koźminie. Wiceprezes Związku Towarzystw Kupieckich w Poznaniu, członek zarządu innych stowarzyszeń.

9. Wierzbicki Andrzej. (Z. S. L. N.). Przemysłowiec w Warszawie. Długoletni dyrektor Towarzystwa Przemysłowców w Warszawie. B. członek II Rady Stanu.

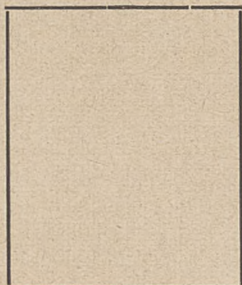
Śląsk i Prusy Królewskie.

Posłowie ze Śląska i Prus Królewskich, którzy jako byli posłowie do parlamentu niemieckiego zasiadają w Sejmie aż do przeprowadzenia wyborów na terytorjach b. zaboru pruskiego przypadających Polsce w myśl Traktatu Wersalskiego.

Okręg wyborczy 2

rejencji Opolskiej: Miasto i powiat Opole. Wybory 12.1. 1912.

Uprawnionych 28507, głosowało 21923. Polak 9258, Centrum 8715, Socjalista 285, Liberał Narodowy 1635. Wybór ścisły: Polak 11786, Centrum 11069.

Ks. Brandys Paweł.

Ks. Brandys Paweł. Proboszcz w Dzierzgowicach p. Kozielski. Urodzony 4.12.1869 w Pawłowicach p, Pszczyna. Studja teologiczne na uniw. w Wrocławiu. Święcenie kapłańskie w 1896 r. w Wrocławiu. Przewodniczący Kasy pożyczkowo-oszczędnościowej w Dzierzgowicach. B. poseł do parlamentu niemieckiego 1907—1918.

Okręg wyborczy 4

rejencji Opolskiej: Miasto Gliwice, powiaty Toszecko-Gliwicki i Lubliniecki.

Wybory 6.6. 1918.

Korfanty Wojciech.

Korfanty Wojciech (Z. S. L. N.). Publicysta. Urodzony w Sadzawce p. Katowice. Gimnazjum Katowice 1896—1901, prawo i ekonomja na uniwersytecie w Berlinie i Wrocławiu. W 1900 r. pracował jako górnik w kopalniach na Śląsku, aby poznać warunki pracy górników. B. poseł do Sejmu pruskiego 1903 – 1918, b. poseł do parlamentu niemieckiego 1903 — 1912 i od 1918 (pierwszy poseł polski do parlamentu niemieckiego z Górnego Śląska okręg Katowice—Zabrze). B. członek Komisarjatu Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu, kierownik Wydziału politycznego i wojskowego. B. redaktor »Górnoślązaka«, »Kurjera Śląskiego«, i «Polaka«. Więziony przez 4 miesiące we Wronkach. B. prezes Związku Sejm. Lud.-Narodowego.

Okręg wyborczy 5

rejencji Opolskiej: Miasta Bytom i Królewska Huta i powiaty Bytom, Królewska Huta i Tarnowskie Góry. Wybory 12.1. 1912.

Uprawnionych 77314, głosowało 55348, Polak 20671, Centrum 12957, Socjalista 13534, Narodowy liberał 10176. Wybór ścisły: Polak 18659, Socjalista 12786.

Dombek Paweł.

Dombek Paweł. Redaktor „Katolika". Urodzony 15. 8. 1865 w Bytomiu. Gimnazjum w Bytomiu (1877/85). B. praktykant górniczy (1885/86). B. poseł do parlamentu niemieckiego 1912—1918. Od 1886 r. czynny udział w organizacjach robotników przemysłowych „Związek Wzajemnej Pomocy", (pierwszy sekretarjat robotniczy w Niemczech w 1889 r.). Współzałożyciel „Spółki Parcelacyjnej" w Bytomiu (obecnie Bank Ziemski) i długoletni prezes Rady nadzorczej. Prezes Banku Ludowego w Siemianowicach. Przez 20 lat prezes Towarzystwa górnośląskich Przemysłowców w Bytomiu (członek honorowy). Praca publicystyczna od 1886 w „Dzienniku Śląskim", „Pracy", „Kurjerze Śląskim" i „Katoliku". Broszury: „Co robotnik winien wiedzieć o zabezpieczeniu na starość i niemoc", „10 lat pracy społecznej „Związku Wzajemnej Pomocy". 30 procesów politycznych, od 28. 5. 19 do 8. 8. 1919 więziony w Żeganiu, skąd zdołał zbiedz.

Okręg wyborczy 6

rejencji Opolskiej: Miasta Katowice i Zabrze i powiaty Katowice i Zabrze.

Wybory 12.1. 1912.

Uprawnionych 79 126, głosowało 59 354, Polak 17 913, polski socjalista 14 904 centrum 11 358, narodowy liberał 9 415, Niemiec 5 755. Wybór ścisły: Polak 18 659, polski socjalista 12 786.

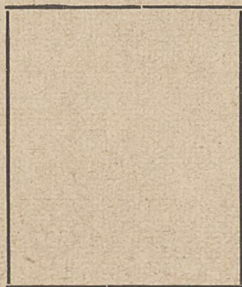
Sosiński Wojciech.

Sosiński Wojciech (N. Z. R., następnie Narodowy Chrześcijański Klub Robotniczy). Kupiec, od 1896—1905 robotnik hutniczy. Urodzony 3. 4. 1872 w Lubomierzu p. Pleszew. Szkoła ludowa (1878—1886) i kurs społeczno-ekonomiczny. B. poseł do parlamentu niemieckiego 1912—1918. Założyciel wielu towarzystw w Nadrenji i Westfalji, b. prezes Towarzystwa polsko-katolickiego św. Antoniego w Ruhrort-Laar (1900—1903). B. mąż zaufania, b. wiceprezes, od 1905 prezes Zjednoczenia Zawodowego Polskiego. Założyciel Sokoła i Koła śpiewaczego w Siemianowicach. Prezes Kasyna w Siemianowicach (1913 1919). Członek Towarzystwa Wyborczego i Stowarzyszenia Kupców. Od 1906—1909 redaktor „Zjednoczenia". Prelegent. Więziony 3 razy przez Grenzschutz w 1919 r.

Okręg wyborczy 7

rejencji Opolskiej: powiaty Pszczyna i Rybnik. Wybory 3.II. 1919.

Uprawnionych 45 566, głosowało 30 752. Polak 17 473, konserwatysta 5 995, centrum 5 402, socjalista 1882.

Ks. Pospiech Paweł.

Ks. Pospiech Paweł (Z. S. L. N.). Urodzony 22. 1. 1878 w Kokoszycach. Studja teologiczne na uniwersytecie w Wrocławiu. W 1903 r. święcenia kapłańskie. B. poseł do parlamentu niemieckiego 1912—1918. Członek honorowy Zjednoczenia Zawodowego Polskiego. Członek Rady nadzorczej Banku Ludowego w Katowicach. Podczas powstania na Górnym Śląsku w 1919 r. zajmował się opieką nad uchodźcami z Górnego Śląska.

Okręg wyborczy 4

rejencji Gdańskiej: Powiaty Nowe Miasto, Kartuzy i Puck. Wybory 12.I. 1919.

Uprawnionych 30 445, głosowało 26 893. Polak 17 344, rzeszowiec 7 173, centrum 2 051, socjalista 316.

Dr. Łaszewski Stefan.

Dr. Łaszewski Stefan (Z. S. L. N.). Od 1892 adwokat w Grudziądzu, wojewoda pomorski. Urodzony 8. 1. 1862 w Brąchnówku p. Toruń. Prawo w Wrocławiu i Berlinie. B. poseł do parlamentu niemieckego 1912—1918 i wice-

prezes Koła Polskiego. Prezes towarzystwa Pomocy Naukowej dla młodzieży Prus Królewskich, członek honorowy Towarzystwa Przemysłowego w Grudziądzu. B. członek Centralnego Komitetu Wyborczego na Rzeszę i członek Komitetu Wyborczego na Prusy Królewskie, Warmię i Pomorze. B. członek Naczelnej Rady Ludowej i jej komisarz w Gdańsku. Obrońca w procesach politycznych. B. porucznik niemieckiej obrony krajowej.

Uprawnionych 30 238, głosowało 26 698. Polak 16 259, narodowy liberał 9 450, centrum 606, socjalista 374.

Ks. Dunajski Piotr.

Ks. D u n a j s k i P i o t r (Polskie Stronnictwo Ludowe). Od 1905 proboszcz w Lipuszu. Urodzony 26. 1. 1869 w Dzierzążni p. Kwidzyń. Seminarjum duchowne w Pelplinie. B. poseł do parlamentu niemieckiego 1912—1918. Założyciel Banku Ludowego w Lipuszu, założyciel „Bazaru“, „Rolnika“, „Domu Ludowego“ w Lipuszu. Członek i prezes Rady nadzorczej kilku Spółek zarobkowych. Współzałożyciel „Gazety Chojnickiej“. Korespondent „Gazety Chojnickiej“, „Gazety Gdańskiej“ i innych Broszury: „O zwalczaniu pijaństwa“, „Oszczędności“.

WYNIKI WYBORÓW

DO

SEJMU USTAWODAWCZEGO.

I.

DWA OKRĘGI LITWY

i KRÓLESTWO KONGRESOWE.

Uwaga: Chcąc uzyskać cyfry ostateczne należy brać wyniki wyborów w poszczególnych okręgach i to rządki cyfr, ustawionych przy nazwach okręgów, drukowanych **tłustemi** czcionkami.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Nr. Okręgu wyborczego	Nazwa Okręgu wyborczego	Ilość uprawnionych	Ilość oddanych głosów ważnych	Ilość głosów nieważnych	% głosujących	Związek Sejmowy Ludowo-Narodowy	Polskie Stronnictwo Ludowe „Wyzwolenie"	Polskie Zjednoczenie Ludowe	Polska Partja Socjalistyczna	Zjednoczone Stronnictwo Ludowe „Piast"	Narodowy Związek Robotniczy
2	**Suwałki**	70770	51067	112	72.1	49390					
	Miasto Suwałki . .	8293	4460	7	55.1	4268					
	Powiat „ . .	23980	17518	52	73.2	17457					
	„ Sejny . . .	10678	6701	2	62.7	6673					
	„ Augustów .	27819	22388	45	80.4	20992					
3	**Łomża**	228192	186309		86.0	143402	19055		2094		
	Miasto Łomża . .	9749	7559		77.5	3171	100		707		
	Powiat „ . .	38767	30622		78.9	22321	4996		389		
	„ Ostrów . .	44109	33491		75.9	23064	6984		28		
	„ Mazowieck .	37859	32555		85 9	27678	998		165		
	„ Ostrołęka .	34873	28363		81 3	22428	3523		405		
	„ Kolno . .	29111	26236		90.1	22786	1152		17		
	„ Szczuczyn .	33724	27483		81.4	22100	1302		383		
4	**Ciechanów** . . .		145895	5		101116	10024	9389	8571		5021
	Powiat Ciechanów .		26400			16971	1939	1137	4029		660
	„ Mława . .		36205			25151	2253	5885	190		156
	„ Przasnysz .		24294			20038	1093	1593	249		118
	„ Maków . .		25160			19963	166	24	1278		1318
	„ Pułtusk . .		33878			18995	4573	750	2825		2769
5	**Lipno**	7357	261749	54	83.9	12217	36209		958		
	Powiat Lipno . . .	3796	727221	34	71.6	7238	12356		144		
	„ Rypin . . .	3560	534718	30	97.4	4979	23853		814		
6	**Płock**		89833			57030	7950		13907		
	Miasto Płock . . .		10213			4435	59		2768		
	Powiat „ . . .		30652			16025	3347		7849		
	„ Płońsk . .		23194			15850	2588		2220		
	„ Sierpc . .		25644			20720	1956		1070		
7	**Włocławek** . . .		85432	231		57947	9551		7206		
	Powiat Włocławek .		47563			29545	4679		4933		
	„ Nieszawa .		37869			28402	4872		2273		
8	**Konin** . . około	134000	126484		94.4	4109	20259	79437	4112		
9	**Kutno**		123466			87847	4539		12741	21231	2105
	Powiat Kutno . .		39214			16977	954		9190	5647	1963
	„ Gostynin .		32119			12547	1747		955	11821	129
	„ Łęczyca . .		52133			28323	1838		2596	3763	13
10	**Kalisz**	131413	104828	642	79.7	53993	10436	24641	6272		
	Miasto Kalisz . . .	20586	14887	37	72.3	8262	21	85	1479		
	Powiat „ . . .	60699	47711	229	78.6	17310	4857	19272	4170		
	„ Turek . . .	50128	44227	376	96.8	28401	5552	5277	605		
11	**Sieradz** brak danych										
	Do przeniesienia .										

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
Inne Polskie Stronnictwa i listy [illegible]	Żydzi Ortodoksi	Żydowskie Stronnictwo Ludowe	Żydzi Sjoniści	Żydowska Socjalno-Demokratyczna Partja Robotnicza „Poale Sjon"	Żydowska Partja Socjalno-Demokratyczna „Bund"	Żydowska Socjalna Partja Robotnicza „Vereinigte"	Inne listy żydowskie	Niemieckie Stronnictwo Ludowe	Niemcy	Ewangelicki Związek Ludowy	Ewangelickie Stronnictwo Ludowe	Bezpartyjni Ewangelicy
1253												
192												
1061												
28												
232												
709		352		2133	605	468	17316					
190				626	98	182	2465					
28		17		587	28	8	2017					
21		307		286	28	211	2888					
335		6		553	11	1	2760					
21		14		21	355		1571					
1		6		52	20	66	2125					
113		2		8	65		3490					
	5939	661		778			5 83					
	574	494		76			520					
	1158	29		129			1254					
	408			31			764					
	1432	1		313			665					
	2367	137		229			1233					
	3310	130		270	259					8396		
	1858	20		31	139					5435		
	1652	110		239	120					2961		
381		10					10555					
143							2938					
164		4					3263					
27		6					2503					
47							1851					
5050				701	789		4188					
3922				622	729		3133					
1128				79	60		1055					
273				810	605		7698				6527	2654
16		939	8501		936		1	4539				
8		754	2726		584			311				
3		84	1728		231		1	2873				
5		101	5121		121			2152				
170	3108			1063	741		2364					
	2005			1019	472		1544					
79	1103			33	70		840					
91	1462			11	198		630					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Z przeniesienia .										
12	**Miasto Łódź** . .	195003	154402		79.1	21851			32748		35088
13	**Powiat Łódź** . .	174961	145012	1526	81.0	38194	13273		13303	35380	10379
	„ „ . . .	54643	46404	90	84.8	14315	2659		4835	10596	2112
	„ Łask . . .	57508	47264	1331	84.3	8511	2459		4399	18578	4031
	„ Brzeziny . .	62820	49818	105	79.4	15368	8155		3769	6306	4236
14	**Łowicz**	144403	114457	616	79.7	75400	16854		7052	7037	484
	Powiat Łowicz . .	47669	39456	174	83.1	24086	5280		2636	5612	18
	„ Skierniewice	3.485	23320	121	74.4	18424	1625		600	333	189
	„ Rawa . . .	38204	31135	201	82.0	19830	8008		162	491	269
	„ Sochaczew .	27045	20546	120	76.4	13054	1941		3654	601	8
15	**Grodzisk**	153712	118184	517	76	76693	15192		11904		5410
	Powiat Błonie . .	54351	41818	213	77	23322	4394		7883		3100
	„ Grójec . .	61727	49966	132	80	33540	9799		1159		643
	„ Warszawa . po lewym brzegu Wisły	37634	26400	172	70.1	19831	999		2862		1667
16	**M. Warszawa** ok.	433000	297246		68.6	160944			42971		6500
17	**Mińsk Mazow.** .	135561	107343	359	79.1	66142	23874		7035		
	Powiat Mińsk . .	49944	37945	81	75.9	21589	11235		4046		
	„ Radzymin .	37207	29772	145	80.0	18343	2271		472		
	„ Warszawa . po prawym brzegu Wisły	48330	39626	133	81.9	28662	10368		2517		
18	**Siedlce**		103716	155		74049	16030		1864		795
	Miasto Siedlce około	14300	10494	32	73.3	3603	84		1099		616
	Powiat „ . . .		29030	25		31291	6044		443		90
	„ Sokołów . .		33107	43		27014	3770		139		36
	„ Węgrów . .		3108	55		22141	6132		183		53
19	**Łuków**	119916	97058	197	80.9	44304	40376		1844	408	
	Powiat Łuków . .	57947	48893	98	84.3	23086	19110		1304	297	
	„ Garwolin .	61969	48165	99	77.3	21218	21266		504	111	
20	**Biała**	133356	92991	26	69.7	44457	31181			4338	
21	**Chełm**		63892			16468	34395		4908		
	Powiat Chełm . .		25075			4353	13204		3739		
	„ Tomaszów .		21858			5059	13457		293		
	„ Hrubieszów		19959			7056	7734		876		
22	**Lublin**	200873	139711	534	69.5	29672	53939		25986	8892	
	Miasto Lublin . . .	46273	29953	133	64.7	10423	134		9732	100	
	Powiat „ . . .	53789	36468	156	67.7	5339	14234		7389	5054	
	„ Lubartów .	37409	26527	42	70.9	1768	15373		3727	1442	
	„ Puławy . .	63402	46763	203	73.7	4605	24198		5138	2296	
23	**Zamość**	_09873	150657	571	71.7	26779	85560		12750		
	Powiat Zamość . .	62425	46160	100	73.9	8629	24040		8987		
	„ Biłgoraj . .	40.46	22894	161	57.0	7096	12924		857		
	„ Janów . .	56298	39053	231	69.0	5424	15565		2334		
	„ Krasnostaw	51413	42384	81	56.0	5645	33382		611		
24	**Sandomierz** . .	167972	101914		60.6	25831	41060		14504		
	Powiat Sandomierz.		28386			8185	14633		1364		
	„ Opatów . .		45536			9999	14903		8936		
	„ Iłża . . .		27565			7647	11524		4204		
	Do przeniesienia .										

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
1156	12751	1841		5493	7448	97	13419	17941	18251	50		
1030	5523	1474				132	7107	8734		5		
22	1317	141				127	1641	4947		2		
1	2040	715				4	1577	4260		43		
1007	2166	618				1	3889					
	4	3511		483			2632					
		824		389			570					
		640		11			498					
	4	1408		14			943					
		639		69			580					
125		4142	4201									
106		1338	1462									
7		2545	2141									
12		259	598									
11888	13347	28551		2593		15	25200					
443		8274		1196								
104		3272		671								
211		1939		248								
128		3063		277								
537	2798	1090		828	1593		4132					
236	990	748		312	1165		1641					
161	238	161		1			443					
56	691	105		232			929					
84	879	76		283			1119					
1365	6234			74	534		1404	515				
562	2853			48	533		924	176				
803	3381			26	1		480	339				
	3965			962			5037					
58		3077		8063								
27				3752								
14				3035								
17				1276								
452	8063	5851	6627	167	8		54					
349	3049	3865	2244	4			53					
8	1503	196	710	20	3							
59	1352	462	951	3	1							
36	2159	1328	2722	140	4		1					
11236	5607		8120				34					
1	1076		3402				16					
32	1417		566				2					
11180	2594		1953				1					
12	520		2199				15					
8435	4875						7582					
17	911						3276					
5574	2654						3270					
1844	1310						1036					

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	Z przeniesienia .										
25	**Opoczno**	122039	92177	442	91.0	54612	12094	5489	11564		
	Powiat Opoczno .	57672	48677	232	84.5	39922	152	1463	3593		
	„ Końskie . .	64367	43500	210	67.5	14690	11942	4026	7971		
26	**Kielce**	176131	142297	330	80.8	57933	65767		5352		
	Miasto Kielce . . .	18324	13673	83	74.6	7900	86		1568		
	Powiat Kielce . . .	64094	49770	136	77.6	33511	11501		2205		
	„ Jędrzejów .	46651	39429	57	84.6	7394	28201		557		
	„ Włoszczowa	50062	39738	54	79.3	9128	25979		1022		
27	**Pińczów**	122445	106058	473	86.6	7904	86431		1237		
	Powiat Pińczów . .	59130	50094	185	88.3	3185	40896		939		
	„ Stopnica . .	63315	55968	288	84.7	4719	45535		298		
28	**Olkusz**	135345	109791	151	82.5		74967	17634	5527	2636	
	Powiat Olkusz . .	65286	50948	79	86.1		29205	10085	4600	1432	
	„ Miechów .	70059	58843	72	83.7		45762	7549	927	1204	
29	**Sosnowiec** . . .	148155	105968	522	71.7	20294		22153	35708		9614
	Miasto Sosnowiec .		22576	120		6193		62	6428		4375
	„ Dąbrowa .		8350	54		2407		24	3422		288
	„ Będzin . .		6542	16		431		2	470		310
	„ Zawiercie .		8135	29		1014		36	1583		3399
	Powiat Będzin . .		60275	303		10249		22029	23805		1242
30	**Częstochowa** . .		154564	259		92314	36922		9838		
	Miasto Częstochowa		27105	60		17397	101		2145		
	Powiat „		60443	76		43966	11286		2529		
	Miasto Radomsk . .		6843	8		2115	134		1873		
	Powiat „ . .		60173	115		28836	25401		3291		
31	**Piotrków**	112670	84732	274	75.3	29159	29023		7879		6845
	Miasto Piotrków .		15960			4867	28		3281		2602
	Powiat „ .		68772			24292	28995		4598		4243
32	**Radom**	144432	106208		73.5	69418	14109		9493		
	Miasto Radom . .	32051	22135		69.0	7620	158		6334		
	Powiat „ . .	59475	50956		85.6	43757	3606		1834		
	„ Kozienice .	52906	33117		62.5	17961	10345		1325		
33	**Białystok** . . .	125297	94454	142	75.5	74736					3532
	Miasto Białystok . .	33024	17070	50	51.8	5473					1571
	Powiat „ .	48463	38098	65	78.7	33001					1777
	„ Sokółka . .	43810	39286	27	89.7	36262					184
34	**Bielsk**	54677	32935	177	60.2	25425	1782				
	Ogółem . .		3 890830	8315		1 669 630	810852	158743	319328	79922	85773

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25
							8418					
							4547					
							4871					
		81	7098	946			5293					
		28	2121	396			1491					
		17	1257	225			1037					
		2	1523	203			1549					
		34	2197	122			1216					
30	631		9825									
18	498		4563									
12	138		5262									
2537							6336					
1829							3452					
708							2884					
3663							14818					
1472							3056					
850							1359					
251							5078					
448							1705					
640							2630					
36		54		343	269	2587	12189					
2		11		278	177		5001					
15		47			20		2525					
					64		2245					
20		6		65	8		2418					
2789				131	1188	71	7647					
703				63	661		3684					
2086				68	527		3963					
				2101			11087					
				1647			6296					
				180			1579					
				274			3212					
303	9819		6064									
169	6552		3305									
134	1541		1645									
	1726		1114									
2301							3427					
56236	85974	60038	50436	29135	14975	2658	183421	31729	18251	8446	6527	2654

II. MAŁO

Numer okr. wyborczego	Nazwa okręgu wyborczego	Ilość uprawnionych	Ilość oddanych głosów ważnych	Ilość głosów nieważnych	% głosujących	Polskie Str. Ludowe „Piast“
35	**Cieszyn**	Wybory nie odbyły				
36	**Kraków**	163144	118312		72.5	
	Miasto Kraków	96084	64065		66 5	
	Powiat „	31074	25661		82.5	
	„ Podgórze . . .	17271	13384		77.4	
	„ Wieliczka . . .	18715	15202		81.6	
37	**Oświęcim**	89274	69598	248	78.2	
	Powiat Oświęcim . . .		16008	69		
	„ Biała		15452	76		
	„ Chrzanów . . .		35060	103		
38	**Żywiec**	około 105000	74963	732	72.0	16432
39	**Nowy Targ**	124206	95649	919	77.0	52504
	Powiat Nowy Targ . .	35267	29243	96	82 9	13369
	„ Myślenice . . .	45904	31410	143	68.4	15899
	„ Limanowa . . .	32480	26513	499	81.6	18847
	„ sąd. Dobczyce	10555	8483	181	80.3	4389
40	**Nowy Sącz**		77733			31253
41	**Jasło**		60589			15351
42	**Tarnów**		157409			96340
	Miasto Tarnów		11153			413
	Powiat „		27485			18451
	„ Brzesko		37580			29769
	„ Bochnia		40537			21299
	„ Dąbrowa		24257			13422
	„ Pilzno		16397			12986
43	**Rzeszów**		94588	626		51194
	Miasto Rzeszów		3619	17		51
	Powiat „		45625	213		28461
	„ Ropczyce		28227	94		19625
	„ Strzyżów		17615	302		3057
44	**Tarnobrzeg**	119383	96420	678	80 7	8358
	Powiat Tarnobrzeg . .	34751	29909	41	86.0	1725
	„ Kolbuszowa . .	28494	22480	317	78.1	2883
	„ Mielec	30583	26162	64	85.5	2170
	„ Nisko	25555	17869	256	69.9	1580
45	**Jarosław**		74222	212		45452
	Miasto Jarosław		3896	20		359
	Powiat „		23372	69		10157
	„ Przeworsk . . .		19112	36		13701
	„ Łańcut		27743	87		21235
46	**Przemyśl**		49802			15009
	Miasto Przemyśl		13325			196
	Powiaty Przemyśl Bircza i Brzozów . .		36477			14813
	Ogółem . . .		969185	3414		331893

POLSKA.

Polskie Str. Ludowe (lewica)	Pol. Partja Socjalistyczna	Zw. Sejm. Ludowo-Narodowy	Katolicko Ludowi	Inne stronnictwa i bezpartyjni	Żydzi Sjoniści	Inne listy żydowskie	Żyd. Partja Socjalistyczna	Żyd. Soc. Partja Rob. „Poale Sjon"
się.	z powodu	inwazji	czeskiej.					
14514	46490	40923		1138	11946	2431	962	507
70	19306	28923		1089	10825	2392	936	497
10554	9309	5582		20	167	13	16	—
1977	7997	3144		8	243	8	6	1
1913	9878	2672		21	687	18	4	9
3969	38553	16154	6194	965	3608	165		
2832	5694	2197	4482	—	1506	78		
514	6328	7167	5	51	513	—		
443	25682	6585	1677	914	1640	87		
19634	21044		16971	822				
10046	5841	4572	15480	4234		2972		
1121	885	2609	7374	2817		1068		
7474	1141	1255	4917	206		661		
1059	1542	604	2445	1286		940		
392	2273	104	744	249		303		
9621	12020	5146	13019			6669		
26512	9605	9121			6183			
4614	10987	6732	27142	1732		9689		
30	1917	1131	2514	1460		3688		
33	672	70	7787	49		423		
477	964	612	4398	59		1301		
305	7057	4692	5142	50		1992		
2750	195	46	6046	105		1586		
1019	182	181	1255	15		699		
4609	7706	3085	7007	14636	6351			
6	1282	1095	213	643	329			
4490	3889	649	2109	2782	3245			
106	2044	910	3169	574	1705			
7	491	431	1516	10739	1072			
75673				12389				
26309				1875				
16001				3596				
19478				4514				
13885				2404				
7849	11491	7191		2139				
29	2208	1297		2				
3279	6999	2854		83				
1450	533	1440		1988				
3091	1751	1600		66				
11931	10680	10591		1591				
—	8390	4532		207				
11931	2290	6059		1384				
188972	174417	102913	86113	39706	28088	21761	1227	512

III. Wielkopolska.

Nr. okręgu wyborczego	Nazwa okręgu wyborczego	Ilość uprawnionych	Ilość oddanych głosów ważnych	Ilość głosów nieważnych	% głosujących	Zjednocz. Stron. Narodowych	Polska Partja Socjalistyczna	Inni
2	**Gniezno** cały okr.		137321	2993		134810	2268	243
	Miasto Gniezno . .		8626	10		8376	250	—
	Pow. „ . .		7715	12		7345	370	—
	„ Czarnków . .		5778	162		5566	126	86
	„ Chodzież . .		1580	4		1573	7	—
	„ Wągrówiec .		15507	80		15221	262	24
	„ Września . .		12543	440		12388	114	40
	„ Jarocin . . .		18195	63		18147	42	6
	„ Śrem. . . .		20107	42		19868	236	3
	„ Środa . . .		15532	40		17501	29	2
	„ Poznań Wsch.		14132	1943		13874	237	21
	„ Oborniki . .		15504	197		14949	595	60
3	**Poznań** cały okręg	229351	178065	273	77.6	169558	6558	1949
	Miasto Poznań . .	97266	60943	179	62.6	55715	4290	938
	Pow. Międzychód .	7787	6272	6	80.5	6127	81	64
	„ Wieleń . . .		2660	2	—	2478	—	182
	„ Szamotuły . .	31935	23036	21	72.1	22148	715	172
	„ Poznań Zach.	16368	15481	9	94.5	15089	308	84
	„ Kościan. . .	22670	17682	9	77.2	17601	68	13
	„ Smigiel . . .	15510	12987	11	83.7	12844	111	32
	„ Babimost . .		14042	20	—	13193	569	284
	„ Nowy Tomyśl	17846	9867	5	55.2	9438	387	42
	„ Grodzisk . .	16549	13108	11	79.2	13100	6	2
	„ Międzyrzec .	3320	1988	—	59.8	1825	23	140
4	**Ostrów** cały okręg		118460	714		116653	1521	286
	Pow. Ostrów. . .		15473	123		14999	442	32
	„ Ostrzeszów .		11621	63		11429	185	7
	„ Kępno . . .		2812	121		2419	251	142
	„ Odolanów. .		12294	23		12014	279	1
	„ Pleszew . .		12933	49		12839	58	36
	„ Krotoszyn. .		14020	30		14006	14	—
	„ Koźmin. . .		11600	101		11543	46	11
	„ Gostyń . . .		18428	30		18389	29	10
	„ Leszno . . .		5739	113		5553	153	33
	„ Wschowa . .		2993	2		2993	—	—
	„ Rawicz . . .		10547	59		10469	64	14
	3 okręgi ogółem .		433846	3980		421021	10347	2478

Pogląd na przebieg i wynik wyborów.

Dnia 28. listopada 1918 wydał Naczelnik Państwa Józef Piłsudski dekret o wyborach do Sejmu ustawodawczego. Ordynacja wyborcza polega na powszechnem, bezpośredniem, bez różnicy płci, tajnem i proporcjonalnem głosowaniu. Posłów według ordynacji miało być 526 (241 z Kongresówki, 174 z Małopolski i Śląska Cieszyńskiego, 112 z b. zaboru pruskiego). O wyborach na całym obszarze Polski, oznaczonym w ordynacji wyborczej nie mogło być jeszcze wtedy mowy, gdyż zabór pruski pozostawał jeszcze w ręku Niemców, a w Galicji Wschodniej trwały walki z Ukraińcami. Toteż dekret o wyborach do Sejmu ustawodawczego z 28 listopada naznaczający wybory na dzień 26 stycznia 1919 postanowił, że w Galicji Wschodniej z powodu niemożności odbycia wyborów wejdą do Sejmu posłowie-Polacy, którzy w 1918 należeli do austrjackiej Rady państwa. Ponieważ 2 okręgi V i VII ze Lwowa do parlamentu niemieckiego nie były obsadzone z powodu śmierci śp. Lisiewicza i Habdera, przeto w dniu 26. 1. 19. zarządzono uzupełniające wybory, według zasad ordynacji z 1907 r. Dekretem zaś z 7 lutego 1919 posłowie polscy z parlamentu niemieckiego zostali uprawnieni do obrad w Sejmie jako przedstawiciele zaboru pruskiego.

W chwili rozpisania wyborów, okręg 2 (Suwałki), 20 (Biała Siedlecka), 33 (Białystok) i 34 (Bielsk) znajdowały się jeszcze pod okupacją wojsk niemieckich. Z tego powodu musiano w tych okręgach odłożyć wybory sejmowe. W okręgu 2 odbyły się wybory 16 lutego 1919, w 20 dnia 9 marca, w okręgach zaś 33 i 34 15 czewca 1919. W dniu wyborów do Sejmu nastąpiła inwazja czeska na Śląsk Cieszyński. To uniemożliwiło odbycie wyborów w okręgach 35 i 35 a. Ponieważ jednak w okręgu 35 (Cieszyn) istniała tylko jedna, kompromisowa lista stronnictw polskich, przeto Sejm na posiedzeniu 14 marca 1919 na wniosek posła Dr. Bobrowskiego jednomyślnie uchwalił uznać posłami z Księstwa Cieszyńskiego 6 kandydatów zgłoszonych na liście No. 1. B. zabór pruski domagał się, aby jako reprezentantów Wielkopolski uznać 71 członków Naczelnej Rady Ludowej w Poznaniu. Wniosek w tej sprawie posła Korfantego był w Komisji konstytucyjnej przedmiotem długotrwałych i namiętnych obrad. Ostatecznie sejm na posiedzeniu 5 kwietnia 1919 r. uchwalił wniosek Komisji konstytucyjnej, aby w Poznańskiem przeprowadzić wybory 42 posłów. Stworzono tam 4 okręgi wyborcze (Mogilno, Gniezno, Poznań i Ostrów). Zmieniono również dla Wielkopolski ordynację wyborczą t. j. sposób wyboru członków głównych komisji wyborczych i dopuszczono do głosowania wojskowych w czynnej służbie. Wybory odbyły się 1 czerwca 1919 i to tylko w 3 okręgach. W okręgu bowiem Mogilno z powodu zgłoszenia tylko jednej listy przez to samo wymienieni na niej kandydaci otrzymali mandaty poselskie. Po 1 czerwca 1919 zatrzymali swe mandaty nadal posłowie z Prus Zachodnich i Górnego Śląska. W dniu zwołania Sejmu na I posiedzenie posłowie wschodnio-galicyjscy: Stern, Dębski, Wysocki, Rauch, Kolischer i Abrahamowicz znajdowali się pod okupacją ukraińską i dopiero w miarę oswobadzania Galicji Wschodniej zjawiali się w Sejmie. Posłowie

wielkopolscy Dąbek, ks. Dunajski i ks. Brandys znajdowali się na Górnym Śląsku lub Prusach Zachodnich i dopiero przekradłszy się przez linię wojenną zasiedli w Sejmie. Poseł Franciszek Morawski z Poznańskiego od lutego do 1. czerwca 1919 przebywał w Paryżu i nie zasiadł w Sejmie. W dniu tym utracił on mandat razem z posłem Ferdynandem Radziwiłłem, gdyż nie zostali wybrani z Wielkopolski. To wszystko wpłynęło na to, że ilościowy skład Sejmu zmieniał się podczas całej I-szej Sesji. W dniu zwołania Sejmu 10 lutego zebrało się 305 posłów, dnia zaś 2 sierpnia 1919 w chwili rozejścia Sejmu na wakacje Sejm liczył 394 względnie 395 wliczając Romana Dmowskiego, który do tej pory nie zjawił się w Sejmie, będąc delegatem Polski na konferencji pokojowej w Paryżu.

Załączone tablice wskazują ilości głosów oddanych na poszczególne stronnictwa i partje. Zauważyć jednak należy, że brak w nich danych statystycznych z 11 okręgu wyborczego. Przypuszczając jednak, że w tym okręgu głosowało 100 tys. wyborców będziemy mogli w przybliżeniu obliczyć ilość głosujących w całej Polsce. Otrzymamy wówczas 3 899 445 głosujących w Królestwie Polskiem i 2 okręgach Litwy (33 i 34), 972 599 w Zachodniej Galicji i 437 826 w Poznańskiem (bez Mogilna, gdzie wybory nie odbyły się z powodu zgłoszenia tylko jednej listy wyborczej). Ogółem w przybliżeniu 5 309 570. Ilości uprawnionych nie wykazały Komisje wyborcze. Z tego powodu nie można obliczyć procentu głosujących. Z danych, które posiadam, wynika, że najwięcej procentowo głosowało w 8 okręgu (Konin) 94,4%, następnie w 25 (Opoczno) 91,0%. Najmniej zaś w 34 okregu (Bielsk) 60,2% i 25 (Sandomierz) 60,6%. Naogół jednak procent głosujących był wielki. Zdarzało się nawet, że w wielu wiejskich obwodach głosowania wszyscy uprawnieni oddali swe głosy do urny wyborczej. Jak z załączonych tablic wynika w Kongresówce i 2 okręgach na Litwie otrzymał Związek Sejmowy Ludowo-Narodowy 45,48% głosów, Polskie Stronnictwo Ludowe »Wyzwolenie« 21,97%, Polska Partja Socjalistyczna 8,65%, Polskie Stronnictwo Ludowe »Piast« 2,16, Polskie Zjednoczenie Ludowe 4,9%, Narodowy Związek Robotniczy 2,32%, partje drobne i bezpartyjni 1,82. Ze stronnictw żydowskich otrzymali ortodoksi 2,36%, sjoniści 1,37%, Żydowskie Stronnictwo Ludowe (Priłucki) 1,63%, Żydowska Socjalno Demokratyczna Partja »Poalej Sjon« 0,79%, Żydowska Socjalno - Demokratyczna Partja »Bund« 0,40%, Żydowska Socjalistyczna Partja »Vereinigte« 0,09% oraz inne partje żydowskie i listy bez oznaczenia przynależności partyjnej żydowskiej 5,06%. Z partji niemieckich otrzymało Niemieckie Stronnictwo Ludowe 0,64%, Ewangielicki Związek Ludowy 0,23%, Ewangielickie Stronnictwo Ludowe 0,18, bezpartyjni Ewangielicy 0,07% oraz Niemcy (lista z Łodzi) 0,49%.

W Małopolsce otrzymało Polskie Stronnictwo Ludowe »Piast« 34,01% głosów, Polskie Stronnictwo Ludowe (lewica) 19,36%, P. P. S. 17,87%, Sejmowy Związek Ludowo Narodowy1 0,54%, Katolicko - Ludowi 8,82%. Inne partje polskie i bezpartyjni 4,17%, sjoniści 2, 87%, żydowscy socjaliści 0,12%, Żydowska Socjalno Demokratyczna Partja »Poalej Sjon« 0,05, inne listy żydowskie 2,23%. W Poznańskiem zaś blok stronnictw narodowych 97,04%, P. P. S. 2,38% inni 0,66%.

Wynik głosowania **w miastach** polskich powyżej 10 000 mieszkańców był zadowalniający. Braknie rezultatów miast Zduńskiej Woli, Międzyrzecza i Włodawy,

które **to miasta** dat nie podały. Procentowo wypada ilość oddanych głosów w b. Kongresówce w ten sposób: Związek Ludowo Narodowy 40,42%, P. P. S. 17,48%, Narodowy Związek Robotniczy 8,35%, Polskie Zjednoczenie Ludowe 0,07%, Polskie Stronnictwo Ludowe »Wyzwolenie« 0,38%, Polskie Stronnictwo Ludowe »Piast« 0,03%, inne ugrupowania polityczne polskie i bezpartyjni 2,66%. Ze stronnictw żydowskich otrzymały: Żydowska Socjalno Demokratyczna Partja »Poalej Sjon« 2,19%, Żydowska Socjalno Demokratyczna Partja »Bund« 1,52%, Żydowska Socjalistyczna Partja »Vereinigte« 0,37%, Żydowskie Stronnictwo Ludowe 3,70%, Ortodoksi 5,75%, Sjoniści 1,89% i inne partje żydowskie i żydowskie listy bez oznaczenia przynależności partyjnej 12,46%. Stronnictwa niemieckie zebrały głosów na swe listy: Niemieckie Stronnictwo Ludowe 0,39%, Niemcy (w Łodzi) 2,33%.

W Małopolsce **w miastach** otrzymały głosów: Związek Ludowo Narodowy, 36,82%, P. P. S. 35,80%, Katolicko Ludowi 3,17%, Polskie Stronnictwo Ludowe »Piast« 1,11%, Polskie Stronnictwo Ludowe (lewica) 0,18%, inne partje i bezpartyjni 3,19%, Żydowska Partja Socjalistyczna 0,87%, Sjoniści 1,74, Żydowska Partja Socjalistyczna »Poalej Sjon« 1,74%, listy żydowskie bez oznaczenia przynależności partyjnej 13,84%. Wreszcie w miastach Wielkopolski w Poznaniu i Gnieźnie blok stronictw narodowych zebrał 92,12% głosujących, P. P. S. 6,54, inni 1,34%.

I Sesja Sejmu

od 10 lutego 1919 do 2 sierpnia 1919.

I Sejm Ustawodawczy Polski Niepodległej został zwołany dekretem Naczelnika Państwa z 7 lutego 1919 na dzień 10 lutego do Warszawy. Otwarcie Sejmu rozpoczęło się uroczystem nabożeństwem w katedrze św. Jana. Następnie odbyło się poświęcenie gmachu sejmowego przez Ks. arcybiskupa gnieźnieńsko-poznańskiego Dalbora przy ulicy Wiejskiej 2, 4 i 6. Kwestja wynalezienia odpowiedniego gmachu dla obrad sejmowych w Warszawie nastręczała ogromne trudności. Zamek królewski, w którym obradowały sejmy Rzeczypospolitej Polskiej, Księstwa Warszawskiego i Królestwa Kongresowego zupełnie do tego celu nie nadawał się, gdyż nie posiada on sali na tyle obszernej, by w niej mogło obradować 400 posłów, i nie posiada galerji dla publiczności. Pozatem nowoczesna technika obrad parlamentarnych wymaga obok sali obrad plenarnych Sejmu całego szeregu pomieszczeń dla komisji i klubów poselskich. O budowie nowego gmachu dla Sejmu wobec krótkiego czasu dzielącego dzień rozpisania wyborów od I plenarnego zebrania się Sejmu nie mogło być mowy. Po starannem zbadaniu wszystkich będących do rozporządzenia gmachów w Warszawie zdecydowano się obrać na siedzibę Sejmu budynek b. Instytutu szlacheckiego, następnie Maryjskiego Instytutu dla panien przy ulicy Wiejskiej. Budynek ten złożony z gmachu głównego i kilku pawilonów bocznych wzniesiony został w lach 1851—1853 wykonany był przez architekta Józefa Orłowskiego i od 1852 przez T. Schüllera. Przebudowany przez architekta Kosmowskiego do chwili wyjścia Rosjan z Warszawy, był własnością rosyjskiego Instytutu Maryjskiego. Budynek jednak wymagał, aby

mógł w nim obradować Sejm, gruntownych przeróbek. W dniu 1 grudnia 1918 sekcja budowlano-techniczna Ministerstwa Spraw Wewnętrznych otrzymała polecenie przygotowania gmachu na dzień 15 lutego 1919 wraz z kredytem na budowę w sumie 1 miljona marek. Kierownictwo robót objęli architekci Kazimierz Tołłoczko, Romuald Miller i Tadeusz Szanior. Do pracy powołano 300 robotników. Dzięki niestrudzonej pracy architektów, przedsiębiorców i robotników zdolano w tak krótkim terminie wykonać nieodzowną przebudowę gmachu dla Sejmu. Koszty budowy dosięgły 2 700 000 marek.

Dnia 10 lutego 1919 nastąpiło otwarcie Sejmu przez Naczelnika Państwa Józefa Piłsudskiego, który powołał na tymczasowego przewodniczącego najstarszego z posłów Ferdynanda Radziwiłła. Jako sekretarze fungowali najmłodsi posłowie Niedziałkowski i Ks. Kaczyński. Na 2 posiedzeniu dnia 14 lutego Sejm uchwalił tymczasowy regulamin obrad uchwalony przez Konwent Seniorów. Następnie przystąpiono do wyboru Marszałka Sejmu. W pierwszem głosowaniu brało udział 304 posłów. Z 297 oddanych, ważnych głosów otrzymał poseł Witos 144 głosy, poseł Trąmpczyński 128 głosów, poseł Ostachowski 25. W drugiem głosowaniu otrzymał poseł Trąmpczyński 155 głosów, Witos 149, 2 karty oddano białe. Poseł Trąmpczyński przyjął godność marszałka Sejmu i podziękował za wybór. Przez aklamację następnie wybrani zostali wicemarszałkami sejmu: Jakób Bojko (Polskie Stronnictwo Ludowe »Piast«), Stanisław Osiecki (Polskie Stronnictwo Ludowe »Wyzwolenie« Józef Ostachowski (Polskie Zjednoczenie Ludowe), Andrzej Moraczewski (P. P. S.) i Andrzej May (Związek Sejmowy Ludowo Narodowy). Sekretarzami wybrani zostali Jan Bryl, Jan Dębski, Antoni Harasz, Józef Putek, Kazimierz Pużak, Stefan Sołtyk, Wincenty Szymczak i Ludwik Waszkiewicz. Na posiedzeniu 3-ciem w dniu 20 lutego 1919 kwestorami obrani zostali Jan Rudnicki, Eustachy Rudziński, Franciszek Maślanka, Franciszek Tylman, Zygmunt Klemensiewicz i Jan Dąbrowski. Na tem posiedzeniu zawiadomił Marszałek, że Feliks Grabowski oddał laskę marszałkowską po Józefie Lubowidzkim, marszałku Sejmu Królestwa Kongresowego w maju 1830 r. do dyspozycji nowoobranego marszałka Sejmu. Uderzeniem tej laski w podłogę rozpoczyna i zamyka obrady Sejmu marszałek. Na posiedzeniu tem złożył swą władzę w ręce Sejmu Naczelnik Państwa Józef Piłsudski. Na wniosek wszystkich stronnictw sejmowych uchwalono powierzyć jednak Mu dalsze sprawowanie urzędu Naczelnika Państwa. Uchwałę tę przytaczam poniżej. Jest bowiem ona na razie jedyną naszą Konstytucją:

Uchwała Sejmu z dnia 20. 2. 1919 o powierzeniu Józefowi Piłsudskiemu dalszego sprawowania urzędu Naczelnika Państwa

I.

Sejm przyjmuje oświadczenie Józefa Piłsudskiego, że składa w ręce Sejmu urząd Naczelnika Państwa do wiadomości i wyraża Mu podziękowanie za pełne trudów sprawowanie urzędu w służbie dla Ojczyzny.

II.

Aż do ustawowego uchwalenia tej treści Konstytucji, która określi zasadnicze przepisy o organizacji naczelnych władz w Państwie Polskiem, Sejm powierza dalsze

sprawowanie urzędu Naczelnika Państwa Józefowi Piłsudskiemu na następujących zasadach:

1. Władzą suwerenną i ustawodawczą w Państwie Polskiem jest Sejm ustawodawczy. Ustawy ogłasza Marszałek Sejmu z kontrasygnaturą prezesa ministrów i odpowiedniego ministra fachowego.

2. Naczelnik Państwa jest przedstawicielem Państwa i najwyższym wykonawcą uchwał Sejmu w sprawach cywilnych i wojskowych.

3. Naczelnik Państwa oraz rząd są odpowiedzialni przed Sejmem za sprawowanie swego urzędu.

5. Akty państwowe Naczelnika Państwa wymagają podpisu odpowiedniego ministra.

Podczas I sesji Sejm odbył 84 posiedzenia plenarne. Z rozlicznych ustaw uchwalonych przez Sejm wymienić należy jako najważniejsze: ustawę w sprawie poboru do wojska z 7 marca (referent Dubanowicz), ustawę o przymusowem wydzierżawieniu ziemi leżącej odłogiem z 8 marca (referent Dąbski), uchwalenie wniosku komisji spraw zagranicznych w sprawie sojuszu Rzeczypospolitej Polskiej z państwami sprzymierzonemi dla walki z Niemcami z 27 marca (referent Dr. Stanisław Grabski), upoważnienie ministra skarbu do zaciągnięcia pożyczki zagranicznej do wysokości 5 miliardów franków 28 marca (referent Radziszewski), ustawę o załatwieniu zatargów zbiorowych pomiędzy pracodawcami a pracownikami rolnymi z 28 marca (referent ks. Kaczyński), uchwalenie Konwencji wojskowej 1 kwietnia (referent Dubanowicz), ustawę o nietykalności członków Sejmu z 8 kwietnia (referent Dr. Liebermann), ustawę o rzeczowych świadczeniach wojennych (z 11 kwietnia) referent Matakiewicz), ustawę o ustaleniu i szacowaniu świadczeń i strat wojennych z 10 maja, ustawę o tymczasowem zaopatrzeniu wdów i sierót po wojskowych wojska polskiego z 27 maja (referent Matakiewicz), ustawę o stabilizacji i o wynagrodzeniu nauczycieli szkół powszechnych z 27 maja (referent Smulikowski), uchwalenie kredytu dla skarbu w wysokości 500 000 000 marek dnia 30 maja (referent Wojdaliński), powołanie do życia Komisji kodyfikacyjnej 3 czerwca (referent dr. Zygmunt Marek), uchwalenie upoważnienia Polskiej Kasy Pożyczkowej w sprawie wypuszczenia 600 miljonów marek 6 czerwca (referent Godek), ustawę o dodatku do poborów oficerów i żołnierzy i o dodatkach dla ich rodzin 12 czerwca (referent ks. Nowakowski), ustawę o ochronie lokatorów 28 czerwca (referent Grzędzielski), ustawę o utworzeniu Głównego Urzędu Ziemskiego 2 lipca (referent Poniatowski), ustawę o Straży Bezpieczeństwa i Policji Państwowej 24 lipca (referent Skulski), ustawę o zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego w czasie wojny 24 lipca (referent Zygmunt Seyda), przyznanie funkcjonarjuszom państwowym nadzwyczajnego dodatku drożyźnianego 28 lipca (referent Gdyk), przyznanie nauczycielstwu szkół średnich i seminarjów dodatku drożyźnianego 28 lipca (referent Sołtyk), uchwalenie planu gospodarki zbożowej w okresie gospodarczym 1919/20 29 lipca (referent Wasilewski), ustawę o organizacji władz i urzędów skarbowych 31 lipca referent Kiernik), ustawę o tymczasowej organizacji b. dzielnicy pruskiej 1 sierpnia (referent ks. Adamski), ustawę o utworzeniu województw 1 sierpnia (referent Kiernik), ustawę o godłach i barwach narodowych 1 sierpnia (referent ks. Lutosławski), ustawę o orderze »Virtuti militari« 1 sierpnia (referent Dubanowicz), ustawę o odpowiedzial-

ności osób wojskowych za przestępstwo przeciwko własności skarbu wojskowego i łapownictwo 1 sierpnia (referent Świola), ustawę o zapobieżeniu szkodliwemu handlowi ziemią i unieważnieniu aktów kupna i sprzedaży gruntów i lasów powyżej 60 ha zawartych po 1. 6. 1919 2 sierpnia (referent Małupa). Rozprawy nad reformą rolną zaczęły się w Sejmie 3 czerwca, zagaił je referent tej sprawy poseł Jan Dąbski. Zajęły one sejmowi 21 posiedzeń w części lub całkowicie. Ukończone zostały zaś dnia 10 lipca, kiedy to reforma rolna uchwaloną została 183 głosami przeciw 182. Pierwsze czytanie budżetu państwa polskiego za czas od 1 stycznia 1919 do 30 czerwca 1919 zajęło sejmowi 3 posiedzenia 15, 16 i 17 lipca. Dnia 31 lipca 1919 Sejm uchwalił w głosowaniu imiennem ratyfikację traktatu pokojowego w Wersalu 287 głosami przeciw 41. Dnia 5. czerwca nastąpił ponowny wybór marszałka Sejmu, Wojciecha Trąmpczyńskiego. Głosowało 299 posłów, 19 wstrzymało się od głosowania. Poseł Trąmpczyński otrzymał 186 głosów, poseł Błażej Stolarski 109, rozstrzelonych głosów 4.

Sejm w I sesji sejmowej może się pochwalić znacznymi wynikami pracy ustawodawczej. Nie posunęła się jednak zupełnie naprzód sprawa uchwalenia Konstytucji, do czego właśnie Sejm ten przedewszystkiem został powołany do życia. Projekt konstytystytucji nie został nawet uchwalony w komisji i jak się zdaje dużo jeszcze czasu upłynie nim gotowy projekt Konstytucji wejdzie na porządek dzienny obrad plenarnych sejmu. Złożyło się na to wiele powodów, jak: małe doświadczenie parlamentarne większości nowoobranych posłów, wysunięcie przed załatwieniem projektu konstytucji projektów reformy rolnej, a wreszcie i to, że rząd zbyt późno przedłożył sejmowi swój projekt konstytucyjny. Rząd bowiem wystąpił ze swą deklaracją konstytucyjną dopiero 6 maja 1919. Komisji konstytucyjnej przedłożono kilka projektów: rządowy, Polskiego Stronnictwa Ludowego „Wyzwolenie“, Związku sejmowego Ludowo Narodowego, klubu posłów P. P. S. i klubu Pracy konstytucyjnej (projekt posła Buzka).

Głosowania w sejmie odbywają się zwykle przez powstanie z miejsc posłów. Na żądanie jednak posłów przy ważniejszych ustawach odbywa się ono imiennie lub przez wyjście z sali. Wyniki tych głosowań podaję kolejno według posiedzeń. Dają one zarazem pogląd na obecność posłów w sejmie podczas plenarnych posiedzeń. Przy wyborze imiennym marszałka Sejmu 14. 2. 19 obecnych było 305 posłów.

Dnia 14 marca na posiedzeniu XIV za nagłością wniosku Kowalewskiego w sprawie uzupełnienia składu Sejmu przedstawicielami b. zaboru pruskiego, Spiża, Orawy i kresów wschodnich głosowało 103 przeciwko 89.

Dnia 11 kwietnia na posiedzeniu XXX podczas głosowania imiennego nad zniesieniem stanu wojennego w b. Kongresówce i b. Galicji za I częścią wniosku Dębskiego było za 148, przeciw 141.

Tego samego dnia odrzucenie wniosku Diamanda, by ustawa w przedmiocie zabezpieczenia spokoju i bezpieczeństwa publicznego w Państwie Polskiem była postawiona na porządku dziennym posiedzenia w dniu 12 kwietnia 115 głosami przeciw 95.

Dnia 13 maja na posiedzeniu XXXVII przyjęcie poprawki Zygmunta Seydy do wniosku nagłego Dąbskiego w sprawie rugowania z mieszkań pracowników rolnych przez wielkich właścicieli ziemskich 110 głosami przeciw 80.

Dnia 15 maja na posiedzeniu XXXVIII odrzucenie wniosku mniejszości komisji komunikacyjnej w sprawie tymczasowego dodatku drożyznianego dla kolejarzy 134 głosami przeciw 90.

Dnia 16 maja na posiedzeniu XXXIX za odesłaniem jeszcze raz do komisji prawniczej wniosku nagłego Witosa o usunięcie wyzysku przy sprzedaży łąk i koniczyny na pniu przez właścicieli i handlarzy głosowało 128 posłów przeciwko 107.

Dnia 23 maja na posiedzeniu XLI za wnioskiem Stolarskiego (postawienie reformy rolnej na następnem posiedzeniu) głosowało 97 przeciw 105.

Dnia 3 czerwca na posiedzeniu XLIV odrzucenie sprawozdania komisji administracyjnej w sprawie napadu tłumu na Sąd Okręgowy w Siedlcach 127 głosami przeciw 126.

Dnia 4 czerwca na posiedzeniu XLV uchwalenie w 2 czytaniu ustawy o przedłużeniu umownych czasokresów przedsiębrania robót celem wydobywania minerałów zawierających żywice ziemne 188 głosami przeciw 122.

Dnia 5 czerwca na posiedzeniu XLVI wybór ponowny marszałka Sejmu posła Wojciecha Trąmpczyńskiego 186 głosami przy 109 głosach, padłych na posła Błażeja Stolarskiego, 4 rozstrzelonych i 19 wstrzymujących się.

Dnia 6 czerwca na posiedzeniu XLVII wyznaczenie porządku obrad następnego posiedzenia w myśl wniosku Osieckiego 109 głosami przeciw 102.

Dnia 17 czerwca na posiedzeniu LII uchwalenie nagłości wniosku Skupia w sprawie zaprzestania wysyłania milicji ludowej na front 147 głosami przeciw 116

Dnia 24 czerwca na posiedzeniu LIV głosowało 133 posłów za odesłaniem wniosku Malinowskiego (możliwość powszechnego strejku rolnego w czasie żniw) do komisji aprowizacyjnej, za odesłaniem do komisji ochrony pracy 131 posłów.

Dnia 25 czerwca na posiedzeniu LV odrzucenie poprawki Poniatowskiego do rezolucji komisji skarbowej w sprawie zniesienia granicy celnej pomiędzy Poznańskiem a Kongresówką 164 głosami przeciw 120, odrzucenie poprawki Zygmunta Seydy 150 głosami przeciwko 138.

Na tem samem posiedzeniu w głosowaniu imiennem odrzucenie nagłości wniosku Daszyńskiego w sprawie zmiany przedstawicielstwa Rzeczypospolitej Polskiej na konferencji pokojowej 186 przeciw 100.

Dnia 27 czerwca na posiedzeniu VLII odrzucenie wniosku Rottermunda (odrzucenie dyskusji nad ustawą o ochronie lokatorów) 165 głosami przeciwko 137. Odrzucenie poprawki Szybiłły do tej ustawy 147 głosami przeciw 143.

Dnia 28 czerwca na posiedzeniu LVIII odrzucenie 4-ej poprawki Suligowskiego do ustawy o ochronie lokatorów 127 głosami przeciw 91.

Dnia 4 lipca na posiedzeniu LXIII podczas głosowania nad reformą rolną odrzucenie poprawki Szymborskiego punktu 3-go 193 głosami przeciw 174. Przy punkcie 6 odrzucenie wniosku Staniszkisa 196 głosami przeciw 160. Odrzucenie wniosku formalnego, by głosowano z kolei nad wnioskiem większości komisji rolnej (maximum posiadania ziemi) 188 głosami przeciw 177. Uchwalenie wniosku (odesłanie punktu 6 z nowemi wnioskami do komisji rolnej) w głosowaniu imiennem 192 głosami przeciw 170, 1 wstrzymujący się.

Dnia 7 lipca na posiedzeniu LXIV odrzucenie wniosku komisji rolnej (punkt

6 reformy rolnej) w imiennem głosowaniu 182 głosami przeciw 178 przy 3 wstrzymujących się. Odrzucenie poprawki Staszyńskiego do punktu 6 w głosowaniu imiennem 181 głosami przeciw 181 (1 wstrzymał się, 1 głos nieważny).

Dnia 8 lipca na posiedzeniu LXV odrzucenie poprawki Dubanowicza do 7 punktu reformy rolnej w imiennem głosowaniu 190 głosami przeciw 177. Uchwalenie punktu 7 w imiennem głosowaniu 203 głosami przeciw 158. Uchwalenie poprawki imiennej Poniatowskiego do 10 punktu w imiennem głosowaniu 185 gł. przeciw 171.

Dnia 10 lipca na posiedzeniu LXVII uchwalenie w 3-ciem czytaniu reformy rolnej w głosowaniu imiennem 183 głosami przeciw 182. Odrzucenie poprawki Dąbskiego 175 głosami przeciw 163.

Dnia 18 lipca na posiedzeniu LXXII odrzucenie poprawki Regera do wniosku komisji pracy do w sprawie z bezrobociem 158 gł. przeciw 100. Odrzucenie wniosku Diamanda (votum nieufności dla min. przemysłu i handlu) 147 głosami przeciw 108.

Dnia 19 lipca na posiedzeniu LXXIII uchwalenie w 2 czytaniu ustawy o dobrach donacyjnych 91 głosami przeciw 90.

Dnia 24 lipca na posiedzeniu LXXVI odrzucenie wniosku Dębskiego w sprawie ustawy o zapewnieniu bezpieczeństwa publicznego w czasie wojny 160 głosami przeciw 100.

Dnia 25 lipca na posiedzeniu LXXVII skreślenie paragrafu 4 ustawy o dobrach donacyjnych (wniosek J. Dębskiego) uchwalone 183 głosami przeciw 99.

Dnia 31 lipca na posiedzeniu LXXXII uchwalenie ratyfikacji pokoju z Niemcami w głosowaniu imiennem 287 głosami przeciw 41.

Dnia 1 sierpnia na posiedzeniu LXXXIII skreślenie poprawki ks. Starkiewicza do sprawozdania komisji rolnej o zabezpieczeniu sprzętów i zasiewów rolnych 117 głosami przeciw 26.

Największy zatem komplet był podczas obrad nad reformą rolną (367 posłów) dnia 4 lipca, najniższy (143 posłów) w przeddzień rozejścia się Sejmu na wakacje dnia 1 sierpnia.

Posłowie w myśl regulaminu pobierają djety miesięczne 1500 mk. płatne z góry, które dnia 9.10.1919 podniesione zostały do 2100 mk. Marszałek ponadto prócz djet poselskich pobiera 30.000 mk. rocznie na reprezentację. Nietykalność mają zapewnioną posłowie ustawą z dnia 8 kwietnia, Dziennik Praw Państwa Polskiego No. 31. z 12.4.1919 pozycja 263.

W I sesji sejmowej przemawiali najwięcej razy w sejmie następujący posłowie: Ks. Adamski (10 razy), Arciszewski (13), Dr. Bardel (13), Brun (13), Bryl (13), Daszyński (30), Dąbal (10), Dąbski (25), Dr. Diamand (50), Dr. Dubanowicz (10), Dr. Fichna (13), Dr. Głąbiński (24), Dr. Grabski (11), Dr. Kiernik (18), Korfanty (13), Ks. Dr. Lutosławski (16), Majewski (11), Ks. Okoń (12), Osiecki (19), Poniatowski (23), Putek (18), Rataj (10), Dr. Rottermund (11), Dr. Zygmunt Seyda (29), Smoła (14), Smulikowski (12), Staniszkis (19), Ks. Starkiewicz (11), Wasilewski (12), Witos (21). Rekord przemówień osiągnęli 2 posłowie z Klubu P. P. S. Dr. Diamand i Daszyński i z Sejmowego Związku Ludowo Narodowego Dr. Zygmunt Seyda.

W sesji tej na 396 posłów nie przemawiało w plenum 152 posłów, z tego 77 włościan.

BIURO SEJMU.

Marszałek Sejmu:
Wojciech Trąmpczyński
Wicemarszałkowie:
Jakób Bojko
Władysław Herz
Stanisław Osiecki
Andrzej Maj
Jędrzej Moraczewski
Ks. Antoni Stychel

Sekretarze:
Jan Bryl
Jan Dębski
Antoni Hałasz
Józef Putek
Kazimierz Pużak
Stefan Sołtyk
Witold Staniszkis
Wincenty Szymczak

Kancelarja Sejmowa:

Dyrektor kancelarji: Jerzy Pomykalski
Starszy referent: Mieczysław Smolarski
Referenci: Stefan Bartkiewicz
Henryk Pomorski
Pom. referenta: Zygmunt Kowczewski
Leonard Elżanowski
Wacław Szebeko
Stanisław Lechowski
Sekretarz: Marja Nakoniecznikowa
Intendent: Wacław Wizgier
Archiwista: Witold Łaszczyński

Dziennikarz: Antoni Przemyski
Ekspedytor: Leon Jóźwiak
Sekretarze nieetat.: Matylda von Rosenberg
Włodzimierz Dembowski
Wacław Kuczkowski
Henryk Błaszczyk
Starsi kanceliści: Kazimierz Kamieński
Pola Stremerówna
Stefan Biernacki
Barbara Nawrotówna
12 maszynistek.

Biuro stenograficzne:

Redaktor stenogramów: Karol Irzykowski
Kier. biura sten.: Józef Chwoyko
Rewizor: Wiśniewski
Redaktor korespondencji: Emil Gross

Rewizor: Wanda Suchecka
Starsza pom. rewizora: Marja Gulińska
6 starszych stenografów
5 młodszych „

Komisje sejmowe.

Sejm powołał do życia 23 komisje. Komisje: administracyjna, aprowizacyjna, komunikacyjna, konstytucyjna, likwidacyjna, ochrony pracy, odbudowy kraju, opieki społecznej, oświatowa, prawnicza, przemysłowo-handlowa, robót publicznych, rolna, skarbowo-budżetowa, wodna, wojskowa, spraw zagranicznych, do 9. lipca liczyły 30 członków, następnie zaś 31. Komisje złożone z 15 członków są: miejska (utworzona na wniosek posła Suligowskiego), petycyjna, regulaminowa i nietykalności poselskiej, współdzielcza (utworzona na wniosek Dr. Rządа), zdrowia publicznego, spraw żydowskich (utworzona na wniosek Dr. Głąbińskiego). Oprócz tego stworzono specjalną komisję ratyfikacyjną z 46 członków, która załatwiwszy sprawę traktatu z Niemcami, automatycznie rozwiązała się. Komisje wybierają dla opracowania ustaw, sprawozdań i t. p. podkomisje. Poniżej podaję ostatni skład poszczególnych komisji, zaznaczając zarazem, którzy członkowie referowali wnioski komisyjne na plenum sejmu i wiele razy w I-szej sesji sejmowej.

1. Komisja administracyjna:

Baranowski Wincenty
Bojanowski Michał
Buzek Józef
Ks. Chrzanowski Władysław
Dębski Jan (przewodniczący)
Dreszer Zygmunt
Dubanowicz Edward
Erdman Alfons
Fiołka Wojciech
Galik Edmund
Godek Jan
Kielak Stanisław
dr. Kiernik Władysław
Krzysztoforski Józef
Napiórkowski Aleksander
Nawrocki Jan
Pluta Andrzej
Poklewski-Koziełł Witold
Puławski Tadeusz
Putek Józef
Sikora Wojciech
Skulski Leopold
Smulikowski Julian
Ks. Sobolewski Kazimierz
Środka Roman
Stesłowicz Władysław
Suligowski Adolf
Ks. Szczesnowicz Stanisław
Tarnawski Leonard
Tomczak Mieczysław
Waleron Andrzej

Referentami na plenum sejmu byli w I sesji: Puławski 1 raz, Kiernik 3, Godek 1. Łakota 1, ks. Szczęsnowicz 1, ks. Adamski 1, Tarnowski 1, Putek 1, Żuławski 1, Skulski 2.

2. Komisja aprowizacyjna:

Arciszewski Tomasz
Bochenek Szczepan
Bresiński Stanisław
Brodziak Jan
Dzikowski Błażej
Federowicz Jan Kanty
Gdyk Ludwik
Grzędzielski Władysław (przew.)
Koczur Feliks
Kozłowski Jan
Krzywkowski Błażej
Lewy Stanisław

Łabęda Juljan
Łańcucki Stanisław
Marek Michał
Matusz Józef
Mierzejewski Karol
Misiołek Leon
Mrożewski Leonard
Orzechowki Józef
Ostachowski Józef
Płocha Stanisław
Postolski Ignacy
Puławski Tadeusz
Ks. Starkiewicz Szczęsny
Szymczak Wincenty
Tarek Walenty
Tucholka Wiesław
Walisiak Józef
Wasilewski Romuald
Wróblewski Juljan

Referenci: Grzędzielski 2, Arciszewski 1, Woźnicki 1, Wasilewski 1, Mierzejewski 1 i Gdyk 1.

3. Komisja komunikacyjna:

Biliński Józef
Bryl Jan
Bujak Antoni
Duro Jan
Festerkiewicz Franciszek
Grabski Władysław (Gniezno)
Hausner Artur
Hryckiewicz Nikodem
Karlikowski Walenty
Kotnis Józef
Lasota Piotr
Łabęda Julian
Łańcucki Stanisław
Marweg Zygmunt
Matusz Józef
Michalak Walenty
Moraczewski Jędrzej
Osuchowski Bronisław
Paczóski Edward
Pragacz Feliks
Przewrocki Marcin
Przybycień Franciszek
Rajca Szymon (przewodniczący)
Rauch Edmund
Szmigiel Antoni
Szymański Stanisław
Tabaczyński Tadeusz
Tutaj Dominik
Tylman Franciszek
Wojda Teofil
Wojtan Mikołaj

Referenci: Rajca 4, Tabaczyński 2, Moraczewski 1.

4. Komisja konstytucyjna:

Balicka Gabryjela
Dr. Bardel Franciszek
Bobek Paweł
Bochenek Józef
Dr. Buzek Józef
Cieśla Adam
Czapiński Kazimierz
Daszyński Ignacy
Dr. Dubanowicz Edward
Ks. Dziennicki Stanisław
Federowicz Jan Kanty
Dr. Fichna Bolesław
Dr. Głąbiński Stanisław
Grünbaum Izaak
Harasz Antoni
Kamieniecki Witold
Dr. Kiernik Władysław
Ks. Kłos Józef
Kosmowska Irena
Ks. Dr. Lutosławski Kazimierz
Ks. Maciejewicz Stanisław
Piotrowski Antoni

Poniatowski Juljusz
Rataj Maciej (przewodniczący)
Rudziński Eustachy
Starowiejski Stanisław
Ks. Stychel Antoni
Szymborski Juljan
Tabor Jan
Wojdaliński Ryszard
Żmitrowicz Józef

Początkowo przewodniczącym był Władysław Seyda. Złożył tę godność z chwilą zamianowania go ministrem dla b. zaboru pruskiego. Referenci: Osiecki, Kamieniecki, Niedziałkowski, ks. Lutosławski i Seyda Władysław po 1.

5. Komisja likwidacyjna:

Brun Stanisław
Burakowski Piotr
Godek Jan
Grabski Władysław
Grzędzielski Władysław
Hartglass Maksymiljan
Hellich Stanisław
Imiłkowski Ignacy
Junga Karol
Ks. Kaczyński Zygmunt
Dr. Kolischer Henryk
Krężel Adam
Kruczyński Michał
Ks. Kurzawski Józef
Dr. Lieberman Herman
Majewski Stanisław
Małupa Jan
Maślanka Franciszek
Osiecki Stanisław
Pieniążek Jan
Poniatowski Juljusz
Pużak Kazimierz
Serwatowski Władysław
Śliwiński Hipolit
Dr. Stesłowicz Władysław
Świda Adolf
Świniarski Alojzy
Trzciński Juljusz
Wasilewski Romuald
Wierzbicki Andrzej
Wojdaliński Ryszard

6. Komisja miejska:

Dr. Adam Ernest
Federowicz Jan Kanty
Kozłowski Jan
Kułakowski Maciej
Maślanka Franciszek
Niewinowski Władysław
Rajski Józef
Rudnicki Jan
Suligowski Adolf (przewodn.)
Szymański Stanisław
Dr. Weinzieher Salomon
Wojdaliński Ryszard
Wojtan Mikołaj
Woźnicki Jan
Załęski Ignacy

7. Komisja ochrony pracy:

Dr. Bobrowski Emil
Bojanowski Michał
Dąbal Tomasz
Dziubińska Jadwiga
Gdyk Ludwik
Idziak Wojciech
Jakubowski Jan
Jakubowski Tomasz
Ks. Kaczyński Zygmunt
Karlikowski Wincenty
Kwiecień Franciszek
Mąkolski Juljan

Margol Jan
Nader Mikołaj
Pieniążek Jan
Pietrzyk Józef
Rudnicki Jan
Sawicki Szczepan
Dr. Schiper Ignacy
Sobek Jan
Sokołowski Stefan
Ks. Starkiewicz Szczęsny
Dr. Steinhaus Ignacy
Stępień Kazimierz
Ks. Styczyński Tadeusz
Szybiłło Teodor
Tabaczyński Tadeusz
Waszkiewicz Ludwik (przew.)
Woźnicki Jan
Zaleski Antoni
Ziemięcki Bronisław
Żuławski Zgmunt

Referent: ks. Kaczyński.

8. Komisja odbudowy kraju:

Baranowski Jerzy
Błyskosz Józefat
Cieśla Adam
Dr. Diamand Herman
Frąckowiak Jan
Hausner Artur
Kędzior Andrzej (przewodn.)
Kleski Jan
Kowalewski Konstanty
Kramarczuk Adam
Krężel Adam
Kruczyński Michał
Kucharczak Michał
Kurach Walery
Kurczak Teofil
Marchut Wojciech
Mąkolski Juljan
Mystkowski Kazimierz
Pączek Antoni
Rudnicki Jan
Serwatowski Władysław
Ks. Starkiewicz Szczęsny
Strzębalski Władysław
Ks. Suliński Stanisław
Szafranek Jan
Ks. Sykulski Kazimierz
Tomaszewski Wacław
Włodek Stanisław
Wróbel Tomasz
Załęski Ignacy
Dr. Załuska Jan

Referenci: Bryl i ks. Starkiewicz 2, Kurczak, Trzciński, Radziszewski, Wójcik i ks. Sykulski.

9. Komisja opieki społecznej:

Ks. Biliziński Wacław (przew.)
Dymowski Tadeusz
Dziubińska Jadwiga
Fiałkowski Aleksander
Harasz Antoni
Jachowicz Józef
Jóźwiak Józef
Kantor Jerzy
Kleski Jan
Krawiec Kazimierz
Lisiecki Wawrzyniec
Ks. Maciejewicz Stanisław
Ks. Mąkowski Władysław
Mazur Franciszek
Ks. Maliński Kazimierz
Dr. Meissner Czesław
Moczydłowska Marja
Ostrowski Michał
Palonka Piotr
Pękala Stanisław
Rejdych Franciszek
Równicki Walenty

Śmiguła Andrzej
Sokolnicka Zofja
Ks. Styczyński Tadeusz
Strzębalski Władysław
Sudoł Jan
Szperna Stanisław
Walczuk Józef
Ks. Wróblewski Bolesław
Wysocki Kazimierz

Referenci Kowalczuk i Moraczewska po 1.

10. Komisja oświatowa:

Arcichowski Michał
Balicka Gabrjela
Bobek Paweł
Chudy Antoni
Czapiński Kazimiezz
Dębski Jan
Dziubińska Jadwiga
Dr. Halban Alfred
Ks. Hałko Stanisław
Janeczek Michał
Jóźwiak Józef
Kaczmarek Stefan
Ks. Dr. Lutosławski Kazimierz
Mierzejewski Karol
Moczydłowska Marja
Naumberg Dawid
Opala Władysław
Pietrzyk Józef
Piotrowski Antoni
Rataj Maciej
Rudziński Eustachy
Seib Tadeusz
Smulikowski Jiljan
Sokolnicka Zofja
Sołtyk Stefan
Starowiejski Stanisław
Szymborski Juljan
Thomas Ignacy
Woźnicki Jan

Referenci: Smulikowski 4, Rataj 2, Woźnicki, Bardel, Rudziński i Dziubiński po 1.

11. Komisja petycyjna:

Baworowski Jerzy
Bojanowski Michał
Bojko Jakób
Brzosko Władysław
Durczak Jan
Gajewski Michał
Gałka Antoni
Górski Walerjan
Klemensiewicz Zygmunt
Krempa Franciszek
May Andrzej
Ks. Maliński Kazimierz
Mieczkowski Adam
Dr. Tarnawski Leonard
Tatarczak Stefan

Referent: Kamieniecki 1.

12. Komisja prawnicza:

Anusz Antoni
Dr. Bardel Franciszek
Bigoński Edmund
Dr. Buzek Józef
Dr. Ćwikowski Stanisław
Czertwertyński Seweryn
Dr. Fichna Bolesław
Góralski Ignacy
Grzędzielski Władysław
Gumowski Stanisław
Hartglass Maksymiljan
Dr. Kiernik Władysław
Dr. Lieberman Herman
Małupa Jan

Dr. Marek Zygmunt (przewodn.)
Mieczkowski Adam
Miedziński Stanisław
Orzechowski Józef
Putek Józef
Pużak Kazimierz
Dr. Seyda Zygmunt
Sikora Wojciech
Skrzypek Henryk
Skup Władysław
Dr. Steinhaus Ignacy
Świda Adolf
Szymański Franciszek
Dr. Tarnawski Leonard
Żmitrowicz Józef
Żebrowski Aleksander

Referenci: Bardel 1, Bojanowski 1, Liberman 1, Matakiewicz 2, Zygmunt Seyda 6, Grzędzielski 3, Mieczkowski 3, Świda 3. Zygmunt Marek 1, Steinhaus 1, Cwikowski 2, Perl 1, Putek 2 i Tarnowski 1.

13. Komisja przemysłowo-handlowa:

Dr. Adam Ernest
Babicz Jan
Bochenek Józef
Brun Stanisław (przewodniczący)
Cianciara Jan
Dr. Diamand Herman
Farbstein Hersz Szyja
Fiołka Wojciech
Galiński Wincenty
Imiłkowski Ignacy
Jurkiewicz Michał
Koźlicki Bolesław
Kwasek Józef
Majewski Stanisław
Maślanka Franciszek
Mystkowski Kazimierz
Osiecki Stanisław
Rajski Józef
Ramatowski Antoni
Rauch Edmund
Rolla Ludwik
Rudnicki Jan
Ks. Sędzimir Zygmunt
Dr. Stesłowicz Władysław
Szczerkowski Antoni
Szmigiel Andrzej
Szybiłło Teodor
Thomas Aleksander
Wasilewski Romuald
Wierzbicki Andrzej
Zamiara Józef
Zyskowski Jan
Żytowski Zygmunt.

Referenci: Diamand 4, Majewski 3, Brun 5, Rudnicki 4, Szymanowski Stanisław 1, Szczerkowski 1 i Stesłowicz 1.

14. Komisja regulaminowa i nietykalności poselskiej:

Burakowski Piotr
Grabski Władysław (Gniezno)
Gradowski Józef
Grzędzielski Władysław
Jabłoński Wincenty
Jakubowski Tomasz
Majewski Stanisław
Małupa Jan
Małyszko Adolf
Dr. Marek Zygmunt
Miedziński Stanisław
Mrożewski Leonard
Niewinowski Władysław
Dr. Seyda Zygmunt (przewodn.)
Swiniarski Alojzy

Referenci: Dr. Seyda Zygmunt 5, Grzędzielski i Jan Potoczek 1.

15. Komisja robót publicznych:

Bednarczyk Józef
Bryl Jan
Brzosko Władysław
Ks. Chrzanowski Władysław
Ciekot Szczepan
Dąbek Paweł
Dr. Diamand Herman
Hausner Artur
Jakubowski Jan
Kędzior Andrzej
Dr. Koliszer Henryk
Kotas Józef
Kwiatkowski Władysław
Łaskuda Michał
Makuch Juljan
Michalak Walenty
Opala Władysław
Pączek Antoni
Potasek Narcyz
Pussak Jakób
Śliwiński Hipolit
Śrótka Roman
Ks. Suliński Stanisław
Szewczyk Adam
Szymański Stanisław
Szyszkowski Jan
Tomczak Mieczysław
Winiarczyk Feliks
Zajda Wojciech
Dr. Załuska Jan
Żero Kazimierz.

Referenci: Bryl 1, Ks. Suliński 1, Szymczak 1, Skulski 4, Kędzior 3.

16. Komisja rolna:

Barlicki Norbert
Bresiński Stanisław
Brownsford Kazimierz
Chaniewski Stanisław
Dąbski Jan
Dreszer Zygmunt
Ks. Dziennicki Stanisław
Gralski Władysław
Janeczek Michał
Jęczmyk Franciszek
Kamiński Ignacy
Dr. Koliszer Henryk
Kowalczyk Józef
Kowalewski Konstanty
Krzywkowski Błażej
Ks. Kurzawski Józef
Malinowski Marjan
Marylski Antoni
Piechota Szczepan
Piekarski Antoni
Poniatowski Juljusz
Smoła Jan
Staniszkis Witold
Starzyński Feliks
Stolarski Błażej
Świda Adolf
Waleron Andrzej
Walisiak Józef
Witos Wincenty (przewodniczący)
Wójcik Franciszek

Referenci: ks. Starkiewicz 1, Trzciński 1, Bardel 3, Dąbski 2, Staniszkis 4, Poniatowski 1, Smoła 1, Witos 1 i Kiernik 1.

17. Komisja skarbowo-budżetowa:

Dr. Adam Ernest
Ks. Adamski Stanisław
Ks. Bliziński Wacław
Burakowski Piotr
Czertwertyński Seweryn
Dr. Diamand Herman
Dr. Głąbiński Stanisław (przew.)
Kędzior Andrzej
Kowalczuk Józef
Krajna Kazimierz

Dr. Loewenstein Natan
Małupa Jan
Moraczewski Jędrzej
Osiecki Stanisław
Pączek Antoni
Piotrowski Józef
Dr. Radziszewski Henryk
Dr. Rottermund Stefan
Dr. Rząd Antoni
Serwatowski Władysław
Smoła Jan
Sosiński Wojciech
Średniawski Andrzej
Stapiński Jan
Staszyński Stanisław
Świniarski Alojzy
Wasilewski Romuald
Dr. Weinzieher Salomon
Witos Wincenty
Wojdaliński Ryszard
Zagórski Józef

Referenci: Radziszewski 6, Rząd 2, Adam 4, Głąbiński 3, Diamand 5, Bardel 1 Wojdaliński 1, Osiecki 5, Godek 3, Sołtyk 1, Arciszewski 3, Małupa 2, Rączkowski 1, Serwatowski 1.

18. Komisja spółdzielcza:

Dr. Adam Ernest
Chaniewski Stanisław
Dąbal Tomasz
Hirszhorn Samuel
Junga Karol
Koczur Feliks
Mróz Wincenty
Dr. Rząd Antoni
Sawicki Szczepan
Sobek Jan
Stolarski Błażej
Szczerkowski Antoni
Szybiłło Teodor
Szymczak Wincenty
Zyskowski Jan

19. Komisja spraw żydowskich:

Ks. Dachowski Filip
Dr. Diamand Herman
Makowski Władysław
Małyszko Adolf
Piotrowski Antoni
Piotrowski Józef
Płocha Stanisław
Sawicki Szczepan
Śliwiński Hipolit
Średniawski Andrzej
Dr. Steinhaus Ignacy
Stolarski Błażej
Swatowski Antoni
Weinzieher Salomon
Wróblewski Juljan

20. Komisja wodna:

Arcichowski Michał
Biliński Józef
Bochenek Szczepan
Chaniewski Stanisław
Chudy Antoni
Dyło Tomasz
Galiński Wincenty
Gumowski Stanisław
Hausner Artur
Jabłoński Wincenty
Kamiński Ignacy
Kasiński Jan
Kędzior Andrzej
Krzysztoforski Józef
Kuśmierek Andrzej
Łaskuda Michał
Makuch Juljan
Marchut Wojciech

Marylski Antoni (przewodniczący)
Pączek Antoni
Paczóski Edward
Pomarański Stanisław
Pragacz Feliks
Przybycień Franciszek
Rudnik Michał
Staszyński Stanisław
Szafranek Jan
Tomaszewski Wacław
Ulewicz Wojciech
Zamiara Józef
Żebrowski Aleksander

21. Komisja wojskowa:

Anusz Antoni (przewodniczący)
Bagiński Kazimierz
Dr. Bardel Franciszek
Buczny Franciszek
Bujak Antoni
Czertwertyński Seweryn
Ks. Dachowski Filip
Dąbski Jan
Dębski Władysław
Górny Franciszek
Halpern Moszek Ela
Kruczyński Michał
Kurczak Teofil
Dr. Lieberman Herman
Madej Jakób
Dr. Malewski Bronisław
Małyszko Adolf
Michalak Walenty
Moraczewski Jędrzej
Napiórkowski Aleksander
Ks. Dr. Nowakowski Marceli
Piechota Szczepan
Pieniążek Jan
de Rosset Aleksander
Serwatowski Władysław
Dr. Skarbek Aleksander
Sołtyk Stefan
Dr. Stesłowicz Władysław
Dr. Trzciński Juljusz
Wichliński Michał
Dr. Załuska Jan

Referenci: Bryl 1, Sołtyk 1, Załuska 1, Dubanowicz 4, Majewski 1, ks. Nowakowski 1, Anusz 1, Smulikowski 1, Liberman 1, Dąbski 1. Malewski 2, Matakiewicz 3.

22. Komisja spraw zagranicznych:

Bigoński Edmund
Bobek Paweł
Dąbski Jan
Daszyński Ignacy
Dembiński Bronisław
Erdman Alfons
Dr. Falkowski Stefan
Dr. Grabski Stanisław (przewodn.)
Ks. Hatko Stanisław
Jabłonowski Władysław
Ks. Kaczyński Zygmunt
Kamieniecki Witold
Kosmowska Irena
Dr. Lieberman Herman
Ks. Dr. Lutosławski Kazimierz
Osiecki Stanisław
Dr. Perl Feliks
Rączkowski Józef
Rataj Maciej
de Rosset Aleksander
Rudziński Eustachy
Ks. Sędzimir Zygmunt
Dr. Seyda Marjan
Dr. Skarbek Aleksander
Śliwiński Hipolit
Sokołowski Stefan
Dr. Thon Ozjasz
Waszkiewicz Ludwik
Witos Wincenty
Wojtan Mikołaj
Zamorski Jan

Referenci: Dr. Grabski Stanisław 4, Daszyński.

23. Komisja zdrowia publicznego:

Dr. Bobrowski Emil
Chudryś Jan
Dr. Falkowski Stefan
Festerkiewicz Franciszek
Fijałkowski Aleksander
Gajewski Michał
Galik Edmund
Lewandowski Zenon
Ks. Madej Jan
Maj Andrzej
Dr. Meissner Czesław
Moraczewska Zofja
Roj Wojciech
Dr. Rottermund Stefan (przew.)
Świerad Tomasz.

Referenci: Rottermund 6, Malewski 1, Festerkiewicz 1, Bednarczyk i Raj 1, misja morska z 9 członków.

Zaznaczyć należy, że skład osobisty komisji ulega zmianom. Kluby bowiem desygnują swych członków do komisji według klucza, który poniżej załączamy; członków komisji nie wybiera się na plenarnem posiedzeniu sejmu, jak to jest praktykowane w innych parlamentach.

Związek Sejmowy Ludowy do komisji złożonych z 31 członków desygnuje 6 posłów.

Narodowe Zjednoczenie Ludowe po 6 do komisji: administracyjnej, komunikacyjnej, ochrony pracy, opieki społecznej, prawniczej, robót publicznych, rolnej, wodnej i zagranicznej. Do innych komisji złożonych z 31 członków po 5.

Polskie Stronnictwo Ludowe po 9.

Polska Partja Socjalistyczna po 3.

Narodowo Chrześcijański Klub Robotniczy do komisji administracyjnej, konstytucyjnej, odbudowy kraju, oświatowej, przemysłowej, rolnej, wodnej i zagranicznej po 3, do innych 2.

Klub Pracy Konstytucyjnej do aprowizacyjnej, konstytucyjnej, odbudowy kraju, oświatowej, robót publicznych, skarbowej i wojskowej po 2, do innych po 1.

Narodowy Związek Robotniczy do komunikacyjnej, prawniczej i skarbowej po 2, do innych po 1.

Polskie Stronnictwo Ludowe (lewica) po 1, do wojskowej 2, zagranicznej 0.

Stronnictwo Mieszczańskie po 1.

Referentami komisji w plenum izby najczęściej byli w I sesji posłowie: Radziszewski (Zw. Sejm. Lud. Nar.) 7 razy, Dr. Diamand (P. P. S.) 9, Dr. Bardel (P. S. L. „Piast“) 6, Osiecki (P. S. L. „Wyzwolenie“) 6, Smulikowski (P. P. S.) 5, Matakiewicz (Polskie Zjednoczenie Ludowe) 5, Dr. Seyda Zygmunt (Zw. Sejm. L. N.) 11, Grzędzielski (P. S. L. „Piast“) 6, Brun (Zw. Sejm. L. N.) 5, Dr. Kiernik (P. S. L. „Piast“) 5, Dr. Rottermund (Zw. Sejm. L. N.) 6, Skulski (Zw. Sejm. L. N.) 6.

Zmiany w składzie osobistym Sejmu. Zaprotestowane mandaty.

Zmiany w składzie osobistym sejmu nastąpiły dosyć liczne, a to skutkiem śmierci, zrzeczenia się lub unieważnienia mandatów. Przedewszystkiem w dniu 26. stycznia zostali obrani w 2 okręgach wyborczych Ignacy Jan Paderewski w Warszawie i w 23 okręgu wyborczym (Lublin). Ostatniego mandatu zrzekł się na rzecz Wojdalińskiego Ryszarda, w okręgu wyborczym 36 (Kraków) i 42 (Tarnów) wybrany został Dr. Emil Bobrowski. Zrzekł się mandatu z Krakowa na rzecz Zofji Moraczewskiej.

Dnia 13. lutego 1919 r. zmarł w Wiedniu poseł z 21 okręgu (Chełm) Maks. Rosenfeld nie zasiadłszy wcale w Sejmie. Mandat ten objął Dr. Ignacy Schipper. W lutym 1919 zmarł poseł Franciszek Loeffler z 24 okręgu (Sandomierz), w jego miejsce wszedł do sejmu Pączek Antoni Władysław (P. P. S.). Dnia 8. sierpnia 1919 zmarł w Płocku poseł Wojtulanis Wacław z Narodowego Związku Robotniczego. Mandat uzyskał po nim Stefan Sokołowski, który wstąpił do Narodowego Zjednoczenia Ludowego. Dnia 9 marca obrany posłem z okręgu 20 (Biała Siedlecka) ks. biskup Przeździecki zrzekł się po wyborze mandatu. Jako jego zastępca wszedł do sejmu Józefat Błyskosz. W marcu również zrezygnował z mandatu Rudnicki Mieczysław Witold. W jego miejsce wszedł do sejmu Pragacz Feliks. W kwietniu zrzekł się mandatu Kurus Władysław na rzecz Juljusza Poniatowskiego. Dnia 1. czerwca ubyli z sejmu ks. Ferdynand Radziwiłł i Franciszek Morawski. Nie zostali bowiem wybrani do sejmu z Poznańskiego. Z nowoobranych posłów w Poznańskiem w ciągu lata zrzekło się 3 mandatów: Nowicki Stanisław (wicemarszałek sejmu od 30. 6.), Grzesiński i Cegiełka. W ich miejsce weszli: Józef Zamiara, Pussak Piotr i Brownsford Kazimierz. Z wybranych posłów 87-om zaprotestowano prawomocność wyboru. Rozpatruje takie protesty wyborcze Najwyższy Sąd jako trybunał wyborczy. Wskutek wyroku Sądu Najwyższego utracili mandaty w maju Najach Pryłucki, poseł m. Warszawy (w jego miejsce wszedł do Sejmu Dawid Naumberg). W sierpniu unieważnione zostały mandaty posłów z 26 okręgu wyborczego (Kielce) Ledwocha Jana i Piwki Piotra. W ich miejsce weszli Franciszek Jęczmyk i Władysław Boruń. W tym samym miesiącu unieważniony został mandat Jana Wojdyły z 39 okręgu wyborczego (N. Targ). W jego miejsce wszedł do Sejmu ks. Jan Madej.

Kluby poselskie w Sejmie.

W Sejmie z początkiem sesji utworzyło się 10 klubów politycznych. Były to Związek Sejmowy Ludowo-Narodowy, Polskie Stronnictwo Ludowe „Wyzwolenie“, Polskie Stronnictwo Ludowe „Piast“, Związek Polskich Posłów Socjalistycznych, Koło Poselskie Polskiego Zjednoczenia Ludowego, Narodowy Związek Robotniczy, Klub Pracy Konstytucyjnej, Polskie Stronnictwo Ludowe, lewica, Wolne Zjednoczenie Posłów Narodowości Żydowskiej, Niemieckie Stronnictwo Ludowe.

Orzechowski Józef
Paczóski Edward
Poklewski Koziełł Witold
Puławski Tadeusz
Ks. Pospiech Paweł
Pragacz Feliks
Dr. Radziszewski Henryk
Dr. Rottermund Stefan, sekretarz
Rudnicki Jan
Dr. Rząd Antoni
Sawicki Szczepan
Dr. Seyda Marjan, czł. zarządu
Seyda Władysław
Dr. Seyda Zygmunt
Dr. Skarbek Aleksander
Sokolnicka Zofja
Staniszkis Witold
Ks. Styczyński Tadeusz
Ks. Suliński Stanisław
Ks. Szczęsnowicz Stanisław
Szymański Stanisław
Szymborski Juljan
Tabaczyński Tadeusz
Dr. Tarnawski Leonard
Tuchołka Wiesław
Tutaj Dominik
Wierzbicki Andrzej
Włodek Stanisław
Ks. Wróblewski Bolesław
Dr. Załuska Jan
Zamorski Jan
Żebrowski Aleksander

Polskie Stronnictwo Ludowe.

Z początkiem zebrania się sejmu istniały 2 zupełnie odrębne kluby poselskie, jeden P. S. L. grupa »Wyzwolenia«, druga »Piasta«. Pierwsze stronnictwo przeprowadziło swych posłów jedynie w Królestwie, drugie zaś w większości w Galicji. Na czele kierunku pierwszego stoją posłowie Błażej Stolarski, Poniatowski Juljusz i Rataj Maciej zaś z poza sejmu b. minister spraw wewnętrznych Thugutt. W grupie »Piasta« przewódcą jest poseł Witos Wincenty. W marcu liczyła grupa »Wyzwolenie« 57 posłów, w końcu lipca powiększyła się do 62 posłów, przez secesję z Koła Poselskiego Zjednoczenia Ludowego z posłem Ostachowskim b. przewodniczącym tego klubu na czele. Polskie Stronnictwo Ludowe »Piast« z 44 posłów w marcu powiększyło się w końcu lipca do 52. Dnia 9 października nastąpiło połączenie się obu grup na terenie sejmu w jeden klub Polskiego Stronnictwa Ludowego liczący 109 posłów. W kwietniu zarząd klubu P. S. L. »Wyzwolenie« stanowili

przewodniczący: Stolarski Błażej
zastępcy: Tabor Jan
Waleron Andrzej
sekretarze: Dębski Jan
Kosmowska Irena
Małupa Jan
Rudnicki Eustachy
Woźnicki Jan

Zarząd klubu P. S. L. »Piast« w tym samym czasie stanowili

przewodniczący: Witos Wincenty
zastępcy: Dr. Bardel Franciszek
Dąbski Jan
sekretarze: Rączkowski Józef
Dr. Ćwikowski Stanisław

Związek Sejmowy Ludowo Narodowy

obejmował w chwili powstania 4 ugrupowania polityczne: Narodową Demokrację, Zjednoczenie Narodowe, Chrześcijańskie Stronnictwo Robotnicze, Polską Partję Postępową, nie licząc pewnej ilości posłów bezpartyjnych. Z początkiem marca liczył Związek 109 posłów. Po wyborach w Poznańskiem zwiększył się o 25 posłów wybranych na wspólną listę Narodowej Demokracji, Narodowego Stronnictwa Ludowego, Stronnictwa mieszczańskiego i Centrum Obywatelskiego. Z końcem I-szej sesji sejmu liczył on 121 członków. Podczas wakacji sejmowych nastąpił jednak rozłam w klubie. Mianowicie Narodowe Zjednoczenie Ludowe z Wielkopolski wystąpiło ze Związku Sejmowego Ludowo Narodowego i razem z posłami wielkopolskimi Narodowego Związku Robotniczego utworzyło Narodowy Chrześcijański Klub Robotniczy. Następnie opuścili Związek posłowie ze Zjednoczenia Narodowego i część bezpartyjnych włościan, tworząc Narodowe Zjednoczenie Ludowe. Również posłowie z wielkopolskiego Stronnictwa Mieszczańskiego wystąpili ze Związku, tworząc z kilkoma posłami z Kongresówki Zjednoczenie Mieszczańskie. We wrześniu liczył Związek 70 posłów, a dnia 7. listopada 71 posłów. Z ramienia Związku był wicemarszałkiem Sejmu Maj Andrzej, który w sierpniu przeniósł się do Narodowego Zjednoczenia Ludowego.

Pierwszy Zarząd Związku tworzyli: Przewodniczący Korfanty Wojciech
zastępcy: Dr. Głąbiński Stanisław, Skulski Leopold, Kowalewski Konstanty, Ks. arcyb. Teodorowicz
Sekretarze: Gdyk Ludwik, Staniszkis Witold.

Skład klubu w dniu 7 listopada:

Dr. Adam Ernest
Arcichowski Michał
Dr. Balicka Gabrjela
Bochenek Szczepan
Bojanowski Michał
Brun Stanisław
Ks. Brandys Paweł
Brownsford Kazimierz
Brzosko Władysław
Chadryś Jan
Dr. Chłapowski Antoni
Czertwertyński Seweryn
Dębski Władysław
Ks. Dunajski Piotr
Dr. Głąbiński Stanisław, prezes
Godek Jan
Dr. Grabski Stanisław, czł. zarządu
Grabsk! Władysław
Grabski Władysław (z Gniezna)
Jabłonowski Władysław
Jakubowski Jan
Ks. Kłos Józef
Korfanty Wojciech
Kowalewski Konstanty, czł. zarz.
Ks. Kurzawski Józef
Ks. Dr. Lutosławski Kazimierz
Dr. Łaszewski Stefan
Majewski Stanisław
Ks. Mąkowski Władysław, sekr.
Dr. Malewski Bronisław
Marek Michał
Marylski Antoni
Marweg Zygmunt
Mazur Franciszek
Dr. Meissner Czesław
Mierzejewski Karol
Mystkowski Kazimierz
Ks. Dr. Nowakowski Marceli

W dniu 7 listopada należeli do P. S. L. następujący posłowie (w nawiasie oznaczam, w jakiem stronnictwie był poseł przed połączeniem się obu klubów).

Anusz Antoni (Wyzwolenie)
Babicz Jan (Piast)
Bagiński Kazimierz (Wyzwol.)
Baranowski Wincenty „
Dr. Bardel Franciszek (Piast) członek zarządu
Bednarczyk Józef (Piast)
Błyskosz Józefat (Wyzwolenie)
Bobek Paweł (Piast) czł. zarządu
Bojko Jakób „
Boruń Władysław (Wyzwolenie)
Bryl Jan (Piast)
Bujak Antoni (Wyzwolenie)
Burakowski Piotr „
Dr. Buzek Józef (bezpartyjny)
Cianciara Jan (Wyzwolenie)
Ciekot Szczepan „
Dr. Ćwikowski Stanislaw (Piast)
Dąbski Jan (Piast) czł. zarządu
Dębski Jan (Wyzwolenie) sekr.
Duro Jan „
Dyto Tomasz (Piast)
Dzikowski Błażej (Wyzwolenie)
Dziubińska Jadwiga „
Erdman Alfons (Wyzwol.) czł. z.
Fiałkowski Aleksander (Wyzw.)
Gajewski Michał (Wyzwolenie)
Gałka Antoni (Piast)
Górny Franciszek (Wyzwolenie)
Górski Walerjan (Piast)
Grzędzielski Władysław (Piast)
Jachowicz Józef (Piast)
Jęczmyk Franciszek (Wyzwolenie)
Jóźwik Józef „
Jurkiewicz Michał „
Karkowski Tomasz „
Karlikowski Walenty „
Kasiński Jan „
Kędzior Andrzej (Piast)
Kielak Stanisław (Wyzwolenie)
Dr. Kiernik Władysław (Piast) członek zarządu
Koczur Feliks (Piast)
Kosmowska Irena (Wyzwolenie)
Kotnis Józef „
Kowalczuk Józef (Piast) czł. z.
Kozłowski Jan (Wyzwolenie)
Koźlicki Bolesław „
Kramarczuk Adam „
Krawiec Kazimierz „
Krężel Adam (Piast)
Kucharczak Michał (Piast)
Kurach Walery (Wyzwolenie)
Kurczak Teofil (Wyzw.) czł. z.
Kwiecień Franciszek (Wyzwol.)
Lewy Stanisław (Piast)
Łaskuda Michał „
Makuch Juljan (Wyzwolenie)
Małupa Jan „
Małyszko Adolf „
Margel Jan „
Maślanka Franciszek (Piast)
Mizera Antoni (Wyzwolenie)
Mróz Wincenty „
Nawrocki Jan (Piast)
Ks. Okoń Eugeniusz (Wywolenie)
Osiecki Stanisław „
Ostachowski Józef „ członek zarządu
Palonka Piotr „
Pękala Stanisław „
Pieniążek Jan (Piast)
Pluta Andrzej „
Płocha Stanisław (Wyzwolenie)
Pomarański Stanisław „
Poniatowski Juljusz „ członek zarządu
Potoczek Narcyz (Piast)
Przewrocki Marcin „ czł. zarządu
Przybycień Franciszek (Wyzwol.)
Putra Aleksander (Piast)
Rajski Józef (Piast)
Rataj Maciej (Wyzwol.) wicepr.
Rączkowski Józef (Piast)
Roj Wojciech „
Rudnicki Michał „

Rudziński Eustachy (Wyzwolenie)
Skrzypek Henryk (Piast)
Smoła Jan (Wyzwolenie)
Śnieguła Andrzej (Piast)
Sobek Jan (Piast)
Średniawki Andrzej (Piast)
Starzyński Feliks „
Stępień Kazimierz „
Stolarski Błażej (Wyzw.) czł. z.
Świerad Tomasz (Piast)
Szafranek Jan (Wyzwolenie)
Szmigiel Antoni (Piast)
Szymański Franciszek (Wyzwol).
Tabor Jan (Wyzw.) czł. zarządu
Tatarczak Stefan (Wyzwolenie)
Toczek Walenty (Piast)
Walczuk Józef (Wyzwolenie)
Waleron Andrzej „
Wasilewski Romuald (Wyzwol.)
Winiarczyk Feliks (Wyzwolenie)
Witos Wincenty (Piast) prezes
Wojda Teofil (Wyzwolenie)
Wojtaszek Kazimierz (Wyzwol.)
Woźnicki Jan (Wyzwolenie)
Wróbel Tomasz (Piast)
Zajda Wojciech (Wyzwolenie)
Zaleski Antoni „

Narodowe Zjednoczenie Ludowe

powstało z końcem lipca wskutek połączenia się posłów Zjednoczenia Narodowego, wchodzącego poprzednio do Związku Sejmowego Ludowo-Narodowego z Kołem Poselskiem Polskiego Zjednoczenia Ludowego. Klub ten liczył 7 listopada 68 posłów.

Biliński Józef
Ks. Bliziński Wacław
Brodziak Jan
Buczny Franciszek
Cieśla Adam
Dubanowicz Edward czł. zarz.
Ks. Dziennicki Stanisław czł. zarz.
Dr. Falkowski Stefan czł. zarz.
Góralski Ignacy
Gradowski Józef
Gumowski Stanisław
Hryckiewicz Nikodem
Idziak Wojciech
Imiłkowski Ignacy
Jakubowski Tomasz
Janeczek Michał
Junga Karol
Kaczmarek Stefan
Dr. Kamieniecki Witold czł. zarz.
Kotas Józef
Kruczyński Michał
Krzysztoforski Józef
Krzywkowski Błażej
Kuśmierek Andrzej
Kwasek Józef
Kwiatkowski Władysław
Ks. Londzin Józef
Ks. Ludwiczak Antoni
Łakota Jan
Łoś Hieronim
Ks. Madej Jan
Maj Andrzej
Mąkolski Juljan
Mieczkowski Adam
Moczydłowska Marja
Mrożewski Leonard
Opala Władysław
Ostrowski Michał
Piechota Szczepan wiceprezes
Piotrowski Antoni
Piotrowski Józef
Ramatowski Antoni
Rolla Ludwik
Równicki Walenty
Ks. Sędzimir Zygmunt
Serwatowski Władysław
Sikora Wojciech
Skulski Leopold prezes
Skup Władysław
Ks. Sobolewski Kazimierz

Sokołowski Stefan
Sołtyk Stefan
Śrótka Roman
Ks. Starkiewicz Szczęsny
Staszyński Stanisław
Swatowski Antoni
Ks. Sykulski Kazimlerz
Szewczyk Adam
Szperna Stanisław
Szymczak Wincenty
Szyszkowski Jan
Dr. Trzciński Juljusz, wiceprezes
Tylman Franciszek
Ulewicz Wojciech
Walisiak Józef
Wojdaliński Ryszard
Wojtan Mikołaj
Zmiłowicz Józef

Związek Polskich Posłów Socjalistycznych

w dniu zebrania się Sejmu liczył 32 członków. Od 14 marca zaś 35, gdyż na mocy uchwały Sejmu otrzymali mandaty z 35 okręgu (Śląsk Cieszyński) Kantor Jerzy, Dr. Kunicki Ryszard i Reger Tadeusz. Następnie ilość posłów nie ulegała zmianie.

Arciszewski Tomasz
Barlicki Norbert zastępca przew.
Dr. Bobrowski Emil
Chudy Antoni
Czapiński Kazimierz, sekretarz
Daszyński Ignacy, przewodn.
Dr. Diamand Herman
Dobrowolski Kazimierz
Dreszer Zygmunt
Durczak Jan
Dymowski Tadeusz
Gęborek Władysław
Hausner Artur
Kantor Jerzy
Klemensiewicz Zygmunt
Kułakowski Maciej
Dr. Kunicki Ryszard
Dr. Lieberman Herman
Łańcucki Stanisław
Malinowski Marjan
Dr. Marek Zygmunt
Misiołek Leon
Moraczewska Zofja
Moraczewski Jędrzej
Napiórkowski Aleksander, sekr.
Niedziałkowski Mieczysław
Pączek Antoni
Dr. Perl Feliks
Pużak Kazimierz
Rejdych Franciszek
Reger Tadeusz
Smulikowski Juljan
Szczerkowski Antoni
Ziemięcki Bronisław
Żuławski Zygmunt

Narodowy Chrześcijański Klub Robotniczy

powstał w ten sposób, że 16 posłów z Wielkopolski z Narodowego Stronnictwa Robotniczego, którzy po wyborach w Poznańskiem w dniu 1. czerwca należeli do Narodowego Związku Robotniczego, wystąpiło z końcem lipca z tego klubu i razem z posłami Chrześcijańskiej Demokracji, należącymi poprzednio do Związku Sejmowego Ludowo Narodowego, utworzyło nowy klub. Dnia 7. listopada klub liczył 29 posłów.

Ks. Adamski Stanisław
Bigoński Edmund
Bresiński Stanisław
Ks. Chrzanowski Władysław
Ks. Dachowski Filip
Fiołka Wojciech
Frąckowiak Jan
Gdyk Ludwik, wiceprezes
Ks. Hatko Stanisław
Harasz Antoni

Herz Władysław, prezes
Ks. Kaczyński Zygmunt
Kamiński Ignacy
Lewandowski Zenon
Lisiecki Wawrzyniec
Łabęda Juljan, sekretarz
Ks. Maliński Kazimierz
Michalak Stanisław
Miedziński Stanisław
Nader Mikołaj
Piotrowski Adam, zast. sekretarza
Pussak Piotr Jakób
Rymer Józef
Sosiński Wojciech, gospodarz
Świniarski Alojzy
Wichliński Michał
Załęski Ignacz
Zamiara Józef
Zyskowski Jan

Klub Pracy Konstytucyjnej

liczył 17 posłów, a w dniu 7. listopada 18.

Abrahamowicz Dawid
Baworowski Jerzy, sekretarz
Chaniewski Stanisław, z. przew.
Dr. Dembiński Bronisław
Federowicz Jan Kanty, przewod.
Galik Edmund
Dr. Halban Alfred
Jabłoński Wincenty
Kleski Jan
Dr. Koliszer Henryk
Dr. Loewenstein Natan
Osuchowski Bronisław
Rauch Edmund
Dr. Starowiejski Stanisław
Dr. Steinhaus Ignacy
Dr. Stesłowicz Władysław
Stern Bernard
Wysocki Kazimierz.

Polskie Zjednoczenie Ludowe

liczyło w kwietniu 31 posłów, w czerwcu 34, w sierpniu część posłów przeszła z b. przewodniczącym grupy do P. S. L. «Wyzwolenie», reszta zaś do Narodowego Zjednoczenia Ludowego.

Narodowy Związek Robotniczy

liczył na początku sesji 17 członków. W czerwcu 32 członków wskutek wstąpienia 16 posłów z Wielkopolski; z końcem lipca wystąpili oni jednak razem z posłem Sosińskim Wojciechem z Górnego Śląska. Dnia 8. sierpnia zmarł w Płocku poseł tej grupy Wojtulanis Wacław, następca zaś jego wstąpił do Narodowego Zjednoczenia Ludowego. Dnia 7. listopada N. Z. R. 13 posłów.

Dąbrowski Jan
Festerkiewicz Franciszek
Dr. Fichna Bolesław, prezes
Galiński Wincenty
Michalak Walenty
Niewinowski Władysław
Pietrzyk Józef
Piekarski Antoni
Postolski Ignacy
Rajca Szymon, zastępca
Strzębalski Władysław
Tomczak Mieczysław
Waszkiewicz Ludwik
Zagórski Józef, sekretarz.

Zjednoczenie Mieszczańskie

powstało we wrześniu. Składa ono się z posłów, dawniejszych członków Sejmowego Związku Ludowo Narodowego. Liczyło 7. listopada 13 członków.

Dr. Dymowski Tadeusz
Krajna Kazimierz, wiceprezes
Lasota Piotr
Ks. Maciejewicz Stanisław
de Rosset Aleksander, prezes
Suligowski Adolf
Świda Adolf
Szybiłło Teodor
Thomas Aleksander
Thomas Ignacy
Tomaszewski Wacław
Wróblewski Juljan
Żero Kazimierz

Polskie Stronnictwo Ludowe (lewica)

jest grupą posłów grupujących się koło dawnego prezesa P. S. L. w Galicji, Stapińskiego. W kwietniu liczyła 11 posłów, przystąpił do niej następnie pos. Śliwiński.

Bochenek Józef
Dąbal Tomasz, zastępca
Krempa Franciszek
Madej Jakób
Marchut Wojciech
Matusz Józef
Putek Józef
Seib Tadeusz, sekretarz
Śliwiński Hipolit
Stapiński Jan, prezes
Sudoł Jan
Wójcik Franciszek

Wolny Związek Posłów Narodowości Żydowskiej

obejmuje 4 ugrupowania żydowskie polityczne. Cyfra członków niezmieniona: 10.

Klub narodowo żydowski

Grünbaum Izaak
Hartglass Maksymiljan Apolinary
Dr. Rosenblat Jerzy
Dr. Thon Ozjasz Abraham
Dr. Weinzieher Salomon

Ludowcy żydowscy

Hirszchorn Samuel
Naumberg Dawid

Ortodoksi

Halpern Moszek Ela
Perlmutter Abraham Hersz

Sjonista

Farbstein Szyja

Stronnictwo Katolicko-Ludowe.

Jest to secesja z Polskiego Zjednoczenia Ludowego w sierpniu.

Ks. Kotula Kazimierz, wiceprez.
Ks. Lubelski Józef
Majcher Piotr
Matakiewicz Antoni, prezes
Potoczek Jan, sekretarz

Niemieckie Stronnictwo Ludowe.

Spickerman Józef
Wolff Ludwik

Bezpartyjni, lub tacy co nie zgłosili swej przynależności partyjnej.

Ks. Bieńkowski Edmund
Dombek Paweł
Dmowski Roman
Gall Rudolf
Paderewski Ignacy
Dr. Schipper Ignacy
Ks. Teodorowicz Józef, arcyb.
Trąmpczyński Wojciech

Spis rzeczy.

Termin zwrotu lub zgłoszenie prolongaty.

26 III 74
25 IX 74